

SAHÎHU-L-BUHÂRI
NË GJUHËN SHQIPE

10

PRISHTINË
2002

SAHÎHU-L-BUHÂRI

NË GJUHËN SHQIPE

Libri 10.
3949-4473
HADITHE

Prishtinë
2002

SAHÎHU-L-BUHÂRI në gjuhën shqipe-libri 10

Përktheu:
Bahri Aliu

Përkthyesi rezervon të drejtën
e shumëzimit dhe të ribotimit

Redaktor profesional:
Mr. Ruzhdi ef.Lata

Redaktor gjuhësor:
Qeram Lleshi

Realizimi kompjuterik:
Faruk Aliu

***“ . . .Çdo gjë që ju vjen nga unë, krahasojeni me Kur'anin,
dhe ajo që është në pajtim me të është thënë nga unë, e
çkado që nuk pajtohet me të nuk është nga unë”.***

Muhammedi a.s.

*Babait tim dhe hoxhallarëve dibranë të
cilët flajuan jetën për Islam
Përkthyesi*

Contents

64 LIBRI IBETEJAVE	15
1 KREU	
LUFTA E EL-USHEJRES OSE E EL- USEJRES	15
2 KREU	
PERMENDJA E PEJGAMBERIT	15
3 KREU	
RRËFIMI PËR BETEJËN E BEDRIT	17
4 KREU	
RRETH FJALES SE TE LARTMADHERIDSHMIT (9-12 EL-ENFAL): ..	18
5 KREU	20
6 KREU	
PËRGADITJA E SAHABËVE PËR NË BEDËR	20
7 KREU	
DUAJA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. PËR PA BESIMTARËT E KUREJSHITËVE: SHEJBE, UTBE, EL- VELID, EBI XHEHL BIN HISHAM DHE ZHDUKJA E TYRE	21
8 KREU	
VRASJA E EBI XHEHLIT	22
9 KREU	
VLERA E ATYRE QË RANË SHEHID NË BEDËR	29
10 KREU	31
11 KREU	
PJESËMARRJA E M EL-EKËVE NË BEDËR	35
12. KREU	36
13 KREU	
LISTA E EMRAVE QE MORËN PJESË BEDËR TE CILEN E VENDOI NE XHAMI EBU ABDILLAH I SIPAS RADHITJES SË ABC:	47
14 KREU	48

Sahihu- I-Buhari

15 KREU	
VRASJA E KA'B BIN EL- ESHREFIT	53
16 KREU	
VRASJA E EBI RAF'I LAH BIN EBI EL- HUKAJKI	55
17 KREU	
LUFTA E UHUDIT	58
18 KREU	63
19 KREU	
RRETH FJALES SË TË LARTMADHËRISHMIT	68
20 KREU	69
21 KREU	69
21 KREU	71
22 KREU	
PERMENDJA E UMMI SULEJTIT	72
23 KREU	
VRASJA E HAMZABIN EL-MUTALIBIT R.A.	72
24 KREU	
CILAT PLAGE E GODITEN PEJGAMBERIN S.A.V.S. NË DITËN E UHUDIT	74
25 KREU	
“Të cilët edhe pasi i goditi plaga iu përgjigjën All-llahut dhe të Dërguarit...” (Ali Imran, 172)	75
26 KREU	
KUSH U VRA NGA MUSLIMANËT NË DITËN E UHUDIT	76
27 KREU	
UHUDI KODRINE QE NA DO NEVE DHE NE E DUAM ATE” KA THENE ABBAS BIN SEHLI NGA EBI HUMEJDIM, KY NGA PEJGAMBERI S.A.V.S	78
28 KREU	79
29 KREU	
LUFTA E HENDEKUT ⁶⁵ AHZABIT ⁶⁶	86
30 KREU	
KTHIMI I PEJGAMBERIT S.A.V.S. NGA (LUFTA E) AHZABI Dhe dalja e tij kundër Beni Kurejdha dhe rrethimri i tyre	94

31 KREU	
LUFTA E DHATU RIKA'A84	98
32 KREU	
LUFTA E BENI EI'MUSTALLAK PREJ HUZA E QE ËSHTË LUFTA E EI'MUREJSIT	102
33 KREU	
LUFTA E ENMARIT 91	104
34 KREU	
RRËFIMI MBI IFKIN 92	104
35 KREU	
LUFTA E HUDEJBISË	114
36 KREU	
RRËFIMI MBI UKLIN DHE UREJNETE121	128
37 KREU	
LUFTA E DHATU EL- KAREDE122	129
38 KREU	
LUFTA E HAIBERI124	130
39 KREU	
SHFRYTËZIMI I POPULLIT TË HAJBERIT NGA PEJGAMBERI S.A.V.S.	148
40 KREU	
LIDHJET AFARIST E TE PEJGAMBERIT S.A.V.S ME POPULLIN E HAJBERIT	149
41 KREU	
DELEN TË CILËN IA HELMUAN PEJGAMBERIT S.A.V.S. NË HAJBER	149
42 KREU	
LUFTA E ZEJD BIN HARITHE	150
43 KREU	
UMREJA E FUNDIT140 TË CILËN E PËRMEND ENEST NGA PEJGAMBERI S.A.V.S	150
44 KREU	
LUFTA E MUTETE PREJ TOKËS SË SHAMIT	154
45 KREU	
PEJGAMBERI S.A.V.S. DËRGOI USAME BIN ZEJDIN TE EL-HURKATI146 NGA XHUHEJNE	156

46 KREU

LUFTA E ÇLIRIMIT DHE DERIGIMI I HATIB BIN EBI BELTEA TE
BANORET E MEKKES QE TI LAJMEROJE PER LUFTEN E
PEJGAMBERIT S.A.V.S 159

47 KREU

LUFTA E ÇLIRIMIT NË RAMAZAN 159

48 KREU

KU E VURI FLAMURIN PEJGAMBERI S.A.V.S. 161
NË DITËN E ÇLIRIMIT 161

49 KREU

HYRJA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. NË MEKKË 164
NGA ANA E EPËRME 164

50 KREU

SHTEPJA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. NE DITEN E ÇLIRIMIT 165

51 KREU 166

52 KREU

VENDI I PEJGAMBERIT S.A.V.S. NË MEKKË 168
GJATË KOHËS SË ÇLIRIMIT 168

53 KREU 168

54 KREU

RRETH FJALËS SË ALI'LLAHUT TË LARTMADHËRISHËM: 173

55 KREU

LUFTA E EUTASIT 165 178

56 KREU

LUFTA E TAIFIT E CILA U ZHVILLUA
NE SHEVAL TË VITIT TË TETË 179

57 KREU

USHTRIA E ZGJEDHUR KAH ANA E NEXHDIT170 187

58 KREU

PEJGAMBERI S.A.V.S. DËRGOI HALID BIN
VELIDIN TE BENI XHEDHIMI 187

59 KREU

ZGJEDHJA E ABDILAH BIN HUDHAFA ESSEHMIJ
DHE ALKAME BIN MUXHEZIZ EL,MUDLEXHLJ- THUHET SE KJO
ISHTE ELITA E ENSARINJËVE 188

60 KREU	
DËRGIMI I EBI MUSA DHE MUADHIT NË JEMEN PARA HAXHXHIT TË LAMTUMIRËS	189
61 KREU	
DËRGIMI I ALI BIN EBI TALIBIT A.S. DHE HALID BIN VELIDIT NË JEMEN PARA HAXHXHIT TË LAMTUMIRËS	192
62 KREU	
LUFTA E DHI EL'HALISA 181	195
63 KREU	
LUFTA E DHATU SELASIL 183 LUFTA E LAHMIT DHE XHUDHAMIT	197
64 KREU	
SHKUARIA E XHERIRIT NË JEMEN	198
65 KREU	
LUFTA KUNDËR SHPATËS SË DETIT ATA TAKUAN NJË KARVAN TË KUREJSHITËVENËN UDHËHEQJEN E EBU UBEJDES	199
66 KREU	
HAXHXHI I EBU BEKRIT ME NJERËZIT NË VITIN E NËNDË	201
67 KREU	
DELEGACIONI I BENI TEMIMIT	201
68 KREU	202
69 KREU	
DLEGACIONI I ABDUL KAJ SIT	203
70 KREU	
DELEGACIONI I BENI HANIFE DHE TREGIMI I THUMAME BIN UTHALIT	206
71 KREU	
RRËFIMI MBI EL'ESVED EL'ANSIJIN	209
72 KREU	
RRËFIMI MBI EH LI NEXHRANIN	210
73 KREU	
RRËFIMI MBI UMANIN DHE EL-BAHREJNIN	211
74 KREU	
ARDHJA E EL-ESH'ARIJËVE DHE EHEI JEMENIT	212

75 KREU	
RRËFIMI MBI DEUSIN	
DHE ET-TUFEDJL BIN AMËR ED-DUSIJ	215
76 KREU	
RRËFIMI MBI TAJJ'IN	
DHE TREGIMI MBI ADIJ BIN HATIMIN	216
77 KREU	
HAXHXHI I LAMTUMIRËS	197 216
78 KREU	
LUFTA E TEBUKUT E CILA QUHET EDHE	
LUFTA E EI'USRETE	225
79 KREU	
TREGIMI I KA'B BIN MALIKUT	226
80 KREU	
ZBRITJA E PEIGAMBERIT S.A.V.S. NË ELHIXHËR	210 233
81 KREU	234
82 KREU	
LETRA E PEJGAMBERIT S.A.V.S.	
DERI TE KESRA DHE KAJSERI	235
83 KREU	
SËMURJA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. DHE VDEKJA	236
84 KREU	
FJALA E FUNDIT QË E KA THËNË PEJGAMBERI S.A.V.S.	248
85 KREU	
VDEKJA E PEJGAMBERIT S.A.V.S.	249
86 KREU	249
87 KREU	
PEJGAMBERI S.A.V.S. E DËRGOI USAME BIN ZEJDIN R.A.	
GJATË SËMURJES PREJ TË CILËS NDËRROI JETË	250
88 KREU	250
89 KREU	
SA LUFIA KA LUFTUAR PEJGAMBERI S.A.V.S.?	251
LITERATURA	253

64 Libri i Betejave

64 LIBRI I BETEJAVE

1 KREU

LUFTA E EL-USHEJRES OSE E EL-USEJRES

Ibni Is'haku ka thënë:

“Beteja e parë që e zhvilloi Pejgamberi s.a.v.s. ishte lufta në Ebvaë, pastaj në Buvat, pasta; në el-Ushejrete”

3949. Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar Vehbi na ka treguar Shubetu nga Iben Is'haku se ky ka qenë pranë Zejd bin Erkamit. (Ibën Erkamin) e pyetën: “Sa beteja ka luftuar Pejgamberi s.a.v.s?” U përgjigj:

“Nëntëmbëdhjetë.”

“Në sa luftëra ke marrë pjesë ti me të?”, e pyeti.

U përgjigj: “Shtatëmbëdhjetë.”

“Cila ishte e para?”, thashë.

Tha: “el-Ushejr ose el-Usejrete.”

Këtë ia përmenda Katades e ai u përgjigj: “el-Ushejrete.”

2 KREU

Përmendja e Pejgamberit s.a.v.s. se kush vritet në Bedër

3950. Më ka treguar Ahmed bin Uthmani, të cilit i ka treguar Shurejh bin Meslemete, këtij i ka treguar Ibrahim bin Jusuf, ky nga i ati i tij, e ky nga Ebi Is'haku se ai ka thënë:

“Umejje bin Halefi ka patur një shok e kur Umejje kalonte nëpër Medine, është ndalur te Sa'di ndërsa kur Sa'di kalonte nëpër Mekkë, është ndalur te Umejje. Kur arriti Pejgamberi s.a.v.s. në Medine, Sa'di shkoi në Umre. U ndal te Umejje në Mekkë dhe i tha Umejjes:

“Më gjej një kohë më të lirë që të bëjë Qaben tavaf.”

Kështu dolën së bashku afër mesditës, me ç’rast u takuan me Ebu Xhehlin i cili pyeti:

“O Eba Safvan kush është ky?”

“Ky është Sa’di”, iu përgjigj.

Ebu Xhel-i i tha:

“Të shoh se tavafin në Mekkë je duke e bërë në siguri, edhe pse keni kaluar prej feje me dëshirë që t’i ndihmoni dhe t’ju jepni mbështetje. Pasha Zotin, po të mos ishe me Ebi Safvanin, nuk do të ktheheshe të familja i shëndoshë.”

Sa’di i tha me një zë të lartë:

“Po, për All llahun, po qe se më pengon nga kjo, unë do të pengoj atë që për ty është shumë më e vlefshme: rrugën për në Medine.”

Umejje tha:

“O Sa’d, mos e ço zërin ndaj Ebi Hakemit sunduesit të popullit të luginës.”

Sa’di tha:

“Mbylle dhe mjerë për ty, o Umejje. Për All-llahun, e kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. se ka thënë se këta ju kanë luftuar.”

“Në Mekke?”, pyeti.

“Nuk e di!”, i tha.

Kjo e shqetësoi dhe e frikësoi shumë Umejjen dhe kur u kthye në shtëpi tha:

“Oj Ummi Safvane, a din çka më ka thënë Ebi Sa’di?”

“E çka të ka thënë”, pyeti. Sa’di u përgjigjur:

“Pretendon se Muhammedi i ka lajmëruar se ata më kanë luftuar.” E pyeta: “Në Mekkë?” Tha: “Nuk e di.” Umejje tha: “Pasha All-llahun, nuk dal prej Mekkës. Dhe kur ndodhi dita e Bedrit, Ebu Xhehli i përgatiti njerëzit (ushtrinë) dhe tha:”Gjeje karvanin tuaj!” Umejje refuzoi që të dalë, andaj i erdh Ebu Xhehli dhe i tha:

“O Eba Safvan, ti para njerëzve tregohesh se nuk na bashkohesh, edhe pse ti je i zoti i luginës, atëherë edhe tjerët nuk do të na bashkohen. Dhe kështu më në fund Ebu Xhehli i tha:

“Po qe se fiton, për Zotin do të blejë deven më të mirë në Mekke”. Umejje u përgjigj:

“Oj Umme Safvan më përgatit (deven).”¹ Ajo ia ktheu:

“O Eba Safvan si duket ke harruar çka të tha vëllau yt jathribas?”

“Jo, (i tha ai) nuk dua që të qëndroj me ta (sepse së shpejti do shkoj).

Kur doli Umejja nga shtëpia e lidhi deven vazhdoi kështu derisa vrau All llahu a.xh në Bedër.”²

3 KREU

RRËFIMI PËR BETEJËN E BEDRIT

Dhe rreth Fjalës së All-llahut xh.sh. (123 126. Ali Imran):

“All- llahu u ndihmoi juve në Bedër kur ishit pak në numër, e për të qenë mirënjohës, keni frikë nga Zoti. Kur ti u thoshe besimtarve: “A nuk është mjaft për ju që Zoti juaj t’ju vazhdojë ndihmën me tre mijë engjëjt e zbritur?” Po, nëse jeni të qëndrueshëm e të matur, e ata (armiqtë) t’ju vijnë tash në këtë moment, Zoti juaj ua vazhdon juve ndihmën me pesë mijë prej engjëjve të ushtruar (për luftë) ose të shënuar. E atë (ndihmë) All-llahu nuk e bëri për tjetër, por vetëm për t’ju gëzuar dhe me të të qetësojë zemrat tuaja, përndryshe ndihma vjen vetëm prej All llahut, ngadhënjesit, të urtit.” (u ndihmoi) Që të këpusin një

¹Në tekstin e hadithit nënkuptohet se Eba Xhehli ia ka blerë deven me qëllim që të ikë për në Medine, me qëllim që të shpëtojë. Kjo kuptohet edhe nga kekesa e Umejjes që t’ia shalojnë deven.

²Këtu fjala është për vrasjen e Eba Xh el-it, i cili u vra nga muslimanët në betejën e Bedrit. Për këtë ndodhi do të lexojmë më gjërësisht në kapitullin e betejës së Bedrit.

numër nga ata që nuk besuan (duke i mbytur a zënë robër), ose për t'i demoralizuar dhe ashtu të kthehen të dëshpruar.”

Vahshiu ka thënë: “Hamzën e ka vrrarë Taimete bin Adijj bin el-Hijar në ditën e Bedrit.

Dhe Fjala e të Lartëmadhërishmit (7. El-Enfal): “Përkujtoni kur All--llahu ju premtoi njëren prej dy grupeve se është e juaja,...)

3951. Më ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el - Lejthu nga Ukajli, ky nga Ibn Shehabi, ky nga Abdurrahmani bin Abdullahi ibn Ka'bi se Abdullah bin Ka'bi ka thënë:

“E kam dëgjuar Ka'b bin Malikun r.a. i cili thoshte: “Nuk kam munguar nga asnjë luftë që zhvilloi Pejgamberi a.s v.s, përveç luftës së Tebukut, gjithashtu unë kam munguar³ edhe nga beteja e Bedrit dhe askush nuk u qortua, pse nuk morën pjesë në të Pejgamberi s.a.v s. ia mësyu (Bedrit) me qëllim që të merr karvanin e Kurejshitëve dhe kështu Alillahu xh.sh. i ndeshi me armikun deri në një kohë. ⁴

4 KREU

Rreth fjalës së të Lartmadhërishmit (9-12, el-Enfal):

“Përkujtoni kur kërkuat ndihmë prej Zotit tuaj, e Ai ju është përgjigjur.

“Unë do t'ju ndihmoj me njëmijë engjëj që vijnë një pas një (grup pas grupi). All-llahu nuke bën atë (ndihmën) për tjetër, vetëm që t'ju gëzojë (t'ju japë myzhde) dhe për t'i

³ Kabi veçon mungesën e pjesëmarrjes në Luftën e Bedrit nga luftërat tjera, sepse sipas disa të dhënave ai në Bedër nuk ka shkuar me leje nga Pejgamberi a.s., andaj edhe nuk i ka qortuar Pejgamberi a.s.

⁴ Pejgamberi a.s., kur doli në Bedër, kishte për qëllim që të marrë vetëm pasurinë e karvanit të Eba Sufjanit e nuk kishte për qëllim luftën. Më gjërësisht do bëjmë fjalë në temën rreth betejës së Bedrit.

forcuar (qetësuar) me të zemrat tuaja, pse ndihma në realitet është vetëm prej All-llahut. All-llahu është mbizotërues dhe i urtë. Dhe kur ai ju kaploi me një kotje (gjumë) ,që ishte siguri për ju nga ana e Tij, ju lëshoi shi nga qielli për t'ju pastruar me të, largoi prej jush të shtimet e shejtanit, e që të fuqizojë bindjen në zemrat tuaja dhe që t'ju përforcojë me të (me shi) këmbët tuaja. Edhe kur Zoti yt u kumtoi engjëve se: “Unë jam me ju, pra, inkurajoni ata që besuan! Unë do të hedh frikë në zemrat e atyre që nuk besuan, e ju goditni në qafë e lartë, mëshonju atyre në çdo gjymtyrë (gishtërinj), këtë (ndëshkim e bëri për ta),ngase kandërshtuan All- llahan dhe të dërguarin e Tij, e kush kundërshton All-llahan dhe të dërguarin e Tij, nuk ka dyshim se All-llahu është ndëshkimfortë.⁵,

3952. Na ka treguar Ebu Naimi na ka treguar Israili nga Muhariki, ky nga Tarik bin Shihabi se ka thënë: Kam dëgjuar Ibn Mesudin duke thënë:

Isha me el- Mik bin el- Esvedin në një vend dhe pretendonte që shokun e tij e donte më shumë se mua. Shkuam te Pejgamberi s.a.v.s. i cili i thirrte politeistët dhe tha:

“Ne nuk themi sikur ata që i thanë populli i Musait: “Shko ti dhe Zoti yt luftoni...” përkundrazi ne do luftojmë nga e djathta yte nga e majta, para dhe prapa teje. E pashë Pejgamberin s.a.v.s. me fytyrë të buzëqeshur dhe shumë të gëzuar. “

3953.Na ka treguar Muhamed bin Abdullah bin Heusheb, na ka treguar Abdulvehabi, na ka treguar Halidi nga Ikrimete, e ky nga ibn Abasi, i cili ka thënë: “Ka thënë Pejgamberi s.a.v.s. në ditën e Bedrit:

⁵Në tekstin origjinal mungon ajeti i fundit në numër, ndërkaq në tekst vazhdohet deri në fund të ajetit të 13. Kjo ndodh shpesh në versionin e Buhariut, prandaj në të ardhmen nuk do të përsërisim vërejtjen.

“O Zot unë të lutem në beslidhjen tënde dhe premtimin tënd. O Zot po të duash të mos adhurohesh. Ebu Bekri e mori për dore dhe i tha: “Mbaje veten”. U nis duke thënë: “Grupi do të pësojë disfatë dhe ata do të këthehen prapa.”⁶

5 KREU

3954. Na ka treguar Ibrahim bin Musai, këtij i ka treguar Hishatni se Ibn Xhurejxhi i ka lajmëruar duke thënë:

Na ka treguar Abdulkerimi se ky ka dëgjuar Miksemen, zotriun e Abdilah bin el- Harith, i cili thoshte: “Kam dëgjuar ibn Abasin duke thënë:”?

“Nuk janë të barabartë besimtarët që nuk dalin në Bedër me ata që dalin në Bedër.”⁷

6 KREU

PËRGADITJA E SAHABËVE PËR NË BEDËR

3955. Na ka treguar Muslim bin Ibrahim, na ka treguar Shu'be nga Ebi Is'haki, ky nga el- Berrai i cili ka thënë:

“U zvogluam unë dhe ibn Umeri...”

3956. Na ka treguar Mahmudi, na ka treguar Vehbi nga Shu'be, ky nga bi Is'haki, e ky nga el- Berrai i cili ka thënë:

“U zvoglova unë dhe ibn Umeri në ditën e Bedrit, kurse Muhaxhirët në ditën e Bedrit ishin mbi gjashtëdhjetë, ndërkaq Ensarët ishin mbi dyqind e dyzetë”.

3957. Na ka treguar Amër bin Halid, na ka treguar Zuhejri, na ka treguar Ebu Is'haki i cili ka thënë: “Kam dëgjuar el-

6. El- Kamerr, 45

7. Shpjegimi i këtij hadithi vijon në komentin e sures En Nisa.

Berraun duke thënë se i ka treguar një sahab i Muhamedit s.a.v.s., i cili ka prezentuar ne Bedër se ata kanë qenë disa sahabe të Talutit, të cilët kanë kaluar lumin, mbi treqind e dhjetë. el- Berrau ka thënë:

“Jo, për Zotin, nuk e ka kaluar lumin me atë përveç një besimtari.”

3958.Na ka treguar Abdullah bin Rexhai, këtij Israili, ky nga Ebi Is'haki,ndërsa ky nga el- Berrai se ka thënë:

“Ne shokët e Muhamedit s.a.v.s. bisedoshim se numri i shokëve të Bedrit ishte sa numri i shokëve të Talutit, të cilët kaluan bashkërisht lumin dhe me të nuk ka kaluar vetëm një besimtar, por (ata ishin) mbi treqind e dhjetë vetë.”

3959.Na ka treguar Abdullah bin Ebi Shejbe, na ka treguar Jahja prej Sufjanit, ky nga Ebi Is'haki, ky nga el- Berrai dhe na ka treguar Muhamed bin Kethiri, na ka treguar Sufjani nga Ebi Is'haki,e ky nga el- Berrai r.a. se ka thënë:

“Ishim duke biseduar se shokët e Bedrit kanë qenë mbi treqind e dhjetë vetë, që përputhet me shokët e Talutit, të cilët kaluan lumin bashkërisht, e nuk kaloi me ta vetëm një besimtar.”

7 KREU

DUAJA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. PËR PA BESIMTARËT E KUREJSHITËVE: SHEJBE, UTBE, EL- V EL-ID, EBI XHEHL BIN HISHAM DHE ZHDUKJA E TYRE

3960. Na ka treguar Amër bin Halidi, na ka treguar Zuhejri, na ka treguar Ebu Is'haku nga Amër bin Mejmoni, ky nga Abdullah bin Mesudi r.a., i cili ka thënë se Pejgamberi s.a.v.s. u drejtua kah qabeja dhe u lut për një grup të kurejshitëve:

“Për Shejbe bin Rebia, për Utbe ibn Rebia, për el- V el-id bin Utbe, për Ebi Xhehl bin Hisham. Beto hem në All-llahun se i pashë ata të nënshtruar në fytyrën e tyre (të nxirë), dhe dita ishte shumë e nxehtë.”

8 KREU

VRASJA E EBI XHEHLIT

3961. Na ka treguar Ibn Numejre, na ka treguar Ebu Usame, na ka treguar Ismaili, na ka lajmëruar Kaisi nga Abdilahi r.a. se ai ka ardhë te Eba Xhehli i hypur në kali, në ditën e Bedrit. Eba Xhehli e pyeti: “A të mbështetem në njeriun të cilin e keni vrarë!”

3962. Na ka treguar Ahmed bin Junusi, na ka treguar Zuhejri, na ka treguar Sulejman Et’tejmiju se Enesi ju ka treguar duke thënë:

“Ka thënë Pejgamberi s.a.v.s.... Dhe më ka treguar Amër bin Halidi, na ka treguar Zuhejri prej Sulejman Et’tejmije, ky nga Enesi r.a., i cili ka thënë:

“Ka thënë Pejgamberi s.a.v.s.: kush shikon se çka ka bërë Ebu Xhehli?”

Dhe shkoi Ibn Mesudi dhe e gjeti se si e kishin vrarë dy vetë,⁸ e trupi i tij, ishte ftohur dhe i tha:

“A ti je Ebu Xhehli?”

Tha dhe e kapi për mjekre dhe e pyeti:

“A gjendem mbi njeriun të cilin e keni vrarë ose mbi njeriun që e ka vrarë populli vet.” Ahmed bin Jonusi ka thënë: “Ti je Ebu Xhehli.”

3963. Na ka treguar Muhamed bin el- Muthenna, na ka treguar Ibn Eba Adiji nga Sulejman Et’tejmiji, ky nga Enesi r.a. se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. në ditën e Bedrit ka thënë::

8. Aludohet në Muadhin dhe Ma’vedhin dy vëllezër. Se si ka ndodhur kjo do të shpjegojm në vijim.

“Ka thënë Pejgamberi s.a.v.s.: kush shikon se çka ka bërë Ebu Xhehli?”

Dhe shkoi Ibn Mesudi dhe e gjeti se si e kishin vrarë dy vetë e trupi i ti ishte ftohur dhe tha: “A ti je Ebu Xhehli?” Tha dhe e kapi për mjekre dhe e pyeti: “A gjendem mbi njeriun të cilin e keni vrarë ose njeriun që e ka vrarë populli vet.”

Na ka treguar Ibn el- Muthenna, na ka treguar Muadh bin Muadili. na ka treguar Sulejmani, na ka treguar Enes bin Maliku...siç u përmend më lartë.

3964. Na ka treguar Ali bin Abdilahi, se ka thënë se e ka shkruar nga Jusuf bin el- Maxhishuni nga Salih bin Ibrahim, nga i ati i tij, nga gjyshi i tij në Bedër. E ka fjalën për hadithin e lartëpërmendur.

3965. Më ka treguar Muhamed bin Abdillah er Rekashiju, na ka treguar Mu'temiri, i cili ka thënë se ka dëgjuar nga i ati i tij që thoshte se iu ka treguar Ebu Mexhlizi, ky nga Kajs bin Ubadi, e ky nga Ali bin Ebi Talibi r.a., i cili ka thënë:

“Une jam i pari i cili do të ulem para të Ghithmëshirshmi (dhe do të dua) të kemë kundërshtar në ditën e Kijametit.”⁹

Kajs bin Ubade thotë se bëhet fjalë për **“Këta janë dy kundërshtarë (grupe kundërshtarësh: besimtarë dhe jobesimtarë) që janë zënë rreth Zotit të tyre...”**¹⁰ dhe” Ata të cilët nxitnin dhe inkurajonin në Luftën e Bedrit ishin: Hamza, Aliu, Ubejdeja ose Ebu Ubejde bin Harithi, Shejbe bin Rebi'a, Utbe bin Rebi'a dhe el-V el-id bin Utbe.”

⁹ Kërkesa e Aliut r.a. ka për qëllim nxitjen për në luftë të All-llahut xh.sh. për të ngrit Fjalën e All-llahut kundër besimeve tjera qofshin ato të shpallura apo ideologji të ndryshme të lindura nga njeriu. Kjo nxitje të cilën e inkurajon Aliu r.a. është e para nxitje në historinë Islame.

¹⁰ El-Haxhxi, 19.

3966. Më ka treguar Kabise, na ka treguar Sufjani nga Ebi Hishami, ky nga Ebi Mixhlezi, ky nga Kajs bin Ubadi, e ky nga Ebi Dherri r.a., i cili ka thënë:

“Këta janë dy kundërshtarë (grupe kundërshtarësh: besimtarë dhe jobesimtarë) që janë zënë rreth Zotit të tyre...”(iu kushtohet gjashtë vetëve nga kurejshitët: Aliut, Hamzës, Ubejde bin el-harithit, Shejbe bin Rebi’a, Utbe bin Rebi’a dhe el-V el-id bin Utbe).

3967. Na ka treguar Is’hak bin Ibrahim es-Savvafi, na ka treguar Jusuf bin Jakubi se ka vizituar Beni Dubej’a i cili ishte zotriu i Beni Sedusit, na ka treguar Sulejman et Tejmiu nga Ebi Mixhlezi, ky nga Kajs bin Ubadi se ka thënë:

“Aliu r.a. ka thënë: “Ky ajet na kushtohet neve: **“Këta janë dy kundërshtarë (grupe kundërshtarësh: besimtarë dhe jobesimtarë) që janë zënë rreth Zotit të tyre...”** (el-Haxh, 19)

3968. Na ka treguar Jahja bin Xhaferi, na ka lajmëruar Veku ky nga Sufjan, ky nga Ebi Hashimi, ky nga Ebi Mixhlizi, e ky nga Kajs bin Ubadi i cili ka thënë:

“Kam dëgjuar Eba Dherrin r.a. duke u betuar se këta ajete iu kushtohen grupit prej gjashtë vetëve për ditën e Bedrit.. “

3969. Na ka treguar Jakub bin Ibrahim, na ka treguar Hush jmi, na ka treguar Ebu Hashimi nga Ebi Mixhlizi, ky nga Kajs bin Ubadi se ka thënë:

“Kam dëgjuar Eba Dherrin i cili betohej se ajeti: **“Këta janë dy kundërshtarë (grupe kundërshtarësh: besimtarë dhe jobesimtarë) që janë zënë rreth Zotit të tyre...”**(kjo thënjë) u dedikohet atyre të cilët inkurajonin për luftë në ditën e Bedrit: Hamzës, Alint, Ubejde bin el- Harithit, Utbes, Shejbe Ibni Rebia dhe el-V el-id bin Utbe.”

3970. Më ka treguar Ahmed bin Seid Ebu Abdillahi, na ka treguar Is'hak bin Mnesur es S el-uli, na ka treguar Ibrahim bin Jusuf nga i ati i tij, e ky nga Ebi Is'haku se dikushi e ka pyetur el-Berraun e unë e dëgjoja duke pyetur se a ka marrë pjesë Aliu në Bedër? U përgjigj: "Nxiste dhe luftonte."¹¹

3971. Na ka treguar Abdulaziz bin Abdillahi, i cili thotë se i ka treguar Jusuf bin el-Maxhishuni nga Salih bin Ibrahim bin Abdirrahman bin Auf, nga i ati i tij, ky na gjyshi i tij Abdurrahmani, i cili ka thënë:

"I shkrova Umejje bin Halefit dhe kur ishte dita e Bedrit, ia përmenda vrasjen e tij dhe vrasjen e birit të tij dhe atëherë Bilali tha: "Nuk do shpëtoja, po të shpëtonte Umejja."

3972. Na ka treguar Abdan bin Uthmani i cili ka thënë se i ka treguar Ubejje nga Shu'beja, ky nga Ebi Is'haku, ky nga el-Esvedi, ky nga Abdil-lahi r.a., ky nga Pejgamberi s.a.v.s. i cili ka lexuar "ven-Nexhmi" dhe ra në sexhde dhe bashkë me të ranë edhe ata që ishin prezent, në përjashtim të një plaku, i cili mori një grusht me dhe dhe e çoi deri te balli i vet dhe tha: Mjafton vetëm kjo. Abdullahu tha: "Më vonë e pashë se u vra si pabesimtar (qafir)."

3973. Më ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka treguar Hisham bin Jusufi nga Mamerr, ky nga Hishami, e ky nga Urveti, i cili ka thënë:

"Zubejrit i kishin rënë tri herë me shpatë, njëra nga të rënat ishte në qafë dhe tha kisha mundësi që në të (plagën) t'i fusi gishtat e mi. (Ai) tha: dy vetë ishin të vrarë në ditën e Bedrit dhe një në ditën e el-Jermukit¹²."

¹¹Këtë hadith Berrai e ka marrë nga sahabet sepse ai vet nuk ka marrë pjesë në Bedër. Nga teksti kuptohet se Aliu ka luftuar guximshëm dhe ka inkurajuar pa ndërpre luftëtarët në luftën e bedrit. Transmetimin e bënë nga sahabet ose ka mundësi ta ketë dëgjuar gojarisht nga Pejgamberi s.a.v.s

Urvete ka thënë:

“Mua më është drejtuar el-M el-ik bin Merrvani, kur u vra Abdullah bin ez Zubjeri (i cili) tha: O Urvete a e njeh shpatën e ez Zubejrit?”

“Po”, iu përgjigja.

“Çka ka në të?”, pyeti.

“Një copë të cilën e theu në ditën e Bedrit.”

“Ia qëlllove”, u përgjigj. “Në të ka patur copa nga heronjtë e bataljonit. Pastaj ia ktheu Urvetes:

Hishami ka thënë: “Në mesin tonë ishin tre mijë vetë. Atë (shpatën) e morrën disa, do dëshiroja që edhe unë ta marr.”

3974. Na ka treguar Ferve nga Aliu, ky nga Hishami, ky nga i ati i tij i cili ka thënë:

“Shpata e ez Zubejrit ka qenë e zbukuruar me argjend.

Hishami ka thënë:

“Shpata e Urves ka qenë e zbukuruar me argjend.

3975. Na ka treguar Ahmed bin Muhammedi, na ka treguar Abdullahi, na ka lajmëruar Hishami bin Urve nga i ati i tij se sahabet e Resulullahit s.a.v.s., në ditën e Jermukut, Zubejrit i kanë thënë:

“A nuk sulmon ty që të sulmojmë edhe ne me ty?” U përgjigj: “Po që se sulmoj unë ju do të gënjeni.” Thanë: “Atëherë nuk do sulmojmë.” Atëherë ky filloi që të përçajë rradhët e tyre. Pasi e tejkaloi, edhe pse ishte i vetëm, u kthye përsëri. Ata e kapën e i ranë dy herë në qafë në mes të cilave kishte shenjën e të rënes së Bedrit. Urve ka thënë: “Në shenjat e të rënave

¹² Emrat e vendeve të cilat kanë el-in shques në tekst do t'i përdorim në origjinal me qëllim që të ruajmë origjinalitetin. Jermuk është emër vendi i cili ndodhet në Palestinë. Thuhet se është edhe emër lumi. Përndryshe, Lufta e Jermukut është zhvilluar në fillim të kalifatit të Umerrit. Lufta është zhvilluar në mes myslimanëve dhe romakëve në vitin e 13 ose 15.

mundesha t'i fus gishtat e të luaj kur unë isha si fëmijë." Pastaj vazhdoi: "Atë ditë bashkë me atë ka qenë edhe Abdullah bin Zubejri, i cili kishte dhjetë vjetë që e shaloi në kalë dhe ia besoi një burri."

3976. Na ka treguar Abdullah bin Muhamedi se ka dëgjuar nga Reuh bin Ubade, na ka tregur Seid bin Ebi Arube nga Katade, i cili ka thënë:

"Enes bin Maliki nga Ebi Talha na ka përmendë se Pejgamberi s.a.v.s. në ditën e Bedrit urdhëroi që njëzet e katër burra trima të kurejshitëve të cilët i vranë të gjuhen në njërën nga gropat e Bedrit. Dhe kur paraqitej para popullit i vendoste në shesh tre netë. Ndërkaq, në ditën e tretë të ditës së Bedrit urdhëroi që t'ia përgatitn karvanin, pastaj u nis dhe bashkë me të u nisën edhe shokët e tij dhe thanë: "Me sa duket lëshoi vendin vetëm për nevoja të veta." Kur arriti te pusi er Rekij filloi t'i thërrasë në emrat e tyre dhe në emrat e etërve të tyre:

"O filan i biri i filanit dhe o filan i biri i filanit, a u kënaqët se ju s'e keni rrespektuar All-llahun dhe Pejgamberin e Tij? Ne, vërtetë morëm atë që na e premtoi Zoti i jonë, e jua e gjetët atë që ua premtoi zoti i juaj?!"

Tha se Umerri i tha: "O Pejgamber i All-llahut! Mos iu fol trupave të pashpirtë."

Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj:

"Pasha Atë që ka shpirtin e Muhammedit në duar të veta. Ju nuk dëgjoni se çka u them atyre."

Katadeja ka thënë: "All-llahu (xh.sh.) i ka ngjallë ata për ta dëgjuar fjalën e tij (Pejgamberit a.s.) që të ndjehen të nënçmuar, të poshtëruar, të humbur, hasretçi."

3977. Na ka treguar el-Humejdiu, na ka treguar Sufiani, na ka treguar Amëri nga Ata, ky nga Ibn Abbasi r.a. (se në lidhje me ajetin kur'anor): **"A nuk i vërejte ata që dhuntinë e All-llahut e ndërruan me mosbesim..."** ka thënë:

“Ata për Zotin janë pabesimtarët e kurejshitëve.”

Umerri tha: “Ata janë kurejshitët, Muhammedi s.a.v.s. është dhunti e All Ilahut.” “... **dhe popullin e vet e sollën në vendin e shkatërrimit.**”¹⁴ Ka thënë: zjarri i ditës së Bedrit.¹⁵

3978. Më ka treguar Ubejd bin Ismaili, na ka treguar Ebu Usame nga Hishami, ky nga i ati i tij i cili ka thënë: “Në prezencën e Aishes r.a. u përmend se Ibn Umerri është ankuar të Pejgamberi s.a.v.s. pse i vdekuri në varrin e tij ndëshkohet nga të qarit e të afermëve të vet. Aisheja u përgjigj: “Gabim është.”

Në të vërtetë Pejgamberi s.a.v.s ka thënë:

“Ai do të ndëshkohet në bazë të gabimeve dhe gjynaheve të veta. Ndërkaq të afërmit e tij e qajnë tani.”

3979. Ka thënë: “Kjo është si fjala e tij, se Pejgamberi s.a.v.s. mbi gropë ku ishin të vrarët e Bedrit nga pala e politeistëve dhe tha atë çka ju tha:

“Ata dëgjojnë çka ju them.”

Në të vërtetë tha:

“Tani do ta dijnë se atë që u thosha ishte e vërtetë.”
Pastaj lexoi:

“Ti nuk mund t’i bësh të dëgjojnë të vdekurit... e ti nuk mund ta bësh të dëgjojë ai që është në varr.”¹⁶ Duke

¹³ Katadeja sikur deshi të komentojë kundërshtimin ndaj Pejgamberit a.s. se të vdekurit nuk dëgjojnë. Mirëpo po qe se kemi para sysh mu’xhizet (mrekullitë), të cilat iu paraqiten pejgamberëve e në këtë rast Muhamedit a.s., atëherë nuk ka vend për të dyshuar se “trimat” e kurejshtitëve kanë dëgjuar thirrjen e Pejgamberit a.s. Kjo çështje do shpjegohet më gjërësisht në vijimin e haditheve.

¹⁴ Këtu bëhet fjalë rreth dedikimit apo se kujt i kushtohet ajeti kur’anor: Ibrahim, 28.

¹⁵ Zjarri i ditës së Bedrit, si shtojcë në fund të ajetit, ka kuptimin se luftën që e zhvilluan në Bedër. Paria mekase bëri që një numër i madh i pabesimtarëve ta përjetoinë zjarrin e Xhehennemit si shpërblim të luftës.

thënë(kështu) se ata kanë përgatitur vendet e tyre në Xhehennem.

3980,3981. Na ka treguar Uthmani, na ka treguar Abde nga Hishami, ky nga i ati i tij, e ky nga Ibn Umerri r.a., i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. u ndal mbi gropën e Bedrit dhe tha:

“A e gjetët atë çka ju premtoi zoti, juaj dhe sa është e vërtetë?

Pastaj vazhdoi: ata vërtetë më dëgjojnë çka them.”

Këtë ia përmendën Aishes e cila tha: “Në të vërtetë Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“**Në të vërtetë tani do të dijnë se atë çka ju thosha është e vërtetë.**” Pastaj (Aisheja) lexoi: “Ti nuk mund t’i bësh të dëgjojnë të vdekurit...” deri sa përfundoi ajeti.

9 KREU

VLERA E ATYRE QË RANË SHEHID NË BEDËR

3982. Na ka treguar Abdullah bin Muhamedi, na ka treguar Muavije bin Amër, na ka treguar Ebu Is’haki nga Humejdi, i cili ka thënë se e ka dëgjuar Enesin r.a. duke thënë:

“Harithi u vra në ditën e Bedrit edhe pse ishte fëmijë. Nëna e tij erdh te Pejgamberi s.a.v.s. dhe e pyeti: “O Pejgamber i Allahut, ti e dije se çfarë vendi kishte Haritheja te unë. Nëse hyjnë në Xhennet, do të duroj dhe do të përmbahem. E nëse shkon në tjetrën ta merr mendja se çka bëj.

Pejgamberi u përgjigj: “**Mjerë për ty! A të ka lënë mendja (e) mendon se ka vetëm një Xhennet? Ata janë shumë Xhennete e ai ndodhet në Xhenneti Firdeus.**”

¹⁶. Pjesa e ajetit “Ti nuk mund të bësh të dëgjojnë të vdekurit...” ndodhet në suren En Neml, ajeti 80, ndërkaq pjesa tejtrë e fjalisë siduket është vazhdim i ajetit: “...e ti nuk mund ta bësh të dëgjojë ai që është në varr.” Ajeti nr. 22 i sures Fatir.

3983. Na ka treguar Is'hak bin Ibrahim, na ka lajmëruar Abdullah bin Idrisi i cili ka thënë se ka dëgjuar Husein bin Abdirahmanin, ky nga Seid bin Ubejde, ky nga Ebi Abdurahman es Sulemij, e ky nga Aliu r.a., i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. më dërgoi mua dhe Eba Merrthedin dhe Zubejrin e të tre ne ishim kalorës të mirë dhe tha:

“Shkoni deri sa të arrini te pusi Hah, aty do të gjeni një grua nga politeistet e cila ka një letër të Hatib bin Ebi Bel-tea që duhet tua dërgojë politeistëve.” E arritëm atë e cila udhëtonte në deve sikur na tha Pejgamberi s.a.v.s.. I thamë: na jep letrën. U përgjigj: nuk kam letër. E kontrolluam dhe nuk gjetëm letër te ajo. Thamë nuk ka mundësi të na gënjejë i Dërguari i All-llahut, (ndaj) ose do ta nxjerrte letrën ose do xhveshim. Kur pa seriozitetin tonë, mori torbën e saj e cila ishte mbuluar dhe e nxori letrën. U kthyem bashkë me atë te i Dërguari i All-llahut. Umerri tha: “O i Dërguari i All-llahut, kjo tradhëtoi All llahun, të dërguarin e tij dhe besimtarët më lejo që tia hek kokën.”

Pejgamberi s.a.v.s. e pyeti: **“Kush të tha të veprosh kështu?”**

Hatibi tha: “Për Zotin as kush nuk më ndalon që të mos besoj në All-llahun dhe në të Dërguarin e tij. Desha të kem një mbështetje te populli e të më ruajë Zoti familjen dhe pasurinë time. Shokët tu kanë familjen e tyre që Zoti tua mbrojë atyre familjen dhe pasurinë.”

Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Tha të vërtetën, për të thoni vetëm të mirën.”**

Umerri tha: “Ai tradhëtoi All-llahun dhe besimtarët andaj më lejo që t’ia hek kokën.”

(Pejgamberi a.s.) Pyeti: **“A nuk është nga pjesëmarrësit e Bedrit? Dhe vazhdoi, dhashtë All llahu e i ndihmon pjesëmarrësit e Bedrit. Bëni çka të doni ju e keni borxh Xhennetin ose ju jeni të falur.”**

Umerri filloi të qajë dhe tha: “All-llahu dhe i Dërguari i tij dijnë më mirë.”

10 KREU

3984. Më ka treguar Abdullah bin Muhamed el- Xhafiju, na ka treguar Ebu Ahmed Ezubejri, na ka treguar Abdurahman bin el- Gasili nga Hamza bin Ebi Useidi dhe Ezubejr bin el- Mundhir bin Ebi Useidi, ky nga Ebi Useidi r.a., i cili ka thënë:

Në ditën e Bedrit i Dërguari i All llahut s.a.v.s. na tha:

“Nëse ju afrohen ata, gjuani dhe përqëndrohuni në sulm!”

3985. Më ka treguar Muhamed bin Abdirahimi, na ka treguar Ebu **Ahmed Ezubeiri, na ka treguar Abdurahman bin el- Gasili nga Hamza Ibn Ebi Useidi dhe el- Mundhir bin Ebi Useidi nga Ebi Useidi r.a., i cili ka thënë:**

Në ditën e Bedrit i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. na tha:

“Nëse iu afrohen ata do të thotë shumica prej tyre gjuani ata dhe përqëndrohuni në sulm.”

3986. Na ka treguar Amër bin Halidi, na ka treguar Zuhejri, na ka treguar Ebu Is’haki i cili thotë se e ka dëgjuar el- Bera bin Azibin r.a. se ka thënë:

“Ditën e Uhudit Pejgamberi s.a.v.s e caktoi Abdullah bin Xhubejrin për shigjetar. Nga pala jonë u plagosën shtatëdhjetë vetë, kurse Pejgamberi s.a.v.s. bashkë me shokët e tij nga pala e politeistve në ditën e Bedrit plagosën njëqindëdyzetë veta, shtatëdhjetë robër dhe shtatëdhjetë të vrarë.” Ebu Sufjani ka thënë: “Një ditë për ditën e Bedrit, kurse lufta ishte dhuratë.”

3987. Na ka treguar Muhamed bin el- Alai, na ka treguar Ebu Usame nga Burejdi, ky nga gjyshi i tij Ebi Burde, ky nga Ebi Musa, e ky nga Pejgamberi s.a.v.s., i cili ka thënë:

“Mirësi është ajo çka të jep All-llahu ndërkaq sevapi është premtimi që na e dha pas ditës së Bedrit.”3988. Më ka treguar Jakub bin Ibrahim, na ka treguar Ibrahim bin Seidi nga i ati i tij, ai nga gjyshi i tij i cili ka thënë:

Abdurahman bin Aufi ka thënë:

“Unë isha në rresht në ditën e Bedrit. Kur ktheva kokën nga e djathta dhe e majta pashë dy të rinj. Nuk më besohej atë çka shihja. Njëri prej tyre në pëshpëritje më tha:

“O xhaxha ma trego Eba Xhehlin.”

“O djali i vëllaut tim, çka do t’i bësh atij?” iu përgjigja.

M’u përgjigj se i kam dhënë besën All-llahut se kur ta shoh do ta vras ose do të vdes. Tjetri pëshpëriti gjithashtu fshehurazi nga shoku i tij sikur i pari. Shumë u gëzova se gjendem në mes dy burrave, sa që dëshirova të jem në vendin e tyre, andaj ua tregova atë. Iu gjuajtën sikur dy skifterë deri sa e goditën. Ata ishin dy djemtë e Akrasë.”

3989. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Ibrahim, na ka lajmëruar Ibn Shihabi, i cili ka thënë se e ka lajmëruar Amër bin Xharije Ethe kafiju Halifu Beni Zure që ka qenë njëri prej shokëve të Ebi Hurejres se Eba Hurejreja r.a. ka thënë:

“I Dërguari i All llahut dërgoi gjashtë veta dhe për udhëheqës të tyre caktoi Asim bin Athid el- Ensarij, gjyshin e Asim bin Umerr bin el- Hatab. Dhe kur arritën në vendin e quajtur Hide, vend në mes Usfanit dhe Mekes, e përmendën një lagje të Hudhejlit të quajtur Benu el- Hajjan në mesin e të cilëve përafërsisht kishte mbi njëqind burra të plagosur dhe pasi ua pastruan plagët u vendosën në një shtëpi, ku për ushqim gjetën vetëm hurma. Thanë: hurma të Jethribit. Vazhduan pas gjurmëve të hurmave. Asimi dhe shokët e tij, pasi që hetuan gjurmët, vazhduan deri te vendi ku gjetën një grup njerëzish të cilëve u thanë: “Dorëzohuni vet e për këtë keni besën dhe u japin fjalën se nuk do të vrasim asnjë.”

Asim bin Thabiti tha: “O popull unë nuk pranoj të zbres në besën e pabesimtarëve.” Pastaj vazhdoi:

“O Zot lajmëroje për këtë Pejgamberin s.a.v.s..”

Kundërshtarët gjuajtën me shigjetë dhe e vranë Asimin, pastaj tre veta u drejtuan në emër të besës dhe fjalës së dhënë e ata ishin: Hubejbi, Zejd bin Ed Dethine dhe një tjetër. Pasi që i zunë ata, i lidhën fortë. Burri i tretë tha:

“Ky është shkaku i parë që unë të largohem. Pasha Zotin nuk do t’ju shoqëroj, sepse ndaj tyre duhet të sillem nirë.” Sikurse (që ai) dëshironte t’i vriste e plagosën atë, pastaj e shëruan, por për kundër kësaj ai nuk deshi t’i shoqërojë më tutje. Kështu u largua me Hubejbin dhe Zejd Ibn ed Dethine, të cilët i shiti pas ndodhisë së Bedrit. Benu el- Harith bin Amir bin Neuf el- Hubejbin e shitën Hubejben. Ndërkaq, Hubejbi në ditën e Bedrit e vrau el-Harith bin Amirin dhe për këtë Hubejbi ng el-i i robëruar deri sa u morën vesh për vrasjen e tij. Disa nga vajzat e Harithit kërkuan nga Musa që ta marrin në mbrojtje atë, përkundër dëshirës së tyre. Fshehurazi ma mbështollën një djalë dhe ia sollën asaj dhe kur rastësisht u gjet pranë saj atëherë tha: “U shqetësova shumë, e sa që shqetësimin tim e kuptoi edhe Hubejbi, i cili pyeti: “Mos po frikësobesh se po e vras? Jo nuk do ta vras.”

Ajo tha: “Për Zotin nuk kam parë rob më të mirë se Hubejbi. Për Zotin një ditë e gjeta duke hëngër një kalavesh rushi, edhe pse kishte ngjeshur një **hekur e në Mekë nuk kishte as hurma** dhe thoshte se ky ishte furnizim i Hubejbit të cilin ia fali All llahu. Kur e nxorën nga Haremi me qëllim që ta vrasin, Hubejbi u lut:

“Më lejoni që të fal dy reqat namaz.”

I lejuan dhe pasi fali dy reqat namaz tha:

“Për Zotin sikur të mos mendonit se unë nuk frikësohem do të vazhdoja namazin. Pastaj vazhdoi duke u lutur:

“O Zot pakësoji në numër, shkatëroji ata fizikisht dhe të mos lë asnjë nga ata” Vazhdoi më tutje duke thënë:

Nuk mërzitem kur vritem si mysliman

Aq më pak se në cilën anë më vjen vdekja

kur ajo është në emër të All-llahut

All llahu është i Gjithfuqishëm dhe mund të bekojë

Trupin i cili është copë më copë.

Pastaj u çua Ebu Sirvea Ukbetu bin el- Harithi dhe e vrau. Hubejbi është i pari mysliman i cili e bëri traditë që çdo mysliman para se të vritet të fal dy rekat namaz. Për këtë e lajmëruan Pejgamberin s.a.v.s. dhe shokët e tij, andaj dërgoi një grup të kurejshitëve të Asim bin Sabiti që t'i sjellin një shenjë, për mes të cilës do të bindeshin se e kanë vrarë. E kishte vrarë një burrë nga paria e tyre, për këtë All-llahu xh.sh. Asimit i lëshoi një mjegull, e cila i pengoi që të mos e masakrojnë më tutje.

Ka'b bin Maliki ka thënë: "Këtë ndodhi e kanë përmendur Ibn el- -Amërij dhe Hilal Ibn Umejre el- Vakifij, dy burra të mirë të cilët dëshmuar Luftën e Bedrit.

3990. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Leithi nga Jahja, ky nga Nafi se Ibn Umerrit r.a. ia ka përmendur dikush se Said Ibn Zejd bin Amër bin Nufejl i cili ka qenë pjesëmarrës i Bedrit. është sëmure ditën e premtë. Shkoi te ai kur u afrua xhumaja dhe nuk e fali atë.

3991. Ka thënë el- Lejthi, më ka treguar Junusi nga Ibn Shihabi, icili ka thënë se i ka treguar Ubejdullah bin Abdilah bin Utbete se i ati i tij i ka shkruar Umerr bin Abdilah bin el- Erkam Ezuherij dhe e ka urdhëruar të shkojë te Subejate, e bija e el- Harithi el- Eslemije dhe ta pyes për hadithin e saj dhe se çka i ka thënë i Dërguari i All-llahut kur e ka pyetur. Amër Ibn Abdilah bin el- Erkami i shkroi Abdilah bin Utbete dhe i tregoi se Subejate, e bija e el- Harithit, e ka lajmëruar se ajo ka qenë e martuar për Said bin Haule, i cili i takonte Beni Amir bin Luejit që ka marrë pjesë në Bedër dhe i ka vdekur në haxhin e lamtumirës e ajo ka qenë me barë dhe sikur nuk donte që të lindë fëmijën pas vdekjes së tij. Kur i kaloi nifasi deshti të martohet me Hatabin dhe për këtë shkoi te ajo Ebu es Senabil bin Bakek, burrë nga Beni Abdidar, dhe i tha:

“Me sa duket je zbukuruar për Hutabin mos dëshiron të martohesh me të? Pasha All llahun ti nuk do të martohesh deri sa të kalojnë katër muaj e dhjetë ditë.” Kur ma tha këtë, thotë Subeja, i mblodha plaçkat e mia dhe në mbrëmje vajta te i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe e pyeta për këtë. M’u përgjigj se për mua është hallall prej kur e lëshova barën time dhe më urdhëroi se po të dua mund të martohem. Të njejtën e transmeton Ibn Vehbi nga Jonusi.

El- Lejthi ka thënë se i ka treguar Jonusi nga Ibn Shihabi, i cili në pyetjen tonë tha:

“Më ka lajmëruar Muhamed bin Abdirahman bin Thauban zotëria i Beni Amir bin Luej se e ka lajmëruar Muhamed bin Ijas bin el- Bukejr, i ati i të cilit ka marrë pjesë në Bedër.

11 KREU

PJESËMARRJA E M EL-EKËVE NË BEDËR

3992. Më ka treguar Is’hak bin Ibrahim, na ka lajmëruar Xheriri nga Jahja bin Seidi, ky nga Muadh bin Rifa’a bin Rafi ez-Zurekijj, ky nga i ati i tij, babai i të cilit ka qenë pjesëmarrës në Bedër se ka thënë:

“Pejgamberit a.s.v.s. i erdhi Xhibrili dhe i tha:

“Kush janë (cilët i konsideroni) pjesëmarrës nga pala e juaj në Bedër?

Muslimanët më të vlefshëm ose ngjashëm me këtë fjalë, iu përgjigj.”

Ai tha: “Të tillë janë edhe pala e m el-ekëve që marrin pjesë në Bedër.”

3993. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Hammadi nga Jahja, ky nga Muadh bin Rifa’a bin Rafi. Rifai ishte pjesëmarrës i Bedrit, kurse Rafiu është nga populli i el-Akabe, i cili i thoshte të birit:

“Nuk do të më kënaqte sikur të merrja pjesë në Bedër në krahasim me el-Akabenj dhe se ka vazhduar: Xhibrili e pyeti Pejgamberin s.a.v.s....”

3994. Na ka treguar Is'hak bin Mensuri, na ka lajmëruar Jezidi, na ka lajmëruar Jahja, i cili ka dëgjuar Rifa'a se një m el-ek e ka pyetur Pejgamberin s.a.v.s. dhe nga Jahja (është kumtuar) se Jezid bin el-Hadi e ka lajmëruar se ai ka qenë bashkë me atë ditën, kur i ka treguar Muadhi këtë hadith dhe Jezidi ka thënë se Muadhi ka thënë se m el-eku që e ka pyetur (Pejgamberin a.s.) ka qenë Xhibrili a.s.

3995. Më ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka lajmëruar Abdulvehabi, na ka treguar Halidi nga Ikrimete, ky nga Ibn Abbasi r.a. se në ditën e Bedrit Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Ky është Xhibrili, mbahet për kryen e kalit të vet dhe ka mjete për të lufuar.”¹⁷

12. KREU

3996. Më ka treguar Halit'e, na ka treguar Muhamed bin Abdullah el-Emsarij, na ka treguar Saidi nga Katade, ky nga Enesi r.a., i cili ka thënë: “Vdiq Ebu Zejdi dhe pas veti nuk la trashigmtarë; ka qenë pjesëmarrës i bedrit.”

3997. Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka treguar el-Lejth, i cili ka thënë se i ka treguar Jahja bin Seid nga el-Kasim bin Muhamed, ky nga Ibn Habab se Eba Seid bin Malik el-Hudrij r.a. u kthye nga udhëtimi dhe familja e tij i ofruan mish nga mishi i kurbanëve e ai tha: “Nuk do të ha deri sa të pyes për të.” Shkoi te vëllai i tij nga nëna, i cili kishte marrë pjesë në luftën e Bedrit Katade bin en Nu'man, pasi e pyeti, i rrëfeu për një

¹⁷ Pjesëmarja e m el-ekëve në betejën e Bedrit ka pasur për qëllim që të ndihmojë edhe praktikisht Pejgamberin a.s. dhe muslimanët në përhapjen

çështje e cila i ndalonte të hanë nga ushqimi i kurbanëve pas tre ditëve.

3998. Më ka treguar Ubejd bin Ismaili, na ka treguar Ebu Usame nga Hisham bin Urvete ky, nga i ati i tij i cili ka thënë:

“Zubejri ka thënë:

Në ditën e Bedrit e kam takuar Ubejde bin Seid bin el- As, i njohur me nofkën Eba Dhantil-Kershi, i cili ishte armatosur aq shumë, sa që i shiheshin vetëm sytë dhe i cili ka thënë: Unë jam Ebu Dhatil Kershi e gjuajta me shigjetë në sy e ai vdiq.

Hishami ka thënë: Më lajmëruan se Zubejri ka thënë: vura këmbën mbi të dhe gati sa e dhunova, kështu që u detyrova përsëri ta heq këmbën dhe e tërhoqa anësh.

Urve ka thënë: Kërkoje atë nga Pejgamberi a.s., të cilën ia dha. Ndërkaq kur u lodh, i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ia mori atë, pastaj e kërkoi Ebu Bekri, të cilin ia dha, kur u lodh Ebu Bekrit ia kërkoi Umerri të cilin ia dha, **kur u lodh Umerri** ia kërkoi Uthmani të cilin ia dha, ndërkaq kur u vra Uthmani ndodhi te familja e Al Aliji të cilin ia kërkoi Abdullah bin Zubejri. Ai e mbajti deri sa u vra.”

3999. Na ka treguar Ebu el- Jemani, na ka treguar Shuajbi nga Ez--Zuhejri, i cili ka thënë se e ka lajmëruar Ebu Idris Abdullah bin Abidullah se Ubade bin es Samid që ishte shëhid i Bedrit, se i Dërguari i All-llahut ka thënë: **“Baji Uni.” (Më uroni).**

dhe shtrirjen e misionit. Se ato kanë marrë pjesë vërtetojnë edhe shumë ajete kur'anore, ndërkaq edhe shumë hadithe tjera që për këtë rast nuk do të ndalemi në vecanti t'i përmendim. Njehërit edhe sahabet e Pejgamberit a.s., të cilët morën pjesë në betejën e Bedrit, kanë parë ndihmën që ua dhanë m el-ekët në mënyrë konkrete. P.sh. Aliu r.a. ka treguar se para tij kundërshtarët binin të vrarë dhe kur dëgjoji Pejgamberin a.s. se kanë marrë pjesë m el-ekët, atëherë u bind në atë që e shihte.

4000. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el- Lejthi nga Ukajl, ky nga Ibn Shibabi se i ka treguar Urvete bin Ez Zubejri, ky nga Aishja r.a., gruaja e Pejgamberit s.a.v.s.:

“Eba Hudhejfe, i cili ka marrë pjesë në Bedër bashkë me të Dërguarin e All llahut s.a.v.s. ka adoptuar Salemin për bir të vetin ashtu si e adoptoi Zejdin i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe martoi me vajzën e vëllait të tij Hindin, të bijën e el- V el-id bin Utbete, i cili ishte zotria i një gruaje nga ensarët. Ndërkaq në kohën e xhahilijetit (injurancës)¹⁸ femijën e adobtuar e thirrnin në emër të prindit që e ka adoptuar dhe ai kishte të drejtë në trashigimi. Kështu vazhduan deri sa All-llahu xh.sh. shpalli:

“Ju thirrni (mbështetni) ata në etërit e vërtetë të tyre...”¹⁹
kjo lehtësoi Pejgamberin s.a.v.s..”

4001. Na ka treguar Aliu, na ka treguar Bisher bin el-Mufaddal, na ka treguar Halid bin Dhekvani, ky nga E' Rrubeji ,e bija e Muavidhit ,e cila ka thënë:

“Hyri te Pejgamberi s.a.v.s. Gadate Bunej Alij, u ul mbi dyshek sikur ulesha unë. Disa robëresha i binin deficit në shenjë zie për vrasjen e etërve të tyre në luftën e Bedrit, ndërkaq njëra nga robëreshat tha:”

“Me ne është Pejgamberi i cili din se çka do të ndodh nesër.”

Pejgamberi s.a.v.s tha:

“Mos thuaj kështu, por thuaj atë çka thoshe.”

4002. Na ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka lajmëruar Hishami nga Mamerr, ky nga Ez Zahiri. Dhe na ka treguar Ismaili, i cili ka thënë se i ka treguar i v el-lai i tij nga Sulejmani, ky nga Muhamed bin Ebi Atiki, ky nga Ibn Shihabi, e ky nga Ubedullah bin Abdilah bin Utbete bin Mesudi se Ibn abasi r.a. ka thënë:

¹⁸. Kohën para ardhjes së Isimit arabët e kan quajtur koha e injurancës ose xhahilijetit.

¹⁹ Eel- Ahzab, 5

Më ka trguar Ebu Talha r.a., shoku i të Dërguarit të All-llahut, i cili ka marrë pjesë në luftën e Bedrit bashkë me të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. se ka thënë:

“M el-ekët nuk do të hyjnë në shtëpinë e cila mban qen dhe fotografi. **Këtu ka për qëllim fotografitë të cilat mbajnë shpirtëra.**”

4003. Na ka treguar Abdani, na ka treguar Abdillahi, na ka treguar Junusi. Dhe na ka treguar Ahmed bin Salih, na ka treguar Anbesetu, na ka treguar Junusi nga Ez Zuheriji, na ka treguar Ali bin Husejni se Husejn bin Ali a.s. e ka lajmëruar se Aliu ka thënë:

“Kam pasur një deve që ishte e vjetër. Atë e mora nga ajo që më takonte prej presë së një lufte të zhvilluar para luftës së Bedrit. Atë ditë Pejgamberi s.a.v.s. më dha një deve tjetër nga e pesta e presë së luftës. Kur vendosa të martohem me Fathnen, bijën e Pejgamberit s.a.v.s., shkova në treg bashkë me një argjendar prej fisit Kajnuka’a, ku donin të shisnim drunjtë (çatme) nga druri i hurmës dhe me mjetet e fituara do të bëja dasmën time. Për sa unë tubova devet, samarët, litarët dhe sendetë tjera me vlerë, ato i lidha pranë shtëpisë së një Ensariu. Tubova çka tubova, kur rastësisht pashë se gungat e deveve u prenë, u coptuan në dy pjesë, ua morën mushkëritë e tyre. Kjo ishte shumë e vështirë ta duroj, prandaj fillova të qaj dhe pyeta:

“Kush ë bëri këtë?”

“E bëri Hamza, i biri i Abdul Mutalibit që ndodhej në një shtëpi të një Ensariu ku po pinë,” u përgjigjën.”

Aty këndonte një këngëtare me grupin e saj dhe në mes tjerash këndoi: “O Hamza, çohu dhe ndaje mishin e deveve.

Hamzai mori shpatën, preu gungat e tyre, i përgjysmoi dhe u mori mushkëritë e tyre. Atëherë Aliu tha:

“U nisa për te Pejgamberi s.a.v.s. ku ishte Zejd bin Harithi. Pejgamberi s.a.v.s. sikur hetoi atë që më ndodhi dhe pyeti:

“Çka ke?”

“O Resulullah, nuk kam parë deri më sot sesi Hamza sulmoi devet e mia. Va preu gungat dhe i përgjysmoi. Ai gjendet një shtëpi ku pinë,” iu pergjigja.

Pejgamberi s.a.v.s. kërkoi xhiben, e veshi, pastaj u nis. Pas tij shkuam unë dhe Zejd bin Harithe. Arritëm te shtëpia ku ishte Hamza. Mori leje të hyjë, pastaj, si hyri, kritikoi Hamzën për veprimin që bëri. Hamza me sy të skuqur shikoi Pejgamberin s.a.v.s., pastaj ngriti shikimin duke vështuar prej gjunjëve deri në fytyrë. Hamza tha:

“Ju jeni vetëm robërit e babait tim! ?”

Pejgamberi s.a.v.s. e hetoi se është i dehur, uli kokën dhe doli i dëshpëruar. Me atë dolëm edhe ne.”

4004. Më ka treguar Muhamed bin Abbad, na ka lajmëruar Ibn Ujejne i cili ka thënë:

“E patë dërguar te ne Ibn el- Esbehani i cili kishte dëgjuar nga Ibn Ma’kili se Aliu r.a. e pat falenderuar Sehl bin Hunejfin duke thënë se ai është pjesmarrës i Bedrit.”

4005. Na ka treguar Ebu el- Jemani, na ka lajmëruar Shuajbi, nga Ez Zuherij, i cili ka thënë se e ka lajmëruar Salim bin Abdilahi i cili ka dëgjuar Abdallah bin Umerrin r.a. duke treguar se Umerr bin el- Hatabi kur ng el-i pa burrë (vejane), Hafsa e bija e Umerrit do të thotë kishte vdekur burri i saj Hunejs bin Hudhaje es Suhemij, i cili ka qenë njëri nga sahabët e të Dërguarit të All Ilahut s.a.v.s. dhe pjesëmarrës i Bedrit që kishte vdekur në Medine.

Umerrit ka thënë: “E takova Uthman bin Aff`anin, ia ofrova Haf`sën e i thashë: po të duash ta jap për grua Haf`sën, bjën e Umerrit.”

Ai u përgjigj: “Më jep kohë që të mendohem.”

Pas disa (kohësh) vendosa që të mos e martoj atë. Takova Eba Bekrin të cilit i thashë:

“Po të duash martoje Hafsën bijën e Umerit.” Ebu Bekri heshti dhe nuk mu përgjeggj kurgjë, (ai) i ka dhënë përparësi Uthmanit. Më në fund e fejoj (Hafsën) i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe e martoi.

Më takoi Ebu Bekri, i cili tha: Sikur të më kishe takuar pasi më ofrove **Hafsën nuk do ta kthejsha** prap?!

Po, iu përgjigja. Mirëpo nuk më pengon **asgjë që të ta kthej, porse kam dëgjuar** se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e ka përmend këtë, andaj nuk dua që të shpaloj fshehtësinë e të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s., por nëse ai e lëshon unë do të pranosha.”

4006. Na ka treguar Muslimi, na ka lajmëruar Shu’be nga Adiji, ky nga Abdilah bin Zejdi i cili ka dëgjuar nga Eba Mesud el- Bedrij, ky nga Pejgamberi s.a.v.s. i cili ka thënë:

“Mirëmbajtja e familjes për burrin është sadaka.”

4007. Na ka treguar Ebu el- Jemani, na ka lajmëruar Shuajbi, ky nga ez Zuhriji, i cili thotë se ka dëgjuar Urvete bin ez Zubejri duke rrëfyer Umerr bin Abdilazizin, i cili gjatë sundimit të tij, ka treguar se el- Mugire bin Shu’be ka vonuar namazin e iqindisë e ai ishte emir i Kufës. Ebu Mesudi hyni te Ukbe bin Amër el- Ensarij, gjyshi i Zejd bin Hasanit, i cili ka marrë pjesë në luftën e Bedrit dhe e pyeti:

“Ti e din se Zbriti Xhibrili dhe u fal. Edhe i Dërguari i All-llahut fali pesë namazet dhe tha: **“Kështu jam urdhëruar.”** Të njejtin rrëfim e ka treguar edhe Beshir bin Ebi Mesudi nga i ati i tij.”

4008. Na ka treguar Musa, na ka treguar Ebu Avane nga el- A’meshi, ky nga Ibrahim, ky nga Abdirahman bin Jezidi, ky nga Alkame, e ky nga Ebi Mesud el- Bedrij r.a., i cili ka thënë:

“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë:

Kush i lexon dy ajetet e fundit nga sureja el- Bekare brenda natës i mjaftojnë.”

Abdurahmani ka thënë: “E takova Eba Mesudin duke bë tavaf Qaben e pyeta për këtë dhe më rrëfeu të njejtën.”

4009. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el-Lejthu nga Ukaili, ky nga ibn Shihabi, të cilin e ka lajmëruar Mahmud bin er Rebija se Itban bin Maliki, njëri nga sahabët e Pejgamberit s.a.v.s. që ka rënë shëhid në Bedër prej ensarëve, ka ardhë te i Dërguari i All-llahut s.a.v.s....

4010. Na ka treguar Ahmedi, ky nga Ibn Salihi, na ka treguar Anbesë, na ka treguar Junusi se Ibn Shihabi ka thënë: **pastaj e pyeta el- Husain Ibn Muhammed**, i cili ishte njëri nga fisi Beni Salem dhe i cili ka pasur **autoritet**, ky nga rrëfimi i Mahmud bin er Rebija, ky nga Utban bin Malik i cili ka dëshmuar për transmetimin.

4011. Na ka treguar Ebu el- Jemani, na ka treguar Shuajbi nga ez--Zuherij, i cili ka thënë se e ka lajmëruar Abdullah bin Amir bin Rebija që ka qenë nga më të mëdhenjtë e Beni Adijit, ndërkaq i ati i tij ka marrë pjesë në Bedër me Pejgamberin s.a.v.s., se Umerri e ka shfrytëzuar Kudame bin Medhulin kundër Babrejnit i cili ka marrë pjesë në Bedër e ai është Halid Abdilah bin Umerr dhe Hafsa r.a..

4012, 4013. Na ka treguar Abdullah bin Muhamed bin Esmae, na ka treguar Xhujejrije nga Maliki, ky nga ez Zuherij se Salim bin Abdilahi e ka lajmëruar duke thënë:

“E ka lajmëruar Rafi bin Hadixh Abdallah bin Umerr se dy mixhallarët e tij, pjesëmarrës të Bedrit, i kanë lajmëruar se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka ndaluar qiranë në bujqësi. I thashë Salimit: “Ti i jep me qira?” U përgjigj: “Po”, Rafiu ia ka shtuar vetvetes.”

4014. Na ka treguar Ademi, na ka treguar Shu'be nga Husain bin Abdirahman i cili ka thënë se ka dëgjuar Abdallah bin Sheddad bin el- Hadi el- Lejthi se ka thënë:

“E pashë Rifa'a bin Rafi el- Ensarij duke marrë pjesë në Bedër.”

4015. Na ka treguar Abdani, na ka lajmëruar Abdullahi, na ka lajmëruar Ma'merri dhe Junusi nga ez Zuhrij, ky nga Urve bin ez Zubejr se këtë e ka lajmëruar se el- Misver bin Mahreme e ka njohtuar për Amër bin Auf, i cili ka qenë aleat i Beni Amir bin Luej **se ka marrë pjesë në Bedër** bashkë me Pejgamberin s.a.v.s.dhe se i Dërguari i Allahut s.a.v.s. ka dërguar Eba Ubejde bin el- Xherrah në Bahrejn që të marrë xhizjen. Për popullin e Bahrejnit i Dërguari i All-llahut ka qenë i dashur, andej atje e dërgoi për emir el- Alae bin el- Hadremij. Ebu Abide solli pasurinë nga Bahrejoi e kur dëgjuan Ensarijtë për ardhjen e Ebi Ubejdes, falën namazin e sabahut bashkë me Pejgamberin s.a.v.s., pastaj iu ofruan atij. Kur i pa i Dërguari i All llahut s.a.v.s. buzëqeshi dhe tha:

“Kujtoj se keni dëgjuar se Eba Ubejde ka sj el-l diçka?”

“Po, o i Dërguari i All-llahut”, u përgjigjën.

Ai u tha: **“Përgëzoni dhe shpresoni në gëzimin tuaj. Pasha All-llahon fukarallëku i juaj më frikëson. Frikësohem që mos e doni dynjanë siç e donin ata që jetuan para jush, të garoni për të arritur atë, siç garonin ata e të shkatërroheni (të bëheni h el-aq) si ata.”**

4016. Na ka treguar Ebu en Nu'mani, na ka treguar Xherir bin Hazimi nga Nafi se Ibn Umerri r.a. i ka vrarë gjarpërinjtë pa dallim.

4017. Deri kur Ebu Lubabe el-Bedrij njoftoi: “Pejgamberi s.a.v.s. ka ndaluar vrasjen e gjarpinjëve të shtëpisë”, atëherë u ndal.

4018. Më ka treguar Ibrahim el-Mundhiri, na ka treguar Muhammed bin Fulejhi nga Musa bin Ukbete se Ibn Shihabi ka thënë se na treguar Enes bin Maliku se një burrë nga Ensarijtë kërkoi leje nga i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. (ata që ishin prezent) i thanë:

“Kërkoi leje edhe për ne, e birin të motrës sonë Abbasin do t’a lëmë të sakrifikohet.”

Tha: “Pasha All llahun, nga sakrifica nuk do të lëshoni as sa një dirhem”

4019. Na ka treguar Ebu Ashni nga Ibn Xhurejxhi, ky nga ez Zuhrijji, ky nga Ata’ bin Jezidi, ky nga Abedulla bin Adijji, e ky nga el-Mikdad bin el--Esved. Dhe më ka treguar Is’haku, na ka treguar Jakub bin Ibrahim bin Seid, na ka treguar djali i vëllaut tim Ibn Shihabi nga mixha i tij, i cili ka thënë se e ka lajmëruar Ata’ bin Jezid el-Ljethijju, pastaj el-Xhundeajju se Ubejdullah bin Adijj bin el-Hijar e ka lajmëruar se el-Mikdad bin Amër el-Kindijj, i cili ka qenë aleat i (fisit) Beni Zuhre dhe ka marrë pjesë në Bedër me të Dërguarin e All llahut s.a.v.s. e ka lajmëruar se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë:

“Po takoj një burrë nga pabesimtarët dhe luftojmë. Ai ma pret njëren dorë me shpatë, pastaj përpiqet që të më ëmbëlsojë (plagën) me ndonjë degë dhe tha se i është dorëzuar (kundërshtari) All-llahut (xh.sh.).

A ta vrasë o i Dërguar i All-llahut pasi të ma thotë këtë?

I dërguari i All-llahut s.a.v.s. iu përgjigj:

“Mos e vra.”

“O i Dërguar i All llahut, ai ma preu njëren nga duart dhe tha atë(mbështetjen te All llahu) pasi ma preu dorën?!” ia ktheu ai.

I Dërguari i All -llahut iu përgjigj:

“Mos e vra. Po qe se e vret ai është në të njejtën pozitë si ti para se ta vrasësh, gjithashtu edhe ti ishe në pozitën e atij para se ta thotë fjalën që ta tha.”

4020. Më ka treguar Jakub bin Ibrahim, na ka treguar Ibn Ulejje, na ka treguar Sulejman e Tejmiu, na ka treguar Enesi r.a., i cili ka thënë se i Dërguari i All Ilahut në ditën e Bedrit ka pyetur:

“Kush do të më tregojë se çka ka bërë Ebu Xhehli?”

Ebu Mes’udi nisi ta kërkojë dhe e gjeti kur ai kishte vrarë bijtë e Afrae, trupi i të cilve ishte ftohur. Dhe pyeti: “A ti je Eba Xhehli?”

Ibn Alije ka thënë se Sulejmani ka treguar se Enesi kështu ka thënë: “A ti je Eba Xhehli? Tha: “Edhe mbi burrintë cilin e vratë.”

Sulejmani ka thënë: E vrau populli i vet. Ebu Mixhlezi tregoi se Ebu Xhehli ka thënë: “Po të ishte dikush tjetër do të më vriste.”

4021. Na ka treguar Musa, na ka treguar Abdul Vahidi, na ka treguar Ma’amerri nga ez Zuhriju, ky nga Ubejdilah bin Abdullah; na ka treguar Ibn Abasi nga Umerri r.a.:

“Kur ndërroi jetë Pejgamberi s.a.v.s. i thashë Ebi Beh it të shkojmë bashkë te vëllezërit tanë Ensarët. Aty takuam dy burra të mirë të cilët kishin marrë pjesë në Bedër. Këtë ia tregova Urvete bin, ez Zubejrit i cili tha:”

“Ata janë Uvejm bin Saide dhe Ma’nu bin Adi;.”

4022. Na ka treguar Is’hak bin Ibrahim i cili ka dëgjuar Muhammed bin Fudejl ky nga Ismaili ky nga Kajsi:

“el- Bedrijejnët jepshin nga pesë mijë.” Umo ri ka thënë: **“Pjesëmarrësve të Bedrit u jepte nga pesë mijë.”** Umerri tha këta do t’i veçojë nga ata që do të vijnë pas tyre²⁰

4023. Më ka treguar Is’hal bin Mensuri, na ka treguar Ahdurrezak na ka treguar Ma’merri ky nga ez Zuhrijji ky nga Muhammed bin Xhubejr e ky nga i ati i tij i cili ka thënë:

“Kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. se në namazin e akshamit e lexonte et – Tur²¹. Kjo më përforcoi besimin në zemrën time”

4024. Dhe nga ez Zuherij, ky nga Muhammed bin Xhubejri bin Mut'imi nga i jati i tij se Pejgamberi s.a.v.s. në lidhje me robërit e Bedrit ka thënë:

“Po të ishte i gjallë el- Mut'in bin Adij e të më fliste për ata, do ti lëshoja.”

Dhe ka thënë el- Lejthu nga Jahja bin Seidi, ky nga Seid bin el- Musejjebi:

“Ndodhi fitneja e parë do të thotë vrasja e Uthmanit dhe nuk ng el-i asnjë nga sahabet e Bedrit, pastaj ndodhi fitneja e dytë do të thotë el-Hurre²² dhe nuk ng el-i asnjë nga sahabët e Hudejbijes, pastaj ndodhi e treta²³ dhe nuk ng el-i në mesin e njerëzve asnjë i fortë.”

4025. Na ka treguar el-Haxhaxhu bin Minhali, na ka treguar Abdullah bin en Numerriju, na ka treguar Junus bin Jezid, i cili thotë se ka dëgjuar ez Zuhrij të thotë se ka dëgjuar Urvete bin ez Zubejr dhe Seid bin el- Musejeb dhe Alkamete bin Vekkasin dhe Ubejdullah bin abdilah, ky nga hadithi i Aishes r.a., grua e Pejgamberit s.a.v.s. të gjithë më kanë treguar pjesën e hadithit që ka thënë:

“U takuam unë dhe Umi Mistahi Fu'thert Umu Mistahi në një vend, ku tha: “Mistahi i gjorë.”

Mjorë ti çfarë thua”, i thashë, e fyen burrin që ka marrë pjesë në Bedër dhe e përmendi hadithin e Ifki't.”

4026. Na ka treguar Ibrahim bin el- Mundhir, na ka treguar Muhammed bin Kulej bin Sulejman nga Musa bin Ukbe, ky nga Ibn Shihabi se ka thënë:

“Këto luftëra janë të të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s.” dhe e përmendi hadithin. I Dërguari i Zotit në takimin e tyre tha:

“A e gJetët atë çka ua premtoi zoti juaj.”

²⁰. Umerri r.a. gjatë kalifatit të vetë pjesëmarrësve të Bedrit u jepte nga pesë mijë, ndihmë si pjesëmarrës lufte

²¹. Emri i kaptinës et Tur, sureja 52 e Kur'ani Kerimit.

Musa ka thënë se Nafiu dhe Abdullahi kanë thënë:

“Thanë disa nga sahabët e tij: O Dërguari i All-llahut ju drejtohesh njerëzve të vdekur?”

I Dërguari i All llahut tha: **“Ju nuk dëgjuat se çka ju thash atyre.”**

Ebu Abidullahi tha: “Numri i përgjithshëm i atyre që morën pjesë në Bedër nga pala Kurejshite e që u vranë me shigjetat e tyre është tetëdhjetë një burrë”.

Urve bin ez Zubejr thotë se ez Zubejri ka thënë “U thyen shigjetat e tyre e arritën në njëqind”. All-llahu e din më mirë.

4027. Më ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka lajmëruar Hishaami nga Ma’merri, ky nga hisham bin Urve nga i ati i tij, ky nga ez Zubejr i cili ka thënë:

“Në ditën e Bedrit Muhaxhirinët luftuan me njëqind shigjeta.”

13 KREU

LISTA E EMRAVE QE MORËN PJESË BEDËR TE CILEN E VENDOI NE XHAMI EBU ABDILLAH SIPAS RADHITJES SË ABC:

Pejgamberi Muhammed AbdiLlah el-Hashimij s.a.v.s., Ijas bin el--Bukejr, Bilal bin Rebah vazal i Ebi Bekr el-Kureshijj, Hamza Ibn el-Mutallib el-Hashimi;, Hatib bin Betta aleat i Kurejshitëve, Ebu Hudhejfe bin Utbete bin Rebi’a el-Kureshijj, Harithe Ibn Er Rebi’ el-Ensarij, i cili ra dëshmor në ditën e Bedrit e ai është Harithe bin Suraka, i cili ishte në

²²Emër vendi ku ndodhi një luftë në mes myslimanëve dhe pabesimtarëve. Lufta ndodhi në kohën e Jezid bin Muaviut kur u vra edhe plesëmarrësi i fundit i betejës së Bedrit. Më gjërësisht për këtë në librin el- Fiten shpifjet të Buharilit.

²³Me fitnen e tretë mendohet fitnja e Zarikëve e cila ndodhi pas sundimit të Jezidit.

vendin e vëzhgimit, Hubejb bin Adij el-Ensarij, Hunejs bin Hudhafe el-Sehmij, Rikae bin Rafi' el-Ensarij, Rifa'a bin Abdul Mundhir Ebu Lubabe el-Ensarij, Ez-Zubejr bin el-Av vam el-Kureshij, Zejd bin Sehl Ebu Talha el-Ensarij, Ebu Zejd el-Ensarij, Send bin Malik ez-Zu

Berij, Sead bh, Heule el-Kureshi, Seid bin Zejd bin Amër bin Nutejl el-Kureshij, Sehl bin Hunejl el-Ensarij, Dhuhejr bin Rafi' el-Ensarij; dhe vëllau i tij, Abdullah bin Uthman Ebu Bekër es Siddik el-Kureshij, Abdullah bin Mes'ud el-Hudhali' Utbete bin Mes'ud el-Hudhalij, Abdurrahman bin Auf ez Zuherij, Ubejdete bin el-L Harith el-Kureshij, Ubadetu bin Es Samit el-Ensarij, Umerr bin el-hattab el-Adevij, Uthman bin Affan el-Kureshi; (këtë Pejgamberi s.a.v.s. e angazhoi që të kujdeset për vajzën e tij ku edhe u godit me shigjetë), Alij bin Ebi Talib el-Hashimij, Amër bin Auf aleat i Beni Amir bin Luejj, Ukbete bin Amër el-Ensarij, Amir bin Rebi'a el-Anzijj, Asim bin Thabit el-Ensarij, Muadh bin, Amër bin el-Xhemuh, Muav vidh bin Afra'e me vëllaun e tij, Malik bin Rebi'a Ebu Esid el-Ensarij, Mirare Ibn er Rebi'a el-Ensarij, Ma'nu bin Adij **el-Ensarij**, **Mistah** bin Uthathe bin Ub bade bin el-Mutalib bin Abdi Menaf, Mikdad bin Amër el-Kindij aleat i Beni Zehre, Hilal bin Umejje el-Ensarij; **r.a. (Kënaqësia e All Ilahut qoftë mbi ata).**

14 KREU

mbi hadithin e Beni en Nedir²⁴ dhe veprimi i të Dërguarit të All Ilahut s.a.v.s rreth dijes së dy burrave dhe si deshën të veprojnë me të Dërguarin e All Ilahut s.a.v.s.

Ka thënë Ez Zuheriji nga Urvete: "Ndodhi në krye të gjashtë muajve pas betejës së Bedrit dhe para ndodhisë së Uhudit. Dhe Fjala e All Ilahut të Lartëmadhërishëm:

"Ai është që në dëbimin e parë i nxori prej shtëpive të tyre ata nga ithtarët e librit, të cilët nuk besuan..."²⁵ kurse Ibn Is'haku e bëri pas ndodhisë së Bi'r Meune²⁶ dhe Uhudit.

4028. Na ka treguar Is'hak bin Nasri, na ka treguar Abdurrezaki, na ka treguar Ibn Xhurejxhi nga Musa bin Ukbete, ky nga Nafi', ky nga Ibn Umerri r.a., i cili ka thënë:

“Luftova²⁷ Kurejdhat dhe en Nedirët. Beni Nedirët ishin më të dukshëm (në luftë) ndërkaq Kurejdha ishin më të përmbajtur. Për derisa i luftuam Kurejdhat, vrame burrat e tyre, gratë, fëmijët dhe pasurinë ua ndamë **muslimanëve, në përjashtim** të një numri të vogël të cilët iu bashkuan Pejgamberit s.a.v.s., të cilët besuan dhe pranuan Islamin. Ndërkaq hebrenjtë e Medinës vazhduan si më parë të gjithë: Beni Kajnuka'a të cilët i përkasin Abdil lah bin Sel-amit, hebrenjtë e Beni Harithe dhe të gjithë hebrenjtë e Medinës.”

4029. Më ka treguar el-Hasen bin Mudriki, na ka treguar Jahja bin Hammadi, na ka lajmëruar Ebu Avane nga Ebi Bishri, ky nga Seid bin Xhubejri, i cili ka thënë: “I thashë Ibn Abbasit: Sureja el-Hashër, më tha thuaj sureja en Nedir.” Këtë transmetim e mbështet edhe Hushejmi nga Ebi Bishji.

4030. Na ka treguar Abdullah bin Ebi el-Esved, na ka treguar Mu'temiri nga i ati i tij i cili ka dëgjuar Enes bin Malikun r.a. se ka thënë: “Një burrë i rregullonte hurmat për Pejgamberin s.a.v.s., deri sa u hapën Kurejdha dhe Nedirët, kurse më pastaj ua refuzonte atyre.”

4031. Na ka treguar Ademi, na ka treguar el-Lejthu nga Nafi', ky nga ibn Umerri r.a., i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s i preu dhe i dogji hurmat e Beni en Nedirit në el-Buvejre²⁸ dheu shpall (el-Hashër, 5):

“Ju nuk këputët asnjë nga hurmat e buta (fidanët) ose atë e keni lënë të ngritur në rrënjët e tyre, vetëm se me lejen e All-llahut e për t'i shtypur kundërshtarët.”²⁹

²⁴. Një nga fiset e mëdha të hebrenjëve të cilët jetonin në Jethrib Medinen e sotme. Për këtë fis u bë fjalë gjerësisht në hadithet ku flitet

4032. Na ka treguar Is'haku, na ka treguar Habbani, na ka treguar Xhuvejrije bin Esmae nga nafi', ky nga Ibn Umerri r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. e ka djegur hurmën e Beni el-Nedirit dhe ka thënë se Hassan bin Thabiti për këtë ka thënë:

I gjorë ngeli kryetari i Beni Luejjit

Nga zjari i rrumbullaktë të Buvejrit.

Ka thënë se për këtë i është përgjigjur Ebu Sufjan bin el-Harithi: E shtoftë Zoti këtë veprim

Dhe e dogji përreth ferri

Do ta dish cili prej nesh do të ketë më tepër dobi

Dhe do të dijsh se cili prej nesh do të ketë më tepër dëm.

4033. Na ka treguar Ebu el-Jemani, na ka treguar Shnajbi nga ez-Zuhrij i cili ka thënë:

“Më ka lajmëruar Malik bin Evsi bin el-Hadthan en Nasranij se Umerr bin el-Hattabi r.a.e ka thirrë, e kuri arriti rojtari i tij, me kujdesin më të madh i tha:

A mund t'i marish leje (që të hyjë te ata) Uthmanit, Abdirahmanit, ez Zubejrit dhe Seadit? U pergjigj: “Po, hyn te ata.”

Pasi ndejti pak te ata u kthye dhe tha:

rreth Hixhretit migrimit të Pejgamberit a.s. prej Mekkes në Medine. Pasi migroi Muhammedi a.s. pabesimtarët u ndanë në tre grupe. Grupi i cili dhanë besën se nuk do ta luftojnë Pejgamberin a.s. e as do të mbështetin kundërshtarët e tij. 1. Në këtë grup bënë pjesë hebrenjtë e fiseve: Kurejdha, Nedir dhe Kainuka' 2. Grupi i cili e lultonin Pejgamberin dhe mbështetnin kundërshtarët tjerë si Kurejshitët. 3. Grupi i cili pritnin se kah do të merr ana. Kur takoheshin me Pejgamberin thonin se janë me atë kurse fshehurazi e kundërshtonin. Këta ishin hipokritët munafikët nga disa fise arabe

²⁵. el-Hashër, 2

²⁶. Më gjërësisht për ndodhinë e Bi'r Meune do të lexoni kur do të bëhet fjalë rreth ndodhisë në fjalë.

²⁷. Në tekst nuk përcaktohet se kush ka luftuar por sipas tekstit kuptohet se ka luftuar Pejgamberi a.s. Përndryshe deri te lufta vjenë sepse dy fiset në fjalë nuk i pëmbahen marrëveshjes së nënshkruar nga Muhammedi a.s. dhe krerët e fiseve.

“A mund të marrësh leje (qe të hyj) te Abbasi dhe Aliju?”
Tha: “Po.” Kur hynë, Abbasi tha:

“O emir i besimtarëve, gjyko mes meje dhe këtij.

Ata të dy kontestonin prenë e luftës që ia fali All-llahu të Dërguarit të all llahut s.a.v.s. prej Beni en Nedir ia falën Aliu dhe Abbasi.”

Grupi i njerëzve thanë:

“O emir i besimtarëve gjyko mes atyre dyve që të qetësohet njëri prej tyre.”

Umerri tha: “Dëgjoni, ju betohem në All-llahun me lejen e të cilit ngritet Qielli! dhe Toka, a e dini se i Dërguari i all-llahut s.a.v.s. ka thënë:

“Ne nuk lëmë miras, atë çka e lëmë pas nesh është sadaka, duke patur për qëllim vetveten.”

Thanë: “Me siguri e ka thënë këtë.” Pastaj Umerri iu drejtua Abbasit dhe Allut duke iu thënë: “Ju betohem në All-llahun a e dini se i Dërguari i All llahut s.a.v.s. e ka thënë këtë?” Thanë: “Po.” (Umerri tha: “Po ua tregoj unë për këtë çështje. All-llahu i Lartëmadhërishëm me të vërtetë e veçoi të Dërguarin e Tij s.a.v.s. për këtë pre (të luftës), veçim të cilin nuk ia dha askujt. All llahu xh.sh. thotë (El-Hashër, 6):

“E atë (pasuri) që prej tyre All-llahu ia ktheu të Dërguarit të vet, ju për të nuk i keni ngarë as kuajt, as devetë, por All-llahu i bën mbizotërues të dërguarit e vet kundër kujt të dojë, All-llahu ka fuqi mbi çdo send.”

Kjo ishte e veçantë për të Dërguarin e All llahut s.a.v.s.. Pastaj, pasha All llahun, nuk u përjashtoi juve, por ju dha dhe e ndau mes jush gjer aq sa nga pasuria ngeli kjo, të cilën i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ia dha familjes së vet çka ju takonte

²⁸ Emër vendi i njohur në mes Medines dhe Tejmasë në drejtim të Mesxhidi Kubasë.

²⁹ Pjesën e Ajetit: “...e për t’i shtypur kundërshtarët” në origjinal nuk e përmend, por për hirë të lexuarit unë e përfundova deri në fund të ajetit. Njëherit në origjinal është shënuar gabimisht numri i ajetit 59, ndërkaq fjala është për ajetin nr. 5 të sures el-Hashër.

nga kjo pasuri, ndërkaq një pjesë ia dha Bejtl Malit³⁰. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. kështu veproi gjatë jetës së tij derisa ndërroi jetë.

Ebu Bekri tha:

“Unë jam vazal i të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. dhe do të veproj sikur veproi i Dërguari i All-llahu s.a.v.s.” Pastaj iu drejtua Aliut dhe Abbasit dhe iu tha:

“A ju kujtohet se Eba bekri veproi siç përmendet. All-llahu e di se ai në mesin tuaj ka qenë i drejtë dhe ka pasuar të vërtetën. Kështu ndërroi jetë Eba Bekri dhe thashë se unë jam vazal i të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. dhe i Eba bekrit, pasoj dy tradita gjatë sundimit tim dhe do të veproj siç veproi i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe Ebu Bekri. All-llahu e di se unë do të jem i drejtë dhe se do të pasoj të vërtetën. Tani më keni ardhë ju të dy me një fjalë dhe me një qëllim; ti më erdhe ka për qëllim Abbasin e unë të dyve ju përgjigja se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë se ne nuk lëmë miras e atë çka e lëmë pas nesh është sadaka. E kur desha t’jua jap juve, thashë po të doni ua japi, por dijeni se ua jap në emër të All-llahut dhe besën e Tij dhe se edhe ju do të veproni si veproi i Dërguari i All-llahut s.a.v.s.; Eba Bekri dhe si veprova unë gjatë sundimit tim, përndryshe mos më flitni. Kërkuat nga unë që t’ua japi atë e unë ua dhashë, vallë mos dëshironi që të gjykoj ndryshe? Pasha All-llahun me lejen e të cilit ngrihet Qielli dhe Toka, nuk do të vendos në gjykimet e mia jashta kësaj deri në Ditën e Kijametit. E nëse jeni të pamundshëm, atëherë ma ktheni mua e unë do t’ua plotësoj.”

4034. Ka thënë na ka treguar këtë hadith Urvete bin ez Zubejri, i cili ka thënë:

“Malik bin Evsi tha të vërtetën, unë kam dëgjuar Aishen r.a., gruan e Pejgamberit s.a.v.s. duke thënë: “Gratë e Pejgamberit s.a.v.s. e dërguan Uthmanin te Eba Bekri që t’i pyesin për prenë që ia dha All-llahu të Dërguarit të tij s.a.v.s., (ndërsa) unë i refuzova ato dhe u thanë:

A nuk frikësoheni nga All llahu? A nuk dini se Pejgamberi sa.v.s. thoshte: **“Ne nuk lëmë miras pas nesh e ajo çka ngel është sadaka duke patur për qëllim vetëveten porse familja e Muhammedit s.a.v.s. ushqehet nga kjo pasuri.”**

Gratë e Pejgamberit s.a.v.s. pranuan këtë që u kumtova.”

Ka thënë (Zubejri): “Kjo sadaka ka qenë në duart e Aliut, të cilën ia ndaloi Abasit. Pastaj kaloi në duarët e Hasan bin Alij, pastaj në duart e Husejn bin Ali, e pastaj në duart e Alij bin Husejn dhe Hasan bin Hasani të dy këta e kanë pasur bashkërisht e më vonë në duarë e Zejd bin Hasan, e cila sadaka ka qenë vërtetë nga Resulullahi s.a.v.s..”

4035. Na ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka lajmëruar Hishami, na ka treguar Ma'merri ky nga ez Zuhriji, ky nga Urvete, ky nga Aisheja se: **“Fatimeja a.s. dhe Abasi kan vajtur te Eba Bekri që të kërkojnë mirash, e tyre: tokën që u takonte dhe shigjetat nga Hajberi.”**³¹

4036. Eba Bekri ka thënë:

“Kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë:

“Ne nuk lëmë miras pas nesh e ajo çka ngel është sadaka porse familja e Muhammedit s.a.v.s. ushqehet nga kjo pasuri.”

Pasha Zotin të afërmit e Resulullahit s.a.v.s. i dua më tepër se sa farefisim tim.”

15 KREU

VRASJA E KA'B BIN EL- ESHREFIT

4037. Na ka treguar Ali bin Abdilah, na ka treguar Sufjani nga Amëri, i cili ka dëgjuar Xhabir bin Abdilah r.a. duke thënë se Resulullahi s.a.v.s. ka thënë:

³⁰. Bejtul Mali në kohën e Pejgamberit a.s. dhe sahabeve të tij luante rolin e ministrisë së finansave.

“Kush (do ta vret) Ka’b bin el- Eshrefin? Ai ka munduar Al- llahan dhe të Dërguarin e Tij”.

U çua Muhammed bin Mesleme dhe tha:

“O i Dërguari i All llahut a don që ta vras unë atë?”

“Po”, i tha

“Më lejo që të them diçka”

Thuaj, i tha. Atëherë Muhammed bin Mesleme tha:

“Për këtë njeri kemi kërkuar sadaka se vërtetë na ka lodhur dhe unë erdha që të lidhi kontratën. Për Zotin, tha, përsëri do ta vrasim. Ne e kemi përcjellur atë dhe nuk kemi dashur që ta vrasim deri sa ta shohim se ku do të arrijë autoriteti i tij dhe kemi dashur të lidhim kontratë për të na paguar një vesak ose dy vesaka³². Këtë na ka treguar Amëri më tepër se një herë dhe nuk ka përmendur “Një vesak ose dy Vesaka”, prandaj e pyeta për këtë ai m’u përgjigj se me sa duket ka qenë “Një vesak ose dy vesaka”. Tha:” po”. Çka më premtoni për hipotekë? U përgjigjën: “Çka dëshiron ti?” Tha: “Më jepni për Hipotekë gratë e juaja”. U përgjigjën: “Si t’i lëmë gratë tona për hipotekë kur ti je arabi më i bukur?!” Tha: “M’i jepni për hipotekë bijtë tuaj”. Thanë: “Si t’i japim për hipotekë bijtë tanë kur dikush mund të na shajë e të thotë kërkoj për hipotekë një vesak ose dy vesaka, ky është turp për ne. Ne të japim për hipotekë armatimin³³”. Sufjani ka thënë: “Do të thotë armatimin”.

Premtoi se do të vijë. Një natë erdhi bashkë me Ebu Nailen ky është vëllai i Ka’abit nga gjiri dhe e thirën el- Hisnin, i cili zbriti te ata. Gruaja e tij i tha:

“Ku del në këtë kohë?”

“Ky është Muhammed bin Mesleme dhe vëllau im Ebu Naile”, iu pëgjigj.

Amëri ka thënë: “Ka thënë (ajo) se dëgjonin një zë sikur pikonin pika të gjakut. Ka thënë se ky është vëllau im Muhammed bin Mesleme dhe vëllau im nga gjiri Ebu Naile. Fisniku po të thirret edhe natën duhet të përgjigjet. Ka thënë: “Hyjni Muhammed bin

³¹. Këtu është fjala për shigjetat e nxëna pre të lultës në luftën e Hajberit.

Mesleme dhe dy të tjerë- thuhet Sufjani të cilin e patën quajtur Amër tha se kështu e kanë quajtur disa”.

Amëri(ka vazhduar) të thotë:

“Me të erdhën dy burra. Dikush, përveç Amërit, tha se ata kanë qenë Ebu Abez bin Xheber, el- Harith bin Evsij dhe Ubade bin Bishri. Amëri ka thënë se me të kanë ardhë edhe dy burra dhe tha se kur u afruan te unë dëgjova erën e flokëve të tij dhe kur më panë mora pozitën drejt kokës së tij që t’i bie. Herën tjetër, tha, i mermin erë dhe zbriti te ata me flokë të zbukuruara e duke nuhatur aromën e bukur dhe tha:

“Nuk kam ndjerë aromë si kjo e sodit aromë të këndshme !”“Te ne aromën e vënë grate” tha dikush përveç Amërit.

Amëri i tha: “A më lejon që të nuhas kokën tënde?” Tha:” Po”. Dhe e nuhati. Pastaj nuhatën edhe shokët e tij. Pasta; tha:” A më lejon edhe mua?” Tha:” Po”.

Kur morën pozicionin mirë e vranë. Pastaj vajtën te Pejgamberi s.a.v.s. dhe e lajmëruan”.

16 KREU

VRASJA E EBI RAF’I LAH BIN EBI EL- HUKAJKI

Ose thuj se e ka patur emrin Sel’lam bin Ebi el- Hukejk i cili ka jetuar në Hajber ose në fortifikatën e tij në tokën e el- Hixhazit. Ez Zuheriju ka thënë: “Ai (është vrarë) pas Ka’b bin el- Eshrefit “.

4038.Më ka treguar Is’hak bin Nasri, na ka treguar Jahja bin Ademi, na ka treguar Ibn Ebi Zaide nga i ati i tij, ky nga Ebi Is’hak, ky nga el- Berrai bin Azib r.a. i cili ka thënë:

³². Vesak është masë për matjen e peshës. Një vesak është e barabartë me 60 sa’a, kurse një sa’a është e barabartë me 320 ratla.

³³. Në këtë armatim kanë patur për qëllim edhe parzmaret, kurse në të dytin vetëm armët.

“Ka dërguar Resulullahi s.a.v.s. një grup te Ebi Rafi’I ³⁴. Abdullah bin Atiki hyri në shtëpinë e tij natën kur ai flente dhe e vrau”.

4039.Na ka treguar Jusuf bin Musa, na ka treguar Ubejdullah bin Musa nga Israili, ky nga Ebi Is’haki, ky nga el- Berra Ibn Azib se ka thënë:

“Resulullahi s.a.v.s. dërgoi te Ebi Rafi’i hebrej burra nga Ensarët. Grupin e udhëhiqte Abdallah bin Atiki, ndërkaq Ebu Rafi’i e mundonte Resulullahin dhe vepronte kundë ishte i vendosur në fortifikatën e tij në tokën e el- Hixhazit. Kur u afruan afër tij dielli kishte perënduar e njerëzit kishin shkuar në gjumë. Abdullahi iu tha shokëve të tij: “Merrni vendet e juaja, kurse unë do të shkojë te rojtari dhe do të përpiqem që të hyjë Kur u afrua afër derës u mbulua me teshat e veta dhe u bë sikur kryente ndonjë nevojë, në këtë rast të tjerët hyjnë kurse rojtari e thirri: O Abdallah po të duash hyj se unë dua ta mbyll derën. Hyra dhe u msheli e pasi që hynë njerëzit e mbylli derën dhe i varri çelësat në një gozhdë. Shkova deri te çelësat i mora dhe e çela derën, kurse Ebu Rafi i bisedonte me të në dhomën e tij. Kur u larguan njerëzit nga ai hypëm lartë dhe çelëm derën dhe pasi hymë, mbyllëm derën. Thashë se njerëzit e dinin se nuk duhet të largohen **prej meje deri sa ta** vras atë. Arrita te ai, e ai ishte në mesin e familjes së tij, nuk më kujtohet se në cilën anë ishte. Thirra Eba Rafi’ri,(ai) u përgjigj: “**Kush është ky?**” U nisa drejt zërit që t’i mëshojë me shpatë, edhe pse unë **isha i shqetsuar, por** nuk arrita gjësend. Pasi që më hetoi dola jashtë dhe pushova. Pastaj hyra përsëri te ai dhe e pyeta:

“Çka është ky zë o Eba Rafi’?”

“**Mjerë për nënën tënde!**”, m’u përgjigj. Një burrë hyri në dhomën **time dhe më ra me shpatë dhe** nuk më vrau. Atëherë ngula shpatën në barkun e tij deri sa doli nga shpina e tani e dita se e vrava. **Çela dyert njëra pas** tjetrës, derisa arrita në fund të shkallëve. Pashë se rashë në tokë. Nata ishte me hënë. (Unë) e

kisha thyer këmbën të cilën e mbështolla me shami dhe ika derisa u ula në derë dhe thashë nuk do të dal sonte derisa të di se a e kam vrarë. Kur këndoi gjeli, nga muri u dëgjua zëri i lajmëtarit për vdekje, i cili tha: “Lajmëroj vdekjen e Eba Rafi’it, tregtar i Ehli el-Hixhizit”. Shkova te shokët e mi dhe u dhashë myzhde. All-llahu e vrau Eba Rafi’in. Pastaj shkova te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tregova Ai më tha:

“Shtrihe këmbën. E shtriva këmbën të cilën e preku me dorë. Më erdhi sikur nuk më dhembti aspak”.

4040. Na ka treguar Ahmed bin Uthmani, na ka treguar Shurejhi ky Ibn Mesleme, na ka treguar Ibrahim bin Jusuf nga i ati i tij, ky nga Ebi Ih’saki i cili ka thënë se ka dëgjuar el-Berabin Azibna, i cili ka thënë: “Resulullahi s.a.v.s. e dërgoi te Ebi Rafi’i Abdallah bin Atikin, Abdallah bin Utben bashkë me disa të tjerë. Kur arritën te fortifikata Abdullah bin Atiki u tha: “Qëndroni këtu sa të shoh unë çka ka”. U përpoqa që të hyjë në fortifikatë. Gjatë rrugës kishin humbur një gomar, andaj u kthyen që ta gjejnë. U frikova që të mos më hetojnë, andaj e mbështolla kokën dhe këmbën sikur kryej ndonjë nevojë. Pastaj thirri rojtari i derës: “Kush dëshiron të hyjë le të hyjë para se ta mbylli derën”. Unë hyra dhe u fsheha, ku e lidhnin gomarin afër derës së fortifikatës. Hëngrën darkë dhe pas një bisede të gjatë u bë vonë e u kthyen në shtëpitë e tyre. Pasi u qetësuan zërat dhe nuk dëgjohej asnjë lëvizje pashë se rojtari i derës i kish vënë çelësat e fortifikatës në një gozhdë. I mora dhe e çela derën e fortifikatës dhe thashë sa të kuptojnë grupi do të nisen ngadalë. Ia mësyva dyerve të shtëpive së tyre dhe pas meje i mbyllja. Hypa lartë te ebi Rafiti dhoma ishte në terr, pasi që e kishte fikur kandilin dhe nuk e dija se ku është. Thirra:

“O Eba Rafit i !”

³⁴. Fjala rehtun në tekstin origjinal i përkthyer grup, në gjuhën arabe përfshin grupin e njerëzve që e përbëjnë 10 ose 40 veta. Në këtë grup marin pjesë vetëm burra e asnjë grua.

“Kush është ky?”,tha.

U nisa drejt zërit me qëllim që ta qëlloj. Më hetoi dhe nuk arrita dot. U ktheva përsëri sikur deshta ta ngushëlloj dhe i thashë:

“O Eba Rafi’, çka ke?” M’u ndëruea zëri. E ai mu përgjigj:

“A nuk të vjen çudi mjerë për nënën tënde! Pak më parë hyri një njeri dhe më ra me shpatë”. Ia mësova që t’i bie për herën e dytë, nuk arrita dot. Më hetuan dhe u zgjuan edhe familja e tij. Hyra përëri dhe ndrova zërin tim. E pashë se ai kishte rënë në shpinë. I ngula shpatën në bark deri sa dëgjova zërin e eshtrave. I shqetësuar, dola jashtë dhe arrita te shkallët me qëllim që të zbres. Rashë dhe e theva këmbën e mbështolla pastaj shkova te shokët e **mi dhe ju thashë:**

“Ikni dhe përgëzojeni Resulullabin s.a.v.s. e unë nuk do të vij deri sa të dëgjoj lajmëtarin e vdekjes. Kur agoi mëngjezi hypi lajmëtari i vdekjes dhe tha: “Lajmëroj vdekjen e Eba Rafi’it”. Atëherë u çova dhe u nisa me zernrën plotë. Arrita shokët e mi para se të **shkojnë te Pejgamberi s.a.v.s. dhe e përgëzova atë**”.

17 KREU

LUFTA E UHUDIT

Fjala e All llahut të Lartë Madhërishëm (Ali Imran, 121):

“Përkujto (o i dërguar) kur dole nga familja jote që t’ua përcaktosh besimtarëve vendet për luftë, e All-llahu është që dëgjon (fjalët) dhe që kupton (qëllimet)”.

Dhe fjala e të Lartë Madhërishmit (Ali Imran,140 143):

“Në qoftë se juve u preku çka u dhemb (në Uhud), edhe atë popull (armikun) e patë prekur dhembje si kjo e juaja (në Bedër). Ne, këto ditë i ndërrojmë (u japin në përdorim) mes njerëzve për t’u ditur tek All-llahu ata që besuan dhe për t’i zgjedhur disa prej jush për dëshmorë (ose dëshmues)

All llahu nuk i do zollumqarët. Dhe që All-llahu t'i pastrojë besimtarët, ndërsa gradualisht t'i shkatërojë mosbesimtarët. A mos menduat ju se do të hyni në Xhennet e All-llahu pa i ditur (pa u vërtetua në praktikë) se cilët prej jush kanë luftuar dhe pa u ditur cilët prej jush ishin të durueshëm. Ju ishit ata që deshironit vdekjen para se të ballafaqoseshit me te. Ja pra, ate e pate dhe e shikuat me syte tuaj”.

Dhe fjala e Tij (Ali Imran, 152):

“All-llahu permbushi premtimin e vet ndaj jush, ngase me vullnetin e tij i korret ata (me shpata) deri kur u dobesuat dhe u perçate ndermjet vete, ne çeshtjen e vendit që u pat caktuar peygamberi dhe pasi verejtet ate që e dheshironit (prene e luftes), e atehere kundërshtuat (urdherin e peygamberit). Pati prej jush që e deshen kete jete (ata që u nguten pas prese) e pati prej jush që e deshten boten tjetër. Pastaj për tu sprovuar j'u smbrapsi juve nga ata. Po All-llahu ju fali juve, All-llahu është dhurues i madh ndaj besimtareve...Kurresesi të mosmendonin se janë të vdekur, ata që rane deshmorë në rrugën e All-llahut...”³⁵

4042.Na ka treguar Muhammed bin Abdirrahimi, na ka treguar Zekerija bin Adijj, na ka treguar Ibn el-Mubareki nga Hajvete, ky nga Jezid Ibn Ebi Hubejbi, ky nga Ukbe bin Amir, i cili ka thënë:

“Peygamberi s.a.v.s ua fali namazin e xhenazes të rënëve shëhid në Uhud pas tetë viteve në shenjë lamtumire për të gjallët dhe për të vdekurit. Pastaj u ngjiti në minder³⁶ dhe tha:

“Unë jam para largimit nga ju. Për ju unë do të dëshmoj. Juve ju pret kroni të cilin e shoh nga ky vend. Nuk frikësohem se ju do të kaloni në politeizëm, porse frikësohem se ju do të garoni me dynjanë”³⁷

Ka thënë (Ukbe bin Amiri): “Ky ishte takimi im i fundit me Resulullahin s.a.v.s”.

4043. Na ka treguar Abdullah bin Musa nga Israili, ky nga Ebi Is'haku, ky nga el-Berrai r.a., i cili ka thënë:

“Atë ditë i takuam (luftuam) politeistët e Pejgamberi. s.a.v.s. urdhëroi që të ulen shigjetarët të cilëve për emir (udhëheqës) ua caktoi Abdullahin dhe tha:

“Mos na ndihmoni edhe nëse shihni se ngadhnjejmë ju mos na ndihmoni. Nëse shihni se ata ngadhnjejnë mos na ndihmoni”.

Kur filloi lufta, ata ikën sa që pashë gratë duke ia mësyer malit. E lanë tregun duke mjeruar pasurinë që e lënë. Dikushi bërtiti: plaçkën, plaçkën! Abdullahi tha: “I premtova Pejgamberit s.a.v.s. se nuk do të përfitojmë”. Atëherë refuzuan, por fytyrat e tyre u zverdhën. Në këtë luftë u vranë shtatëdhjetë veta (nga pala e muslimanëve). Atëherë Ebu Sufjani: “Në këtë popull a gjendet Muhammedi?” Iu thashë: “Mos përgjigjuni”. Ai vazhdoi: “Në këtë popull a gjendet Ebnu Ebi Kuhrate?” Iu thashë: “Mos përgjigjuni”. Ai vazhdoi: “Në këtë popull a gjendet Ibnul Hattabi?” Tha: “Ata janë vranë. Po të ishin gjallë do të përgjigjeshin!”

Umerri nuk e mbajti veten dhe tha: “Rren, o armik i Allahut. All--llahu i shpëtoi ata të cilët do të mposhtin ty”.

Ebu Sufjani tha: “Lartësoj Hub el-in³⁸!”

Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Përgjigjuni”**. Pyetëm çka t'i themi. U përgjigjën:

“Thuani All llahu është më i Lartë dhe më i Madhërishëm”.

Ebu Sufjani tha: “Ne kemi Uzzanë³⁹, e ju nuk e keni”. Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Përgjigjuni”**. Pyetëm çka t'i themi. Tha:

“Thuani All llahu është aleat i jonë dhe ne nuk kemi aleat tjetër”.

³⁵ Pjesa e fundit e ajetit pas tre pikave eshte vazhdim i ajetit numer 169 ne te njejten sure.

Ka thënë Ebu Sufjani në ditën e Bedrit se lufta është ndeshje, do të gjeni të vrarë për të cilët nuk kam urdhëruar unë, por të cilët nuk i mohoj”.

4044.Më ka lajmëruar Abdullah bin Muhammedi, ra ka treguar Sufjan nga Amëri, ky nga Xhabiri, i cili ka thënë: “Në ditën e Bedrit u zgjuan të dehur pastaj ranë shehid”.⁴⁰

4045.Na ka treguar Abdani, na ka treguar Abdullahi, na ka treguar Shu’be nga Send bin Ibrahim, ky nga i ati i tij Ibrahim se Abdurahman bin Aufi ka sjellur ushqim, nërsa ai ka agjëruar dhe ka thënë:

“U vra Mus’ab bin Umejri edhe pse ishte më i mirë se unë. E mbështollëm në një qefin sa që kur ia mblonim kokën, i shpaloheshin këmbët, kur ia mbolonim këmbët i shpaloheshte koka”. Dhe vazhdoi: “U vra Hamza edhe pse ishte më i mirë se une e neve na u ofrua jeta e kësaj bote me çka ka në të. Ose ka thënë na u fal nga jeta e kësaj bote çka na u fal. Vërtetë kemi frikë që të mirat tona mos na kanë vonuar atë. Pastaj filloi të qajë aq shumë sa që e la ushqimin”.

4046.Na ka treguar Abdullah bin Muhammed, na ka treguar Sufjani nga Amëri i cili ka dëgjuar Xhabir bin Abdullahin r.a., i cili ka thënë: “Në ditën e Uhudit një burrë Pejgamberit s.a.v.s. i tha:

“Po të vritesha, ku do të isha unë?” **“Në Xhennet”**, i tha. I gjuajti hurmat që i patë në dorë dhe luftoi deri sa u vra”.

^{36.} Vend i çuar larte me shkallë i venduar në xhami ku mbahet jutbeja e ditës së xhuma.

³⁷ Përndryshe Pejgamberi a.s. minberin e ka shfrytëzuar edhe me raste tjera kur iu është drejtuar muslimanëve me ndonjë urdhër të rëndësishëm. Ka për qëllim jetën e kësaj bote e cila njeriun do ta tërhjek dhe ka mundësi që jetën e Ahiretit si dhe punën për Islam ta lerë pas dore edhe atë duke u dhënë pas kësaj bote.

4047. Na ka treguar Ahmed bin Jonusi, na ka treguar Zuhejri, na ka treguar el-A'meshi nga Shekiki, ky nga Habab bin el-Ereti r.a. se ka thënë:

“Migruam bashkë me Resulull-llahins.a.v.s. për hir të Allahut, për këtë All llahu duhet të na shpërblejë. Disa nga ne kanë shkuar pa mos hëngër nga shpërblimi, një prej tyre ishte Mus;ab bin Umejri i cili u vra në ditën e Uhudit, i cili nuk la pas veti kurgjë. përveç një copë të qefinit sa që kur ia mbulonim kokën i shpalosehin këmbët e kur ia mbulonin këmbët i shpalohej koka. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. na tha:

“Mbulonja kokën, kurse këmbët mbulonja me gjeshtër aromatike”. Ose ka thënë: “gjuani mbi këmbët e tij gjeshtër aromatike”. Dikushi prej nesh i morëm hurmat e tij dhe i dhamë për sadaka”.

4048.Na ka treguar Hassan bin Hassani, na ka treguar Muhammed bin Tallha, na ka treguar Humejdi nga Enesi r.a. se mixha i tij mungoi në Bedër **dhe ka thënë:**

“Mungova nga lufta e parë e Pejgamberit s.a.v.s.. Sikur All-llahu te më mundësonte bashkë me Pejgamberin të marr pjesë do të shihte se sa mirë di të luftoj. Në ditën e Uhudit kur njerëzit filluan te ikin ka thënë:

“O Zot unë kërkoj ndjesën tënde për atë që vepruan atado të thotë myslimanët- dhe mallkoj për atë çka bënë politeistët”. U nis me shpatën e tij me ç’rast e takoi Sead bin Muadhin të cilin e pyeti: “Ku je nis o Sead?,, Unë e ndjej erën e Xhennetit këtu në Uhud. Dhe ai vazhdoi deri sa u vra.

Askush nuk e njofti xhenazen e tij përveç motrës së tij, e cila e njofti përmes gishtit të tij. Atij i kishin rënë ose e kishin shpuar ose e kishin gjuajtur me shigjetë tetëdhjete e sa herë...

³⁸. Emër i idhujve të politeistëve të cilët i adhuronin për zotëra.

³⁹. Emër idhulli i politeistëve të cilët i adhuronin për zotëra.

⁴⁰. Pirjen e verës - alkoolit All llahu xh.sh.e ndaloi pas lultës së Uhudit.

4049. Na ka treguar Musa bin Ismaili na ka treguar Ibrahim bin Seadi, na ka treguar bin Shihabi, më ka lajmeruar Harixhe bin Zejd Ibn Thabiti se ka dëgjuar Zejd bin Thabitin r.a.. i cili ka thënë:

“E humba ajetin e kaptinës El-Ahzab kur bëmë kodifikimin e Mus’hafit, të cilin e dëgjojshim duke e lexuar Resulul-llahin s.a.v.s.; e kërkuam atë dhe e gjetëm te Hazime bin Thabit el-Ensarij (**Prej besimtarëve kishte burra që vërtetuan besën e dhënë All-llahut, e disa prej tyre e realizuan premtimin duke dhënë jetën, dhe ka prej tyre që janë duke pritur...**)⁴¹ E vumë atë në kaptinën gjegjëse në Mus’haf.

4050. Na ka treguar Ebu el-Velidi, na ka treguar Shu’be nga adij bin Thabiti se ka dëgjuar Abdullah bin Jezidin duke treguar nga Zejd bin Thabiti r.a. i cili ka thënë:

“Kur Pejgamberi s.a.v.s. doli në luftën e Uhudit, disa nga ata që dolën me të u kthyen kështu që sahabet e Pejgamberit s.a.v.s. u ndanë në dy grupe: grupi që pretendonte të luftojnë dhe grupi që ishte kundër luftës. Për këtë u shpall ajeti Kur’anor:

“E çka është me ju që në çështjen e munafitkëve jeni dy grupe; derisa për atë që bënë, All-llahu i përmbysi ata?...”,⁴² Dhe tha:

“Ajo është e mire. I lanë gjynahet siç e lanë zjarri argjendin”.

18 KREU

“Kur dy grupe prej jush gati u treguan të dobëta, po All-llahu ishte që u ndihmoi atyre (që të mos largoheshin), andaj besimtarët le t’i mbështeten vetëm All-llahut”.⁴³

4051. Na ka treguar Muhammed bin Jusufi, na ka treguar Ibn Ujejne nga Amëri, ky nga Xhabiri r.a., i cili ka thënë:

“Ky ajet na kushtohet neve (Ali Imran, 122): **“Kur dy grupe prej jush gati u treguan të dobëta...”** Beni Seleme dhe Beni

Harithe. Nuk kisha dëshirë që të mos zbresë edhe pse All-llahu thotë “...po **All llahu ishte që u ndihmoi atyre...**”

4052. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Sufjani, na ka treguar Amëri nga Xhabiri i cili ka thënë:

“Resulull llahi s.a.v.s. më pyeti: “**A je martuar o Xhabir?**” U përgjigja: “po”. Më tha: “**Beqare ose vejane?**” U përgjigja: “jo, por vejane”. Tha: “**A nuk e more një xharije të të ledhatojë?**”.

O Resulall llah, i thashe, babai im u vra në ditën e Uhudit dhe pas veti la nëntë vajza që do të thotë se unë kam nëntë motra. Nuk desha që në mesin e tyre të futi një xharie të paaftë sikur ato. Por sikur ajo të jetë grua e cila do të ishte mbi ato do të kisha pranuar. Tha: “**Ke të drejtë?**”.

4053. Më ka treguar Ahmed bin Ebi Surejxhi, na ka lajmëruar Ubejdullah bin Musa, na ka treguar Shejbani nga Firasi, ky nga E'shabiji i cili ka thënë:

“Më ka treguar Xhabir bin Abdilahi r.a. se i ati i tij ra shehid në ditën e Uhudit dhe i la një borxh dhe gjashtë vajza. Kur u afrua koha e rregullimit të hurmave shkova te Resulull llahi s.a.v.s. dhe i thashë: “Ti e din se i ati im ka rënë shehid në ditën e Uhudit dhe se më ka lënë shumë borxh ë unë dua që të mos jem borxhli. Më tha: “**Shko dhe menjano anash çdo hurmë?**”. Veprua kështu dhe pastaj e thirra që të vijë edhe ai. Kur e panë atë, sikur u befasuan në atë moment, por kur panë se çka bëjmë ai u soll rreth drujve të hurmave tre herë pastaj u ul dhe tha: “**Thirri shokët tu?**”. (Ka për qëllim borxhlinjtë). Ai vazhdoi të masë dhe të shpërndajë hurma deri sa shpagoi amanetin e babait thn. Unë u gëzova shumë kur përmbushëm emanetin e babait tim, ndërkaq motrave të mia nuk ju lashë asnjë hurmë. All-llahu shëroi degët e

⁴¹. El-Ahzab, 23

hurmave sa që pashë se edhe degës, në të cilën ishte ulur Pejgamberi s.a.v.s. nuk i mungonte asnjë kokër hurmë⁴⁴".

4054. Na ka treguar Abdulaziz bin Abdilahi, na ka treguar Ibrahim bin Seadi nga i ati i tij, ky nga gjyshi i tij, ky nga Sead bin Ebi Vekasi r.a., i cili ka thënë: "Pashë Resulull ilahin s.a.v.s. në ditën e Uhudit me të cilin luftonin dy burra të veshur me tesha të bardha. Luftonin shumë fortë; ata nuk i kam parë më parë më vonë".

4055. Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar Merrvan bin Muaviu, na ka treguar Hashim bin hashim es Sa'diji, i cili ka thënë se ka dëgjuar Seid bin el Musejjebin duke thënë se ka dëgjuar Sead bin Ebi Vekasin duke thënë: "Në ditën e Uhudit, Pejgamberi s.a.v.s. ma dha mbulesën e vet dhe më tha: **"Gjuaj për nderë të babait dhe nënës sime"**⁴⁵

4056. Na ka treguar Museddidi, na ka treguar Jahja nga Jahja bin Seidi i cili ka thënë se ka dëgjuar Seid bin el-Musejjebin i cili ka thënë: "Kam dëgjuar Seadin duke thënë:

"Pejgamberi s.a.v.s. në ditën e Uhudit i bashkoi prindërit e tij".

4057. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Lejthi nga Jahja, ky nga Ibn el-Musejjebi i cili ka thënë se Sead bin Vekasi r.a. ka thënë:

"Pejgamberi s.a.v.s. në ditën e Uhudit i bashkoi prindërit e tij, të dy- kur e tha këtë sikur deshi të thotë: për nderë të babait dhe nënës time ai ishte duke luftuar".

⁴². En nisaë, 88

⁴³. Ali Imran, 122. Lufta që u përmend në këto ajete ishte ajo në "Uhud" që ndodhi në vitin e 3 të Hixhres.

4058. Na ka treguar Ebu Naimi, na ka treguar Mis'ari nga Saidi, ky nga Ibn Shiddadi i cili ka thënë se ka dëgjuar Aliu r.a. duke thënë:

“Nuk e kam dëgjuar Pejgamberin asnjëherë t’i përmendë prindërit e tij bashkërisht, përveç se Seadin”.

4059. Na ka treguar Jesrete bin Safvani, na ka treguar Ibrahim nga i ati i tij, ky nga Abdilah bin Shejadi, ky nga Aliu r.a., i cili ka thënë se nuk e kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. t’i përmendë prindërit e tij bashkërisht, përveç Sead bin Malikit. Në ditën e Uhudit e dëgjova duke i thënë:

“O Sead, gjuaj për nderë të babait dhe nënës sime”.

4060,4061. Na ka treguar Musa bin Ismaili nga Mu'temiri, ky nga i ati i tij i cili ka thënë: “Ebu Uthmani pretendoi se nuk do të jetë bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. pas ditëve në të cilat luftuan në përjashtim të Tallhas dhe Seadid të cilët nuk e transmetojnë në hadithet e tyre”.

4062. Na ka treguar Abdullah bin Ebi el- Esvedi, na ka treguar Hatim bin Ismaili nga Muhammed bin Jusufi i cili thotë se ka dëgjuar es Saib bin Jezibin, i cili ka thënë se e shoqërova Abdurahman bin Aufin, Tallha bin Ubejdilahin, el- Mikdadin dhe Seadin r.a.. Asnjërin prej tyre nuk kam dëgjuar të tregojë nga Pejgamberi s.a.v.s., në përjashtim se kam dëgjuar Tallhan, i cili tregonte për ditën e Uhudit”.

4063. Më ka treguar Abdullah bin Ebi Shejbe, na ka treguar Veki'i nga Ismaili, ky nga Kajsi i cili thotë se ka parë dorën e Tallhas të paralizuar të cilën ia mbronte Pejgamberi s.a.v.s. në ditën e Uhudit.

⁴⁴. Ky veprim i Pejgamberit a.s. paraqet një nga mrekullitë muxhizet të cilat argumentojnë pejgamberllëkun e tij.

4064. Na ka treguar Ebu Ma'amerri' na ka treguar Abdul Varithi, na ka treguar Abdul Azizi nga Enesi r.a., i cili ka thënë:

“Ditën e Uhudit dështuan njerëzit nga Pejgamberi s.a.v.s.. Ebu Tallha ndodhej para Pejgamberit s.a.v.s. i mbrojtur me një mbulojë prej lëkure sepse Tallha ishte në pozitën e gjuajtësit dhe atë ditë theu një ose tre shigjeta. Dikushi kaloi pranë tij, i cili me veti kishte ca shigjeta dhe i tha t’ia japin Eba Tallhas. Tërë këtë e përcjellte Pejgamberi s.a.v.s. e Ebu Tallha i thoshte për nderë të babait dhe nënës së time po të mos na vështronte ai me siguri do të na godaste ndonjë nga shigjetat e armikut. Unë jam i gatshëm të sakrifikoj veten në vend tënd. Pashë Aishen, bijën e Ebi Bekrit dhe Umi Sulejmen se si dy shërbëtorët e tyre i nxitnin që të bajnë ujë nëpër shtëmba të cilat pastaj iu jepnin popullit që të pinë. Përsëri ktheheshin, i mbushnin dhe ktheheshin te populli dhe iu jepnin të pinë. Kështu Ebi Tallhas nga lodhja i ra shpata prej dore dy herë ose tri herë.”

4065. Më ka treguar Ubejdullah bin Seidi, na ka treguar Ebu Usame nga Hisham bin Urvete, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë:

“Në ditën e Uhudit politeistët pesuan disfatë. Iblisi⁴⁶ mallkimi i All--llahit qoftë mbi të filloi të bërtasë: « O robër të Zotit, të tjerët ». Kështu filluan të parët të përzihen me të tjerët. Kur Hudhejteja pa të atin e vet el--Jemanin para vetes dhe tha:

“O robër të All llahut, babai im, babai im!” Tha se ajo ka thënë: “Për All llahun, nuk u ndalën deri sa e vranë”.⁴⁷

Hudhejfeja tha: “All llahu ju bëftë magfiret”.

Urveja tha: “Për All llahun, Hudhejfeja vazhdimisht bërtitte për të mire, derisa u takua me All llahun”.⁴⁸

⁴⁵. Arabët në mënyrë të veçantë respektojnë prindërit andaj edhe Pejgamberi a.s. duke i përmendë prindërit ka për qëllim që të nxisë lultëtarin kundër armikut.

19 KREU

RRETH FJALES SË TË LARTMADHËRISHMIT

“Vërtetë, ata që u zbrapsën prej jush ditën e ndeshjes së dy grupeve (besimtarë dhe idhujtarë në Uhud) ata vetëm djalli i shtyri të rrëshqasin me disa punë të atyre që i bënë, po All-llahu ua fali atyre gabimin; All llahu është mëkatfalës dhe i butë”⁴⁹

4066. Na ka treguar Abdani, na ka lajmëruar Ebu Hamza nga Uthman bin Mauhejbi i cili ka thënë:

“Erdh një burrë në haxh, ku pa një grup të ulur dhe tha: “Kush janë ata ulur?” U përgjigjën: “Ata janë kurejshitë”. Pyeti kush është plaku i tyre?” U përgjigjën: “Ibn Umerri”. Ia sollën dhe i tha: “Do të pyes për diçka çka më kanë rrëfyer. Të betohem në nderin e kësaj shtëpie a e di se Uthman bin Afanni ka ikur ditën e Uhudit?” Tha: “Po”. Tha: “A e di se ka munguar në Bedër dhe se nuk ka marrë pjesë në të?” Tha: “Po”. Tha: “A e di se ai ka munguar në beslidhjen e Ridvanit dhe nuk ka marrë pjesë në të?” Tha: “Po.”

Tha: “Filloi të merr tekbiret⁵⁰. Ibni Umerri tha: “Eja të të tregoj dhe të të shpjegoj për atë çka më pyete, sa i përket ikjes së tij nga dita e Uhudit dëshmoj se All llahu e ka falur atë, për sa i përket mungesës së tij në Bedër ai e mbante vajzën e Pejgamberit s.a.v.s. e cila ishte e sëmure për çka Pejgamberi s.a.v.s. i tha:

“Ti ke shpërblimin e një burri i cili merr pjesë në Bedër”.

Për sa i përket mungesës së tij në beslidhjen e Ridvanit sikur të gjendej ndonjë tjetër më i dashur në Mekë se sa Uthman bin Alfanni, do ta kishte dërguar në vend të tij, andaj e dërgoi Uthmanin. Ndërkaq beslidhja e Ridvanit ndodhi pasi që Uthmani shkoi në Mekë, për çka Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Dora e djathtë. Kjo dorë është për Uthmanin. I ra dorës së tij dhe përsëri tha kjo është e Uthmanit. Shko tani me atë”.**

20 KREU

“Dhe kur largoheshit e nuk përfillnit as njëri tjetrin, ndërsa i Dërguari ju thërriste pas. Atëherë u goditi për dëshpërimin (që i shkaktuat Pejgamberit) ashtu që të mos pikëlloheni për ate që u shpëtoi (preja e luftës) e as për atë që u goditi. All-llahu është i njohur hollësisht me atë që veproï”. (Ali Imram. 153)

4067 Më ka treguar Amër bin Halidi, na ka treguar Zuhejri na ka treguar Ebu Is'haki i cili ka thënë se ka degjuar el-Berra bin Azibin r.a. se ka thënë: “Pejgamberi s.a v.s. mbi burrat në ditën e Uhudit e caktoi Abdullah bin Xhubejrin. Ata u kthyen të thyer (kur i thiri Resulullahi me të tjerët).

21 KREU

“Mandej, pas asaj tronditjeje të rëndë, Ai u lëshoisa për qetësim, një kotje (gjumi të lehtë) që i kaploi një grup prej jush, kurse një grup i kishte preokupuar vetëm çështja e vetvetes. Ata formuan bindje të padrejtë ndaj All llahut, bindje injorante, e thonin: “Ne nuk kemi në dorë asgjë nga kjo çështje!”

Thuaj: “E tërë çështja është vetëm në duar të Allahut!” Ata fshehin në vetvete atë që ty nuk ta shprehin. Thonin: “Sikur ne të

⁴⁶. Njëri nga emrat e djallit që përmendet në Kur'an dhe në hadithet e Pejgamberit a.s.

⁴⁷. Sipas transmetimit të Ibn Is'hakut, Hudhejfeja iu ka tërhiequr vërejtjen se ia vranë babanë. Ndërkaq shokët iu përgjigjen se kinse nuk e kanë njohur. Për këtë dhanë sadaka sipas rregullave të parabara. Hudhejfeja, gjakun e babait, ua fali shokëve të vetë dhe vazhdoi lultën me guxim shumë të madh deri sa ra shehid.

⁴⁸. Nga teksti nënkuptohet se Hudhejfeja në këtë luftë ka rënë shehid.

kishim në dorë në këtë çështje, ne nuk do të mbyteshim këtu, thuaj: “edhe sikur të ishit në shtëpitë tuaja, atyre që u është caktuar mbytjet (vdekja), do të dilnin në vendin e fljimit të tyre!” Në mënyre që All-llahu të **provojë atë që është në zemrat tuaja** (sinqeritetin ose hipokrizinë) dhe që të pastrojë atë që është në zemrat tuaja. **All-llahu i di shumë mirë të fshehtat në zemra**”. (Ali Imran, 154)

4068. Më ka thënë Halife, na ka treguar Jezid bin Zurej i, na ka treguar Seldi nga Katade, ky nga Enesi, ky nga Ebi Tallha r. a., i cili ka thënë:

⁴⁹. Ali Imran 155. Në fillim të luftës në Uhud, Besimtarët e ndjekën armikun nga fushëbeteja, duke vrarë 24 armiq, mirëpo, aty lind e keqja, ngase nga 50 besimtarë që ishin në roje, dyzet sish nuk respektuan as urdhërin e Pejgamberit e as të komandantit të tyre, e u lëshuan pas presë, që e la armiku në fushën e betejës. Armiku shfrytëzoi zbrazëtinë e rojes dhe u vërsul nga prapa dhe me atë rast shumë besimtarë ranë shehid, e shumë të tjerë u frikësuan dhe u larguan nga fusha e betejës, duke u ngjitur lart në breg, edhe pse Pejgamberi a.s. i thërriste të tuboheshin. Pasi u tubuan besimtarët, armiku iku nga vendbeteja, All-llahu xh.sh. besimtarëve u lëshon një gjum të lehtë ashtu që të qetësohen e të forcohen për ndonjë sulm tjetër eventual të armikut. Ata që ishin të luhatshëm nga frika, nuk i zuri gjumi dhe menduan se mori fund epoka e fesë Islame. Munafikët thonin se sikur të ishin pyetur ata, nuk do të dilnin në Uhud për luftë dhe nuk do të kishin rënë aq shumë viktima All-llahu xh.sh. u sqaron hesimtarëve se afati i vdekjes është i pashmangshëm dhe se rrjedhimi i luftës pati për qëllim të zbulojë atë bindje të luhatëshme të disa, edhe të forcojë edhe më shumë zemrat e besimtarëve të sinqertë. Në vlimin e luftës plagoset pakë edhe vetë Pejgamberi a.s., e armiku shfrytëzon rrastin dhe hap propagandën se u vra Muhammedi, ashtu që disa besimtarë u hutuan. All-llahu xh.sh. i porositë besimtarët, se, edhe nëse vritet e vdes Pejgamberi a.s. ata duhet ta vazhdojnë luftën në rrugën e Tij. Ashtu bënë besimtarët e mëparshëm me pejgamberët e tyre në raste të tilla, sepse vdekja është caktuar në afatin e vetë, ajo nuk vjen as më parë, as më vonë.

“Isha në mesin e njerëzve të cilët u gënjyen në ditën e Uhudit, sa që nga turri më ra shpata nga dora, më binte e unë e merrja, më binte e unë e merrja”.

21 KREU⁵¹

“Ty nuk të takon asgjë rreth çështjes se a do t’u pranojë Ai pendimin apo do t’i dënojë ata; në të vërtetë ata janë zollumqarë”. (Ali Imran, 128).

Ka thënë Humejdi dhe Thabiti nga Enesi: U plagos peygamberi s.a.v.s. në ditën e uhudit dhe tha:

“Si mund të shpëtojë një popull që e plagosin peygamberin e tyre?”. Dhe u shpall: “Ty nuk të takon asgjë rreth çështjes...”

4069. Na ka treguar Jahja bin Abdilah el-Sulemij, na ka lajmëruar Abdullahi, na ka lajmëruar Ma’merri nga ez Zuheriji, më ka treguar salemi nga i ati i tij, i cili ka dëgjuar Resulullahin s.a.v.s. kur e çonte kokën nga rukui në rekatën e fundit të namazit të sabahut thoshte:

“O Zot mallkoje filanin, filanin dhe filanin, pasi që thonte *semia All llahu limen hamidehu rabena ve lekel-hamd*.⁵² Atëherë u shpall: “Ty nuk të takon asgjë rreth çështjes... deri te fjala, në të vërtetë ata janë zullumqarë”.

4070. Dhe nga Handhale bin Ebi Sufjani i cili ka dëgjuar Salem bin Abdilahin duke thënë: “Resulullahi s.a.v.s. Lutej për Safvan bin Umeje, Suhejl bin Amërin dhe el-harith bin Hishamin andej u shpall:

“Ty nuk të takon asgjë rreth çështjes... deri te fjala:.. në të vërtetë ata janë zullumqarë”.

⁵⁰ Tekbirin e merrr në shenjë habie duke dashur që t’i lutet All-llahut xh.sh.

22 KREU

PERMENDJA E UMMI SULEJTIT

4071. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el-Lejthi nga Junusi, ky nga Ibn Shihabi dhe ka thënë Ta'lebe bin Ehi Maliki se Umerr bin el-Hatabi r.a. ka ndarë stofin grave në mesin e grave të Medines, prej të cilit i ngeli një copë e mirë. Dikush nga ato që ishin prezent i thanë:

“O Emirul mu'minin jepja këtë vajzës së Resulullallit s.a.v.s. që është te ty”, duke patur për qëllim Umi Kelthunin, vajzën e Aliut. Umerri tha: “Umu Sulejti i takon më parë”. Umu Sulejti ishte një nga gratë e ensarijve që lidhi beslidhjen me Resulullahuin s.a.v.s. dhe vazhdoi: “Ajo na ka ndihmuar në parabregadit jet tona në ditën e Uhudit”.

23 KREU

VRASJA E HAMZABIN EL-MUTALIBIT R.A.

4072. Më ka treguar Ebu Xhafer Muhammed bin Abdilahi, na ka tregur Huxhejn bin el-Muthenna, na ka treguar Abdulaziz bin Abdilah bin Ebi Selame nga Abdilah bin el-Fadli, ky nga Sulejman bin Jesari, ky nga Xhafer bin Amër bin Umejje ed-Damëriji i cili ka thënë: “Dola me Ubejdilah bin Adij bin el-Hajja dhe kur arritëm në Hums, Abidullah bin Adiji më tha:

“A ke diçka kundër që ta pyesim Vahshijun rreth vrasjes së Hamzës? I thashë: “Jo”.

Vahshiju banonte në Hums dhe e pyetëm atë i cili na tregoi:

⁵¹. Kreu 21 përsëritet dy herë në tekstin origjinal. Nuk është fjala për ndonjë gabim, andaj edhe në gjuhën shqipe përsëritet dy herë.

“Ai ishte ulur nën hijen e shtëpisë së tij, iu afruam nga ana e majtë dhe i dhamë selam. Na ktheu selamin. Abdullahi ishte mbështjellur me shaminë e tij sa që Vahshiu nuk shihte, përveç syve dhe këmbëve të tij. Ubejdullahu pyeti: “O Vahshi a nuk më njeh mua” Shikoi nga ai dhe tha: “Jo pasha All-llahun”.

Unë e di se Adij bin el-Hijari ka martuar një grua e cila quhet Umi Kitali, vajza e Ebi el-Ijsi, të cilës i ka lindur një djalë në Mekë e unë i kërkoja kush t’i jep gji. E mora fëmijën dhe të ëmën dhe i çova atje. Unë e shikova nga këmbët e tij, atëherë Ubejdullahi e shpaloj edhe fytyrën dhe tha:

“A nuk na tregon për vrasjen e Hamzës?” Thashë: “Po”. Hamzën e ka vrarë Tuajme bin Adij bin el-Hijari në Bedër.

Vazali im Xhubejr bin Mut’imi më tha:

“Nëse e vret Hamzën me mixhën tim ti do të jeshë i lire”.

Tha: Kur dolën në vitin e Ajnejnit-Ajnejn është një nga kodrat e Uhudit, në mes të cilave paraqitet një luginë (ku) dola me njerëzit në luftë. Dhe kur u ndanë për luftë doli Sibai,⁵² i cili tha: “A ka ndonjë luftëtar?” Atij i doli Hamza i cili tha:

“O Sibata, o bir i nënës e cila bën sunnet, a kundërshton All-llahun dhe Resulullllabin s.a.v.s?” Pastaj iu vërsul me qëllim që ta shkatërojë. Ai ka thënë se iu mshefa Hamzës pas një shkëmbi e kur mu afrua e gjuajta shtizën time me të cilën i rashë në anen e djathtë deri sa i doli në anën e kundërt të kofshës. Ky ishte premtimi ndaj tij. Kur u kthyen njerëit u ktheva edhe unë me ata dhe jetova në Mekë deri sa u përhap Islami. Pastaj shkova në Taif prej ku te Resulullllahi dërguan një grup të njerëzve. Dikush për mua tha: Ai nuk do të ngjallë kureshtjen. Thotë: “U nisa bashkë me ata derisa arritëm te Resulullllahi s.a.v.s.. Kur më pa pyeti:

“Mos je ti Vahshiu?”

⁵² Shprehje e cila përdoret gjat faljes së namazit e në momentin kur çohesh prej rukui në këmbë, që në shqip d.m.th.: “All-llahu e dëgjoji atë që i falenderohet, o Zot vetëm Ty të falenderohemi”.

“Po”, thashe.

“**Ti e vrave Hamzën?**” pyeti përsëri.

“Puna ishte ashtu si të ka arritur”, thashë. Atëherë tha:

“**A mund të shporesh e që të mos të shoh unë?!**”

Atëherë unë dola. E kur e kindapuan Resulull llahin s.a.v.s. dhe u paraqit Musejleme el-Kedhabi e tha do të shkojë te Musejlemeja, ndoshta do ta vrasë e me atë do të shpaguaj Hamzën. Dola bashkë me njerëzit tjerë dhe u bë çka u bë, kur para meje pashë një njeri i cili rrinte në këmbë, kokëngritur, i mbështetur për muri, sikur ndonjë deve e kuqëremtë. Pastaj vazhdon: “E gjuajta me shtizën time, e cila i ra në mes të gjoksit dhe i doli pas shpatullave. Atëherë kërceu një burrë nga ensarët dhe i ra më shpatën e tij në kokë”.

Thotë se Abdullah bin el-Fadli ka thënë: “Më ka lajmëruar Sulejman bin Jesarii cili ka dëgjuar Abdullah bin Umerrin duke thënë: “Një xharije pas shtëpisë thoshte: “Mjerë për emirin e besimtarëve e vrau rob i zi”.

24 KREU

CILAT PLAGE E GODITEN PEJGAMBERIN S.A.V.S. NË DITËN E UHUDIT

4073. Na ka treguar Is'hak bin Nasri, na ka treguar Abdurrezaki nga Ma'merri, ky nga Hemmami, i cili ka dëgjuar Eba Hurejreja r.a. se ka thënë: Resulull llahi s.a.v.s. ka thënë:

“U shtua hidhërimi i All-llahut ndaj popullit çka bënë me Pejgamberin e tyre duke dhënë shenjën në dhëmbin e parë u shtua hidhërimi i All llahut ndaj burrit të cilin deshtën ta vrasin në rrugën e All llahut (për hakmarrje ndaj Resulull-llahit s.a.v.s.⁵⁴

4074. Më ka treguar Mahied bin Maliki, Na ka treguar Jahja bin Seid el-Emevijj, na ka treguar ibn Xhurejxhi nga Amër bin Dinari, ky nga Ikrimë, ky nga Ibn Abasi r.a., i cili ka thënë:

“U shtua hidhërimi i All-llahut ndaj atij që (deshti) ta vrasë Pejgamberin s.a.v.s. në rrugën e All llahut. U shtua hidhërimi i All-llahut ndaj popullit që e gjakosën fytyrën e Pejgamberit s.a.v.s.”.

4075. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Jakubi nga Ebi Hazimi se ka dëgjuar Sehl bin Seudin, të cilin e pyetnin për plagën e Resulull llahit s.a.v.s. e ai u përgjigj:

“Pasha All llahun unë e di se kush ia lante plagën Resulull-llahit s.a.v.s. dhe kush i shtinte ujë dhe me çka e shëruan” cile vazhdoi: “Fatimeja a.s., e bija e Resulull llahit s.a.v.s. e lante. Aliu shtinte ujë me gjyrim. Kur pa Fatimeja se uji ia shton gjakun mori një copë prej hasrës e dogji atë, hirin e saj ia ngjiti për plage kështu iu ndal gjaku. Atë ditë ia thyen dhëmbin e parë, ia varrosën fytyrën, ia thyen (shenjën) e bardhë që e kishte në kokë”.

4076. Më ka treguar Amër bin Aliu, na ka treguar Ebu Ashni, na ka treguar Ibn Xhurejxhi nga Amër bin Dinari, ky nga Ikrimë, ky nga Ibn Abasi se ka thënë:

“U shtua hidhërimi i All-llahut ndaj ati që deshti ta vrasë Pejgamberin, dhe u shtua hidhërimi i All llahut ndaj ati që e gjakosi fytyrën e Resulull-llahit s.a.v.s.”.

25 KREU

“Të cilët edhe pasi i goditi plaga iu përgjigjën All-llahut dhe të Dërguarit...” (Ali Imran, 172)

⁵³. Sibai është nofka e Ibn Abdil Azijit

4077. Na ka treguar Muhammedi, na ka treguar Ebu Muavije nga Hijshami, ky nga i ati i tij, ai nga Aisheja r.a.

“Të cilët edhe pasi i goditi plaga iu përgjigjën Allahut dhe të Dërguarit. E për ata, prej tyre që bënë mirë dhe u ruajtën, është një shpërblim i madh”;⁵⁵

I ka thënë Urvetes: “O biri i motrës sime, baballarët tu prej tyre: ez-Zubejri dhe Ebu Bekri. Kur e goditi Resulull-llahin s.a.v.s., ajo çka e goditi në ditën e Uhudit, kur ikën politeistët dhe u frikësuan të kthehen tha: “Kush do t’ju vihet pas tyre? Dhe u zgjodhën shtatëdhjetë burra në mesin e të cilëve ishte edhe Ebu Bekri dhe Zubejri”.

26 KREU

KUSH U VRA NGA MUSLIMANËT NË DITËN E UHUDIT

Ndër ata(ishin): Hamza bin Abdil Mutalibi, el-Jemani, Enes bin en-Nadri dhe Mus’ab bin Umejri.

4078. Na ka treguar Amër bin Aliu, na ka treguar Muadh bin Hishami, ky thotë se i ka treguar i ati i tij nga Katadeja i cili ka thënë:

“Nuk njohim asnjë nga të gjallët e arabëve, nga të gjithë shehidët se në ditën e Kiametit më të mburshëm do të jenë Ensarët. Katadeja ka thënë dhe na ka treguar Enes bin Maliki se ai ka vrarë nga ata në ditën e Uhudit shtatëdhjetë, në ditën e Bi’r Meune shtatëdhjetë, në ditën e el-Jemame shtatëdhjetë. Dhe vazhdoi: Bi’r Meune ndodhej në kohën e Resulullahit s.a.v.s., në ditën e el-Jemames në kohën e Ebi Bekrit, në ditën e Musejleme el-Kedhdhabit”.

⁵⁴. Në ditën e Uhudit Pejgamberit a.s. ia thyen dy dhëmbët e parë. Filloi t’i rrjedh gjaku e ai shpejtoi që të mos bie në tokë, sepse sipas disa haditheve të tjera po t’i kishte ra një pikë gjaku në tokë do të zbritte edhe dënimi i All llahut xh.sh. nga qielli. Pejgamberi a.s. në këtë rast u lut: “O Zot, fale popullin tim se ata nuk dijnë”.

4079. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar el-Lejthi nga Ibn Shihabi, ky nga Abdirrahman bin Kea'b bin Maliki se Xhabir bin Abdilahi r.a. e ka lajmëruar se Resulullahi s.a.v.s. i bashkonte dy burra nga të vrarit e Uhudit në një teshë, pastaj thoshte:

“Cili prej tyre ka nxënë më tepër nga Kur’ani? E kur i jepej shenja për dikë, atë e vendonte të parin në varr dhe thoshte: Në ditën e Kijametit unë do të dëshmoj për këta. Urdhëroi gjakun e tyre⁵⁶. Nuk ua fali xhenazen asnjërit e as që i lau”.

4080. Dhe ka thënë Ebu el-V el-idi nga Shu’be, ky nga Ibn el-Munkediri se ka thënë: Kam dëgjuar Xhabirin duke thënë:

“Kur u vra im atë qaja dhe ia shpaloja fytyrën. Shokët e Pejgamberit s.a.v.s. nuk më lejonin, kurse Pejgamberi s.a.v.s. nuk më ndalonte dhe më tha:

“Mos e qaj sepse meлектë ende e mbulojnë atë me krahët e tyre derisa e çuan”.

4081. Na ka treguar Muhammed bin el-Alai, na ka treguar Ebu Usame nga Burejd bin Abdillah bin Ebi Burde nga gjyshi i tij Ebi Burde, ky nga Ebi Musa r.a. (mendoj se e kanë transmetuar) nga Pejgamberi s.a.v.s., i cili ka thënë:

“Pashë në ëndërr si unë e lëviza shpatën me të cilën ia çava gjoksin. Kjo ishte për ata besimtarë që u vranë në ditën e Uhadit. E lëviza përsëri e u kthye më mirë se sa ishte. Kjo ishte ajo çka All-llahu na solli në ditën e Fet’hit dhe bashkimin e besimtarëve. Pashë një lopë, për Zotin sa më mirë. Kjo ishte për besimtarët në ditën e Uhudit”.

4082. Na ka treguar Ahmed bin Junusi, na ka treguar Zuhejri, na ka treguar el-A’meshi nga Shekiki, ky nga Habbabi r.a., i cili ka thënë:

“Migruam bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. dhe ne kërkoshim fytyrën e All Ilahut, e All Ilahut iu bë borxh që të na shpërblejë. Dikush nga ne vazhdoi, ose shkoi pa hëngër nga shpërblimi i tij asgjë. Nga ata ishte Mus’ab bin Umejri; u vra në ditën e Uhudit dhe nuk la pas veti asgjë, përveç gunës së tij me të cilën, kur ia mbulonim kokën i shpalohehin këmbët, kur ia mbulonim këmbët i shpalohej koka. Pejgamberi s.a.v.s. na tha:

“Mbulojani kokën e këmbët me gjethë me aromë”. Ose ka thënë: **“Mbi këmbët e tij gjuani gjethë me aromë”**. Dhe disa nga ne morëm ato pak hurma që i kishte lënë dhe i jepnin hedije”.

27 KREU

“Uhudi kodrinë që na do neve dhe ne e dum atë”, ka thënë Abbas bin Sehli nga Ebi Humejdim, ky nga Pejgamberi s.a.v.s.

4083. Më ka treguar Nasër bin Aliu, i cili thotë se e ka lajmëruar i ati I tij nga Kurre bin Halidi, ky nga Katadeja se ka dëgjuar Enesin r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: **“Kjo është kodrina e cila na do neve dhe ne e duam atë”**.

4084. Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka lajmëruar Maliku nga Amri vazal i el-Mutalibit, ky nga Enes bin Maliku r.a. se Resulullahi s.a.v.s. kur e pa Uhudin tha:

“Kjo është kodrina e cila na do neve dhe ne e duam atë. O Zot, Ibrahim i nderoi Mekken e unë e nderoj çka ka në mes këtyre (kodrinave)”.⁵⁷

⁵⁵. Zoti i favorizoi besimtarët, ngase nga vetë mesi i tyre u dërgoi pejgamber, të cilit ia njihnin virtytet e larta të moralit që i posedonte, i cili u fliste me gjuhën e tyre, dhe u shërbente si shembull praktik në të gjitha poret e jetës së tyre, andaj lipsej bindur atij, duhe respektuar urdhërin e tij.

4085. Më ka treguar Amër bin Halidi, na ka treguar el-Lejthi nga Jezid bin Ebi Habibi, ky nga Eba el-Hajri, ky nga Ukbe se Pejgamberi s.a.v.s. një ditë doli dhe fali namazin e të vdekurit për të rënit në Uhud, pastaj hypi në minder⁵⁸ dhe tha:

“Unë jam para jush dhe unë do të jem dëshmitar për ju. Unë sikur e shoh kronin tim, mua më janë dhënë çelësat e depove të Tokës -ose çelësat e Tokës për Zotin nuk ju frikësohem juve se mund të kaloni në politeizëm pas meje, por ju frikësohem se do të bëni gara në të”.

28 KREU

Lufta e er Rexhi'ë, Ri'li, dhe Kvani, Bi'r Meure, ndodhia e Adlit, el Kare, Asim bin Thabit, Hubejb dhe shokëve të tij. Ibn Is'haku ka thënë: Na ka treguar Asim bin Umerri se ajo ka ndodhur pas Uhadit.

4086. Më ka treguar Ibrahim bin Musai na ka lajmëruar Hisham bin Jusufi nga Ma'merri. ky nga ez Zuherijji, ky nga Amër bin Ebi Sufjan eth Thekafij, ky nga Eba Hurejreja r.a. i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. dërgoi një grup vëzhguesish gjatë natës, udhëheqës të tyre caktoi Asim bin Thabitin, përndryshe ky ishte gjyshi i Asim bin Umerr bin el Hattabit. Gjatë udhëtimit, kur arritën në mes Usfanit dhe Mekkës, iu kujtua një lagje e Hudhejlit, që quhej Benu Lihjan. Hasën në gjurmët e një grupi prej rreth njëqind shigjetarëve të cilëve iu vunë pas. Arritën te një banesë ku u vendosën. Aty gjetën ca mbeturina të hurmave të cilat hetoheshin se janë nga hurmat e Medinës. Thanë këto janë hurma të Jethribit. Vazhduan pas gjurmëve të tyre deri sa i arritën. Pastaj Ashni

⁵⁶. Shehidëve nuk iu lahet xhenazja e as iu hiqen teshat por si të tillë varrosen dhe iu falet xhenazja

bashkë me shokët e tij u strehuan te një kodrinë kur pa pritmas arritën kundërshtarët të cilët thanë:

“Ju keni fjalën dhe besën tone. Po që se zbrisni te ne nuk do të vrasim asnjërin nga ju.

Asimi tha: “Unë nuk do të zbres në mbrojtjen e pa besimtarit. O Zot, për gjendjen tonë lajmëroje Pejgamberin tënd ». Ata i luftuan dhe e vranë Asimin me shtizë. Ngeli Hubejbi, Zejdi dhe një tjetër, të cilëve iu dhanë besën dhe fjalën për çka këta pranuan të bëjnë tek ata. Pasi u vendosën, i lidhën ata me disa fije të forta për çka shoku i tretë tha se unë më nuk do t’ju shoqëroj. Atëherë e lënduan dhe pastaj e shëruan. Kjo ishte për vërejtje që t’i shoqërojnë edhe më tutje, mirëpo ai nuk pranoi për çka edhe e vranë: Pastaj vazhduan me Hubejbin dhe Zejdin deri sa i shitën në Mekë. Hubejbin e bleu el Harith bin Amir bin Neufel, ndërsa Hubejbi e patë vrarë el-Harithin në ditën e Bedrit, dhe ndejti te ata i rrobëruar deri sa deshën ta vrasin. Atëherë Musai e bleu prej vajzave të el Harithit të cilat donin që ta nënçmojnë e ai e bleu. Më pastaj ajo shkoi te ai, e mori e pasi e vëndoi në kofshën e tij (unë) u shqetësova shumë, sa që e kuptoi edhe ai. Musai tha mos po frikësoheni se po e vrasë, inshallah nuk do ta bëjë këtë. Dhe thoshte se nuk kam parë rob më **të mirë prej Hubejbit. Ai hante kalaveshë** të rrushit, kur në Mekë nuk kishte hurma. Edhe kur ishte i lidhur në hekura i vjente risku nga All llahu. Kur e **nxorën nga haremi që ta vrasin tha:**

“Më lejoni të fal dy reقاتë namaz. pastaj do të kthehem te ata...

Sikur të mos frikësohesha nga vdekja do të zgjatsha namazin. I pari që e bëri sunnet që të fali dy reقاتë namazpara vrasjes është ky. Pastaj filloi të lutet:

“O Zot zhduki ata nga toka”. Dhe vazhdoi:

Nuk mërzitem kur vritem si mysliman

— **Aq më pak se në cilën anë më vjen vdekja**

⁵⁷ Sipas disa transmetimeve Pejgamber, a.s. duke u kthyer nga haxhxi, kur e pa Uhudin e tha hadithin në fjalë që sipas shkencëtarëve ka tre kuptime: 1. Hadithi ka për qëllim banorët e Uhudit duke u mbështetur në

kur ajo është në emër të All-llahut
All llahu është i Gjithfuqishëm dhe mund të bekojë
Trupin i cili është copë më copë.

Pastaj Ukbe bin el-Harithie vrau. Kurejshitët nga Asimi kërkuan ndonjë pjesë të trupit për ta njohur, për çka Asimi në ditën e Bedrit nga ata vrau një njeri me autoritet. All-llahu mbi të dërgoi një mjegull e cila e mbrojti nga ata dhe nuk mundeshin t'i bëjnë kurgjë".

4087. Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar Sufjani nga Amri, i cili ka dëgjuar Xhabirin duke thënë: "Ai që e vrau Hubejbin ishte Ebu Sirvea".

4088. Na ka treguar Ebu Ma'merri, na ka treguar Abdulvarithi, na ka treguar Abdulazizi nga Enesi r.a. i cili ka thënë:

"Pejgamberi s.a.v.s. dërgoi shtatëdhjetë burra për diçka që e quanin **el-Kurrau**, të cilët i kundërshtuan një grup nga Beni Sulejmi; Ri'lu dhe Dhekvanë⁵⁹ te pusi të cilin e quanin Bi'ru Meune të cilët thanë: "Për Zotin juve ju kërkoni, sepse ne kemi pasur një nevojë te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i vranë. Për këta Pejgamberi s.a.v.s. filloi të lutet në namazin e sabalut. Këtu filloi të lexohet duaja e kunutit, të cilën më parë nuk e lëxonin"⁶⁰; Abdulazizi ka thënë se dikush e pyeti Enesin se kur lexohet duaja e kunutit; pas rukuit ose pasi të kryesh leximin. U përgjigj: "Jo' por pasi të kryesh leximin".

ndihmën që i dhanë Ensarët; 2. që e ka thënë këtë kur iu afrua Medines respektivisht familjes së tij; 3, Dashuria shprehet në mënyrë reciproke, sepse Uhudi paraqet kodrën e Xhennetit sipas transmetimit të Ebi Abes bin Xhebrit: "Kodra e Uhudit na don neve dhe ne e duam atë dhe ajo është nga kodrat e Xhennetit".

⁵⁸ Minber është vendi në xhami ku imami Pejgamberi a.s. i drejtohej xhematit, sidomos në namazin e ditës së premtë mbahet fjalimi javor.

4089. Na ka treguar Muslimi. na ka treguar Hishami? na ka treguar Katadeja nga Enesi i cili ka thënë:

“Resulull-llahi s.a.v.s. e praktikoi kunutin një muaj pas rukuit kur lutej në shenjë përkujtimi për të vdekurit e arabëve”.

4090. Më ka treguar Abdul A'ala bin Hammadi, na ka treguar Jezid bin Zurej'i, na ka treguar Seidi nga Katadeja, ky nga Enes bin Maliki r.a. se Ri'la, Dhekvani, Usejje dhe Beni Lehjani kërkuan ndihmë nga Resulull-llahi s.a.v.s. kundër armikut të tyre e ai iu ndihmoi me shtatëdhjetë veta nga Ensarët, të cilët atëherë i quanin *el-Kurrue*. Ata gjatë ditës shkonin për dru, kurse gjatë natës faleshin. Kështu vepruan deri në (luftën) e Bir' meune, kur edhe i vranë. Për këtë e, lajmëruan Pejgamberin s.a.v.s. e ai një muaj lexoi duanë e kunutit në namazin e sabahut, në shenjë të përkujtimit për të vdekurit e arabëve: Ri'lit, Dhekvanit, Usejjes dhe Beni Lihjanit.⁶¹

Enesi ka thënë: ‘Lexonim për ta Kur'an deri sa na tregoi dikush se ata kanë takuar Zotin e tyre i cili është i kënaqur me ta dhe ata janë të kënaqur me Atë. Dhe nga Katadeja, ky nga Enes bin Maliki, i cili ka treguar se Pejgamberi s.a.v.s. në namazin e sabahut një muaj ka lexuar duhanë e kunutit në shenjë përkujtimi të vdekurvetë arabëve: Ri'li, Dhekvanë, Useje dhe Beni Lihjanë. Halifeja shton: “Na ka treguar Seidi nga Katadeja, na ka treguar Enesi se ata shtatëdhjetë vetë nga Ensarët u vranë te Bi'ri Meune sikur që upërmend më lartë”.

4091. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Hemmami nga Is'hak bin Abdillah bin Ebi Talha i cili thotë se i ka treguar Enes se Pejgamberi s.a.v.s. ka dërguar dajën e tij, vëllaun e Umme Sulejmit me shtatëdhjetë kalorës, kur kryetar i politeistëve ishte Amir bin el- Tufejli, të cilit i ofroi tri sende e i tha:

“Ti të mbash banorët e es Sehlit; unë do të mbaj popullin e el-Mederit; unë të jemë kalif i yti ose do të luftojë bashkë me popullin e Gatfanit me një mijë e një mijë”. Për këtë Amiri ra i

sëmure nga murtaja në shtëpinë e Ummi Fulanit dhe ka thënë: “Sëmundje sikur sëmundja e devesë së vogël, në shtëpinë e gruas nga familja e Beni Fulanit. Ma sillni kalin”. Vdiq në kalë.

Harami vëllau i Ummi Sel-emes dhe A'rexhi, u nisën bashkë me një burrë nga Beni fulani duke thënë: “Më rrini afër deri sa t'i arrijë ata. Nëse më marrin në mbrojtje, do të jeni afër meje e nëse më vrasin do t'i sillni shokët tuaj”. Dhe përsëri tha: “A më besoni që t'ua përcjelli misionin e Resulullahit s.a.v.s.?” Dhe vazhdoi t'ju flasë. Ata fshehurazi i dhanë shenjë njëri, i cili iu afrua nga shpina dhe e vrau. Hemmami thotë se kujtoj se e ka shpuar me shigjetë. Atëherë tha (Harami):”. Për Zotin e Kabes, shpëtova”.⁶²

Shkoi burri dhe kështu u vranë të gjithë në përjashtim të A'rexhit i cili ndodhej në maje të kodrës. Për këtë All-llahu shpalli një ajet kur'anor, i cili pastaj u dërgua:

“Ne e takuam Zotin tonë i cili është i kënaqur me ne dhe ne jemi të kënaqur me Atë”.

Pejgamberi s.a.v.s. u lut në tridhjetë (namaze) të sabahut për Ri'lin, Dhekvanin, Beni Lihjanin dhe Usejjen, të cilët bënë gjynahe ndaj All-llahut dhe të Dërguarit të Tij”.

4092. Më ka treguar Hibbani, na ka treguar Abdullahi, na ka treguar Ma'merri i cili thotë se i ka treguar Thumame bin Abdillah bin Enesi i cili ka dëgjuar Enes bin Malikin r.a. duke thënë: “Kur u vra Haram bin Milhani, i cili ishte daja i tij- në ditën e Bi'r Meunes, i shkonte gjaku kështu, ialau kokën e fytyrën e ai thoshte: “Shpëtova pasha zotin e Kabes”.

4093. Na ka treguar Ubejd bin Ismaili, na ka treguar Ebu Usame nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë:”

Ebu Bekrideshtyi t'i merrte leje pigamberit s.a.v.s. që të dalin

⁵⁹. Emra të fiseve.

⁶³ pasi qëiu shtuan shumëmundimet. Ai u përgjigj: “Shko”. Ky i tha:

“O Resulullah, dëshironi që të të jepet leje (nga All-llahu xh.sh.)!?”

Resulullahi s.a.v.s. tha: **“Po, unë e pres atë”**. (Aisheja) vazhdon:

Ebu Bekri e priti. Një ditë në drekë Resulullahi s.a.v.s. shkoi te ai dhe e thirri:

“Del prej aty!”

“Këto të dyja janë bija të mia”.

Ai iu përgjigj:

“A nuk e kupton se m’u dha leja që të dal!, Iu përgjigj Ai.

“O Resulullah, tha, të të shoqëroj?”

“Më shoqëro”, iu përgjigj Pejgameri s.a.v.s..

Atëherë i tha: “O Resulullah, unë kam dy devetë cilat i kam përgatitur për të dale” dhe një të tjetër ia dha Pejgamberit s.a.v.s., por ajo ishte e gjymtë.⁶⁴ I shaluan dhe udhëtuan deri sa arritën te shpella e quajtur Theur, ku u fshehën. Amir bin Fuhbere ishte shërbëtor i Abdullah bin el-Tufejl bin Sehbere, vëllau i Aishes nga nëna. Ebu Bekri ka pasur një deve tjera me të cilat ai luante për çdo mëngjez, i lazronte dhe nuk i lejonte barinjtë t’i ngucin ato. Kur doli, bashkë me të dolën edhe ato deri sa arritën në Medine.

Amir bin Fuhejre u vra në ditën e Bi’r Metme. Dhe nga Ebi Usame i cili ka thënë se Hisham bin Urven e ka lajmëruar i ati i cili ka thënë:

⁶⁰. Dua e kunutit sipas disa shkollave juridike lexohet në reqatin e dylë të namazit të sabahut pasi të përfundosh leximin e sures ose ajeteve dhe para se të shkosh në ruku. Ndërkaq te hanefijtë dua e kunutit lexohet në namazin e vitrit i cili falet pas namazit të jacisë. Për këtë më gjërësisht lexo në librin e Buhariut i cili i përkushtohet namazeve.

⁶¹. Emra të fiseve arabe.

“Kur u vranë ata që ishin në Bi`r Meune dhe kur u zu rob Amër bin Umejje ed Damerrijj, Amir bin et Tutejli pyeti: “Kush është ky?” duke dhënë shenjën kah i vrari. Amër bin Umejje iu përgjigj: “Ky është Amir bin Fuhejre”. Tha: “Kur u vra e pashë se si trupi i tij u çua lart në qiell, më dukej se ndodhej në mes tokës dhe qiellit dhe pastaj përësri ra (në tokë). Ky lajm i arriti Pejgamberit s.a.v.s. i cili përgëzoi dhe tha:

“Shokët tuaj, vërtetë u vranë. Ata iu lutën Zotit të tyre e i thanë: O i Zoti jonë, lajmëroj për gjendjen tonë vëllezërit tanë, për atë se ne jemi të kënaqur prej Teje dhe se Ty je i kënaqur me ne, dhe i lajmëroi për ata”.

Atë ditë nga ata u vra Urve bin Esmaë bin es Salt, andaj Urveja morr këtë emër dhe Mundhir bin Amër, me të cilin u emërtua Mundhiri”.

4094. Na ka treguar Muhammedi, na ka treguar Abdullahi, na ka treguar Sulejman et Tejmiju nga Ebi Mixhlizi, ky nga Enesi r.a. se ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. lexoi duanë e kunutit pas rukuti njw muaj me të cilën lutej për Ri’lin dhe Dhekvanin dhe thoshte: **“Të padwgjueshëm, treguan padwgjueshmëri ndaj All-llahut dhe të Dërguarit të Tij”.**

4095. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar Maliku nga Is’hak bin Abdil lah bin Ebi Talha nga Enes bin Maliku, i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. u lut për ata të cilët u vranë në Bi`r Meune tridhjetë sabahe dhe lutej për Ri’lin, Lihjanin dhe Usejje,

⁶². Sipas shplegimit të Askalanit i cili në komentin e vetë përmend edhe hadithe tiera të cilat transmetohen në këtë kontekst, kuptohet se: Në Zotin e Kabes betohet Harami i cili ka kger misionin e vet me nder, ose në Zotin e Kabes betohet vrasësi i Haramit në shenjë tërbimi dhe duke dashur që politeistëve t’ju tregojë burrërinë e vetë, andaj edhe në vetë tekstin origjinal mund kuptohen të dy versionet.

të cilët ishin të padëgjueshëm ndaj All-llahut dhe të Dërguarit të Tij s.a.v.s. Enesi ka thënë se për këtë All-llahu i shpalli Pejgamberit të Tij (ajet të) Kur'anit të cilat ua kushtoi të vrarëve në Bi'r Meune dhe shokëve të tyre, të cilën i lexonin deri sa u dërguan, e që ishte:

“Komunikoni popullit tonë se e takuam Zotin tonë i Cili është i kënaqur me ne dhe ne jemi të kënaqur me Atë”.

4096. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Abdulvahidi, na ka treguar Ashn el-Ehveli, i cili thotë se e ka pyetur Enes bin Malikun r.a. për duanë e kunutit në namaz, i cili ka thënë: ‘Pot’. Pyeta se a ka qenë para rukuit ose pas. Tha: “Para”. I thashë se fulani më ka lajmëruar se ti ke thënë se e ka bërë pas (rukuit). Tha: “Ka rrejtë sepse Resulullahi s.a.v.s. kunutin e ka bërë pas rukuit një mua;”. Ai pat dërguar disa veta të cilëve iu thonim el- Kurraë ata ishin shtatëdhjetë burra të një grupi politeistëve, në mes të cilëve dhe të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. ishte nënshkruar beslidhja. Kundërshtuan ata të cilët nënshkruan beslidhjen me Resulullahin s.a.v.s., andaj Resulullahi s.a.v.s. Lexoi duanë e kunutit pas rukuit një muaj, me të cilën lutej për ata”.

29 KREU

LUFTA E HENDEKUT⁶⁵ AHZABIT⁶⁶

Musa bin Ukbe ka thënë: ndodhi në Shevval të vitit të katër.

4097. Na ka treguar Jakub bin Ibrahim, na ka treguar Jahja bin Seidi nga Ubejdil lahi i cili ka thënë se e ka lajmëruar Nafiu nga Ibn Umerri r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. (ushtrisë) i

⁶⁴Sipas disa transmetive deveja që ka shaluar Pejgamberi a.s. ka patur një vesh të prerë. Ndërkaq fjala Âhadhe'aka mund të jetë edhe emri i deveve që nënkupton se nuk ka qenë e gjymtë.

bëri rivistën në ditën e Uhudit, kur ai kisha katërmëdhjetë vjet dhe nuk më lejoi. Në rivistën e ditës së Hendekut kur kisha pesmëdhjetë vjet më lejoi.

4098. Më ka treguar Kutejbe, na ka treguar Abdulazizi nga Ebi Hazimi nga Sehl bin Seidi r.a., i cili ka thënë:

“Ishim me Pejgamberin s.a.v.s. në Hendek, ata e gërmonin kurse ne e bartnim dheun në shpinë. Atëherë Resulullahi s.a.v.s. tha:” **O Zot nuk ka jetë përveç jetës së Ahiretit, bëni magfired Muhaxhirinët dhe Ensarët**”.

4099. Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar Muavi bin Amri, na ka treguar Ebu Is’haku nga Humejdi i cili ka dëgjuar Enesin r.a. i cili ka thënë:

“Resulullahi s.a.v.s doli në Hendek. Muhaxhirët dhe Ensarët e gërmonin që nga mëngjezi i ftohtë. Ata nuk kishin robër të cilët do punonin në vend të tyre. Kur pa se sa të urët dhe të etshëm janë (Pejgamberi a.s.) tha:

“O Zot jetë e vetme është jeta e A’hiretit, bëni magfired Ensarët dhe Muhaxhirët”. Ata u përgjigjën:

“Ne kemi dhënë besë, Muhammedit
Kundër xhihadi nuk kemi qenë asnjëherë”.

4100. Na ka treguar Ebu Ma’merri, na ka treguar Abdulvarithi nga Abdulazizi, ky nga Enesi r.a., i cili ka thënë:

“Filluan Muhaxhirët dhe Ensarët ta çelin Hendekun për rreth Medinës. E bartnin dheun mbi shpinë dhe thonin:

Ne kemi dhënë besën Muhammedit
Kundër Islamit nuk kemi qenë asnjëherë”.

Thotë se Pejgamberi s.a.v.s duke u përgjigjur ua ktheu:

“O Zot nuk ka mirësi në përjashtim të mirësisë së Ahiretit. Lëshoe bereqetin Tënd mbi Ensarët dhe Muhaxhirët”.

Thotë: “Merrnin pakë miell dhe përgatitnin nga pak ushqim me shumë pakë yndyrë dhe ua jepnin popullit ta hanë. Ata ishin shumë të urët, por e fshinin edhe pse kishte erë të keqe”.

4101. Na ka treguar Halad bin Jahja, na ka treguar Abdulvahid bin Ejmeni nga i ati i tij se ka thënë: “Vajta të Xhabin r.a. i cili tha: Ditën e Hendekut unë punoja kur m’u paraqit një copë (toke) e fortë. Ia dërguam Pejgamberit s.a.v.s. dhe i thamë se ajo na është paraqitur në Hendek. Ai u përgjigj: **“Do të zbresë unë”**. Hyri e për barku e kishte shtërnguar një gur. Kështu ndejtëm tri ditë pa hëngër e pa pi. Pejgamberi s.a.v.s. e mori shatin, i ra copës dhe e coptoi.

“O Resulullah, i thashë, më lejo që të shkoj në shtëpi”.

Shkova dhe i thashë gruas sime se te Pejgamberi s.a.v.s. pashë diçka që unë nuk mund ta durojë. A ke diçka? Ajo mu përgjigj: “Unë kam vetëm grurë dhe dhinë e vogël”. E preva dhinë, e bluajta grurin dhe e zimë mishin me miellin. Shkova te Pejgamberi s.a.v.s. e ena gjatë rrugës gati m’u thye, mirëpo ushqimi ishte ngjitur për ene. Thashë: Unë kam pakë ushqim, çohu ti o Resulullah dhe një ose dy burra.

Ai pyeti: **“Sa ka?”** I tregova e ai tha:

“Paska shumë, mirë”. Dhe vazhdoi: **“Thuaj asaj që të mos e shprazë ushqimin deri sa të vi unë”**. Pastaj thirri: **“Çohoni!”**

U çuan Muhaxhirët dhe Ensarët. Kur hymë te gruaja ime i thashë “Mjerë për ty! Erdhi Pejgamberi s.a.v.s. bashkë me Muhaxhirët dhe Ensarët dhe kush ishte me ata”.

⁶⁵. Lufta e Hendekut morri emrin sipas hendekut të cilin Pejgamberi a.s. dha urdher që të hapet për rreth Medinës me qëllim që të mbrojnë qytetin nga sulmet të cilat i përgatitnin poluiteistet. Në hapjen e hendekut punoi edhe vetë Pejgamberi a.s. me qëllim që të nxisë besimtarët në hapjen e tij.

⁶⁶. Lufta e hendekut u quajtë edhe Lufta e Ahzabit, sepse në këtë luftë pala politeiste kishte bashkuar disa fise arabe si dhe hebrenjtë për të luftuar kundër muslimanëve. Kësaj ndodhie All-llahu xh.sh. ia kushtoi edhe pjesën e parë të sures EL-Ahazab.

Ajo tha: “A të pyeti?”

U përgjigja: “Po”.

Tha: “Hyni dhe mos u ngushtoni”.

Filloi ta ndajë bukën dhe u vuri nga një copë mish. Në vorbë fute nga pakë tharmë dhe vazhdonte të shpërndajë nëpër shokë. Kështu vazhdoi deri sa u nginë sa që ng el-i diçka dhe tha:

“Ha edhe ti e tjetrën ndaje se vërtetë njerëzit i ka goditë uria”.⁶⁷

4102. Na ka treguar Amër binAliu, na ka treguar Ebu Ashni, na ka treguar Handhale bin Ebi Sufjani, na ka lajmëruar Seid bin, Minai, i cili ka thënë se ka dëgjuar Xhabir bin Abdillahirin r.a. se ka thënë:

“Kur u gërmua Hendeku te Pejgamberi s.a.v.s. pashë uri shumë të madhe. Shkova te gruaja dhe i thashë: A ke diçka? Te Resulullahi s.a.v.s. pashë uri shumë të madhe”. Ma dha një janxhik, ku kishte një sa’a 68 grurë dhe një kafshë të cilën e premë. E bluajta grurin, e shpraza një qyp dhe e coptova (mishin) e mora dhe u nisa për te Pejgamberi s.a.v.s. Ajo më porositi të mos më turpërohem me Resulullahin s.a.v.s dhe kush është me atë. Vajta dhe fshehurazi i thashë:

“O Resulullah, e premë një kafshë të vogël dhe bluam një sa’a me grurë që e kishim. Eja ti bashkë me grupin e shokëve që e ke”.

Pejgamberi s.a.v.s. u gëzua dhe tha:

“O popull i Hendekut! Xhabiri ka ndërtuar një murë, andaj urdhëroni”.

Pastaj Pejgamberi s.a.v.s. vazhdoi:

“Mos e zbritni qypin tuaj e as ushqimin tuaj deri sa të vij unë!?”

Erdhi dhe filloi t’ju shkepë njerëzve, deri sa erdhi edhe gruaja ime e cila tha: “I mjeri ti”. I thashë se veprova ashtu si më the. Ia nxora brumin. Ai sikur e pështyu pak dhe e bekoi. Pastaj u kthya kah qypi të cilin gjithashtu sikur e pështyu dhe e bekoi pastaj tha:

“Thirre një maxhetore që ta zëmë bukën bashkërisht. Nxjerr nga qypi por mos e shprazë krejtë”.

Ata ishin njëmijë. Beto hem në All-llah, hëngrën të gjithë sa që ngeli diçka e ata shkuan, kurse qypi jonë ngeli sikur ishte(plot) dhe brumi jonë që e kishim për bukë ngeli si ishte”.

4103. Më ka treguar Uthman bin Ebi Shejbe, na ka treguar Abdetu nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a. (se kur u shpall)”**Kur ata u erdhën juve edhe prej së larti edhe prej së poshti, dhe kur shikimet u shtangën, e zemrat arritën në fyt,...**”⁶⁹ ka thënë: “Ajo ditë ishte dita e Hendekut”.

4104. Na ka treguar Muslim bin Ibrahim, na ka treguar Shu’be bga Ebi Isthaki, ky nga el-Berrai r.a., i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. në ditën e Hendekut bante dheun deri sa u gropua barku i tij dhe thoshte:

Për All llahan, sikur mos deshte All-llahu nuk do të na udhëzonte,

**Ne as do të jepnim sadaka e as nuk do të faleshim,
Ai në zemrat tona na e zbriti qetësinë,
Na i forcoi këmbët kur na dridheshin,
Të parët (polit el-stët) na mohuan neve,
Kur dëshironim të futnin shpifjen ne i kundërshtonim”,**

Duke e çuar zërin lartë: ‘i kundërshtonim, i kundërshtonim”.

4105. Na ka treguar Museddedi na ka treguar Jahja bin Seidi nga Shu’be i cili ka thënë se i ka treguar el-Hakemi nga Muxhahidi, ky nga Ibn Abbasi r.a., ky nga Pejgamberi s.a.v.s. i cili ka thënë:”Unë u ndihmova me *Essaba*,⁷⁰ **kurse Adi⁷¹ u shkatërrua me *Eddebur*⁷²”.**

4106. Më ka treguar Ahmed bin Uthmani, na ka treguar Shurejh bin Mesleme, ky ka thënë se i ka treguar Ibrahim bin

Jusufi e ky thotë se i ka treguar i ati i tij nga ebi Is'haku, i cili ka dëgjuar el-Berrain duke treguar:

“Kur ishte dita e Ahzabit Resululillahi gërmoi hendekun dhe e shihsha se si bante dheun e hendekut, deri sa toka ia gërvishti lëkurëne barkut ishte leshatok e dëgjova se si ushtonte me fjalët e Ibn Revaha, barte dheun dhe thoshte:

Për All llahun sikur mos deshte All-llahu nuk do të na udhëzonte,

Ne as do të jepnim sadaka e as nuk do të falnim,
Ai në zemrat tona na e zbriti qetësinë,
Na i forcoi këmbët kur na dridheshin,
Të parët (politeistët) na mohuan neve,
Kur dëshironin të futnin shpifjen ne i kundërshtonim,
Ka thënë: se e ka zgjatur zërin deri në fund”.

4107. Më ka treguar Abdetu bin Abdillahi, na ka treguar Abdusamedi nga Abdurahmani ky është Ibn Abdllah bin Dinari nga i ati i tij se Ibn Umerri r.a: ka thënë: “Dita e parë që kam marrë pjesë ishte dita e Hendekut”.

4108. Më ka treguar Ibrahhn bin Muse, na ka lajmëruar Hishami nga Ma'amerri, ky nga ez Zuhriji, ky nga Salhni.e ky nga Ibn Umen i. Thotë dhe më ka lajmëruar Ibn Tavusi nga Ikrimë bin Halidi ky nga Ibn Umerri, i cili ka thënë:

⁶⁷. Veprimi i përmendur nga Peigamberi a.s. është edhe një dëshmi se ai ka poseduar mrekulli-mu'xhize nga All-llahu xh.sh. Mirëpo, kuptohet se mrekullinë ka mundur ta përdorë në kohë të caktuar për qëllime të caktuara. Mrekullitë e Muhammeçit a.s. kanë qenë dy llojesh: të përkohshme si shembulli i lartëpërmendur dhe të përhershme siç është Kur'ani Kerimi.

68. Masë e cila është përdorur për të matur peshën. Një sa'a ka qenë e barabartë me: ne Hixhaz= 4 mudda, në Irak = 8 ratla /1040 dirhem

“Hyra te Hafsa dhe gratë tjera e ajo pikonte dhe thashë se puna e nderëzve është sikur që e sheh e mua nuk më ka bërë kurgjë.

Ajo tha: “Ke të drejtë, ata të presin ty. Frikësohem se nga oportunizmi yt mund të paraqiten grupacione; andaj mos e lejo këtë”. E kur u përcanë njerëzit Muaviju mbajti hutben dhe tha:

“Kush dëshiron të flasë rreth kësaj çështje ie t’i tregojë brinat e tij,⁷⁴ ne kemi përparësi nga ai dhe i ati i tij”.

Habib bin Mesleme ka thënë: “A nuk i përgjigjesh atij?”

Abdullahi ka thënë: “E mblodha veten dhe deshta të them: përparësi prej teje në këtë kanë ata të cilët lultuan për Islam Kisha frikë të them ndonjë fjalë e cila do të ndante bashkësinë dhe do të shkaktonte gjakderdhje e dikush do të më kuptonte në të kundërtën. E them atë çka i kam premtuar All-llahut dhe çka e ndiej në zemë. Atëherë Hubejbi tha u mbrojte dhe u ruajte (nga gjynahi)”.

4109. Na ka treguar Ebu Nuajmi, na ka treguar Sufjani nga Ebi Is’haku, ky nga Sulejman bin Suredi, i cili ka thënë se Pejgamberi s.a.v.s. në **ditën e Ahzabit** ka thënë: **“Do t’i luftojmë ata se ata nuk do të na luftojnë”**.

4110. Më ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar Jahja bin Ademi, na ka treguar Ismaili, i cili ka dëgjuar Eba Is’hakin që thoshtë se ka dëgjuar Sulejman bin Suredin duke thënë:

“Kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. se kur dolën Ahzabët (politeistët dhe hebrenjtë) se ka thënë: **“Tash do t’i luftojmë ata, e ata nuk do të na luftojnë. Ne do të nisemi drejt atyre”**.

4111. Na ka treguar Is'haku, na ka treguar Reuhi, na ka treguar Hishami nga Muhammedi, ky nga Ubejde, ky nga Aliu r.a., e ky nga Pejgamberi s.a.v.s" i cili në ditën e Hendekut ka thënë:

"All llahu ua mbushi shtëpitë dhe varet e tyre me zjarr, sepse na çelën punë gjatë kohës së namazit të mesëm⁷⁵ deri sa perëndoi dielli".

4112. Na ka treguar el-Mekij bin Ibrahim, na ka treguar Hishami nga Jahja, ky nga Ebi Seleme, ky nga Xhabir bin Abdilahi se Umerr Ibn el- Hatabi r.a. në ditën e Hendekut erdhi pasi perëndoi dielli dhe filloi t'i shajë qafirët e kurejshitëve dhe tha:

"O Resulull llah, nuk arrita të falem derisa perëndoi di el-li". Pejgamberi s.a.v.s. tha: **"Pashë Zotin nuk e ke falë"**. Zbritën bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. në Bat'hanë, ⁷⁶ morëm abdes dhe e fali iqindinë pasi perëndoi dielli, pastaj e fali akshamin".

4113. Na ka treguar Muhammed bin Kethiri, na ka treguar Sufjani nga Ibn el-Munkediri, i cili thotë se ka dëgjuar Xhabirin duke thënë se Resulullahi në ditën e Ahzabit ka thënë:

"Kush do të na sjell ndonjë lajm nga populli?"

"Unë", tha Zubejri.

"Kush do të na sjell ndonjë lajm nga populli?" Iha pastaj:

"Unë", tha përsëri.

"Kush do të na sjell ndonjë lajm nga populli?" Iha pastaj:

Zubejri përsëri tha **"Unë"**.

Pastaj tha: **"Çdo pejgamber ka passur nga një havarij,⁷⁷ e havariju im është Zubejri"**.

4114. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar el-Lejthi nga Seid bin Ebi Seidi, ky nga i ati i tij, ai nga Eba Hurejreja

⁷⁰ Essaba është emër i erës që vjen nga lindja.

⁷¹ Emër i popullit të Nuhit a.s.. Pasi që ata nuk iu përgjigjën thirrjes së tij dhe se ai nuk është Pejgamber All-llahu xh.sh. i shkatëroi me një erë të fortë. .

⁷² Eddebur është emër i erës që vjen nga perëndimi

r.a., i cili thotë se Pejgamberi s.a.v.s. thoshte: **“Nuk ka Zot tjetër përveç të vetmit All-llah, i cili mbështeti ushtrinë e Vetë, e ndihmoi robin e Vetë, ngadhnjeu ndaj Ahzabëve Vetë dhe psa Tij nukdo të ngelë asgjë”**.⁷⁸

4115. Më ka treguar Muhammedi, na ka lajmëruar el-Fezariju dhe Abde nga Ismail bin Ebi Halidi i cili thotë se ka dëgjuar Abdullah bin Ebi Eufa r.a. duke thënë:

Pejgamberi a.s. u lut kundër Ahzabëve dhe tha:

“O Zot, Ti që na e shpalle Librin, i shpejtë në hisab, ⁷⁹ theji Ahzabët, o Zot mundi ata dhe dridhi”.

4116. Na ka treguar Muhammed bin Mukatili, na ka lajmëruar Abdullahi, na ka lajmëruar Musa bin Ukbe nga Salimi dhe Nafiu nga Abdil lahi r.a. se Resulullahi sa.v.s. kur përfundonte me luftën, me Haxhxin ose me Umren, merrte tre tekbiere pastaj thoshte:

“Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, është Një dhe nukka shok,

Atij i takon sondimi, Atij i takon falenderimi dhe Ai vendos për gjithçka; Ati; do t'i ktheheni, pendohuni te Ai, **adhuroni vetëm Atë**, sexhden kushtonia vetëm Atij, Zotin tonë falenderone. Alillahu përmbushi premtimin e Vetë; e ndihmoi robin e Vetë dhe i theu Ahazabët Vetë”.

30 KREU

KTHIMI I PEJGAMBERIT S.A.V.S. NGA (LUFTA E) AHZABI

Dhe dalja e tij kundër Beni Kurejdha dhe rrethimri i tyre

⁷³. Ibn Umerri këtu ka për qëllim mmarrëveshien në mes Aliut dhe Muavijut dhe luftën e cila ndodhi në Siffinë.

⁷⁴. Muaviju me sa duket nga teksti ka kërkuar që t'i paraqitet Hasanit dhe Husejoit e sipas disa Rivajeteve mbase të dobëta edhe Ibn Umerri, edhe pse ndaj Umerit r.a. ka patur respekt veçantë.

4117. Më ka treguar Abdullah bin Ebi Shejbe, na ka treguar Ibn Tumejri nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Kur u kthye Pejgamberi s.a.v.s. nga Hendeku, e vendoi armen e vetë dhe u pastrua. Pastaj i erdhi Xhibrili a.s.⁸⁰, dhe i tha: “*E vendosa armën. Për Zotin nuk e kemi venduar; del te ata*” Tha: **“Ku të dal?”** Tha **“Ja, këtu, dha shenjë ndaj Kurejdha së”**. Pejgamberi s.a.v.s. doli te ata”.

4118. Na ka treguar Musa, na ka treguar Xherir bin Hazim nga Humejd bin Hlali, ky nga Enesi r.a. se ka thënë:

“Më duket sikur tani e shoh pluhurin që u çua në lagjen e Beni Ganemit. Shoh ecjen e Xhibrilit kur Resulullahi s.a.v.s. sulmoi Beni Kurejdha”.

4119. Na ka treguar Abdullah bin Muhammed bin Esmæ, na ka treguar Xhuvejrije bin Esmæ nga Nafiu, ky nga Ibn Umerri r.a., i cili ka thënë se Pejgamberi s.a.v.s. në ditën e Ahzabit ka thënë:

“Askush të mos e fali kilndinë tjetër kand përveç se te Beni Kurejdha”.

Koha e namazit disa i zuni gjatë rrugës e dikush tha: “Nuk do të falemi për deri sa të arrijmë te ata”. Dikush tjetër tha: “Po, do të falemi”. Këtë askush nuk e kundërshtoi. Këtë (polemikë) ia përmendën Pejgamberit s.a.v.s. e ai nuk mbajti asnjë rënpalë”.

4120. Më ka treguar Ibn Ebi el-Esved, na ka treguar Mu'temir. Dhe më ka treguar Halife, na ka treguar Mu'temiri, i cili thotë se ka dëgjuar të atin e vetë, ky nga Enesi r.a. i cili ka thënë:

76. Emër vendi në Arabinë Saudite.

77. Havarij është emër i shokëve më të ngushtë që ka ndihmuar pejgamberët e më parshëm sidomos në kohën e Isait

“Dikush i përgatiste Pejgamberit s.a.v.s ca nga hurmat përderisa çliruam Kurejdhan dhe en Nedirin. Nfa familja më dërguan te Pejgamberi s.a.v.s që ta pyes se sa i kanë dhënë nga hurmat. Pejgamberi s.a.v.s. i kishte dhënë (nga vendi i hurmave) Umme Ejmenit. Erdh ai me tesha të varura në qapë dhe thoshte: “Jo, assesi. Beto hem në Atë që nuk ka zot tjetër përveç Tij; nuk do ttu jep, sepse më ka dhënë mna ose si ka thënë ndërkaq Pejgamberi s.a.v.s. thoshte: **“Për ty kjo”**. Ajo përgjigjej: “Jo, për Zotin, deri sa ia dha kujto; se ai tha dhembulli i dhjetëfishit, ose si ka thënë”.⁸²

4121. Më ka treguar Muhammed bin Bishshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shejbe nga Seidi, i cili ka thënë:

“Kam dëgjuar Eba Emamen i cili thoshte se ka dëgjuar Ebu Seid e! Hudarij r.a. duke thënë: Për Ehli Kurejdha duheshte të vendos Sead bin Muadhi. Pejgamberi s.a.v.s. dërgoi një njeri që ta thërrasin. Ai erdh hypur një gomar e kur u afrua pranë xhamisë Ensarët tha: Ejani të zotriu i juaj ose te më i miri i juaj - dhe e pyetën:

“A janë nën sundimin tend? Ky u përgjigj:

“Do të vriten ata që kanë vrarë dhe do t i robërojmë pasardhësit e tyre”. (Ai) ka thënë: “Ke gjykuar sipas Vendimeve të All-llahut ose ka thënë: me vendimin e Mel-ekut”.⁸³

Na ka treguar Zekerija bin Jahja, na ka treguar Abdullah bin Numejri, na ka treguar Hishami nga i ati i tij, ky nga

⁷⁸. Me këtë frazë Pejgamberi a.s. ka për qëllim Ditën e fundit të kësaj bote, kur nuk do të ngelë askushi përveç Madhërisë së All-llahut xh.sh. siç përmendet edhe në Kur'an:

⁷⁹. *Hisabin* qëllimisht nuk e përktheva sepse ka mundësi të kete dy kuptime : ka kuptimin e llogarisë si llogari ndaj robërve të vet të cilën do të realizojë në Ditën e Kijametit; dhe kuptimi tjetër se li' *ab* ka emrin njëra nga ndodhitë e Ditës së Kijametit e cila gjithashtu është e ndërlidhur me hesapin llogarië që do ta japin krijesat para Krijuesit të tyre.

thënë:

“Në ditën e Hendekut u plagos Seadi nga gjuejtja e një një kurejshiti i quajtur Hibban bin el-Arika; e kishte goditur në krahë. Pejgamberi s.a.v.s. për rreth xhamisë vendoi një tendë që të vështrojë më mirë. Kur u kthye Resulullahi s.a.v.s. nag Hendeku, vendoi armën dhe u pastrua. Pastaj i erdh Xhibrili a.s., kokën e kishte përplotë me pluhur dhe tha: “*E vure armën, për Zotin nuk e ke vënë, deri te ata*”. Pejgamberi s.a.v.s. pyeti: “**Ku të dal?**” Dha shenjën drejt Kurejdhave. Shkoi Pejgamberi s.a.v.s. dhe deshti që të sjellë vendimin ndaj tyre, por këtë vendim ia la në duar Seidit, i cili tha:

“Unë kam vendos që të vriten vrasësit dhe të robërojmë gratë dhe pasardhësit e tyre dhe të ndajmë pasurinë e tyre”.

Hishami ka thënë: “Më ka lajmëruar i ati im nga Aisheja se Seidi ka thënë:

Aisheja r.a., e cila ka thenë:

“O Zot, Ti e di se unë nuk dua që të luftojë askend nga ta që e gënjyen Resulin Tënd dhe e nxorrën (nga vendlindja), përveç se për hirë Tënde. O Zot, kujtoj se Ti na e caktove luftën në mes neve dhe atyre, e nëse ka ng el-ur diçka nga lufta e Kurejshitëve, na mundëso tëluftojmë në ernër Tend. E nëse na e ka caktuat luftën, le të fillojë dhe më mundëso që të vdes në të.

Shpërtheu lufta (dhe u plagos rëndë). Pranë xhamisë ishte një tendë e Beni Gifarit e gjaku i tij rrodhi deri aty. Thanë: “O banor të tendës, çka është kjo që vjen prej jush?” Kur panë Seadin, (ai) gjakoste nga plaga dhe vdiq nga ajo radijall llahu anhu”.

4123. Na ka treguar el-Haxhaxhaxh bin Minhali, na kalaimëruar Shu’be i cili thotë se ka treguar Adijji se aika dëgjuar el-Berrain r.a. i cilika thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s i tha Hassanit:

⁸⁰. Xhibril emër i melekut të shpalljes. Ky melek na ka sjelle shpalljen të gjithë pejgambereve edhe Muhammedit a.s. Quhet edhe meleku i shpalljes.

“Sulmoi ata se Xhibrili është me ju.”

4124. Ibrahim bin Tahmani ka shtuar nga eshShejbanijju, ky nga Adiii bin Thabiti, ky nga el-Berrai r.a. i cili ka thënë: “Në ditën e Kurejdhasë Pejgamberi s.a.v.s. i tha Hassan bin Thabitit: **“Sulmoni politeistët se Xhibrili është me ju.”**

31 KREU

LUFTA E DHATU RIKAT’A⁸⁴

Kjo është luftë kundër Muharibit, Hasfit të Beni Tha’lebit të Gatfanëve. (Pejgamberi a.s.) zbreti ne Nahl, vend pas Hajberit sepse Eba Musa ka ardhur pas Hajberit.

4125. Dhe ka thënë Abdullah bin Rexhai, na ka lajmëruar Umran el- Gattani nga Jahja bin Ebi Kethiri, ky nga Ebi Sel-me, ky nga Xhabir bin Abdullahi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. bashkë me sahabët fali namazin e frikës në luftën e shtatë, luftën e Rikatasë. Ibn Abbasi ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. fali namazin e frikës në Karede”.⁸⁵

4126. Dhe ka thënë Bekru bin Sevade se më ka treguar Zijad bin Nafi nga Ebi Musa se Xhabiri iu ka treguar: “Fali Pejgamberi s.a.v.s. bashkeisht në ditën e Meharibir dhe Ta’lebit”.

4127. Dhe ka thënë Ibn Is’haku se ka dëgjuar Vehb bin Kejsanin, i cili ka dogjuar Xhabirin se Pejgamberi s.a.v.s. u nis për te Dhatu Rikati prej Nahlit dhe takoi një grup nga Gatfanët

⁸². Ndodhija tregohet në lidhje me ndarjen e vendit të mbjellura me hurma pas fitores ndaj Kurejdha dhe fisit Nedir. Kur kryenin vjeljen e hurmave secili përpiquej që t’i dhuroj diç nga ato Pejgamberit a.s.

⁸³. Me vendimin e Melekut ka për qëllim Shpalljen kur’anore, nënkuptohet se atë Xhibrili meleku i Shpallies.

dhe nuk ishte zhvilluar lufta, për këtë njerëzit filluan të frikësohen mes veti, andaj Pejgamberi s.a.v.s. fali dy rekate namaz të frikës. Dhe ka thënë Jezidi nga Seleme: “Kam luftuar me Pejgamberin s.a.v.s. në ditën e el-Kiredi”.

4128. Na ka treguar Muhammed bin el-A'lai, na ka treguar Ebu Usame nga Burejd bin Abdullah bin Ebi Burdete, ky nga Ebi Burde, ky nga Ebi Musa r.a. i cili ka thënë:

“Dualëm bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. për luftë dhe ne ishim gjashtë vetë me një deve të cilën e shalonim njëri pas tjetrit. Filluan të na dridhen këmbët. Mua më patën rënë thonjtë, këmbët i mbështj el-Inim me leckë, prandaj lufta u quajt e Dhati Rika, sepse i mbështj el-Inim këmbët me leckë. Dhe këtë hadith e tregoi Ebu Musa pastaj e mohoi dhe tha se çka kam bërë më kujtohet. Sikur deshti të mohojë se ka **bërë diçka të pap el-qyeshme**”.

4129. Na ka treguar Kutejbe bin Seldi nga Maliku, ky nga Zejd bin Rumani nga Salih bin Hev vati, nga ai që mori pjesë me Resulullahin s.a.v.s. na ditën e Dhati Rika'it e që falën namazine frikës, se një grup i përgatitën safet më atë, ndërkaq një grup tjetër në drejtim të armikut Falën një rekat pastaj pritën në kijam⁸⁶ dhe e përfunduan. Pastaj u drejtuan kah armiku dhe erdhi grupi tjetër dhe falën rekatën që iu ngeli nga namazi i tyre, pastaj ndejtën në ndejnë e fundit, e plotësuan e në fund dhanë selam bashkë me ata.

4130. Dhe ka thënë Muadhi se i ka treguar Hishami nga Ebi ez Zubejri, ky nga Xhabiri, i cili ka thënë:

“Ishim me Pejgamberin s.a.v.s. në Nahl dhe e përmendi namazin e frikës. Maliku ka thënë: Kjo është më e mira që kam dëgjuar për namazin e frikës”.

Këtë e mbështet el-Lejthi nga Hishami, ky nga Zejd bin Eslemi se el Kasim bin Muhammedi e ka treguar se Pejgamberi s.a.v.s. është falur në luftën e Beni Enmarit.

4131. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja bin Seid el-Kattani nga Jahja bin Seid el-Ensariu, ky nga el-Kasim bin Muhammedi, ky nga Salih bin Hevvati, e ky nga Sehl bin Ebi Hathme, i cili ka thënë:

“U drejtua imami drejt Kibles dhe një grup bashkë me atë. Ndërkohë një grup u drejtuan drejt armikut. Ata falën një rekat me ata dhe pastaj u çuan dhe e bënë një relat vetë; i bënë dy sexhde në vend të tyre. Pastaj të tjerët shkuan në vend të tyre dhe bënë rekatën me ata, kështu që u bënë dy (rckate), pastaj bënë edhe dy sexhde”.

Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja nga Shu'beja, ky nga Abdirrahman bin el-Kasimi, ky nga i ati i tij, ky nga Salih bin Hevvati, ky nga Sehl bin Ebi Hatme, ky nga Pejgamberi s.a.v.s. si në transmetimin e parë.

Më ka treguar Muhammed bin Ubejdilahi, më ka treguar Ibn Ebi Hazimi nga jahja se ka dëgjuar el-Kasimin; më ka lajmëruar Salih bin Hevvati nga Sehli, i cili i ka treguar fjalën e tij.

4132. Na ka treguar Ebu el-Jemani, këtij ia ka **kumtuar Shuajbi nga ez Zuhriji**, i cili ka thënë se e ka lajmëruar Salemi se Ibn Umerri r.a. ka thënë:

“Kam luftuar me Resulull-llahin s.a.v.s. në anën e **Nexhdit, e luftuam** armikun dhe i radhitëm safet”.

⁸⁴. Rreth Luftës së Rikasë ka shumë mendime se a ka ndadhur para luftës së Hajberit ose pas saj dhe a ka ndodhur me një herë pas luftës së Beni Nedirëve. Ose Lufta e Rikasë ka mundësi të kenë qenë dy lufta të ndryshme sipas Bejhekiut. Gjithashtu dyshohet se në cilin it ka ndodhur. Sipas disa të dhënave ka ndodhur në vitin e katër të Hixhretit ose në vitin e pestë. Lufta e merr emrin sipas vendit që u zhvillua; sipas pënulles dhe dorëzimit të këtij fisi në luftë kundër Pejgamberit s.a.; sipas falles së namazit të frikës (hauf) nënkuptohet rukuit dhe pënulles që i bënë All llahut xh.sh. Këto të glitha janë pretendime të kundërta për të cilat Buhariu mendon se mendimi më i drejtë është se lufta ka marrë emrin sipas vendit ku ka ndadhur.

⁸⁵. Karede është emër vendi i cili ndodhet një dilë larg Medinës.

4133. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jezid bin Zurej'i, na ka treguar Ma'amerri nga ez Zuhriji, ky nga Salem bin Abdilah bin Umerr, ky nga i ati i tij se Resulull-llahi s.a.v.s. u fal me njërin grup, ndërkaq grupi tjetër ishte drejtuar kah armiku, pastaj i ndruan vendet dhe qëndruan në vendine shokëve të tyre. Erdhën ata dhe fali me ata një rekat pastaj dhanë selam . Më vonë u çuan ata dhe e plotësuan rekatën e tyre. Edhe të tjerët gjithashtu u çuan dhe e plotësuan rekatën e tyre.

4134. Na ka treguar Ebu el-Jemani, na ka treguar Shuajbi nga ez-Zuhriji, i cili thotë se i ka treguar Sennani dhe Ebu Sell-me se Xhabiri e ka lajmëruar se ai ka luftuar me Resulullahin s.a.v.s. në anën e Nexhdit...

4135. Na ka treguar Ismaili, më ka treguar vëllai im nga Sulejmani, këtij Muhammed bin Ebi Atiki, ky nga Ibn Shihabi, ky nga Sennean bin Ebi Sennan ed Du el-ij, e ky nga Xhabir bin Abdilahi r.a., i cili e ka lajmëruar se ka luftuar me Resulull llahn s.a.v.s. në anën e Nexhdit. “Kur u nis Resulull-llahi s.a.v.s. u nisa edhe unë me atë dhe kur arritëm në një luginë na zuri vapa e u ndalëm në një hije. Njerëzit u shkepën duke kërkuar hije nën drunjtë. Resulull llahi s.a.v.s. u ndal nën një dru i cili kishte më shumë gjethe dhe e vari shpatën e tij. Na mori pak gjumi, kur Resulull-llahi na thirri. Shkuam te ai ku pamë një arab ulur. Resululillahi s.a.v.s. tha:

“Ky e ka marrë shpatën time duke fjetur unë. U zgjova e ai e kishte shtrënguar shpatën dhe më tha: Kush do të mbrojë nga unë? Thashe AU llahu. Kur atë e pashë ulur”. Më tutje nuk vazhdoi Resulull-llahi s.a.v.s.”.

4136. Dhe ka thënë Ebbani, na ka treguar Jahja bin Ebi Kethiri nga Ebi S el-eme, ky nga Xhabiri i cili ka thënë:

“Ishim me Pejgamberin s.a.v.s. në Dhati er- Rika'a dhe kur

aritëm te një dru me hije të fortë e rezervuam atë për Pejgamberin s.a.v.s.. Erdh një burrë nga politeistët e shpata e Pejgamberit s.a.v.s. ishte e varur në dru. E mori atë dhe tha: “A më frikësohësh?” Ai iu përgjigj: “Jo”. Pyeti: “Kush do të mbrojë prej meje?” U përgjigj: “**All llahu**”.

Iu kërcënuan sahabët e Pejgamberit s.a.v.s.. Pastaj u dha kameti për **namaz** dhe me njërin grup fali dy rekate dhe pastaj fali edhe me grupin tjetër ne dy rekate; kështu që Pejgamberi s.a.v.s. fali katër rekate, kurse populli nga dy rekate”.

Dhe ka thënë Museddedi nga Ebi Avvane, ky nga Ebi Bishri: emri i njeriut është Gaureth bin el-Harith dhe ata që e luftuan ishin Meharibi dhe Hasefete”.

4137. Dhe ka thënë Ebu ez Zubejri nga Xhabiri:

“Ishim me Pejgamberin s.a.v.s. në Nahl dhe fali namazin e frikës”. Dhe ka thënë Ebu Hurejra: “Kam falur me Pejgamberin s.a.v.s. në luftën e Nexhdit namazin e frikës”. Kurse Ebu Hurejre ka ardhur te Pejgamberi s.a.v.s. në ditët e Hajberit.⁸⁸

32 KREU

LUFTA E BENI EI'MUSTALLAK PREJ HUZA E QE ËSHTE LUFTA E EI'MUREJSIT

Ibn Is'haku ka thënë: kjo ka ndodhur në vitin e gjashtë. Musa bin Ukbe ka thënë: në vitin e katërt.⁸⁹ Dhe ka thënë en Nu'man bin Rashidi nga ez-Zuhriji: ndodhia, e Ifkit (shpifjes) ka ndodhur

⁸⁶Kilam është pozita e ndejës në këmbë gjatë faljes së namait nëpërglithës

⁸⁷Mënyra e falies së nanamzit të frikë ndryshon nga transmetimet e para të Xhabirit sidomos në numrin e rekateve. Mirëpo, përputhet në formen dhe mënyrën e faljes së ketij namazi siç transmetoi Ibn Abbasi. Dallimi shihet vetëm në priyen e Pejgamberit a.s. që e bëri për grupin e dytë të cilët më në fund iu bashkuan dhe bashkërisht përfunduan namazin.

në luftën e el-Murejsi'it.

4138. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka lajmëruar Ismail bin Xhaferi nga Rebijate bin Ebi Abdirahmani. ky nga Muhammed bin Jahja Ibn Habani, ky nga Ibn Muhajrizi, i cili ka thënë:

“Hyna në xhami ku e pashë Eba Said el- Hudriji, u ula pranë tij dhe e pyeta për *Azlin*”.⁹⁰ Ebu Saidi tha:

U nisëm bashkë me Resulullahin s.a.v.s. në luftë kundër Beni Mustalakut dhe zunëm robër disa nga robërit e arabëve. U dashuruam në disa ferura, aq më tepër nga beqarët, mirëpo deshëm që të përdorim *azlin*. Thamë të përdorim *azlin* sa është Resulullahi s.a.v.s. në mesin tone, edhe atë pa mos e pyetur?! E pyetëm për këtë e ai na u përgjigj:

“Pse të mos e bëni, sepse çdo krijesë që është paraparë deri në Ditën e Kiametit, patjetër se do të lind (jetojë)”.

4139. Na ka treguar Mahmudi, na ka treguar Abdurrezaku, na ka lajmëruar Ma'merri nga ez Zuhriji, ky nga Ebi S el-eme, ky nga Xhabir bin Abdi' lahi, i cili ka thënë:

“Luftuam bashkë me Resulullahin s.a.v.s. në Luftën e Nexhdit e kur ra koba e vapës (drekës) u ndalëm në një luginë, ku hija ishte më e dendur. Hyri nën hije dhe shpatën e vari në dru. Njerëzit u lodhën duke kërkuar që hija të jetë sa më e dendur. Kur na thirri Resulullabi s.a.v.s. shkuam te ai. Para tij ishte ulur një arab dhe na tha:

“Ky ka ardhur këtu kur unë fleja. Ma ka grabitur shpatën. Kur u zgjova pash se më rrinte mbi kokë me shpatën në dorë dhe më tha: Kush do të mbrojë prej meje? I thashë: Alillahu”. Ia morri (shpatën) dhe u ul. Kështu ndodhi dhe Resulullahi s.a.v.s nuk e ndëshkoi.

33 KREU

LUFTA E ENMARIT ⁹¹

4140. Na ka treguar Ademi, na ka treguar Ibn Ebi Dhi'bi, na ka treguar Uthman bin Abdillah bin Surraka nga Xhabir bin Abdillah el-Ensariu, i cili ka thënë:

“E pashë Pejgamberin s.a.v.s. në luftën e Enmarit se si falej në devenë e tij i drejtuar kah lindja i përkulur”.

34 KREU

RRËFIMI MBI IFKIN ⁹²

el-Efek është sinonim i fjalës *En Nexhsu ve en nexhisu* që don të thotë fëlliqësirë, siç thuhet: *if kuhum, efkuhum* dhe *efekum*. ⁹³

Dhe kush thotë: *efekehum* iu ka trilluar, shpifur thotë: i ka zbrapsur nga besimi dhe i ka gënjyer. Siç thuhet (edh-Dharijat, 9):

“Nga ai (besimi) zbrapset ai që ishte zbrapsur”, nga ai zbrapset ai që është zbrapsur.

4141. Na ka treguar Abdulaziz bin Abdilahi, na ka treguar Ibrahim bin Seidi nga Salihi, ky nga Ibn Shehabi, i cili ka thënë se i ka treguar Urve bin ez Zubejri, Seid bin el-Musejjebi, Alkame bin Vekkasi dhe Ubejdullah bin Abdilah bin Utbe bin Mesu'd nga Aisheja r.a., gruaja e Pejgamberit s.a.v.s. kur asaj i thanë ata të ifkut çka i thanë. Të gjithë ata më kanë treguar një pjesë të ndodhisë së saj, ndërkaq disa ishin më të përmbajtur në ndodhinë

⁸⁸. Me fjalinë pas tekstit ardhja e Eba Hurejrës te Pejgamberi s.a.v.s. vërteton se lufta e Dhatu Rikait ka ndodhur pas Hajberit.

⁸⁹. Me numërimin e viteve është fiala pas Hixhretit të Pejgamberit a.s prej Mekes në Medine.

e tij dhe më të vendosur në rrëfimin nga të tjerët. E fshehsin nga çdo njëri prej tyre hadithin të cilin më transmetuan nga Aisheja dhe disa rrëfime vërtetonin tjetrin, edhe pse disa përmbaheshin më tepër nga të tjerët. Thanë se Aisheja ka thënë:

Resulull ilahi s.a.v.s. para se të nisej në rrugë e gjuante shortin para grave të veta e kujt i binte shorti ajo shkonte me Resululillahin s.a.v.s.. Aisheja vazhdon: "Para se të nisej në një luftë shorti më ra mua. Unë shkova me Resulull ilahin s.a.v.s., e kjo ndodhi pasi u shpall mbulesa hixhabi. Unë isha ulur në një shtëpizë të venë mbi deve. Udhëtonim deri sa Resululillahi s.a.v.s. mbaroi me luftën e tij. Pastaj u kthyem dhe kur u afruam afër Medines u dha urdhëri që të pushojë karvani. Unë shirytëzova rastin, eca sa që u largova nga ushtria. Pasi përfundova me nevojëtime u nisa për te karvani. Kur rastësisht preka gjoksin tim hetova se qaforja ime e Xhez'i Dhifar⁹⁴ ishte këputur. U ktheva ta gjej qaforen, me ç'rast më kaploi frika. Grupi i cili më përcjellshin me karvanin shtëpizën time e kishin venduar mbi deven time duke menduar se unë jam brenda. Gratë në atë kohë ishin të lehta sepse nuk hanin mish, por më tepër përdornin ushqim të lehtë. Kështu që ata kur kanë çuar shtëpizën, nuk më kanë hetuar. Unë isha e re, e kanë çuar deven dhe janë nisur në rrugë. Unë gjeta qaforen dhe pasi që ushtria kishte ikur u ktheva te vendi im dhe nuk gjeta askend. U ula në vendin tim të më parshëm me qëllim, që të mos më humbin po qe se kthehen të më kërkojnë. Duke pritur më pat kapluar gjumi. Safvan bin el-Muattal es Sulemi; kishte ng el-ur pas ushtrisë

⁹⁰. *Azël* buron nga tiala *azele*, *juaz zilu*, *azlen* që don të thotë të largohesh ose të abstenosh nga diçka. Ndërkaq në kuptimin terminologjik do të thotë: të mos lëshoshi spermen në momentin e ejakulimit në brendinë e vaginës. Veprimi i këtillë më tepër bëhet me qëllim që gruaja të mos mbetet me barë. Përndryshe në terminologjinë e re mund të përdoret edhe me qëllim të planifikimit të familjes. Për çështjen eazlit do të flasim gjërësisht në Librin e martesës kurorës. Duke qenë e pamudnshme që fiala të përkthehet në gjuhën shqipe, në vazhdim do përdorim në termin origjinal-azël me lakimin sipas gjuhes shqipe:

dhe erdhi te unë. Ka parë një njeri duke fjetur e kur mu afrua afër më njofti sepse më kishte parë para hixhabit. Atëherë u zgJova dhe e mbulova fytyrën time me fustanin tim. Për All-llahun, nuk biseduam asgjë e as që dëgjova prej tij ndonje fjalë në përjashtim që në veti përshpëriti⁹⁵ (shprehjen e njohur) dhe shpejtoi të përgatisë devenë që të nisemi për në rrugë. Unë u çova, hypa në deve dhe u nisëm në drejtim të karvanit deri sa e arritëm ushtrinë. Kur arritëm te ushtria ishte kohë e drekës dhe e vapës së madhe. Ata ishin ulur të pushojnë.

Ajo ka thënë: “U bë h el-aq kush u bë rreth shpifjes, por i pari që e hiqte vallen e *ifkut* shpifjes, ishte Abdullah binUbejje Ibn Seluli ⁹⁶.”(ndërsa) Urvete ka thënë: “U informova se ai e ka përhapur shpit’jen bile edhe ka insistuar në ndodhinë se ajo ka ndodhur”. Urvete gjithashtu ka thënë: “Nuk më kanë përmendur emrat e atyre që e përhapnin bisedën e *ifkut*, në përjashtim të emrit të Hassan bin Thabitit, Mistah bin Uthahthe dhe Hamne bint Xhahsh, ndërkaq për njerëz tjerë nuk di edhe pse ata ishin një grup⁹⁷ **ashtu siç i përmend All-llahu i Lartmadhërishëm,** por e vërteta është se i pari i **tyre ishte Abdullah bin Ubejje bin Seluli. Aisheja** nuk lejonte,thotë Uverte, **që në prezencën e saj të shahet apo të fyhet Hassani** dhe thoshte se ai është ai **i cili ka thënë:**

Vërtetë babai im, babi i tij dhe nderi im për nderin e Muhammedit ata janë mburrojë.

91. Enmar është emër fisi i arabëve. Pëmdryshe kjo luftë duhej të gjendet para luitës së Beni Mustalakut, mirëpo autori kështu e ka rradhitur.

92. *Ifk* në përkthim tekstual don të thotë shpifje. Ndërkaq këtu bëhet fjaë për shpifjen të cilën deshtën t’ia mveshin Aishes r.a., pasi përfundoi lufta në Murejsi’a. Ndodhisë së ifkut i kushtohen edhe ca ajete kur’anore të sures en Nurë duke filluar prej ajetit 11 e më tutje. Në vazhdim, duke dashur të ruajë origjinalitetin e ndodhise, termin *efk* nuk do ta përkthejë gjuhën shqipe.

⁹³Autori jep lakimin e fjalës *eteke* në gjuhën arabe.

⁹⁴Emër fisi nga Jemeni. Qaforen ia kishin dhuruar Pejgamberit a.s. si dhuratë.

Aisheja ka thënë: Shkuam në Medine. Atje unë u sëmura një muaj. Njerëzit bisedonin rreth fjalës së shpifësve të ifkut. Unë nuk hetoja ndonjë efekt nga shpifja, në përjashtim të dhembjes që më shtohej, kur shifsha se Resulullahi s.a.v.s. nuk shprehte mirësinë të cilën e shprehte para ankesës. Resulullahi s.a.v.s. tani hynte te unë, më jep s el-am dhe më pyeste: "Si je" dhe largohej. Kjo më çonte të dyshoj edhe pse ndihesha e pafajshme. Pasi ndihesha më mirë me shëndet, dola bashkë me Umme Mistahin në el Menasi'a,⁹⁸ ku dilshim vetëm natën edhe atë jo për çdo natë (kjo ishte në kohën kur nevojtoret ende nuk i ndërtonin në afersi të shtëpive neve na mundonte largësia e tyre nga shtëpitë tona). Dola bashkë me Umme Mistahin kjo ishte bija e Ebi Ruhm bin el-Mutalib bin Abdi Menafit, kurse nëna e saj ishte vajza e Sahr bin Amirit, tezeja e Ebi Bekër es Siddikut, djali i saj ishte Mistah bin Uthath bin Ubbad bin el-Mutalib, dhe u nisëm unë me Umme Mistahin kah shtëpia ime, pasi përfunduam me punët tona, Umme Mistahi i shkuli ca qime dhe tha: ah ore Mistah. I thashë:

"Mjerë për ty se çka thua, e shanë një njeri që ka marrë pjoie në Bedër!?"

"Oj motër, ti nuk ke dëgjuar se çka ka thënë?" m'u përgjigj.

E pyeta se çka ka thënë dhe më lajmëroi me fjalët e ifkut. Ajo (Aisheja) thotë: Kjo ma shtoi dhimbjen edhe më tepër. Kur u ktheva në shtëpi, hyri të unë Resulullahi s.a.v.s më dha s el-am dhe më pyeti: "Si je". Iu përgjigja: "Më lejo që të shkoj te prindërit e mi. Dua të vërtetoj lajmin edhe nga ana e tyre. Thotë: Resulullahi s.a.v.s. më lejoi të shkoj te ata. E pyeta nënë time:

"Çka flasin njerëzit, nënë?!"

Tha: "O bija ime, mos ia vërë veshinaq shumë. Pasha Allahun të pakta janë gratë të cilat për burrin janë të pastërta, e ta duan atë në mënyrë (aq) të patjetërsueshme". Thotë se i është përgjigjur:

"Subhanall ilah, njerëzit kështu bisedojnë a?"

Atë natë qava tërë natën, deri në mëngjes e as gjumë nuk vura në sy. U zgjova duke qarë.

Ajo thotë: Resulull-llahi s.a.v.s. e thiri Ali bin Ebi Talibin dhe Usame bin Zejdin; kur iu vonna shpallja, që t'i pyesë e t'i konsulltojë për ta ndarë puan e tij. Usameja e këshilloi Resululillahin s.a.v.s. se ai nuk di kurgjë **tjetër, përveç** se di për pastërtinë e familjes së tij dhe atë çka ai di në vetvete. Usameja tha: "Mbaje familjen tënde se për atë dijmë vetëm mire". Kurse Aliu tha:

"O Resulull llah, pse të ngushton All-llahu ty!"⁹⁵ Ka gra tjera përveç saj. Lypja dorën ndonjërës". Ajo tha: Resululillahi e thirri Beriren dhe i tha:

"Oj Berire, a ke parë diçka që të çon të dyshosh?"
Berireja u përgjigj:

"Pasha Atë që të ka dërguar ty, te ajo nuk kam pa asnjë shenjë që të mund të dyshojë, përveç se ajo është e re, e merr gjumi sikur ndonjë shqerë në tufën e saj". Resulull-llahi s.a.v.s. u çua, thotë ajo (Aisheja), shkoi te Abdilah bin Ubeje e i mori falje dhe duke qenë në minder, tha:

"O muslimanë, kush më fal mna prej njerint i cili ma kamunduar familjen time. Pasha All-llahon për familjen time di veç të miren Ma përmendën burrin për të cilin gjithashtu di vetëm të mira. Nuk hyn te familja ime paprezencen time".

dhe tha:

Ajo ka thënë: U çua Sead bin Muadhi, vëllau i Beni Abdil Eshhelit

⁹⁵ Fjala *istirxha* në këtë rast është shprehie të cilën muslimanët sidomos arabët në veti pëshpëritin ajetin kur'anor: "Të Zotit jemi dhe te Ai do të kthehemi...", në raste të vdekjes së dikujt etj. Nga momenti i mahnitur sahabiu vetëm këtë fjalë ka pëshpëritur

⁹⁶ Abdullah bin Ubejje bin Seluli ka qenë i njohur për munafikilëqet që i ka bërë në kohën e Pejgamberit a.s. Dhe si duket mezi ka pritur që të shpif diçka kundër Aishes r.a.

⁹⁷ Usbe fjalë të cilën e kam përkthyer grup në gjuhën arabe përfshinë grupin e njerëzve prej 10 veta deri në 20 veta..

- Unë ja Resulall-llah do të ndihmojë. Nëse paraqitet dikushi nga Evsi do t'ia pres qafën, e nëse do të jetë nga vëllezërit tanë të Hazrexhit do të veprojmë ashtu si do të na urdhërosh ti.

Aisheja vazhdon: U çua një burrë nga Hazrexhi Umi Hasani, e kishte djalë të mixhës e ai quhej Sead bin Ubade dhe ishte i pari i Hazrexhit. Ishte një burrë i mire prej tyre, por ishte i sëmurë nga lija(i cili) u çua e i tha Seadit:

“Rren, pasha All-llahun! Nuk do ta vrasish e as që ke fuqi ta vrasish edhe nëse dëshiron ti bashkë me grupin tënd”.

U çua Usejd bin Hudejri ky është djalë i mixhës së Seadit e i tha Sead bin Ubades:

“Rren, pasha All-llahun! Me siguri do ta vrasim atë. Ti je hipokrit dhe i mbron hipokritët”.

U ngritën zërat e Evsit dhe të Hazrexhit sa që deshtën të fillojnë edhe luftën e Resulull llahi s.a.v.s. ende qëndronte në minder dhe pa ndërprerë insistonte që t'i qetësojë ata dhe pasi heshtën heshti edhe ai. Atë ditë qava tërë ditën, sa që lotët nuk më ndaleshin e as që vura gjum në sy. Rindërit e mi ndejtën te unë e unë vazhdova të qajë dy net e një ditë, pa mos m'u ndalur lotët dhe pa mos vënë gjumë në sy. Qava aq shumë sa që mendova se m'u këputën mushkëritë. Duke qenë prindërit e mi te unë e ndërsa unë qaja, një grua nga Ensarët kërkoi leje që të hyjë te unë. I lejova, ajo u ul pranë meje dhe filloi të qajë bashkë me mna. Duke qenë në këtë gjendje hyry Resulul! llahi s.a.v.s. dha selam dhe u ul. Prej kohës kur u tha çka u tha për mua ai nuk u ul pranë meje. Kaloj një mnaj e asgjë nuk ju shpall rreth çështjes sime. Resulull llahi s.a.v.s. ra shehadet kur u ul pastaj tha:

“Pra oj Aishe rreth çështjes sate më kanë thënë kështu e ashtu. Nëse ti je e pastër; do të pastrojë Alillahu, e nëse ke hy në gjynah kërko falje nga All llahu dhe pendohu te

Ai. Po qe se robi pranon gabimin, pastaj pendohet All-llahu e fal atë”.

Ajo ka thënë:

Kur përfundoi Resulull-llahi s.a.v.s. ljalën e vetë m’u ndalën lotët dhe nuk shifsha asnjë pike, atëherë babait tim i thashë t’i përgjigjjet Resulul] llahit s.a.v.s. për atë çka tha. Im atë tha: “Pasha All-llahun nuk di çka ti them Resulull-llahit s.a.v.s”.. I thashë nënës sime t’i përgjigjjet Resulull-llahit s.a.v.s. për atë çka tha. Nëna ime tha: “Pasha All-llahun nuk di çka t’i them Resulull llahit s.a.v.s..

Thashë: “Unë jam e re nuk kam lexuar shumë nga Kur’ani, por pasha All llahun, kam mësuar se atë çka keni dëgjuar, ka gjetur vendin në shpirtërat tuaj dhe i besoni asaj. Nëse unë ju them se jam e pastër, nuk do më besoni, edhe sikur të pranoj diçka, All-llahu e di se unë jam e pastër nga ajo, do të më besoni!? Pasha All-llahun unë nuk di t’ju krahasoj me ndonjë shembull tjetër përveç Eba Jusufit kur tha:

“...durim i mirë. All-llahu është(Ai) nga i cili kërkohet ndihmë...”¹⁰⁰ Pastaj u kthye dhe ra në dyshekun e saj. All-llahu e di se unë jam e pastër dhe All-llahu do të më pastrojë me pastërtinë time. Mirëpo, pasha All -llahun, nuk mendoja se All-llahu i Lartëmadhërishëm për çështjen time do të zbresë Shpalljen e cila do të lexohet për çështjen time. Do të ishte nënçmim sikur Allahu do të fliste për mua, por unë lutesha që Resululillahi s.a.v.s. të sheh në gjumë ëndrrën se si All-llahu më pastron mua. Pasha All-llahun, Resulullahi s.a.v.s. e as dikush tjetër nga familja e shtëpisë nuk patën jalë prej shtëpie, kur i arriti Shpallja. E kapluan ethe shumë të forta, sa që djersa i pikonte si ujë, edhe pse ishte ditë dimëri . Kjo i ndodhte për shkak të peshës së fjalës e cila i Shpallej.

99. Allu r.a. me keshillimin e tij dëshiron të lehtësojë mundimin e Pejgamberit a.s. andaj nuk duhet kupluar se ai ankohet te All-llahu xh.sh. për vonesën e Shpalljes e cila do të gjykonte drejtë rreth shpifjes që ia montuan Aishes r.a.

Thotë ajo: Resulullahi s.a.v.s. u disponua dhe filloi të qeshtet dhe fjalë parë të cilën e foli tha:

“Oj Aishe. All-llahu vërtetë të pastroi”.

Atëherë nëna më tha: “Shko te ai”. Thashë: “Jo për All-llahun, nuk do të shkoj. Unë nuk i falenderohem askujt tjetër përveç All-llahut të Lartëmadhërishëm”. (pastaj) Ajo thotë: dhe All-llahu i Lartmadhërishëm Shpalli (En Nur, 11):

“Me të vërtetë, ata që bënë shpifje (ndaj bashkëshortes së Muhammedit), janë një grup prej jush...” dhejtë ajetet në vazhdim. Dhe All-llahu i Lartëmadhërishëm këto i Shpalli për pastërtinë time. Kjo është pastërtia ime.

Ebu Bekër es Siddiku tha: “Pasha All-llahun, nuk do ta furnizojë-japë, Mistahut kurr gjë asnjëherë më ,pas kësaj çka tha për Aishen”. Ai Mistah bin Uthathes i jepte e furnizonte për shkak se e kishte të afërmin e vet dhe ishte fukara. Ateherë All-llahu i Lartëmadhërishëm Shpalli (En-Nur, 22): “Dhe, le të mos betohen të ndershmit dhe te pasurit prej jush deri te E, Perendia, është falës e mëshirues”.

Ebu Bëkër es Siddiku ka thënë:”Po, pasha All-llahun. Une dua që te me fale All-llahu. Mistahut ia ktheu furnizimin të cilin ia jepte dhe tha: Pasha All-llahun, kurr nuk do t’ia ndali”.

Aisheja ka thënë:

Resulullahi s.a.v.s. e pyeti Zejneben, të bijën e Xhahshit për çeshtjen time dhe i tha se çka ka dëgjuar dhe a din diçka. Ajo tha:

O Resulullah, unë e ruaj veshin dhe syrin tim. Pasha All-llahun, kam dëgjuar vetëm se mirë.

Aisheja thotë se prej grave të Pejgamberit s.a.v.s., ajo është kujdesur për mua, andej All-llahu e ruajti me devotshmëri. Kurse motra e saj Hamnete e sulmonte dhe e luftonte. U bë helaq kush u bë”.

Ibn Shihabi thotë: Kjo më ka arritur nga hadithi i atij grupi. Pastaj Urvete thotë se Aisheja ka thënë:

Pasha All llahun, njeriu për të cilin u tha çka u tha filloi të thotë: Subhanall llah, pasha Atë që e ka në duar jetën time, nuk kamë zbuluar kurrë nga çeshtjet e femrave. Pastaj ky luftoi në rrugën e All-llahut”.

4142. Më ka treguar Abdullah bin Muhammedi i cili kathënë: “Më diktoi diçka nga hifzi i tij Hisham bin Jusufi dhe na ka lajmëruar Ma’merri hga ez Zuhrijji, i cili ka thënë se sipas informimit të el-Velid bin Abdimeliku, atë e kanë informuar, Aliu ka qenë njëri prej atyre që e gjuajtën Aishen.¹⁰¹ Thashë: Jo. Përkundrazi më kanë treguar dy burra nga populli yt Ebu S el-eme bin Abdirrahmani deh Ebu Bekër bin Abdirrahman bin el-Harith se Aisheja r.a. u ka thënë atyre: “Aliu ka qenë i pastër në lidhje me këtë”. Kërkuan që të kthehet,¹⁰² ai nuk pranoi. Ishte këmbëngulës në thënien e tij siç ishte edhe në çeshtjen e Atikut.

4143. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Ebu Avane nga Husajni, ky nga Ebi Vaili të cilit i ka treguar Mesruk Ibn el-Exhdeta, e ky thotë se i ka treguar Ummi Rumani . kjo është rëna e Aishes r.a. se ka thënë: “Kur unë dhe Aisheja ishim ulur. hyri një grua prej Ensarëve dhe tha: “ All -llahu ia bëri filanit, filanit dhe flanit”.

Ummi Rumani tha: “Çka është kjo?”

“Biri im, rreth ahdithit të cilin e tregoi”, tha. “Çka është ai?”

“ Kështu dhe kështu”, i tha.

Aisheja tha: “A ka dëgjuar Resulullahi s.a.v.s.?” Tha: “Po”. Tha: Edhe Ebu Bekri? Tha: “Po”. Dhe u gjuajt e u mbulua. Kur u zgjua kishte ethe të forta. Ia ndërrova teshat dhe përsëri e mbulova. Erdh Pejgamberi s.a.v.s. dhe pyeti:

“Çka ka kjo?”

O Resulullah,i thashë, ka ethe shumë të forta.

“Ndoshta për shkak të fjalëve që kanë dalë!?”,i tha.

I ka thënë:” Po”.Aisheja u çua dhe tha:

“Pasha All-llahun, nëse të betohem nuk do të më besosh, bile edhe sikur të të kërkojë falje. Rasti jonë është sikur rasti i Jakubit me bijtë e tij. Por, All-llahu është i vetmi ndihmës nga kjo që më përshkruani. Tha(se) u largua (Pejgamberi s.a.) pa mos thënë kurrgjë. Pastaj All-llullu Shpalli arsyetimin e saj. Ka thënë (Aisheja): “duke falenderuar All llahun. Pa mos falenderuar askënd e as ty”.

4144. Më ka treguar Jahja, na ka treguar Veki'i nga Nafi bin Umerr, ky nga **Ibn Ebi Mulejke**, ky nga **Aishja r.a. e cila ka lexuar:** “**Kur atë (shpifjen) e përcillnit me ginhët tuaja...**” (En Nur, 315) dhe duke thënë: “gënjeshtër dhe rrenë”. Ibn Ebi Mulejke ka thënë se ajo e ka ditur më mirë se të tjerët këtë sepse shpallja asaj i dedikohet.

4145. Na ka treguar Uthman binl Ebi Shejbe, na ka treguar Abde nga Hishami, ky nga i ati i tij i cili ka thënë:

“Shkova ta shaj Hasanin i cili ishte te Aisheja e ajo tha: të mos e shaj sepse ai ka mbështetur Resulull-llahin s.a.v.s.. Aisheja ka thënë se Pejgamberi s.a.v.s. kërkoj mendimin e mushrikëve rreth gjenezës së tij duke i pyetur si është gjeneza ime. Ka thënë do t'i shtrydhi ata sikurse që shtrydhen fildcët e qengjit të ri”.

4146. Më ka treguar Bishër bin Halidi, na ka treguar Muhammed bin Xhaferi nga Shu'be, ky nga Sulejmani, ky nga Ebi ed Daha, e ky nga Mesruki i cili ka thënë:

“Hymë te Aisheja r.a.. A ty ishte Hassan bin Sabiti i cili i këndonte një vjershë me vargjet e së cilës përtërinte dhe tha:

Hassani është serioz, nuk matet me dyshime

Nuk untohet për mishin e gafilëve.

Aisheja i tha atij: “Por ti nuk je i tillë”. Masruki tha se asaj i ka thënë: “Pse i lejove të hyjë pasi që All-llahu i Lartëmadhërishëm ka thënë: (En Nur, :11) “**...çdo njëri prej tyre, do të dënohet**

për atë çka bërë, e atë prej atyre që ka bërë më së shumti, e pret dënimi i madh”.

Ajo tha: “E çfarë dënimi më të madh kërkon se sa të jeshë qor. Ai ka ndihmuar dhe ka mbështetur Resulull-llahin s.a.v.s.”.

35 KREU

LUFTA E HUDEJBISË

dhe Fjala e All -llahut të Lartëmadhërishëm “Perëndia është i kënaqur me ata besimtarë kur t’u betuan ty nën hi jen e drurit...”

4147. Na ka treguar Halid bin Mahledi, na ka treguar Sulejman bin Bilali i cili ka thënë se i ka treguar Salih bin Kejsani nga Ubejdullah bin AËil lahi, ky nga Zejd bin Halidi r.a. i cili ka thënë:

“Dualëm bashkë me Resulullahin s.a.v.s. në vitin e Hudejbisë. Natën na zuri shiu. Resulullahi s.a.v.s. na e fali namazin e sabahut pastaj na u drejtua duke thënë: “**A dini se çka ka thënë Zoti i juaj?**” Thamë: All llahu dhe Resuli i Tij e dinë më mirë. Ai atëherë tha:

“All- llahu thotë se nga robërit e tij disa janë zduar si besimtarë e disa të tjerë si pabesimtarë. Ata të cilat thanë se shiu na erdh si rahmet, risk dhe mirësi nga Alillahu, ata janë besimtarë, më besojnë Mua, nuki besojnë planetit. Ndërkaq, ata të cilët thanë se shion na e dërgoi planeti, ata janë besimtarë të planetit dhe nuk besojnë në Mua”.

¹⁰¹. Me gjuajtjen ndaj Aishes ka për qëllim shpifjen të cilën ia bënë Aishes r.a. Për shkak të origjinalitetit fjalën e kam përkthyer tekstualisht.

¹⁰². Kanë kërkuar nga Ez Zuhriu që të tërheq këtë thënie, mirëpo ai nuk ka pranuar. Kjo ka mundësuar që Gulatëve (një nga fraksionet më ekstremiste të Sjitëve), t’iu kundervihen dijetarët islam në tendencat dhe shpifjet e tyre.

4148. Na ka treguar Hudbe bin Halidi, na ka treguar Hemmami nga Katadeja se Enesi r.a. e ka lajmëruar duke i thënë:

“Resulull ilahi s.a.v.s. bëri katër Umre¹⁰³, të gjitha në muajin Dhilkade në përjashtim të Umres të Haxhit të Hudejbjes në Dhilkade, një Umre në vitin vijues në dhilkade, një Umre prej Xhi’rane kur ndau prenë e Hunejnit në Dhilkade dhe një Umre kur e bëri Haxhin e tij”.

4149. Na ka treguar Seid bin er Rebija, na ka treguar Ali bin el Mubareki nga Jahja, ky nga Abdilah bin Ebi Katade se i ati i tij i ka treguar duke thënë: “U nisëm bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. në vitin e Hudejbjes. Shokët e tij hynë në Ihram¹⁰⁴, kurse ai nuk hyri.

4150. Na ka treguar Ubejdullah bin Musa nga Israili, ky nga Ebi **Is’haku**, ky nga el-Berrai r.a. se ka thënë:

“Ju llogaritni se çlirimi është çlirimi i Mekes. Në fakt çlirimi i Mekes ishte çlirim, por ne çlirim e llogaritim beslidhjen e paqës së ditës së Hudejbijës; atë ditë me Pejgamberin s.a.v.s. ishim katër qind e dhjetë veta Hudejbia është pus, e shterëm atë sa që nuk lamë asnjë pikë. Pejgamberi s.a.v.s. dëgjoi për këtë andaj erdh aty u ul pranë, pastaj kërkoi një enë me ujë, mori abdest, pastaj futi në gojë dhe u lut, e gjuajti në te dhe e lanë të pushojë. Prej aty doli aq sa plotësoi nevojat tona dhe u nisëm”.

4151. Më ka treguar Fadël bin Jakubi, na ka treguar el-Hasan bin Muhammed bin A’juni Ebu Ali etHarrani, na ka treguar Zuhejri, na ka treguar Ebu Is’haku, i cili ka thënë se e ka lajmëruar el-Berra bin Azibi r.a. se ata kan qenë bashkë me Resulull-llahin s.a.v.s. në ditën e Hudejbijes një mijë e katërqind e më tepër veta. Zbritën te pusi dhe e shterën atë. Shkuan te Resulull ilahi s.a.v.s.. Pastaj shkuam te pusi dhe u ul aty pranë dhe tha:”**Më jepui diçka në vend të ujit**”. I dhanë diçka; ai pështyu dhe u

lut. Pastaj tha: **“Pushoni një orë”**. Pastaj pimë ne dhe kafshët që kishim me veti deri sa u nisëm”.

4152. Na ka treguar Jusuf bin Isa, na ka treguar Ibn Fudejli, na ka treguar Husajni nga Salimi, ky nga Xhabiri r.a., i cili ka thënë:

“I mori etja njerëzit në ditën e Hudejbijes. Resululillahi s.a.v.s. kishte një shtëmbë nga e cila mori abdest, pastaj u drejtua kah njerëzit dhe pyeti Resulull ilahi s.a.v.s.: **“Çka keni?”** U përgjigjën: “O Resululbllah nuk kemi ujë as të marrim abdes e as për të pirë, përveç asaj çka ka në shtambën tënde”. Pejgamberi s.a.v.s. vuri dorën mbi shtambën dhe nga gishtat e tij filloi të rrjedhë uji sikur nga pusi. Thotë: pimë ujë dhe morëm abdest. E pyeta Xhabirin sa vetë ishit atë ditë? U përgjigj:

“Sikur të ishim edhe një qind mijë do të na mjaftonte, ishim n’ mijë e pesqind veta”.

4153. Na ka treguar es Salt bin Muhammedi, na ka treguar Jezid bin Zurej’ a nga S el-di, ky nga Katadeja i cili thotë se Seid bin el-Musejjebit i ka thënë:

“Kam dëgjuar se Xhabir bin Abdullahi ka thënë se kanë qenë një mijë e katërqind. Seidi m’u përgjigj se më ka treguar Xhabiri se kanë qenë njëmijë e pesqind, të cilët i kanë dhënë besën Pejgamberit s.a.v.s. në ditën e Hudejbijes”.

Këtë e mbështetë Ebu Davudi (i cili thotë se): “Na ka treguar Kurrete nga Katadeja”. Këtë e mbështetë Muhammed bin Bishari (i cili thotë se): **“Na ka treguar Ebu Davudi, na ka treguar Shu’be”**.

4154. Na ka treguar Aliu, na ka treguar Sufjani se Amri ka thënë se e ka dëgjuar Xhabir bin Abditiahin r.a., i cili ka thënë:

¹⁰³. Umre është Haxh i vogël. Për të kryer Umren nuk ka kohë të caktuar dhe mund ta kryesh gjatë tërë vitit. Më gjërësisht shih në librin e Umres.

“Na ka thënë Resulullahi s.a.v.s. në ditën e Hudejbijes: **“Ju jeni njerëzit më të mirë në tokë. Ishim njëmijë e katërqind. Sikur t’iu shikojsa sot, do t’u shihsha te druri”**. Këtë e mbështetë el-A’ meshi (i cil i thotë se): “Ka dëgjuar Salemin, ka dëgjuar Xhabirin njëmijë e katërqind”.

4155. Ka thënë Ubejdullull- bin Muadili, na ka treguar babi ia ka treguar Shu’beja nga Amër bin Murre, më ka treguar Abdullah bn Ebi Eufa r.a.: “Sahabet e drurit ishin njëmijë e treqind. Islamin pranuan një e teta e Muhaxhirëve”.

Këtë e mbështetë Muhammed bin Bishari (i cili thotë se): “Na ka treguar Ebu Davudi, na ka treguar Shu’beja”.

4156. Na ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka lajmëruar Isa nga Ismaili, ky nga Kajsi i cili ka dëgjuar Mirdas e l Eslemij, njëri nga as’habët e drurit, duke thënë do të vdesin të mirët (dhe do të bëjnë gara se cili do të jetë) më i pari nga i pari, ndërkaq të këqinj të do të ng el-in si mbeturinat e hurmës dhe të grurit, të cilët për All-llahun nuk do të jenë kurgjë”.

4157,4158. Na ka treguar Ali bin Abdullahi, na ka treguar Sufjani nga ez Zuhriji, ky nga Urve, ky nga Merrvani dhe el-Misveri ibn Mahreme, të cilët kanë thënë:

“Doli Pejgamberi s.a.v.s. në vitin e Hudejbijes me disa qindra shokë të vetë dhe kur arriti në Dhilhulejfe hntoi prerjen e kurbanit; nuk mbaj mend se sa dëgjova nga Sufjani, por dëgjova duke thënë: “Nuk mbaj mend prej ez Zuhrijit imitimin e prerjes dhe nuk di as vendin ndoshta edhe hadithin në tërësi”.

4159. Na ka treguar el-Hasen bin Halefi i cili ka thënë se iu katreguar Isthak bin Jusufi nga Ebi Bishri dhe Rikaai, ky nga Ibn Ebi Nexhihi, ky nga Muxhahidi, i cili ka thënë se i ka treguar

104. Ihram është njëri kusht prej tre kushteve të Umres dhe të Haxhit.

Abdurahman bin Ebi Lejla nga Katab bin Uxhre se Resululillahi s.a.v.s. e ka parë se si bubreca i binin në fytyrën e tij dhe ka thënë: “A të mundon koka yte?” Tha: “Po”. Resulull-llahi s.a.v.s. e urdhëroi që t’i heq flokët duke qenë në Hudejbie, pa ua lejuar atë, edhe pse kishin dëshirë të madhe që të hyjnë në Mekë. **Alillahu e shpalli ffdjen dhe e urdhëroi Resulull-llahin s.a.v.s. që të ushqejë nga një ferek¹⁰⁵ për gjashtë miskina ose të jep hedije një dele ose të agjërojë tre ditë”.**

4160,4161. Na ka treguar Ismail bin Abdilahi i cili ka thënë se i ka treguar Maliku nga Zeid bin Eslemi, ky nga i ati i tij, i cili ka thënë:

“Dola me Umerr bin el-Halabin në pazar. Umeri takoi një ~grua të re e cila i tha:

“O emir i besimtarëve, ka vdekur burri hn dhe ka lënë fëmij të vegjël. Pasha All-llahun nuk kanë për të zier asnjë copë mish, nuk kanë as fushë e as diçka për të mbjellë dhe frikësohem se mos i zhduk hiena, kurse unë jam bija e Hufaf bin Ima’ë el-Gifariut. Babai hn ka marrë pjesë në luftën e Hudejbijes me Pejgamberin s.a.v.s. Umerri u ndal dhe pa u vonuar tha:

“Mirë se vjen gjeneza e afërsisë”. Pasta; shkoi te deveja të cilën e kishte të lidhur në shtëpi dhe i mbushi dy thasë me tesha dhe ushqim, dhe i tha:

“Merre këtë, dhe nuk do ta kthesh derisa të të jep All-llahu të mira.

Njeriu i tha: “O emir i besimtarëve a i dha mjaft”.

Umerri tha: “Të pastë nëna. Pasha All-llahun më duket sikur e shoh babain dhe vëllain e saj se si kan ngritur fortifikatën në atë kohë, e ne kthehem dhe e marrim pjesën e presë tonë”.

4162. Na ka treguar Muhammed bin Rafi’i, na ka treguar Shebabe bin Sevvar Ebu Amër el-Fezarij, na ka treguar Shu’beja nga Katadeja, ky nga Seid bin el-Musejjebi, ky nga i ati i tij, i cili ka thënë:

“E kam parë drurin pastaj e kam haruar dhe nuk di për të kurgjë”. Mahmudi ka thënë: “Pastaj e kam haruar”.

4163. Na ka treguar Mahmudi, na ka treguar Ubejdullahi nga Israili, ky nga Tarik bin Abdirrahmani se ka thënë:

“U nisa për në Haxh dhe kalova pranë një populli të cilët faleshin, pyeta:

“Çka është kjo xhami?”

“Ky është druri ku Resulullahi s.a.v.s. lidhi besën e Hudejbies”, thane.

Shkova te Seid bin el-Musejjebi dhe e lajmërova. Seidi tha:

“Më ka treguar i ati im se ai ka qenë me Resulullahin s.a.v.s. nën drurin. Dhe kur dolëm në vitin e ardhshëm e patëm harruar dhe nuk e përcaktonim vendin. Seidi tha: “Me të vërtetë sahabet e Muhammedit s.a.v.s. nuk e kan ditur e ju e dini më mirë? Po ju jeni më të ditur!”¹⁰⁶

4164. Na ka treguar Musa, na ka treguar Ebu Avane, na ka treguar Tariku nga Seid bin el-Musejjebi nga i ati i tij se ai ka qenë nga ata të cilët lidhën beslidhjen nën drurin. Në vitin e ardhshëm shkuam atje dhe nuk e gjetëm.

4165. Na ka treguar Kabise, na ka treguar Sufjani nga Tariku, i cili ka thënë:

“Para Seid bin el-Musejjebit e përmenda drurin, ai buzëqeshi dhe tha: Më ka lajmëruar babai im se ka marrë pjesë në lë...”?

4166. Na ka treguar Adem bin Ebi Ijasi, na ka treguar Shu’be nga Amër bin Murre, i cili ka thënë: se kam dëgjuar Abdullah bin Ebi Eufa, i cili ka qenë nga sahabet. e drurit, duke thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. kur i sjellte dikush sadaka thoshte: “**O Zot fali ata**”. Babai im i dërgoi sadaka e ai tha: “**O Zot fale familjen e Ebi Eutusë**”.

¹⁰⁵. Ferek masë për matien e peshës; 1 ferek = 16 ritla.

4167. Na ka treguar Ismaili nga i vllai i tij, ky nga Sulejmani, ky nga Amër bin Jahja, ky nga Ubbad bin Temimi se ka thënë:

“Në ditën el- hurre¹⁰⁷ kur njerëzit lidhën besëlidhjen me Abdullah bin Handhale Ibn Zejdi tha:

“Çfarë besëlidhje urojnë njerëzit Handhales?” “Për vdekje”, u përgjigj dikush.

Ky tha: “Nuk lidhi besë me askënd pas Resulullahit s.a.v.s.. Ky ka marrë pjesë në Hudejbije”.

4168. Na ka treguar Jahja bin Ja’ala el-Muharibijj i cili ka thënë:

Më ka treguar babai im, na ka treguar Ijas bin Seleme bin el-Ekvea i cili ka thënë se i ka treguar babai im i cili ka qenë nga sahabet e drurit se ka thënë:

“Falëm namazin e xhumasë me Pejgamberin s.a.v.s. pastaj shkuam e pranë murit nuk kishte hije që të strehohemi nën te”.

4169. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Hatemi nga Jezid bin Ebi Ubejdi i cili ka thënë:

“I thashë S el-eme bin el-l Ekvea: Për çka lidhët besë me Resulullahin s.a.v.s. ditën e Hudejbies?” Tha: “Për vdekje”.

4170. Më ka treguar Ahmed bin Ishkabi, na ka treguar Muhammed bin Fudejli nga el-Alai bin el-Musejjebi, ky nga i ati i tij se ka thënë:

Takova el-Berra bin Azibin r.a. dhe i thashë:

“Paç jetën e mirë, ke shoqëruar Pejgamberin s.a.v.s. dhe ke lidhur besë nën drurin”.

Ai tha: “O bir i vëllaut tim, ti nuk di se çka na ka ndodhur pastai”.

4171. Na ka treguar Is'haku, na ka treguar Jahja bin Salihi i cili thotë se na ka treguar Muaviju, ky është Ibnu S el-lami nga Jahja, ky nga i ati i tij Kilabe se Thabit bin ed Dahaki e ka lajmëruar se ai ka lidhur besë me Pejgamberin s.a.v.s. nën drurin.

4172. Më ka treguar Ahmed bin Is'haki, na ka treguar Uthman bin Umerri, na ka lajmëruar Shu'be nga Katadega, ky nga Enes bn Maliki r.a.

“Ne, ta dhamë ty fitoren e qartë”¹⁰⁸. Shokët e tij kanë thënë: “Hani me të mirë dhe kënaqësi, çka ka për ne?” Atëherë All-llahu shpalli:

“Për t’i shpie besimtarët dhe besimtaret në kopshtie nëpër të cilat rrjedhin lumejtë...”¹⁰⁹

Shu'bja ka thënë: Shkova në kaie dhe e tregova këtë krejt nga Katadeja, pastaj u ktheva dhe ia përmenda e ai tha për sa i përket:

“Ne, ta dhamë ty fitoren e qartë”. është nga Enesi, kurse: “Hani me të mirë dhe kënaqësi”, është nga Ikrimeja.

4173. Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar ebu Amiri, na ka treguar Israili nga Mexhzete bin Zahir el-Eslemiji, ky nga i ati i tij i cili ka prezentuar te druri se ka thënë: “Unë do ta djeg në kazan mishin e gomarit. Dikush thirri me thirrjen e Resulullahit s.a.v.s. se Resulullahi s.a.v.s. ua ka ndaluar mishin e gomarit”.

4174. Dhe nga Mexhze'e, ky nga njëri nga sahabet e drurit emri i të cilit është Uhban bin Usi, ky ankohej prej gjujve të tij dhe kur binte në sexhdenën gjunj vendonte jastëk.

¹⁰⁶. Nga fjala nënkuptohet sarkazma dhe nagadoni në kuptimin krahasimor

¹⁰⁷. E'harre është dita kur populli i Medines e kane tërhjekur beslidhien me Jezid bin Muavijun ndersa lidhën beslidhien me Abdullah bin Handhale.

4175. Më ka treguar Muhammed bin Bishari, na ka treguar Ibn Ebi Adiji nga Shu'be, ky nga Jahja bin Seidi, ky nga Bushejr bin Jesari, ky nga Suvejd bin en Nu'mani i cili ka qenë nga sahabet e drurit se ka thënë:

“Resulull ilahi s.a.v.s. bashkë me shokët e tij erdhën te një treg i vogël dhe iu bashkangjitën¹¹⁰

4176. Na ka treguar Muhammed bin Hatimi bin Jezi'i, na ka treguar Sitadhani nga Shu'beja, ky nga Ebi Xhemre i cili ka thënë:

E pyeta Aidh bin Amrin r.a. i cili ishte prej sahabeve të Pejgamberit s.a.v.s. dhe sahabi i drurit se a priset vitri, (ndërsa ai) përgjigj: “Nëse e bën vitrin në fillim mos e përsërit në fund”.

4177. Na ka treguar Abdullah bin Jusuf, na ka lajmëruar Maliku nga Zejd bin Eslemi, ky nga i ati i tij se Resulullahi s.a.v.s. kur nisej në një udhëtim me Umerr bin el-Hattabi, bënë rrugë natën dhe Umerr bin el-Hattabi e pyeti për diçka, kurse Resulullahi s.a.v.s. nuk iu përgjigj. E pyeti përsëri, e ai përsëri nuk iu përgjigj. Atëherë Umerr bin el-Hattabi tha:

“Të pastë nëna o Umerr. E pyete resulullahin s.a.v.s. tri herë, në të tri pyetjet nuk ttu përgjigj”.

Umerr tha: “Pastaj e mora deven dhe dola para muslimanëve. U frikësova se mos po zbret ndonjë pjesë e Kur'anit e cila do të më kushtoj mua”. Dikush pa ndërprerë më bërtitte. Unë i thashë: “U frikësova se mos po **zbret ndonjë pjesë e Kur'anit e cila do të më kushtoj mua**”. Shkova te **Resulullahi s.a.v.s.**, i dhashë salam dhe tha:

“**Sonte më është shpallur një sure të cilan e dua shumë**”. Pastaj lexoi: “**Ne, ta dhamë ty fitoren e qarfe**”.¹¹¹

4178, 4178. Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar Suljani, i cili thotë se ka dëgjuar ez Zuhrijji kur e ka treguar

këtë hadith se e një pjesë e ka mësuar për mendsh. Dhe ma vërtetuan Ma'merri nga Urvete bin ez- Zubejri, ky nga el-Misver bin Mahreme dhe Merrvan bin el-Hakemi të cilët shtonin diçka kanë thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. doli në vitin e Hudejbijes me rreth dhjetra qinda shokë. Kur arritën në Dha el-Hulejfe, tradicionalisht e mori një kurban, veshi ihramin për Umre, dërgoi një vëzhgues nga Huza'a. Pejgamberi s.a.v.s. udhëtoi deri sa arriti te vendi i quajtur Gadir el-Eshtat, ku erdhi vëzhguesi dhe i tha:

“Kurejshitët janë tubuar dhe janë përgatitur, me veti kanë marrë një grup njerëzish ¹¹² ata do të luftojnë dhe nuk do të lejojnë që të shkosh te Bejtullahi. ¹¹³ Atëherë tha:

“O njerëz, më këshilloni. A mendoni se duhet të shkojmë te familjet dhe pasardhësit e atyre të cilët mundohen të na pengojnë nga Bejtullahi. Po qe se vijnë këtu, All-llahu xh.sh. ka penguar splunin e mushrikëve, përndryshe do t'ua marrim pasurinë e tyre”.

Ebu Bekri tha: “O Resulullah, u nisëm qëllimisht për te Bejtullahi. Vallë, nuk do të vrasësh kend e as që do ta luftosh. Shkojmë drejt e kush do të na pengojë, do ta luftojmë”. Tha: **“Shkojmë, me emër të All-llahut”.**

4180, 4181. Më ka treguar Is'haku, na ka lajmëruar Jakubi, më ka lajmëruar djali i vëllaut tim Ibn Shihabi nga mixha i tij se më ka lajmëruar Urve bin ez Zubejri i cili ka dëgjuar Merrvan bin etHakemin, el-Misver bin Mahreme, të cilët transmetonin një hadith nga hadithet e Resulullahit sa.v.s. në lidhje me Umren e Hudejbijes. Ajo që më ka treguar Urve nga ata të dy ishte se, kur i shkroi Resulullahi s.a.v.s. Suhejl bin Amrit, ditën e Hudejbijes

¹⁰⁸. Fet h, 1. Ajeti në fjale aludon ne Paqen e Hudeibqes.

¹⁰⁹. Fet h, 5.

¹¹⁰. Kytekst është pjesë e hadithit i cili u përmend ne librin e pastërtisë dhe te xhihadit. Hadithi ne teresi do te permendet ne luften e Hajberit

për çeshtjen e afatit në lidhje me çka Subejl bin Amri, kushtëzoi dhe tha:

“Nuk ka të drejtë të vijë te ti askush prej nesh, bile edhe nëse i takon fesë tënde, e nëse të vjen ti do të na kthesh neve me të cilin ne do të merrremi vesh”.

Eba Suhejli kundërshtoi që Resulullahi s.a.v.s. të gjykojë për këtë çeshtje. Besimtarët nuk e pëlqyen këtë dhe u hidhëruan tepër për çka edhe diskutonin mes veti. Kur kundërshtoi Eba Suhejli që të gjykojë Resulullahi s.a.v.s. për këtë çeshtje, Resulullahi s.a.v.s i shkroi atij dhe e ktheu Eba Xhend el- bin Suhejlin atë ditë te i ati i tij Suhejl bin Amri. Gjatë asaj kohe secili që vinte të Resulullahi s.a.v.s. e kthente edhe po qe se ishte musliman. Gjatë kësaj kohe migruan gra besimtare, prej të cilave ishte edhe Umme K el-thumi, e bija e Ukbe bin Ebi Muajjatit, e cila kishte migruar si e lirë.¹¹⁴ Familjarët e saj patën ardhë të Resulullahi s.a.v.s. ta lusin që t’ua kthejë atë. Për këtë All llahu i Lartëmadhërishëm shpalli posaçrisht atë që shpalli.¹¹⁵

4182. Ibn Shihabi ka thënë dhe më ka kajmëruar Urve bin ez Zubejri se Aisheja r.a., gruaja e Pejgamberit s.a.v.s. ka thënë:

“Resulullahi s.a.v.s. i provonte ato besimtare që migronin me këto ajete: “O **Pejgamber, kur të vijnë ty besimtares që të betohen se...**”(El-Mumtehine, 12). Në lidhje me mixhën e tij ka thënë: “Kemi dëgjuar se kur e urdhëroi Resulin e Tij s.a.v.s. që ta kthejë te mushrikët për atë që kanë furnizuar gratë që kanë migruar, dhe na ka arritur lajmi se Eba Busejri ... dhe e përmend në tërësi”.

4183. Na ka treguar Kutejbe nga Maliku, ky nga Nafiti se Abdullah bin Umerri r.a. u nis spër në Umre në ditët e fitues dhe tha:

“Nëse më pengon dikush prej Bejtullahit do të sillem sikur u

¹¹¹. el-Feth, 5

sollëm me Resulullahin s.a.v.s. dhe e bëri nijet, sepse Resulullahi s.a.v.s. e pat bërë nijet për Umre në vitin e Hudejbisë”.

4184. Na ka treguar Museddedi, na ka Resalullahu nga Ubejdullali, ky nga Nafiu, hy nga Ibn Umeri se ai cka bë rijetin dhe ka thene: Nese mepengon dikush do te veproj siç veproj pejgamberi s.a.v.s kur deshen te pengojne pabesimtaret e kurejshiteve dhe lexoi:

“Ju, me të vërtetë, Pejgamberin e Pere”lisë e keni shembull të mrekullueshëm...”(el-Ahzab, 21)

4185. Na ka treguar Abdullah bin Muhammed bin Esmail, na ka treguar Xhuvejrije nga Nafiu se Ubejdullah bin Abdilahi dhe Salem bin Abdullahi e ka lajmëruar se ata dy i kanë thënë Abdullah bin Umerit...Dhe na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Xhuvejrije nga Nafiu se disa nga Bëni Abdullahi i kanë thënë: “Po të shkoni sivjet, unë frikësohem se nuk do të arrini deri në Bejtullah”. (Pastaj)ka rrëfyer:

“U nisëm bashkë me Pejgamberin s.a.v.s., mirëpo na penguan pabesimtarët e kurejshitëve që të mos shkojmë në Bejtullah. Atëherë Pejgamberi a.s. preu kurbanin dhe e ndau, ndërkaq sahabet e tij u rruan dhe i shkurtuan flokët. Ka thënë: “Dëshmoj para jush se unë ia bëna borxh vetes Umren. Nëse arri në Bejtullah atëherë do të bëjë tavafin,¹¹⁶ por po qe se më paraqitet ndonjë pengesë që të mos shkoj në Bejtullah, atëherë do të veproj si Resulullahi s.a.v.s”.. Eci një orë dhe tha: “Nuk shoh te ata kurrjë. Dëshmoj para jush se vetes ia bëra borxh Haxhxin dhe Umren. E bëri një tavaf dhe një saj¹¹⁷ deri sa iu lejuan të gjithëve”.

^{112.} Të tiseve të ndryshme. Ose individ të cilët nuk i kanë përkatur ndonië iisi, por karë njerëz tjerë.

^{113.} Bejtullah emër i Qabes; Shtëpia e All-llahut.

4186. Na ka treguar Shuxha'a bin el-Velidi i cili ka dëgjuar en Nadër bin Muhammedin, na ka treguar Sahri nga Nafiu, i cili ka thënë:

“Njerëzit bisedojnë se Ibn Umerri ka pranuar Islamin para Umerrit edhe pse nuk është kështu. Por, e vërteta është se Umerri ditën e Hudebsë e dërgoi Abdullahin që t’ia sjell el-lë kalin një burrë prej Ensarëve që të luftojë në këtë kohë Resulullahi s.a.v.s. ishte duke lidhur beslidhjen nën dru, kurse Umerri nuk dinte për këtë, ia dha besën Abdullahu, pastaj shkoi e mori kalin dhe ia çoi Umerrit i cili përgatitej për luftë. E lajmëruan se Resulullahi s.a.v.s. lidhi beslidhjen nën pemë. Thotë se shkoi me atë dhe ia dha besën Resulullahit s.a.v.s. Për këtë bisedojnë njerëzit se Ibn Umerri ka pranuar Islamin para Umerrit”.

4187. Dhe ka thënë Hisham bin Ummari, na la treguar el-Velid bin Muslimi, na ka treguar Umer bin Muhammed el-Umerri, më ka lajmëruar Nafiu nga Ibn Umerri r.a. se njerëzit ishin me Pejgamberin s.a.v.s. në ditën e Hudebisë dhe ishin shpërndarë nën hijen e pemës. Njerëzit e kishin thekuar Pejgamberin s.a.v.s. dhe(ai) tha: ‘O Abdullah, shiko, çka kanë njerëzit pse e kanë rrethekuar Pejgamberin s.a.v.s’.. Pa se njerëzit e përgëzonin për beslidhjen, edhe ky e përgëzoi dhe u kthye te Umerri i cili gjithashtu e përgëzoi”.

4188. Na ka **treguar Ibn Numejri, na ka treguar Ja'la**, na ka treguar Ismaili i cili ka thënë se ka dëgjuar Abdullah bin Ebi Eufa r.a. se ka thënë:

“Ishim bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. kur e bëri Umren. Ai **bëri tavafin dhe ne bëmë tavafin me atë. Ai u fal dhe ne u**

¹¹⁴. Nënkuptohej se nuk ka qenë robëreshë e askujt.

¹¹⁵. Pejgamberi a.s. përiashtoi nga dokumenti i paqes së Hudebisë kthimin e grave besimtare. Për këtë Allahu xh.sh. shpalli ajete kur'anore të cilat në mënyrë konkrete e përmbanin vendimlid Pejgamberit a.s. Për këtë më gjërësisht mund të lexosh në Librin e kurorëzimit.

falëm me atë. Bënisa'jin në mes Safasë dhe Merrves. Gjatë tërë kohës e mbulonim prej mekkasve që të mos e godas dikush".

4189. Na ka treguar el-Hasan bin Is'haku, na ka treguar Muhamrned bin Sabiku, na ka treguar Malik bin Migveli, i cili thotë se ka dëgjuar Eba Husajnin duke thënë se Ebu Vaili ka thënë se kur u kthye Sehl bin Hunejfi nga Siffini ¹¹⁸ shkuam që t'i tregojmë e ai tha:

"Ju mbani mendimin tuaj. Mua më kanë parë në ditën e Ebi Xhend el-iti ¹¹⁹ dhe sikur të kisha mundësi që t'ia kthej Resulullahit s.a.v.s. urdhërin, ¹²⁰ do t'ia ktheja, por All-llahu dhe Resuli i Tij e dhlë më mirë. Nuk i kemi venë shpatat në qahën tonë për ndonjë çeshtje e cila do të na tmerronte, por përkundrazi i përdornim për ndonjë çeshtje e cila do ta na lehtësonte. Para kësaj, çdo armiqësi e cila na paraqitej e zgjidhnim si kishte hije, megjithëse kësaj nuk dinim se si t'i dalim në fund".

4190. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Hammad bin Zejdi nga Ejubi, ky nga Muxhahidi, ky nga Ibn Ebi Lejla, e ky nga Ka'b Ibn Uxhrete r.a., i cili ka thënë:

"Në kohën e Hudejbisë, më erdhi Resulullahi s.a.v.s., nëpër fytyrën time loznin bubreecat dhe më tha: **"A të mundojnë bubreecat në kokën tënde?"** Thash: "Po". Ai më tha: **"Rruaje kokën dhe agjëro tri ditë, ose ushqej gjashtë varfanjakë ose pre një kurban"**. Ejubi ka thënë: nuk di se kur ka filluar kjo.

¹¹⁶. Tavafi është rituali që kryhet duke u rrotullua rreth Qabes. Sipas praktikës së Pejgamberit a.s. rreth Qabes duhet të sillesh shtatë herë.

¹¹⁷. Sa'aj, është të hecurit prej kodrrinës së Safasë deri në kodrrinën e Merrves. Në dy drejtimet duhet të ecet shtatë herë. Kjo bëhet në shenjë të simbolikës së mundimit të Haxheres, nënës së Ismailit e cila deshi të giej ujin kur Ibrahim a.s. i la në Mekkën e sotme.

4191. Më ka treguar Muhammed bin Hisham Ebu Abdullahi, na ka treguar Hushejmi nga Ebi Bishri, ky nga Muxhahidi, ky nga Abdurrahman bin Ebi Lejla, e ky nga Ka'b bin Uxhre i cili ka thënë:

“Ishim me Resulullahin s.a.v.s. në Hudejbi, ne kishim vesh ihramin. Na rrethuan mushrikët. Mua më kishin mbuluar bubrrecat aq sa më binin në fytyrë. Pranë meje kaloi Pejgamberi s.a.v.s. dhe tha: **“A te mundojne bubrrecat në kokën tënde?”** Thash: **“Po”**. Atëherë u shpall ajeti:

“...e kushdo që prej jush është i sëmurë ose që ka ndonjë mundim në kokë (e rruhet) le ta kampenzojë me agjërime, lëmoshë ose kurban...”. (el-Bekare, 196)

36 KREU

RRËFIMI MBI UKLIN DHE UREJNETE¹²¹

4192. Më ka treguar Abdul A'la bin Hammadi, na ka treguar Jezid bin Zurej'i, na ka treguar Seidi nga Katadeja se Enesi r.a. u ka treguar se disa njerëz prej Ukli dhe Urejnete kanë ardhur në Medine te Pejgamberi s.a.v.s. që t'i tregojnë se kanë pranuar Islamin.

“O Pejgamber i All Ilahut, i thanë, ne kemi qenë popull nomad dhe nuk kemi jetuar nëpër fshatra. Ngrinim tenda nëpër qytete”. Resulullahi s.a.v.s. urdbëroi që tu japin deve dhe bari, me të cilat do të kthehen e t'i kenë me veti që të mund të pinë qumshtin dhe t'i shfrytëzojnë. U kthyen dhe kur arritën te vendi el-Harre disa prej tyre mohuan Islamin. Barinjët e Pejgamberit s.a.v.s. ata i vranë. Vazhduan t'i çojnë devetë. Kur morri vesh Pejgamberi s.a.v.s. për këtë iu ra mbas që t'i gjejë. (Pasi i gjetën) urdhëroi që t'ua nxjerrin sytë, t'ua presin duarët dhe i lëshuan në anën e el-Harres deri sa vdiqën në këtë gjendje”.

Katadeja ka thënë se ka dëgjuar se Pejgamberi s.a.v.s. pas kësaj nxiste të japim sadaka dhe ndërpreu këtë sjellje. Dhe ka thënë Shu'be, Ebbani, dhe Hammadi prej Katades, ky prej Urejnete, ka thënë Jahja bin Ebi Kethiri dhe Ejubi nga Ebi Kilabe: "Arriti një grup nga Ukli".

4193. Më ka treguar Muhammed bin Abdirrahimi, na ka treguar Hafs bin Umerr Ebu Umerr etHudijji, na ka treguar Hamruad bin Zejdi, na ka treguar Ejubi dhe el-Haxhxhaxh es Suvafi, ky thotë se i ka treguar Ebu Rexhai vasal i Ebi Kilabes i cili ka qenë me atë në Sham se Umerr bin Abdulazizi një ditë ka kërknar mendimin e popullit dhe ka thënë:

"Çka thoni për këtë ndarje?" Thanë: "Ke të drejt. Kështu ka gjykuar Pejgamberi s.a.v.s., kështu kanë gjyknar kalifet para teje". Ka thënë se Ebu Kilabe rrinte pas dyshekut të tij. Anbase bin Seid ka pyetur: "Ku është hadithi i Enesit në lidhje me dy Urejnet?" Ebu Kilabe u përgjigj: Mua ma ka treguar Enes bin Maliku. Abdulaziz bin Suhejbi ka thënë nga Enesi "prej Urejne" kurse Ebu Kalabe nga Enesi ka thënë "prej Uklit... dhe përmendi rrëfimin".

37 KREU

LUFTA E DHATU EL- KAREDE¹²²

Kjo është lufta të cilën e zhvilluan rreth deves së Pejgamberit s.a.v.s. para Hajberit (tre) vjet.

¹¹⁸Siffin, emër vendi i cili ndodhet në mes Irakut dhe Sirisë ku u zhvillua lufta në mes Muaviut dhe Allut r.a.

119. Paqja e Hudejbijes quhet edhe lufta e Ebi Xhend elit. Me këtë ka për qëllim beslidhjen e arritur në Hudiebije.

120. Sehli ketu nuk ka për qëllim që të kundërshtojë qëndrimin e Pejgamberit a.s., përkundrazi krahason qëndrimin të cilin e mon në Hudejbije dhe për konfliktin që u paraqit në mes të Muaviut dhe Allut, ai e konsideronte aq të rëndë sa që nuk dinte se çfarë qëndrimi të merr.

4194. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Hatemi nga Jezid bin Eba Ubejdi i cili ka thënë se ka dëgjuar Seleme bin el-Ekyati duke thënë:

“Dola para se të jepet ezani i parë ¹²³ ndërkohë bagëtinë e Resulullahit e ruanin në vendin Dhi Karede. Thotë se e ka takuar një djalosh i Abdurrahman bin Aufit i cili i ka thënë se e morën bagëtinë e Resulullahut s.a.v.s. I thashë se kush e ka marrë dhe m’u përgjigj: “Gatfanët”. Atëherë bërtita në ndihë tre herë. Bërtima ime u dëgjua deri në Medine. Dhe me shpejtësi u nisa drejt atyre sa që i arrita duke iu dhënë ujë. Fillova t’i gjuaj me shigjeta, (përndryshe kam qenë shigjetar) duke thënë:

Unë jamë biri i Ekva’it. Sot është dita e qumshtoreve. Fillova të bërtasë derisa e shpëtova bagëtinë. Pastaj i mola tridhjetë deve. Erdhi Pejgamberi s.a.v.s. bashkë me disa njerëz. Atëherë thashë:

“O Pejgamber i All-llahut, njerëzit i ka kapluar vapa dhe janë të etshëm. Dërgoju një enë”. Ai më tha:

“O bir i Ekvatit, ti i ke marrë, bëhu i mëshirshëm”.

Thotë: “Pastaj u kthyem e Resulullahi s.a.v.s. më mori në deven etij deri sa hymë në Medine”.

38 KREU

LUFTA E HAIBERI¹²⁴

4195. Na ka treguar Abdullah bin Mesleme nga Maliku, ky nga Jahja bin Seidi, ky nga Bushejr bin Jesari se Suvejd bin enNu’mani e ka lajmëruar se i ka dalë bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. në vitin e Hajberit, deri sa arritën në es Sahba, vend i cili është më lartë (dhe) se Hajberi e fali namazin e iqindisë, pastaj thirri që t’i sjellin ushqimin prej të cilit i dhanë shumë lakë. Hëngër ai dhe hëngrëm dhe ne. Pastaj u çua që të fal namazin e akshamit,

¹²¹. Ukli dhe Urejnete janë emra fisesh që kanë jetuar në Gadishullin Arabik.

lau gojën edhe ne e lamë gojën, pastaj u fal dhe nuk mori abdes
125

4196. Na ka treguar Abdullah bin Mesleme, na ka treguar Hatem bin Ismaili nga Jezid bin Ebi Ubejdi ky nga Seleme bin el-Ekve'i r.a., i cili ka thënë:

“Dolëm bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. në Hajber. Udhëtua natën. Një burrë i tha Amirit:

“O Amir nuk na tha diçka nga ato tuat (vargjet)?” Amiri ishte poet dhe filloi para njerëzve të thotë:

O Zot pa ty nuk do të ishim udhëzuar
Nuk do të jepshim lëmoshë e as do të faleshim
Na fal neve aq sa të frigkohemi
Na përforco këmbët kur të na tronditen
Na lësho frymëzimin
Kur na thërret dikushi ne i përgjigjemi.
Resulull-llahi s.a.v.s. tha:

“Kush është ky poet?”

Amir bin el-Ekv'i, iu përgjigjëm.

“All-llahu e mëshiroftë”, tha. Një burrë që ishte prezent tha:

“Tu bë borxh o Pejgamber i All llahut të na dispononte edhe më tej, sikur ta lije”.

Shkuam në Hajber e rrethuam deri sa na goditi uria fortë. Pastaj All-llahu i Lartëmadhëreshëm e çliroi. Kur ra nata në ditën e çlirimit njerëzit ndezën zjarre të shumta. Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Ç'ka janë këto zjarre? Për çka i ndezni?”** Thanë: për mish. Ai pyeti: **“Për çfarë mishi?”** Thanë: për mishin e gomarit të butë.

Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Derdheni dhe lajeni”**. Një burrë tha: “O Resulall llah, ta derdhim atë dhe ta lajmë”. Ose tha diçka të tilë. Kur u pastrua populli shpata e Amirit ishte e shkurtë dhe

¹²². el-Karede ose Kirede është një burim në rrugë prej Medines për në Hajb

¹²³. Me ezanin e parë nënkuptohet namazi i sabahut.

një hebrej ju **afrua që ta** vrasë, një copë e shpatës së tij e qëlloi syrin e Amirit i cili vdiq. Dhe kur i mbyllën, Selemeja ka thënë:

Më pa Resulull-llahi s.a.v.s., më mori për dore dhe më pyeti: **“Çka ke?”** I thashë: “Pashë babën dhe nanën time; pretendojnë se puna e amirit shkoj kot”. Pejgamberi s.a.v.s. tha:

“Ka rrejte ai që e ka thënë këtë. Atij i takojnë dy dhurata duke treguar me gishtin e mesëm dhe treguesin ai është muxhahidi cili luftoi. Të paktë janë ata të cilët kanë shkna si ai”.

Na ka treguar Kutejbeja, na ka treguar Hatimi i cili ka thënë **“ka filluar metë”**.

4197. Na ka treguar Abdullah bin Jusufi na ka lajmëruar Maliku nga Humeid et Tavili, ky nga Enesi r.a. se Resululillahi s.a.v.s. në Hajber ka vajtur natën e kur vinte dikush natën, nuk i afrohej deri sa gdhihej e kur agoi, dolën hebrejtë me shenjtërit dhe llopatat e tyre dhe kur i panëthanë:

“Muhammedi, për All-llahun, Muhammedi me ushtrinë!”

Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“U shkatërroi Hajberi. Kur zbritëm ne ishte mirë, mjerë për agimin e të këqinjëve”**.¹²⁶

4198. Na ka lajmëruar Sadeka bin efFadli, ka na lajmëruar ibën Ujejne, na ka treguar Ejubi nga Muhammed bin Sirejni, ky nga Enes bin Maliki r.a., i cili ka thënë: “Në Hajber arritëm në mëngjes herët. Populli i tij dolën në mëngjes dhe kur panë Pejgamberin s.a.v.s. thanë: “Muhammedi pasha All-llahun, Muhammedi me ushtrinë!” Pejgamberi s.a.v.s. **tha: “All llahuekher (All-llahu është më i Madhi). U shkatërroi Hajberi. Kur zbritëm ne ishte mirë, mjerë për agimin e të këqinjëve”**. Morëm diçka nga mishi i gomarit,

¹²⁴. Hajberi është qytet në dalje të Medinës në dreitim të Shamit. Qyteti është i rrethuar me fortifikata të mëdha dhe ka fushën shumë të piellshme.

¹²⁵. Nga teksti i hadithit kuptohet se ai ka pasur abdes dhe ka falur namazin e akshamit, kurse me larjen e gojës kuptohet se e ka pastruar gojën nga ushqimi që kanë hëngër, e nuk duhet kuptuar se e ka falë namazin e akshamit pa abdes.

I dikushi thiri se All-llahu dhe Resuli i Tij ju ndalojnë mishin e gomarit. Ai është i pa pastër”.

4199. Na ka treguar Abdullah bin Abdilvehabi, na ka treguar Abdulvehabi, na ka treguar Ejubi nga Muhamedi, ky nga Enes bin Maliki r.a. se Resulull ilahi s.a.v.s. ka ardhur dhe i ka thënë:

“Keni hëngër gomarin, pastaj heshti”. Erdhi për së dyti dhe tha: **“Keni hëngër gomarin, pastaj heshti”**. Erdhi për së treti dhe tha: **“U shter gomari”**. Urdhëroi një lajmëtar që t i thirrë njerëzit dhe t’u thotë:

“All-llahu dhe Resuli i Tij ju ndalojnë mishin e gomarit te shtëpisë. Shprazni felteret se ata janë perplote me mish!”.

4200. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Hammal bin Zejdi nga Thabiti, ky nga Enesi r.a., i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. e fali namazin e sabahut në ahërsi të Hajberit të Galsi ¹²⁷ pastaj tha:

“All llahu ekber, u shkatërrua Hajberi. Kur zbritëm ne ishte mirë, mjerë për agimin e të këginjëve”.

Ata dolën nëpër rrugë për çka Pejgamberi s.a.v.s. i luftoi dhe zuri disa robër nga ata. ¹²⁸ Në mesin e të zënëve robër ishte edhe Safijja e cila ndejti te Dihjete el-Kebijji, pastaj ndejti te Pejgamberi s.a.v.s., i cili më në fund lirim e saj e bëri në emër të lëmoshës sadakasë. Për këtë Abdulaziz bin Suhejbi i tha Thabitit:

“O baba i Muhammedit, mos i ke thënë ti Enesit për atë që e ka dhënë sadaka? Ebu Enese lëvizi kokën në shenjë pohimi”.

4201. Na ka treguar Ademi, na ka treguar ‘Shu’be nga Abdulaziz bin Suhejbi i cili ka thënë se ka dëgjuar Enes bin Malikun ra. duke thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. e zuri rob Saf’jjen të cilën pastaj e liroi dhe e martoi. Thabiti i tha Enesit: “Pse e dha për sadaka?” I Tha: “E dha sadaka për vetveten dhe e liroi”.

4202. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Jakubi nga Ebi Hazhni, ky nga Sehl bin Seid es Saidijji r.a. se Resulullahi s.a.v.s. luftoi kundër politeistëve. Kur iu drejtua Resulullahi s.a.v.s. ushtarëve të tij edhe të tjerët iu drejtuan ushtarëve të vetë, kurse në mesin e ushtrisë së Resulullahit s.a.v.s. nuk kishte asnjë njeri që të mos jetë i dëgjueshëm e të mos u bie më shpatë (kundërshtarëve). U tha: Sot secili është më i pasur (me sevape) prej tjetrit-filanit, andej Resulullahi s.a.v.s. tha: **“Dijeni se ai është nga pjestarët e Xhehennemit”**. Dikush tha: “Unë jam shoku i tij” dhe pastaj vazhdoi: “sa herë që dilte ai ose ndalej, ndalesha edhe unë. Kur shpejtonte, shpejtosha edhe unë me atë”. Mirëpo, burri i plagos shumë rëndë. Andaj deshti që të vdes sa më shpejtë. Shpatën e vetë e vuri në tokë, ndërkaq majen e shpatës e vendoi në mes të gjoksit pastej ra mbi shpatë dhe e vrau vetveten. Prandej, njeriu doli para Resulullahit s.a.v.s. dhe i tha:

“Unë dëshmoj se ti je Resulullah”. Ai pyeti: “Çka është kjo?” Burrin të cilin e përmende më **parë se është nga pjestarët e Xhehennemit, është njeri** shumë i madh. Thashë se unë do t’ju tregoj për atë. Dola sipas kërkesës së tij me ç’rast u plagos shumë rëndë për çka deshti që të vdesë sa më shpejt.

Bishtin e shpatës e nguli në tokë ndërkaq majen e shpatës e vendoi në mes të gjoksit dhe ra mbi të. Kështu e vrau vetveten. Atëherë Resulullahi s.a.v.s. tha:

“Ndodh që ndonjë burrë të bëjë ndonjë vepër për të shkëputur në Xhenet, kjo sipas vlerësimeve të njerëzve. Por, ai është nga banorët e Xhehennemit. Ndodh që dikush të bëjë ndonjë vepër sipas të cilës duhet të ndëshkohet me Xhehennem, kjo sipas vlerësimeve të njerëzve, kurse ai është nga banorët e Xhenetit”.

4203. Na ka treguar Ebu ek Jemani, na ka lajmëruar Shuajbi nga el- Zuhrijji i cili ka thënë se e ka lajmëruar Sed bin el-

¹²⁶ Pejgamberi a.s. nga inspirimi që i erdhi nga All-llahu xh.sh. deshi të paralajmërojë banorët e Haiberit se çka do t’ju ndodhte.

Musejjebi se Eba Hurejreja r.a. ka thënë:

“Dëshmuam Hajberin. Resulullahi s.a.v.s. tha për një burrë për të cilin pretendonim se është musliman: “Ky është prej banorëve të Xhehennemit”. Kur filloi lufta, burri luftoi shumë fortë aq sa morri shumë plagë. Disa deshtën që të tërhiqen (nga lufta). Burrin e kapluan dhembjet e plagëve. Futi dorën dhe e nxori shpatën me të cilën e preu vetveten. Muslimanëve ju erdhi keq dhe thanë: “O Resulullah, All-llahu vërtetoi fjalën tënde. Filani e vrau vetveten”. (Pejgamberi a.s.) tha:

“Ti filan, çohu dhe lajmëro se ai do të hyjë në Xhennet si besimtar. All llahu do ta mbështetë fenë edhe me burr gjynahqar”. Këtë e mbështetë Ma'merri nga ez Zuhrijji”

4204. Dhe ka thënë Shuajbi nga Junusi. ky nga Ibn Shih'abi të cilin e ka lajmëruar Ibn el-Musejjebi dhe Abdurrahman bin Abdilah bin Ka'bi se Eba Hurejreja ka thënë:

“Dëshmuam me Pejgamberin s.a.v.s. Hunejnin”. Dhe ka thënë Ibn el- Mubareku nga Junusi, ky nga ez Zuhrijji. ky nga Seidi, ky nga Pejgamberi s.a.v.s.. Këtë e mbështetë Salihu nga ez Zuhrijji. Dhe ka thënë ez-Zubedijji, më ka lajmëruar ez Zuhrijji se Abdurrahman bin Ka'bi e ka lajmëruar atë se Ubejdullah bin Ka'bi ka thënë, më ka lajmëruar ai i cili ka dëshmuar me Pejgamberin s.a.v.s. Hajberin. Ez Zuhrijji ka thënë se e lajmëruar Ubejdullah bin Abdilahi dhe Seidi nga Pejgamberi s.a.v.s.

4205. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Abdulvahidi nga Asimi, ky nga Ebi Uthmani, ky nga Ebi Musa etEshatrijji r.a se ka thënë:

127. Emër vendi ne afërsi të Haiberit.

128. Nga teksti i hadithit nuk duhet kuptuar se Pejgamberi a.s. aq lehte dhe shpelt e çliroi Hajbenn. Përkundrazi sipas disa haditheve siç u përmendën edhe më iartë rrethimi i Haiberit ka zgjatur i disa ditë dhe më në fund u arritë fitoreja. Për këtë me gjërësisht mund të lexoni në librat historisë Islame te cilat në gjuhën shqipe tani janë të mjaftueshme.

“Kur luftoi Resulullahi s.a.v.s. në Hajber ose ka thënë: kur u nis Resulullahi s.a.v.s., kur i panë njerëzit në luginë, filluan të ngrenë zërin e tyre duke marrë tekbire: “All-llahu ekber, All-llahu ekber, nuk na zot tjetër përveç All-llahut!” Resulullahi s.a.v.s. tha

“Keni kujdes! Nuk thirrni shurdhanët e as ata që nuk janë këtu. Ju thirrni atë që dëgjon, është afër, është me ju”.

Unë ndodhesha pas Pejgamberit s.a.v.s. i cili më dëgjoi duke thënë: “Nuk ka forcë e as fuqi përveç All-llahut!” Atëherë më tha:

“O Abdullah bin Kajs!”

“Si urdhëroni i Dërguar i All-llahut”, i thashë.

“A të tregoj një fjalë e cila mbanë thesarin nga thesari i Xhennetit?” më tha:

“Po, si jo, o i Dërguar i All-llahut, për hirë të babait dhe nënës sime!?” Tha: **“Nuk ka forcë e as fuqi përveç All-llahut”.**

4206. Na ka treguar el-Mekij bin Ibrahim, na ka treguar Jezid bin Ebi Ubejdi i cili ka thënë:

“Pashë gjurmët e plagës në këmbën e Selemes dhe e pyeta: “O Eba Muslim çka është kjo?” Tha: “Kjo është shenjë e plagës së ditës së Hajberit”. Atë ditë njerëzit thanë: “U plagos Selemeja”. Shkova te Pejgamberi s.a.v.s. i cili mi lëshoi tre fryma në plagë. Prej atëherë nuk jam ankuar deri më sot”.

Hazimi nga i ati i tij, ky nga Sehli, i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. luftoi në disa luftëra kundër politeistëve. Secili kontrolloi ushtrinë e vet. Te myslimanët të gjithë luftonin kundër politeistëve, pa kurfare pengese, sa që mund luftonin me shpatat e tyre. Dikush tha “O Resulull-llah askush nuk mund të shpërblehet më mirë se filani”. Ai tha: “Ai është nga banorët e Xhehenemit”. Pyetën: “Kush prej nesh do të jetë nga banorët e Xhennetit, nëse ky është nga banorët e Xhehenemit?” Dikush tha: “Do ta përcjelli nëse shpejton edhe nëse shkon ngadalë do të jem me atë (do ta përcjelli hap pas hapi)”. Kur u plagos deshi

të vdes sa më shpejt. Vendoj bishtin e shpatës në tokë, kurse majen në gjoksin e tij dhe ra mbi të e vrau vetveten. Një burrë erdh te Pejgamberi s.a.v.s. e i thl: “Dëshmoj se ti je i Dërguar i All Ilahut”. Ai pyeti: “Pse kështu?” Dhe e informoi.

Ai tha: **“Ndodh që ndoujë burrë të bëjë ndoujë vepër për të shkarn në Xhennet, kjo sipas vlerësimeve të njerëzve. Por, ai është nga banorët e Xhehennemit. Ndodh që dikush të bëjë ndoujë vepër sipas të cilës duhet të ndëshkohet me Xhehennem, kjo sipas vlerësimeve të njerëzve, kurse ai është nga banorët e Xhennetit”.**

Na ka treguar el-Mekij bin Ibrahim, na ka treguar Jezid bin Ebi Ubejdi i cili ka thënë:

“Pashë gjurmët e plagës në këmbën e Selemes dhe e pyeta: “O Eba Muslim çka është kjo?” Tha: “Kjo është shenjë e plagës së ditës së Hajberit”. Atë ditë njerëzit thanë: “U plagos Selemeja”. Shkova te Pejgamberi s.a.v.s. i cili mi lëshoi tre fryma në plagë. Prej atëherë nuk jam ankuar deri më sot”.

4208. Na ka treguar Muhammed bin Seid etHuzaiji, na ka treguar Zebad bin Erebiji nga Ebi Imrani, i cili ka thënë:

“Enesi shikoi kah njerëzit ditën e xhuma(e premtë) dhe pa një të veshur me fes dhe tha sikur me qenë prej hebrenjëve të Hajberit.

4209. Na ka treguar AËullah bin Mesleme, na ka treguar Hatibi nga Jezid bin Ebi Ubejdi, ky nga S el-eme r.a., icili ka thënë:

“Aliu r.a. u vonua nga Pejgamberi s.a.v.s. në Hajber, sepse ishte i sëmurë nga sytë. Dhe tha: “Unë të vonohem nga Pejgamberi s.a.v.s.?” Dhe shkoi te ai. Natën që bujtëm kur e çlirua tha se do ta pranojë flamurin nesër ose do ta marr flamurin nesër burri të cilin e do All-llahu dhe i Dërguari i Tij. Ne e dëshirojmë këtë. Dikush tha se ky është Aliu. Ia dhanë atij dhe u çlirua në duart e tij”.

4210. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Jakub bin Abdurrahmani nga Ebi Hazimi i cili ka thënë: “Më ka lajmëruar Sehl bin Seadi r.a. se Resulullahi s.a.v.s. në ditën e Hajberit ka thënë:

“Këtë flamur nesër do t’ia japi burrit në duar të të cilit do ta çlirojë All-llahu, i cili e do All-llahan dhe Resulin e TU dhe e atë e do All-llahu dhe Resuli i Tij”.

Njerëzit hynë një natë duke përshpëritur tërë natën se cilit do t’i jepet (flamuri). Kur u zgjuan, të gjithë iu vardisën Pejgamberit s.a.v.s. duke e lutur që t’ua japi. Ai pyeti: **“Ku është Ali bin Ebi Talibi?”** Dikush tha se ankohet prej syrit. Thotë se dërguan njeri që ta sjellin. Kur e sollën, Resulullahi s.a.v.s. pështyri në syrin e tij dhe u lut deri sa u shërua syri sikur nuk ka pasur kurgjë, pastaj ia dha flamurin. Aliu tha: “O Resulullah, do t’i luftojë deri sa të bëhen si ne. Ai i kumtoi:

“Vepro sipas maturisë sate deri sa të afrohesh te ata, pastaj thirri në Islam, informoj ata me detyrat që i kanë ndaj All-llahut, se për All-llahun, po qe se e udhëzon All-llahu një njeri përmes teje është më e dobishme për ty se sa të keshë një tufë gomarësh”¹²⁹

4211. Na ka treguar Abdulgaffar bin Davudi, na ka treguar Jakub bin Abdurrahmani. Dhe më ka treguar Ahmed bin Isa, na ka treguar Ibn Vehbi, i cili thotë se e ka lajmëruar Jakub bin Abdurrahman ez Zuhrijju nga Amri, vasali i el-Mutalibit, ky nga Enes bin Maliku r.a., i cili ka thënë:

“Shkuam në Hajber e kur na e çliroi All-llahu fortifikatën, atij (Pejgamberit a.s.) ia përmendën bukurinë e Safijes; vajzës të Hajj Ibn Ahtabit, burri i së cilës ishte vrarë e ajo ishte nuse e re. Pejgamberi s.a.v.s. e zgjodhi për vete dhe doli bashkë me atë deri sa arritëm te muri i esSahbaë. Kur u pastrua (nga menstruacioni) e mori atë Resulullahi s.a.v.s.. I përgatiti pakë ushqim në një enë të vogël, pastaj më tha: **“Lajmëroi çka ke rreth teje”**. Kjo ishte martesë dasma për Safijjen. Pastaj u

nisëm për në Medine. Gjatë rrugës shihja se si Pejgamberi a.s. i sillej verdallë, i ndihmonte të hypë duke venë gjunin e ajo e vente këmbën e më lehtë të hyp në kafshën”.

4212. Na ka treguar Ismaili i cili thotë se i ka treguar vëllai i tij nga Sulejmani, ky nga Jahja, ky nga Humejd et Tavili, i cili ka dëgjuar Enes bin Malikun r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ndejti në rrugëtim me Safijjen, bijën e Hajjit, dhe duke u kthyer nga Hajberi pas tre ditësh, deri sa u martua me të ia vuri hixhabin.¹³⁰

4213. Na ka treguar Seid bin Ebi Merrjemi, na ka lajmëruar Muhammed bin Xhafer bin Ebi Kethiri i cili thotë se e ka lajmëruar Humejdi se ka dëgjuar Enesin r.a. duke thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s ndejti në mes Hajberit dhe Medines tri netë, kur u martua me Safijjen. Thirra në natën e martesë muslimanët, e ai nuk kishte as bukë e as mish. Urdhëroi Bilalin që ta shtrojë një lloj shtrese dhe vendoi pak hurma, djathë dhe djalpë. Muslimanët thanë: “Njëra nga nënat e besimtarëve ose ndonjë qole prej qoleve?! Nëse e mbulon (hixhabin) atëherë është njëra nga nënat e besimtarëve e nëse nuk ia vëndon hixhabin atëherë është njëra nga qolet e tij”. Kur u nisë, ajo ndejti pas tij dhe e pat venduar hixhabin”.

4214. Na ka treguar Ebu el-Velidi, na ka treguar Shu’be. Dhe më ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka tregua Vehbi, na ka treguar Shu’be nga Humejd bin Hilali, ky nga Abdullah bin Mugaffeli r.a., i cili ka thënë:

“Ishim të rrethekuar në Hajber. Një njeri gjuajti një tarkaç në të cilën kishte djalpë, unë desh ta marr, kur u ktheva pashë Pejgamberin s.a.v.s. dhe u turpërova”.

129. Tufa e gomarëve, tufa e deveve për atë kohë ka qenë pasuria më e madhe, andej edhe Pejgamberi a.s. e bënë këtë krahasim.

130. Hixhab, mbulesa e femrës në barë të normativës së shenatit.

4215. Më ka treguar Ubejd bin, Ismaili nga Ehi Usame, ky nga Ubejdilahu, ky nga Nafiu dhe salemi. këta nga Ibn Umerri r.a. se Resulullahi s.a.v.s. në ditën e Hajberit pat ndaluar që të hahet hudhra dhe mishi i gomarit të shtëpisë.

“Ndaloj të hahet hudhra” është vetëm nga Nafiu. Dhe “mishi i gomarit të shtëpisë” nga Salemi.

4216. Na ka treguar Jahja bin Feze’a, na ka treguar Maliku nga Ibn Shihabi, ky nga Abdilahi dhe el-Hasani; dy djem të Muhammed bin Aliut, këta nga i ati i tyre, ky nga Ali bin Ebi Talibi r.a. se resulullahi s.a.v.s. ndaloi nga marrëdhëniet intime me gratë ditën e Hajberit dhe nga haja e mishit të gomarit të shtëpisë.

4217. Na ka treguar Muhammed bin Mukatili, na ka lajmëruar Abdullahi, na ka treguar Ubejdullah bin Umerringa Nafiu, ky nga Ibn Umerri r.a. se Resulullahi s.a.v.s. në ditën e Hajberit na ndaloi hajen e mishit të gomarit të shtopisë.

4218. Më ka treguar Is’hak bin Nasri, na ka treguar Muhammed bin Ubejdi, na ka treguar Ubejdullahi nga Nafiu dhe Salemi, këta nga Ibn Umerri r.a. se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s na ndaloi të hamë mishin e gomarit të shtëpisë”.

4219. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Hammad bin Zejdi nga Amri, ky nga Muhammed bin Aliu, ky nga Xhabir bin Abdullahi r.a. i cili ka thënë: “Ndaloj Resulullahi s.a.v.s. ditën e Hajberit hajen nga mishi i gomarit dhe toleroi mishin e kalit”.

4220. Na ka treguar Seid bin Sulejmani, na ka treguar Ubadi nga esh Shejbani, i cili ka thënë:

“Kam dëgjuar Ibn Ebi Euta r.a. se në ditën e Hajberit na pat

goditur uria dhe se fuqia na lëshonte dhe se disa pothuaj kishin kulminuar. Kur erdh thirrësi i Pejgamberit s.a.v.s. dhe tha: “Mos hani nga mishi i gomarit dhe digjni atë,,.

Ibn Ebi Eufa ka thënë se bisedonim se e ka ndaluar sepse ai nuk ndahet (në trashëgimi), kurse disa të tjerë thonin se është ndaluar në mënyrë të prerë sepse atë e hanim vetëm në rast nevojë.

4221, 4222. Na ka treguar Haxhaxh bin Minhali, na ka treguar Shu'be i cili thotë se e ka lajmëruar Adij bin Thabiti nga el Berrai dhe Abdilah bin Ebi Eufa r.a. se ata kanë qenë bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. kur e zunë një gomar dhe e ziejtën. Thirrësi i Pejgamberit s.av.s. thirri: “Veproni sipas vendimeve (asaj që iu takon)”.

4223, 4224. Më ka treguar Is'haku, na ka treguar Abdulamedi, na ka treguar Shu'be, na ka treguar Adij bin Thabiti se ka dëgjuar elBerrain dhe Ibn Ebi Eufa r.a. të cilët tregonin nga Pejgamberi s.a.v.s. se ai në ditën e Hajberit, kur i ndanë çka u takonte (ka thënë): “Veproni sipas vendimeve (asaj që iu takon)”.

4225. Na ka treguar Muslimi, na ka treguar Shu'be nga Adij bin Thabiti, ky nga el-Berai, i cili ka thënë: “Më ftuan me Pejgamberin s.a.v.s.. Sikur ai”.

4226. Më ka treguar Ibrahim bin Musa, më ka lajmëruar Ibn Ebi Zaide, më ka lajmëruar Asimi nga Amiri ky nga el-Bera bin Azibi r.a. se ka thënë:

“Na urdhëroi Pejgamberi s.a.v.s. në luftën e Hajberit që ta g uajmë mishin e gomarit të shtëpisë të pa zier dhe të zier. Pastaj nuk na urdhëroi qetë hamë më tutje,,.

4227. Na ka treguar Muhammed bin Ebi el-Husejni, na ka treguar Umerr bin Hafse, na ka treguar i ati im nga Asimi, ky nga

Amiri, ky nga Ibn Abasi r.a., i cili ka thënë:

“Nuk di pse na ndaloi nga ai Resulull-llahi s.a.v.s.; nga shkaku se ai bartte njerëz dhe nuk e pëlqeu që të shkojë bara e tyre ose e ndaloi atë në **ditën e Hajberit- mishin** e gomarit të shtëpisë”.

4228. Na ka treguar el-Hasan bin Is'haki na ka treguar Muhammed bin Sabiki, na ka treguar Zaide nga Ubejdilah bin Umerri, ky nga Nafiu, ky nga Ibn Umerri r.a., i cili ka thënë:

“Ndau Resulull-llahi s.a.v.s. në ditën e Bedrit për kalin dy pjesë dhe për burrin një pjesë”. Ka thënë se Nafiu e ka shpjeguar dhe ka thënë: “Nëse burri ka patur kalin i ka takuar tre pjesë, e nëse nuk ka patur kalin i ka takuar një pjesë”.

4229. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el Lejthi nga Junusi, ky nga Ibn Shihabi, ky nga Seid bin el Musejebi se Xhubeir bin Mutimi e ka lajmëruar se ka thënë: “Unë dhe Uthman bin Affani shkuam te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i thamë:

“Beni el-Mutalibit i ke dhënë nga e pesta e Hajberit e neve na ke lënë anash edhe pse ne kemi të njejtën pozitë te ti,.. Ai tha:

“Benu Hashimi dhe Benu elMutalibi janë njësoj”. Xhabejri ka thënë Pejgamberi s.a.v.s. nuk i ndau kurrë Beni Abdi Shemsit dhe Beni Neulelit”.

4230. Më ka treguar Muhammed bin el Alai, na ka treguar Ebu Usame, na ka treguar Burejd bin Abdilahi nga Ebi Burde, ky nga Ebi Musa r.a. se kanë dëgjuar se Pejgamberi s.a.v.s. ka dalur të qendrojë në Jemen. U nisëm të migrojmë te ai unë dhe vëllezërit e mi. Unë ishem më i vogli, njëri ishte Ebu Burde kurse tjetri ishte Ebu Ruhmi. ose kanë thënë: (numri i tyre ite) disa veta, - ose kanë thënë ishin pesdhjetë e tre veta, ose pesdhjetë e dy burra nga populli im, hypëm në anije dhe pastaj anija jonë a'Titi te Nexhashiu në Habesh. ¹³¹ Pranuar që të na udhëheq Xhafer bin Ebi Talibi dhe u nisëm deri sa arritëm të gjithë. Gjithashtu pajtuam që të na udhëheq Pejgamberi s.a.v.s. kur e

çliruar Hajberin. Disa nga njerëzit na thonin (do të thotë nga ata që ishin në anije) ua tejkaluam me hixhretin. Hyri Esma bint Umejsi dhe ajo udhëtoi me ne te hafsa; gruaja e Pejgamberit s.a.v.s. që ta vizitojë, ndërkaq në Habesh udhëtoi kush udhëtoi. Në ndërkohë hyri Ume'Ti te Hafsa, kur **Esma ishte te ajo. Umerri kur e pa Esmanë pyeti:**

“Kush është kjo?”

“Esma bin Umejs”, iu pergjigja.

“A është kjo habeshijë? Mos është marinare kjo?” tha Umerri. “Po”, i tha Esma.

“Ne kemi përparësi prej juve që bëtë hixhretin. Ne kemi përparësi nga ju te i Dërguari i Alillahut”, tha ai.

Ajo e tronditur tha:

“Pasha All-llahun assesi. Ju ishit me Resulullahin s.a.v.s. i oli ushqeju të uriturit tuaj, i këshillonte injorantët tuaj. Ne ishin në një strehim, ose në një vend - të largët dhe të hnaj, në Habesh, edhe atë ishim për hir të Alillahut dhe të Dërguarit të Tij s.a.v.s.! Pasha All-llahun, as ha e as pi për deri sa t,ia përmendi Pejgamberit s.a.v.s. Ne jemi munduar, jemi frikësuar. Të gjitha këto do t,ia përmendi Pejgamberit s.a.v.s. dhe do ta pyes. Për All-llahun, as do të gënjej, as do të shtoj e as do të mungojë diçka nga kjo”.

4231. Kur erdh Pejgamberi s.a.v.s ajo tha:

“O Pejgamber i All-llahut, Umerri tha kështu dhe kështu,,

Ai tha: **“E çka i tha ti?”**

“I thashë kështu dhe kështu”, iu pergjigj.

Ai tha:”Nuk keni përparësi asnjëri nga tjetri. Shokët

131. Habesh - Etiopia e sodit. Muslimanet per her te pare duke ikur nga torturat qe ua ushtronin politelstet, me urdher të Muhammedit a.s migruan ne Etiopi. Atje sundonte mbreti i quajtur Nexhashiu, i cili njeherit ishte edhe prift i krishtere. Duke pretenduu se posedon fene monoteiste, do te sillet mire ndaj myslimaneve, andej edhe pejgamberi a.s. i dergoi atje. Nexhashiu u soll shume mire me myslimanet bile edhe nuk pranoi qe t'ua dorezoje delegacionit te politeisteve me qellim qe te kthejne ne Mekke.

e tij do të kenë një hixhret kurse ju të anijes do të keni dy hixhrete”.

Ajo ka thënë: “Kam parë shokët e anijes se si vinin te unë të më pyesin për këtë hadith. Ata kanë qenë shume të gëzuar në këtë botë dhe janë ndjerë shpirtërisht shumë të mëdhenj për atë çka tha Pejgamberi s.a.v.s.,,

Ebu Burde ka thënë: “Esma ka thënë: kam parë Eba Musanë se si e përsëritëte këtë hadith prej meje,,

4232. Ka thënë Ebu Burde nga Ebu Musa se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Unë e hetoj zerin e shokëve të Esha’arijëve¹³² përmes Kur’anit, kur hyjnë në natë, i njohi shtëpitë e tyre nga zeri i tyre (kur lexojnë Kur’an natën edhe pse nuk shtëpitë e tyre ditën. Ata kanë urtesinë e vetë kur tkojnë kuajtë- ose ka thënë- armikun”. Ka thënë: “Shokët e mi ju urdhërojnë që t’i pritni ata”.

4233. Më ka treguar Is’hak bin Ibrahim i cili ka dëgjuar Hafs bin Gijathin, na ka treguar Burejde bin Abdullahi nga Ebi Burde, ky nga Ebi Musa i cili ka thënë

“Shkuam te Pejgamberi s.a.v.s. pasi u çlirua Hajberi dhe Ai na ndau atë që na takonte, ndërkaq atyre që nuk patën marrë pjesë në çlirim nuk iu ndau kurrjë”.

4234. Më ka treguar Abdullah bin Muhammedi, na ka treguar Muavije bin Amri, na ka treguar Ebu Is’haku nga Malik bin Enesi, i cili ka thënë se i ka treguar Theuri, ky thotë se i ka treguar Salemi, vasal i Ibn Muti’it se ka dëgjuar Eba Hurejren r.a. duke thënë:

“E çliruam Hajberin ku nuk morëm për pre as ar e as argjend, por morëm lopë, deve, kopshte dhe u defryem. Pastaj shkuamme

¹³². Esh’arile; emer fisi nga Jemeni

Resulullahin s.a.v.s. në Vadi el-Kura.¹³³ Me vete e kishte edhe një rob i cili quhej Mid'am, të cilin ia dhuroi njëri nga Beni el-Dibabi. Duke e përgatitur shalën e Resulullahit s.a.v.s., dikush e goditi me shigjetë robin. Njerëzit thanë: "I bëftë mirë shehadeti,, Resulullahi s.a.v.s. tha: **"Po, si jo, pasha Atë në duar të të Cilit është jeta ime. Vërtetë ekspedita e cila e goditi në ditën e Hajberit nga preja nak iu takoi atyre kurrë, kjo të mos jetë shkak që ata të digjen në zjarr"**.

Një burrë kur dëgjoi këtë nga Resulullahi s.a.v.s erdhi (dhe tha)- për një sandalle apo dy sandalle dhe tha- ky ishte qëllimi im.¹³⁴ Resulullahi s.a.v.s. tha: **"Një sandall ose dy sandalla prej zjarri"**.

4235. Na ka treguar Seid bin Ebi Merrjemi, na ka treguar Muhammed bin Xhaferi se i ka treguar Zejdi, ky nga i ati i tij se ka dëgjuar Umerr bin el Hattabin r.a. duke thënë:

"Pasha Atë në duar të të Cilit është jeta ime, sikur t'i lë edhe geriut të vetëm që të ndajë diçka ,kur do të më çlironte një fshat, unë përsëri do ta ndaja sikur që e ndau Pejgamberi s.a.v.s. në Hajber, përkundër kësaj unë e lë **tërë depon që ata ta ndajnë vetë"**.

4236. Më ka treguar Muhammed bin elMuthenna, na ka treguar Ibn Mehdiji nga Malik bin Enesi, ky nga Zejd bin Esleme, ky nga i ati i tij, ky nga Umeri r.a., i cili ka thënë:

"Sikur edhe muslimani i fundit të ngelë, e të çlirohet ndonjë fshat, unë përsëri ndarjen do ta bëjë sikur e beri Pejgamberi s.a. në Hajber".

4237. Na ka treguar Ali bin Abdilah, na ka treguar Sufjani i

¹³³. Vadi el Kura - emër vendi në mes Medines dhe Haiberit.

¹³⁴. E thotë ne shenjë ironie që për një dhuratë të presë së kuftes aq të vogël apoaposisbolike, të shkaktojë ndeshkimin e muslimanit, e në veçanti të shehidve të luftes nerruge të All-llahut xh.sh.

cili thotë se ka dëgjuarez-Zuhrijin të cilin e ka pyetur Ismail bin Umejje se ka thënë se e ka lajmëruar Anbese bin Seidi se Aba Hurejrete r.a. shkoi te Pejgamberi s.a.v.s. dhe e pyeti: “Disave nga Beni Seid bin elAsi nuk iu ke dhënë”. Ebu Hurejrete ka thënë: “Ky ka vrarë Ibn Kaukelin,,. Tha:” Etja dëshmon ardhjen e dashit”.

4238. Dhe përmendet nga ez-Zubejdijji, ky nga ez-Zuherijji se ka thenë se e ka lajmëruar Anbese bin Seidi se ky ka dëgjuar Eba Hurejren duke e lajmëruar Seid bin el-Asin ,i cili ka thënë:

“Resulullahi s.a.v.s. dërgoi Ebane¹³⁵ për të sjellë robin nga Medineja i cili ishte i anës së Nexhdit,,.

Ebu Hurejreja tha: “Dhe erdhën Ebane me shokët e vet te Pejgamberi s.a.v.s. në Hajber pasi e çiruan, ndërkaq kërpeshi i kujve të tyre ishte me qime. Thashë: ``o Resulullah mos iu ndaj atyre,,. Ebane tha: “Ty këto qime të dëshmojnë se janë prej kokës së dashit!.. Pejgamberi s.a.v.s. **tha:”o Ebane, ulu”**. Dhe nuk iu ndau kurrgjë...

4239. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Amr bin Jahja bin Seidi, i cili thotë se e ka lajmëruar giyshi i tij se Ebane bin Seidi iu drejtua Pejgamberit s.a.v.s. i dha selam. Ebu Hurejreja tha: “O Resulullah, ky vrau Ibn Kaukelin,,. Ebani i tha Ebu Herejres: “Më vjen çudi, këto qime të dëshmojnë se janë prej kokës së dashit! Më turpëron një njeri të cilin All- llahu e nderoi nën duarët e mija e ai e ndalon që të më jep diçka me dorë të veta?!”

4240, 4241. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el Lejthi nga Ukajli, ky nga Ibn Shihabi, ky nga Urve, e ky nga Aisheja r.a. se Fatimeja a.s., e bija e Pejgamberit s.a.v.s. e ka

¹³⁵. Ebane është: Ibn Seid bin elAs bin Umehe. Emrin e përmend në formë të shkutuar për shkak të përmendies së bin dy herë,

dërguar te Eba Bekri t'ia lyp mirasin e saj nga Pejgamberi s.a.v.s. nga ajo që iu fali All-llahu në Medine dhe nga e pesta që i takonte prej Hajberit. Ebu Bekri tha se Resulullahi s.a.v.s. ka thënë:

“Ne nuk lëmë miras, Atë që e lëmë pas nesh është sadaka. Nga ajo pasuri mund të hanë familja e Muhammedit s.a.v.s. Pasha All-llahan, unë nuk ndërroj asgjë nga sadakaja e Resulullahit s.a.v.s. si dhe nga statusi që ka patur në kohën e Resulullahit s.a.v.s. Me atë unë do të veproj si veproji Resulullahi s.a.v.s.,,

Kështu Eba Bekri mohoi që t'i jep diçka Fatimes. Fatimeja u hidhërua në Eba Bekrin, e izoloi dhe nuk i foli derisa ndërroi jetë. Ajo jetoi pas Pejgamberit s.a.v.s. gjashtë muaj. Kur ndërroi jetë burri i saj, Aliu e varrosi natën,¹³⁶ ia fali namazin (e xhenazes) dhe nuk e lajmëroi Eba Bekrin. Aliu, sa ishte gjallë Fatimeja kishte autoritet dhe ishte i nderuar te njerëzit e kur ndërroi jetë, njerëzit filluan ta injorojnë. Ky vazhdoi të mos shkojë te Eba Bekri për disa muaj. Dikur dërgoi dikend ta thërrasë Eba Bekrin, por me kusht që të mos merr me veti kend, duke patur për qëllim që të mos prezentojë Umerri.

Umerri tha: “Jo, pasha All-llahun ti nuk do të shkosh te ata vetëm...

“Çka mendon se mund të bëjnë ata? Për Zotin do t'ju shkojë.. . tha Eba Bekri.

Eba Bekri shkoi te ata. Aliu ra shehadet dhe tha:

“Ne dimë për vlerën dhe rrespektin tënd dhe dimë atë që të ka falë All-llahu. Ne nuk ta kemi zilinë për atë që të ka dhënë All-llahu, por ti nuk na ke këshilluar për diçka¹³⁷ që ne meendojmë se kemi pjesën tonë për shkak të afërsisë familjare me Resulullahin s.a.v.s.,,

¹³⁶. Aliu r.a. Fatimen e varrosi natën me qëllim të mbuleses sa më të mirë në varrimin e saj. Ndërkaq Eba Bekri nuk mendonte se nuk do ta lajmërojnë për vdekjen e saj, mirepo ndodhi ashtu si ndodhi.

¹³⁷. Ka për qëllim se nuk ka manë mendimin e Aliut për çështjen e kalifetit pas Pejgamberit as

“Ajo çka ka ndodhur në mes nesh rreth mallit- pasurisë ka qenë vetëm për të mirë. Unë nuk kam lënë kurrgjë pas dore nga ajo se si ka veprua Resulullahi s.a.v.s. “(i përgjigjet Eba Bekri)

“Ke afat deri në jaci që të më përgjigjesh për bejan (besën)”, i tha Aliu.

Eba Bekri fali namazin e drekës pastaj hypi në minber ra në shehadet dhe përmendi çeshtjen e Aliut si dhe mospëlqimin e tij për besën dhe arsyet pse nuk pranon, pastaj ra në istigfar.¹³⁸ Pas kësaj, Aliu ra në shebadet dhe madhëroi autoritetin e Eba Bekrit dhe përmendi se këtë që e bën nuk e bënë kundër autoritetit të Eba Bekrit e as kundër vlerës që ia ka dhënë Allllahu, **por në këtë** çeshtje ne kemi pjesën tonë për çka ai nuk na ka konsultuar. Për këtë ne jemi hidhëruar. Kur dëgjinan këtë muylimanët u gëzuan dhe thane se ka të drejtë. Muylimanët e dojshin Aliun dhe iu erdhi mirë kur ata u pajtuan”.

4242. Më ka treguar Muhammed bin Bishshari, më ka treguar Haremejjju, na ka treguar Shubete i cili thotë se e ka lajmëruar Umare nga Ikcrime, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“Kur e çliruar Hajberin thamë se tani do të fryhemi me hurma”.

4243. Na ka treguar el Hasan, na ka treguar Kurrete bin Habibi, na ka treguar Abdurrahman bin Abdilah bin Dinari nga i ati i tij, ky nga Ibn Umerri r.a. se ka thënë: “Nuk jemi ngirë deri sa e çliruar Hajberin”.

39 KREU

SHFRYTËZIMI I POPULLIT TË HAJBERIT NGA PEJGAMBERI S.A.V.S.

¹³⁸ Istigfar do të thotë kur besimtari i kërkon falje All-llahut për gabimet e bëra. Si sinonim i istigfarit mund të jetë teubeja pendimi.

4244, 4245. Na ka treguar Ismaili i cili thotë se i ka treguar Maliku nga Abdilmexhid bin Suhejli, ky nga Seid bin el Musejjebi, ky nga Ebi Seid el Hudarijji dhe Ebi Hurejrete r.a. se Resulullahi s.a.v.s. e ka shfrytëzuar një burrë nga Hajberi i cili ka ardhur me një hurmë të mire. Pejgamberi s.a.v.s. e pyeti:

“Të gjithë hurmat e Hajberit janë të këtilla?”

“Jo. Pasha All-llahun, o i Dërguar i All-llahut, ne këto i blejmë një sa’ a për dy ose tri sa’ a”.

Ai i tha: **“Mos e bën këtë. Shiti të gjitha për disa derhem e pastaj blejë me derhem të mirat”.**

4246, 4247. Dhe ka thënë Abdulaziz bin Muhammedi nga Abdilniexhidi, ky nga Seidi se Eba Seidi dhe Eba Hurejreja i ka në treguar se Pejgamberi s.a.v.s. e ka dërguar vëllaun e Beni Adijjit prej Ensarëve në Hajber dhe e caktoi për emir- udhëheqës.

40 KREU

LIDHJET AFARIST E TE PEJGAMBERIT S.A.V.S ME POPULLIN E HAJBERIT

4248. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Xhurvejrije nga Nafiu, ky nga Abdilah bin Umerri r.a. i cili ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. ua dha hebrenjëve Hajberin që të punojnë dhe të mbjellin. Atye u jepte gjysmën e fitimit, ’.

41 KREU

DELEN TË CILËN IA HELMUAN PEJGAMBERIT S.A.V.S. NË HAJBER

Këtë e ka transmetuar Urvete nga Aisheja, kjo nga Pejgamberi s.a.v.s.

4249. Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka treguar el

Lejthi, më ka treguar Seid nga Ebi Hurejrete r.a. se ka thënë: “Kur e çliruam Hajberin, Resulullahit s.a.v.s. i dhanë një dele në të cilën kishin helmuar”¹³⁹

42 KREU

LUFTA E ZEJD BIN HARITHE

4250. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja bin Seidi, na ka treguar Sufjan bin Seidi, na ka treguar Abdullah bin Dinari nga Ibn Umerri r.a., i cili ka thënë:

Resulullahi s.a.v.s. e caktoi Usamen për emir- udhëheqës të një populli. Ata i shpifën diçka e ai tha:

“Nëse i shpifni këtij; atëherë i keni shpifur edhe të atit të tij që më parë. Për All-llahun ai ka qenë shembull në udhëheqjen e tij. Ka qenë ndër njerëzit më të dashur për mua dhe do të jetë nga njerëzit më të dashur edhe më pastaj”.

43 KREU

UMREJA E FUNDIT¹⁴⁰

TË CILËN E PËRMEND ENEST NGA PEJGAMBERI S.A.V.S

4251. Më ka treguar Ubejdullah bin Musa nga Israili, ky nga Ebi Is'haku, ky nga el Berrai r.a., i cili ka thënë:

“Kur e kru mren Pejgamberi s.a.v.s. në muajin e dhil ka'des,

139. Hebrenjte e Hajberit pa ndërprerë deshironin ta vrasin Pejgamberin a.s. andai i vune nje dele ne te cilen kishin futur helm të fshehur me qellim qe ta helmojne Pejgmberin a.s. Permes inspirimit nga All-lahu xh.sh. ai nuk hengeri, nga dela ose sipas disa te dhenave hengeri, por nuk u helmua. Per kete rast me gjeresisht do te lexoni ne pjesen ku do te flitet rreth haditheve të cilat flasin per mjekesine e Pejgamberit a.s.

mekkasit nuk deshën t'i lejojnë që të hyjë në Mekkë deri së të përfundojë afati, andaj duhej të rrinë jashtë Mekkës edhe tri ditë. Dhe kur e shkruan letrën (për përfundimin e afatit) shkruan:

“Kjo është ajo që përfundoi Muhammedi i Dërguari i All-llahut”. Thanë: “Ne nuk të dëshmojmë këtë, sikur të dijmë se ti je i Dërguar i All-llahut, nuk do të pengonim kurrgjë. Përkundrazi, ti je Muhammed bin Abdilah”. Ai tha:

“Unë jam i Dërguar i All-llahut dhe unë jam Muhammed bin Abdilah”. Pastaj Aliut i tha:

“Fshije i Dërguar i All-llahut!”

Aliu tha: “Jo, për Allllahun, nuk do të fshijë kurrgjë!”

E morri letrën Resulullahi s.a.v.s.- edhe pse nuk dinte të shkruaj mirë dhe shkroi:

“Kjo është ajo që përfundoi Muhammed bin Abdilahi. Në Mekë nuk do të hyja asnjë armatim përveç shpatës gjatë natës. Të mos del askush nga banorët nëse dikush donë t'i ngjitet e as të mos pengojë askend po qe se dëshirojnë të qëndrojnë aty,,.

Hynë pasi përfundoi afati, shkuan te Aliu dhe i thanë:

“Thuaj shokut tënd që të del se përfundoi afati!”

Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. u nis e pas tij u nis edhe bija e Hamzës duke thirrë: “o mixha im, o mixha im!” Iu afiua Aliu, e mori për dore dhe i tha Fatimes a.s.: “Merre se kjo është bija e mixhës tend”. Për këtë në mes veti zhvilluan një bisedë Aliu, Zejdi dhe Xhaferi. Unë e mora ate sepse është bija e mixhës tim. Xhaferi tha se ajo është bija e mixhës tim sepse unë e mbajë.¹⁴⁰ tezen e saj.¹⁴¹ Zejdi tha se ajo është bija e vëllaut të tij. Më në fund Pejgamberi s.a.v.s. vendosi që atë ta merrr tezja e saj dhe tha:

¹⁴⁰Ne origjinal është umreja e kadase që në perkthim tekstual don të thote umreja e fundit. Përndryshe kjo është umreja të cilën Pejgamberi as. e kreu pasi përfundoi afati i paqes Hudeibise, andaj edhe quhet me këtë emër. Përndryshe transmetohet se këtë ndodhi e kanë quajtur edhe Lufta e fundit. Ky transmetim është i vetëm prandaj edhe në origjinal përmendet në emër të Umres e jo në emër të luftes.

¹⁴¹. Do të thotë se tezen e saj e ka për grua.

“Tezeja është në vend të nënës”. Pasta; Aliut i tha: **“Ti je prej meje dhe unë jam prej teje”.** Xhaferit i tha: **“Më ke ngja mua në sjellje dhe në krijaturë”.** Zejdit i tha: **“Ti je vëllaji i jonë dhe vasal i jonë”.** Aliu i tha (Pejgamberit a.s.):

“A nuk e martove vajzen e Hamzës?,,

“E kam vajzë të vëllaut nga gjiri” i tha Ai.

4252. Më ka treguar Muhammed bin Rafiu. na ka treguar Surejxhi, nga ka treguar Fulejxhi. Dhe më ka treguar Muhammed bin el-Husejn bin Ibrahim i cili ka thënë se i ka treguar babi i tij. na ka treguar Fulejxh bin Sulejmani nga Nafiu, ky nga Ibn Umerri r.a. se Resulullahi s.a.v.s. është nisur në Umre. Kurejshitët nuk i lejuan të afrohet te Qabeja. Ai preu një kurban dhe e çoi kokën në Hudejbije dhe vendosi që Umren ta bëjë në vitin e ardhshëm me kusht që askush të mos bajë armatim në përjashtim të shpatës Të mos qëndrojë aty në përjashtim sipas dëshirës. U nis në Umre në vitin tjetër sipas marrëveshjes. Dhe pas tre ditëve sa ndejti. kaloi koha dhe ai e lëshoi (Mekken).

4253. Më ka treguar Uthman bin Ebi Shejbe, na ka treguar Xheriri nga Mensuri, ky nga Muxhahidi i cili ka thënë:

“Unë dhe Urvete bin ez-Zubejri hymë në xhami. Aty e pamë ulur Abdullah bin Umerrin r.a. te dhoma e Aishes, pastaj pyeti:

Sa herë ka qenë në Umre Pejgamberi s.a.v.a.?

“Katër herë, njërën prej tyre e ka be në (muajin) rexheb”, i tha.

4254. Pastaj dëgjua ardhjen e Aishes. Urvete e pyeti:

“O nëna e besimtarëve, a nuk dëgjove se thotë Ebu Abdurrahmani se Pejgamberi s.a.v.s. ka be katër Umre, njërën prej tyre në (muajin) rexheb.

Ajo u përgjigj: **“Të gjitha Umret që i ka bërë ai ka qenë prezent, por nuk ka bërë asnjë Umre në rexheb”.**

4255. Na ka treguar Ali bin Abdilahi, na ka treguar Sufjani nga Ismail bin Ebi Halidi, i cili ka dëgjuar Ibn Ebi Eufa duke

thënë:

“Kur e bëni Resulullahi s.a.v.s. Umren, ne e mbuluam nga fëmijët e politeistëve që të mos e mundojnë Resulullahin s.a.v.s”.

4256. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Hammadi, është Ibn Zejdi nga Ejubi, ky nga Seid bin Xhubejri, ky nga Ibn Abbasi r.a. ka thënë:

“Erdhi Resulullahi s.a.v.s. me sahabet e tij kurse politeistët thanë: “A na sjell një delegacion të dobësuar nga Jethribi”¹⁴² Pejgamberi s.a.v.s. urdhëroi që të shpejtojnë në tre sjelljet dhe të ecin në mes dy rukneve¹⁴³ dhe nuk i urdhëroi që të nxitin në sjelljet tjera, sepse tërë kohën ai ishte në mesin tyre”.

Ibn Seleme shtoi nga Ejubi, ky nga Seid bin Xhubejri, ky nga Ib Abbasi’ i cili ka thënë:

- “Kur arriti imami të cilin e caktoi vet, Pejgamberi s.a.v.s. **tha:”Nxiton që të shohin politeistët fuqinë tuaj”**. Politeistët kishin zënë pozitën nga ën e Kajka’anit”.¹⁴⁴

4257. Më ka treguar Muhammedi nga Sui jan bin Ujejne, ky nga Amri ky nga Atai, ky nga Ibn Abbasi r.a., i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.a. e bëni Sa’jin në Qabe dhe në mes Safase dhe Merrves me qëllim që politeistët të shofin fuqinë e tij”.

4258. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Vuhejbi, na ka **treguar Ejubi** nga Ikrimë, ky nga Ibn Abbasi, i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. e martoi Mejmunen duke qenë në Ihram, hyri me të kur ishte e lejuar dhe vdiq (ajo) në Serf”.¹⁴⁵

¹⁴². Jethrib - emër i Medines së sotme. Me shpërnguljen e Pejgamberit a.s. prej Mekkes në Jethrib, i nderroi emrin prej Jethrib në Medinei Munevvera

¹⁴³. Rukne - jën dy vende të caktuar në haremin e Qabes.Njeri quhet Rukni i Ibrahimit kurse tjetri Rukni i Ismailit. Më gjerësisht lexo në pjesën ku flitet për haxhin

4259. Ibn Is'haku ka shtuar: në ka treguar Ibn Ebi Nuxhejhi dhe Eban bin Salihu nga Atai dhe Muxhahidi, ky nga Ibn Abbasi, i cili ka thënë: "Pejghamberi s.a.v.s. e martoi Mejmunen në Umren e Fundit".

44 KREU

LUFTA E MUTETE PREJ TOKËS SË SHAMIT

4260. Na ka treguar Ahmedi, na ka treguar Ibn Vuhejbi nga Anri, ky nga Ibn Ebi Hilali i cili thotë se i ka treguar Nafiu se Ibn Umerri e ka lajmëruar se ai u ndal para Xhaferit atë ditë kur ai ishte i vrarë. Në trupin e tij numrova rreth pesdhjetë të plagë të lehta ose të rënda, asnjëra prej tyre nuk e kishte në shpinë.

4261. Na ka treguar Ahmed bin Ebi Bekri, na ka treguar Mugire bin Abdirrahmani nga Abdullah bin Seidi, ky nga Nafiu, ky nga Abdullah bin Umerri r.a., i cili ka thënë:

Resulullahi s.a..v.s. Zejd bin Harithin e caktoi për udhëheqë në luftën e Mutete dhe i tha:

"Po të vritet Zejdi, atëherë Xhaferi, nëse vritet Xhaferi, atëherë Abdullah bin Revaha".

Abdullahi ka thënë: "Isha me ata në atë luftë. E kërkuam Xhafer bin Ebi Talibin dhe e gjetëm në mesin e të vrareve. Në truph, e tij gjetëm rreth nëntëdhjetë plagë nga shpata o...se shigjeta'..

4262. Na ka treguar Ahmed bin Vakidi, na ka treguar Hammad bin Zejdi nga Ejubi, ky nga Humejd bin Hiluli, ky nga Enesi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka lajmëruar për vrasjen Zejdit. Xhaferit dhe Ibn Rahate, pra se t'iu arrijë lajmi nga dikush tjetër.

¹⁴⁴. Prej pozites së vendit Kajka'an shihet Rukni i Shamit.

¹⁴⁵. Serf, emër vendi në veri të Mekës në drejtim të Medines perafersisht gjashte milalarg Mekes

Tha: “Flamurin e mori Zejdi dhe u vra, pastaj e mori Xhaferi dhe u vra, pastaj e mori Ibn Rahate dhe u vra- sytë e të cilit lotonin-deri sa flamurin e mori shpata prej shpatave të All-llahut dhe kështu e çliroi All-llahu në duar të tij .

4263. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Abdulvehabr, i cili thotë se ka dëgjuar Jahja bin Seidin i cili thotë se e ka lajmëruar Umrete, ky se ka dëgjuar nga Aisheja r.a. duke thënë:

“Kur u vra Ibn Harithe, Xhafer bin Ebi Talibi dhe Abdullah bin Revaha r.a. u ul Resulull-llahi s.a.v.s. qëllimisht që tua tregojë dëshpërimin.(Aisheja vazhdon) Unë shikoja nëpër derë, përmes të plasurave tëderës. Erdh një burrë dhe i tha:

“O Resulull-llah, gratë e Xhaferit!” - përmendi se ato qajnë e ai i urdhëroi që t’i ndalojnë. Burri shkoi te ato dhe u kthye prap dhe tha se i ndaloi, por njëherit përmendi se ato nuk e kanë dëgjuar. Ai përsëri e urdhëoi. Ky përsëri shkoi, u kthye e tha:

“Pasha All-llahun na mundën neve!”

(Aisheja) pretendon se Resulul-llahi s.a.v.s. sikur ka dashur (nga refuzimi i tyre) t’ua mbushë gojën me dhe. Aisheja thotë se ka thënë “All- llahu t’i thefrë hundët, pashë All-llahun çka je duke berë, nuk e la Resulull-llahin s.a.v.s. që të pushojë”.

4264. Më ka treguar Muhammed bin Abi Bekri, na ka treguar Ibn Aliu nga Ismail bin Ebi Halidi, ky nga Amiri i cili ka thënë: “Ibn Umerri kur deshte të nxit Ibn Xhaferin i thoshte: “Paqa qoftë mbi ty o bir i dy krehërve”.

4265. Na ka treguar Ibrahim, na ka treguar SufJani nga Ismaili, ky nga Kais bin Ebi Hazimi, se ka dëgjuar Halid bin Velidin duke thënë:

“Ditën e Meutete me dorën time kam thyer nëntë shpata dhe në dorën time ngel vetëm Safiha jemenase”.

4266. Më ka treguar Muhammed bin el-Muthena, na ka

treguar Jahja nga Ismaili i cili ka thënë se i ka treguar Kajsi i cili ka thënë se dëgjuar Halid bin Velidin duke thënë:

“Në dorën time në ditën e Meutete janë thyer nëntë shpata dhe duroi në dorën time Safiha jemenase,,.

4267. Më ka treguar Umran bin Mejsere, na ka treguar Muhammed bin Fudejli nga Husajni, ky nga Amiri, ky nga en-Nu'man bin Beshiri r.a., i cili ka thënë:

“Abdullah bin Revaha ra i alivanosur. Motra e tij Amrete filloi të qajë, duke vajtuar kështu dhe ashtu duke e renditur. Kur ra në vete pyeti gjith atë çka thoshe për mna, sikur dikush më pyeste:”A je ti ky”.

4268. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Abtheri nga Husejni, ky nga eshShabiji, ky nga en-Nu,man bin Beshiri, i cili ka thënë: “Abdullah bin Revaha ra i alivanosur... dhe kur vdiq nuk e qau atë,,.

45 KREU

PEJGAMBERI S.A.V.S. DËRGOI USAME BIN ZEJDIN TE EL-HURKATI¹⁴⁶ NGA XHUHEJNE

4269. Më ka treguar Amër bin Muhammedi, na ka treguar Hushejmi, ka lajmëruar Husajni, na ka lajmëruar Ebu Dhabjani, i cili thotë se ka dëg Usame bin Zejdin r.a. duke thënë:

“Na dërgoi Resulull-llahi s.a.v.s. te el-Hurka. Atje aritëm në mëngjes dhe i fituam. Unë takova një burrë nga Ensarët dhe dy burra nga ata dhe kur e hidhëruam atë tha:

“Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut”

¹⁴⁶. El-Hurkat emrin e plote e ka Xhuhejsh bin Amir bin Tha'labe-bin maudia bin Xhuhejne, ndërkaq nofken el Hurkat e merr sepse ka djegur nje goup te njerzve.

Ensariju u përmbajt kurse unë e gjuajta me shtizën time dhe e vrava. Kur u kthyem e informuam Pejgamberin s.a.v.s. i cili tha:

“O Usame e vrave atë pasi tha se nak ka zot tjetër përveç Resulullaahut?,,

Thashë m’u lut që ta shpëtojë. Pa ndërprere përsëritte këtë sa që shtua dëshira se sikur të mos kishim pranuar Islamin para kësaj dite”.

4270. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Hatimi nga Jezid bin Ebi Ubejdi, i cili ka thënë se ka dëgjuar Seleme bin el Ekvain duke thënë:

“Kam luftuar me Pejgamberin s.a.v.s. në shtatë luftëra dhe kam dalur në ekspedita të nëntë luftërave; na ka tejkaluar Ebu Bekri dhe Usameja”.

4271. Dhe ka thënë Umerr bin Hafis bin Gijathi, na ka treguar i ati im nga Jezid bin Ebi Ubejdi i cili ka thënë se ka degjuar Selemen duke thënë:

“Kam luftuar me Pejgamberin s.a.v.s. në shtatë luftëra dhe kam dalur në nëntë ekspedita të luftërave, na ka tejkaluar Ebu Bekri dhe Usameja...

4272. Na ka treguar Ebu Asim ed-Dahhak bin Mahledi, na ka treguar Jezid bin Ebi Ubejdi nga Seleme bin el-Ekvai r.a.. i cili ka thënë:

“Kam luftuar me Pejgamberin s.a.v.s. në nëntë luftëra, dhe kam luftuar me Ibn Harithe, i cili na shfrytëzonte neve.

4273. Na ka treguar Muhammed bin Abdilahi, na ka treguar Hamad bin Mes’ade nga Jezid bin Ebi Ubejde, nga Seleme bin el Ekvai, i cili ka thene:

“Kam luftuar me Pejgamberin s.a.v.s. në shtatë luftëra- dhe përmendi Hajberin, Hudejbijen, ditën e Hunejnin, ditën e e }Karede .Jezidi ka thënë: ...dhe kam haruar të tjerat”.

46 KREU

LUFTA E ÇLIRIMIT¹⁴⁷⁾DHE DËRGIMI I HATIB BIN EBI BELTEA TE BANORËT E MEKES QË T’I LAJMËROJË PËR LUFTËN E PEJGAMBERIT S.A.V.S.

4274. Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Sutjani nga Amër bin Dinari i cili ka thënë se e ka lajmëruar eL-Hasan bin Muhammedi, ky ka dëgjuar Ubejdullah bin Ebi Rafi’in se ka dëgjuar Aliun duke thanë:

“Më dërgoi Resulull-llahi s.a.v.s. mua, Zubejrin dhe Mikdadin dhe tha:

“Shkoni deri sa të arijni te burimi i Hah. Aty do të ~eni një grna e cila ka një libër, merrenja atë”.

Shkuam ne me kuajt tonë deri sa arritëm te burimi, e gjetëm gruan dhe i thamë:

“Nxjerre librin!,,

“Nuk kam libër,, u përgjigj.

“O do ta nxjerrësh librin, o do t’i shkyem teshat’!” i thamë.

Enxori atë nga gjyri i saj. E morëm dhe shkuam te Resull-llahi s.a.v.s., aty shkruante: “Prej Hatib bin Ebi Beltea- deri te njerëzit politeistë të Mekës - me të cilën i lajmëronte me disa çështje të Resulull-llahit s.a.v.s.’.

Resulull-llahi s.a.v.s. tha:

“O Hatib çka është kjo?”

“O Resulull- llah, tha ai, unë kam qenë aleat i Kurejshitëve, do të thotë se nuk kam qenë pjesë e tyre. Ata që ishin me ty prej

147.
Me luftën e çlirimit këtu ka për qëllim çlirimin e Mekkes. Pejgamberi as. u shpërngul në Medinë dhe në Mekke dhe nuk u kthye deri sa e çliroi me ekspeditë ushtarake.. Për këtë më gjerësisht lexo në literaturën ku flitet për historinë Islame

Muhaxhirëve kanë pasur lidhje farefisnore të cilët ua ruanin pasurinë dhe familjen, edhe unë deshta të gjej ndonjë lidhje gjenetike te ata ,që të më ruajnë farefisnin tim, por këtë nuk e bëna duke dashur që të mos refuzoj fenë time, të mos kthehem në pabesim, pasi pranova Islamin.

Resulull-llahi s.a.v.s. i tha: **“Ky vërtetë tregoi drejtë”**.
Atëherë Umerri tha:

“o Resulullah, më lejo që t’i bijë në qafë këtj hipokriti”.

Ai tha: “Ai ka marë pjesë në Bedër. Ti nuk mund të dish se çka iu ofron All-llahu atyre që morën pjesë në Bedër. Punoni çka të doni se unë ua kam falur,,.

Atëherë All-llahu xh.sh. shpalli:

“O besimtarë, mos e konsideroi armikun tim dhe tuajin për dashamir; ju po shprehni dashuri ndaj tyre, kurse ata, me të vërtetë, kanë mohuar të drejtën që u ka ardhur juve. .
. “ (El-Mumtehine, 1)

47 KREU

LUFTA E ÇLIRIMIT NË RAMAZAN

4275.Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka treguar el-Lejthi, më ka treguar Ukajli nga Ibn Shihabi, i cili thotë se ka lajmëruar Ubejdullah bin Abdilah bin Utbe se Ibn Abbasi e ka lajmëruar se Resulullahi s.a.v.s. ka luftuar në luftën e Çlirimit në Ramazan. Ka thënë se ka dëgjuar Ibn el Musejjebin duke thënë të njëjtën. Dhe nga Ubejdilah bin Abdullahi e ka lajmëruar se Ibn Abbasi r.a. ka thënë:

“Resulullahi s.a.v.s. agjëroi deri sa arriti ne el-Kedid; ujë i cili gjendet në mes Kudejdit dhe Usfanit dhe çeli iftarin. Ai nuk agjëroi derisa kaloi muaji (Ramazan)”.

4276. Më ka treguar Mahmudi, na ka lajmëruar Abdurrezaku. na ka lajmëruar Ma.merri, më ka lajmëruar ez-Zuhejriji nga Abdilah bin Abdullahi, ky nga Ibn Abbasi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. doli në Ramazan prej Medines me dhjetë mijë. Kjo ishte në krye të tetë vjetëve e gjysëm, prej kur erdhi në Medine. Dhe vazhdoi ai të agjërojë dhe muslimanët të cilët ishin, me atë agjëruan, derisa arritën ne el-Kedid- ujë në mes Usfanit dhe Kedidit, çeli iftar dhe çelën iftar.

Ez-Zuherijji ka thënë: “Nga urdhërat e Pejgamberit s.a.v.s. merret e fundit, pastaj e fundit,,.

4277. Na ka treguar Ajjash bin el-Velidi, na ka treguar Abdul A,la, na ka treguar Halidi nga Ikrimë, ky nga Ibn Abbasi i cili ka thënë:

“Doli Pejgamberi s.a.v.s. në Ramazan për në Hunejn e njerëzit ishin në gjendje të ndryshme; agjëronin dhe nuk agjëronin. Kur u qetësua, në karvanin e ty thirri që t’i sjellin një enë me qumësht ose ujë dhe e vuri me qetësi- ose mbi karvanin e tij, pastaj shikoi kah njerëzit. Ata që nuk agjëroshin u thanë agjëruesëve të çelin iftarin,,.

4278. Abdurrezaku kë thënë se e ka lajmëruar Ma’ merri nga Ejubi, ky nga Ikrimë, ky nga Ibn Abbasi r.a.:

“Doli Pejgamberi s.a.v.s. në vitin e Çlirimit”. Dhe ka thënë Hammad bin Zejdi nga Ejubi, ky nga Ikrimë, ky nga Ibn Abbasi, ky nga Pejgamberi s.a.v.s.

4279. Na ka treguar Ali bin Abdilahi, na ka treguar Xhurejri nga Mensuri, ky nga Muxhahidi, ky nga Tavusi, ky nga Ibn Abbasi se ka thënë:

“Udhëtoi Resulullahi s.a.v.s. në Ramazan dhe agjëroi deri sa arriti në Usfan, pastaj kërkoi një enë me ujë dhe piu dhe (hangër) bukë ditën që ta shohin njerëzit dhe agjëroi deri sa arriti në

Mekkë”. Thotë Ibn Abbasi dhe vazhdoi :

“Agjëroi Resulullahi s.a.v.s. gjatë udhtimit dhe e prishi. Kush deshti agjëroi e kush deshti e prishi”.

48 KREU

KU E VURI FLAMURIN PEJGAMBERI S.A.V.S. NË DITËN E ÇLIRIMIT

4280.Na ka treguar Ubejd bin Ismaili, na ka treguar Ebu Usame nga Hishami, ky nga i ati i tij, i cili ka thënë:

“Kur u nis Resulullahi s.a.v.s. në vitin e Çlirimit,dëgjuan kurejshitët, atëherë doli Ebu Sufjan bin Harbi, Hakim bin Hazzami dhe Budejl bin Verkai që të marrin vesh për Resulullahin s.a.v.s.. Vazhduan të ecin deri sa arritën te vendi i quajtur edh-Dhahran. Aty panë një zjarr i cili i përngjante zjarrit të Arefatit. Ebu Sufjani tha se çka është kjo: “Mua më duket sikur zjarr i Arefatit”

Budejl bin Verkai tha: “Zjarr i Beni Amrit”, ndërsa Ebu Sufjani ia ktheu: “Amri dhe më pak sa ai”. Në ndërkohë i panë roja e Resulullahit s.a.v.s. iu afruan dhe i zunë. I çuan te Resulullahi s.a.v.s., ku Eba Sufjani pranoi Islamin. Kur u nisën i tha Abbasit:

“Burgoseni Eba Sufjanin te rrëza e malit që t,i sheh myslimanët”. Abbasi e burgosi, kurse pranë tij kalonin fiset bashkë rne Pejgamberin s.a.v.s., kalonin grupe grupe pranë Eba Sufjanit. Kur kaloi një grup pyetën:

“O Abbas kush është ky”?

“Ky është Gifari”, iu përgjigj ai.

“Çka kemi ne me Gifarin?”, ia kthyen ata. Pastaj kaloi Xhuhenu dhe e parashtroi të njejtën pyetje. Pas pak kaloi Sead bin Hudhejmii cili parashtroi të njejtën pyetje. Kaloi Sulejmi, i cili tha të njejtën. Kur kaloi një grup tjetër pyetën se kush ishte është ky. Ai tha: “Ata, ensarët. Kundër atyre e keni Sead bin Ubadën i cili e ka flamurin”.

Sead bin Ubade tha:

“O Eba Sufjan, sot është dita e luftës. Sot do të na bëhet hallall Qabeja”.

Ebu Sufjani tha: “Sot është dita e shkatërrimit”. Pastaj erdhi një aradhë e cila ishte më e vogël se aradha, në të cilën ishte Resulullahi s.a.v.s. me sahabet e tij. Flamurin e kishte ez-Zubejr bin el-Avvami dhe kur kaloi Resulullahi s.a.v.s. pranë Eba Sufjanit tha:

“ A nuk din se çka ka thënë Sead bin Ubade?,’ Ai pyeti:”çka?,, Tha: “Ka thënë kështu dhe kështu”. Ai tha: .,

“Ka rretë Seadi. Përkundrazi kjo është ditë ku. All-llahu do ta madhërojë Qaben, është ditë kur do ta mbulohet Qabeja,,.Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. urdhëroi që flamuri të vendohet në el-Haxhan”.¹⁴⁸⁾

Urveja thotë se e ka lajmëruar Nafi bin Xhubejr bin Mut’imi, i cili ka thënë: “Atë ditë urdhëroi Resulullahi s.a.v.s. Halid bin Velidin që të hyjë nga ana e epërme e Mekkës, prej anës së Kedasë.¹⁴⁹⁾ kurse Pejgamberi s.a.v.s. hyri nga ana e Kuda.¹⁵⁰⁾”b Atë ditë Halid bin Velidi prej në kalë vrau dy njerëz; Hubejsh bin el-Esh’ariun dhe Kurz bin Xhabir ef-Fihrijji

4281 .Na ka treguar Ebu el-Velidi. na ka treguar Shu’be nga Muavije bin Kurrete. i cili ka thënë:

“Kam dëgjuar Abdullah bin Mugaffelh’ duke thënë se ka parë Resulullahin s.a.v.s. në ditën e Çlirimit të Mekkës të hypur në deven e tij dhe lexonte suren el-Fet’h me fyt dhe (Muavije) tha: Sikur të mblidheshin njerëzit rreth meje do të lexonim edhe ne sikur ai,,.

4282.Na ka treguar Sulejman bin Abdurahmani, na ka treguar Sa,dan bin Jahja. na ka treguar Muhammed bin Ebi Hafsa

148. El-Haxhun- emër vendi afër varrezave të Mekkës.

149. Keda - Emër vendi në afërsi të Mekkës.

1 50.Kuda - emër vendi nga ana e kunëert për të hyrë në Mekkë.

nga ez-Zuhrijji, ky nga Ali bin Husejni. ky nga Amër bin Uthmani.
e ky nga Usame bin Zejdi. i cili ka thënë në momentin e Çlirimit:
O Resulullah. ku të zbresim nesër? Pejgamberi s.a.v.s.
tha:

“A ke lënë vend për në Ukajli?”

4283. Pastaj tha: “Besimtarin nuk e trashëgon pabesimtari. e as pabesimtarin besimtari Ez-Zuhrijjin e pyetën: e kush e trashëgoi Eba Talibin? Tha: e trashëgoi Ukajli dhe Talibi. Dhe ka thënë Ma’merri nga ez-Zuhrijji: ku të zbresim nesër? (e kanë pyetur) për haxhxin e tij. Kurse Junusi nuk e përcakton as për haxhxin e as për kohën e Çlirimit,”

4284. Na ka treguar el-Jemani, na ka treguar Shuajbi, na ka treguar Ebu ez-Zinadi nga Abdirrahmani, ky nga Ebi Hurejreja r.a., i cili ka transmetuar “Resulullahi s.a.v.s. ka thënë:
“Vendi jonë insha- Allah do të jetë në el-Hajf; vend ku do të përçahen pabesimtarët,,¹⁵¹⁾

4285. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Ibrahim bin Seadi, na ka lajmëruar Ibn Shihabi nga Ebi Seleme, ky nga Ebi Hurejreja r.a. se Resulullahi a.v.s.v. ka thënë në momentin kur u nis për në Hunejn:

“Vendi jonë insh-All-llah nesër do të jetë në Hajf të Beni Kinanes ku do të lindin kundërthëniet në mes të pabesimtarëve,,

4286. Na ka treguar Jahja bin Kaze’a, na ka treguar Maliku nga Ibn Shihabi, ky nga Enes bin Maliku r.a. se Pejgamberi s.a.v.s.

151 . Me këtë hadith nënkuptohen kundërshtimet të cilat duhet të paraqiten në mesin e Kurejshitëve pabesimtarë. Ata do të leçitin njëri tjetrin për derisa të besojnë në All-llahun -xh.sh. dhe të Dërguarin e Tij Hadithi në mënyrë simbolike përcakton vendin el-Hajf që nënkupton vendin i cili do ketë bollek në çdo kuptim, bile edhe në kuptimin shpirtëror.

hyri në Mekkë në ditën e Çlirimit, në kokë kishte helmetë. Kur e hoqi i erdhi një burrë dhe tha:

“Ibn hateli është i lidhur për muret e Qabes!”

“Vrajeni!”, i tha.

Malilm ka thënë: “Me sa e pamë ne Pejgamberi s.a.v.s. atë ditë nuk ishte i veshur me Ihram- All-llahu e di më mirë”.

:4287.Na ka treguar Sadeka bin el-Fadli, na ka lajmëruar Ibn Ujejne nga In Ebi Nexhihi, ky nga Muxhahidi, ky nga Ebi Ma'merri, ky nga Abdilahi r.a. i cili ka thënë: “Hyri Pejgamberi s.a.v.s. në Mekkë në ditën e Çlirimit e përreth Qabes kishte treqind e gjashtëdhjetë puta dhe filloi t,i thej me shkopin që e kishte në dorë duke thënë: **“Ka ardhë e vërtetë dhe u zhduk pavërteta, ka ardh e vërtetë dhe nuk do të duket e as do të kthehet e pavërteta”**.

4288.Më ka treguar is'haku, më ka treguar Abdusamed, më ka treguar i ati im, më ka treguar Ejubi nga Ikrimeja, e ky nga Ibn Abbasi r.a. se Resulullahi s.a.v.s. kur erdhi në Mekkë kundërshtoi që të hyjë në Qabe derisa aty ishin zotërat. Urdhëroi që t,i nxjerrin dhe i nxorën. Nxorën fotografinë e Ibrahimit dhe të Ismailit, në duartë e të cilëve kishte shigjeta falli. Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“I vraftë All-llahu, e dijnë se kurr nuk kanë ndarë diçka”**. Pastaj hyri në Qabe dhe mori tekbire në të gjitha anët e Qabes, doli jashtë dhe nuk u fal brenda.

Dhe ka thënë Vuhejbi se iu ka treguar Ejubi nga Ikrimeja, ky nga Pejgamberi s.a.v.s.

49 KREU

HYRJA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. NË MEKKË NGA ANA E EPËRME

4289. Ka thënë el-Lejthi se i ka treguar Junusi, më ka lajmëruar Nafiu nga Abdillahi bin Umerri r.a. se Resulullahi s.a.v.s. në ditën e Çlirimit në Mekkë hyri nga ana e epërme, hypur në karvanin e tij, të cilin e përcjellte Usame bin Zejdi. Bashkë me atë ishte Bilali, me atë ishte Uthman bin Talh prej el-Haxhbes, derisa u gjunjëzua në xhami dhe urdhëroi që t,ia sjellin çelsin e Qabes. Hyri Resulullahi s.a.v.s e bashkë me atë hyri edhe Usame bin Zejdi, Bilali, Uthman bin Talha. Aty qëndroi një pjesë të gjatë të ditës, pastaj doli dhe hynë njerëzit. I pari prej tyre hyri Abdullah bin Umerri, e pa Bilalin pas derës tek rrinte në këmbë dhe e pyeti se ku u fal Resulullahi s.a.v.s. Ai i tregoi vendin ku u fal. Abdullahi thotë se kish harruar ta pyes se sa sexhde ka bë.

4290. Na ka treguar el-Hejthem bin Harixhe. na ka treguar Hafs bin Mejsere nga Hisham bin Urve ky nga i ati i tij se Aisheja r.a. e ka lajmëruar se Pejgamberi s.a.v.s. në vitin e Çlirimit ka hyrë prej Kedait¹⁵²⁾ e cila gjendet nga ana e epërme e Mekkës. Këtë e mbështet Ebu Usame dhe Vuhejbi “në Kedai,,.

4291. Na ka treguar Ubejd bin Ismaili. na ka treguar Ebu Usame nga Hishami, ky nga i ati i tij se Pejgamberi s.a.v.s. ka hyrë në vitin e Çlirimit nga pjesa e epërme e Mekkës prej Kedait.

50 KREU

SHTËPIA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. NË DITËN E ÇLIRIMIT

4292. Na ka treguar Ebu eLVelidi, na ka treguar Shu,be nga Amri, ky nga Amëri, ky nga Ibn Ebi Lejla, i cili ka thënë
“Askush nuk na ka treguar se e ka parë Pejgamberin s.a.v.s.

152. Keda - emër vendi në afërsi të Mekkës.

se e ka falur namazin e Duhasë.¹⁵³⁾ përveç Ummi Hanit. Ajo ka përmend se ai në ditën e Çlirimit është larë në shtëpinë e saj, pastaj fali tetë rekate. Ajo thotë: “Nuk kam parë asnjë namaz të ketë falë aq lehtë; ai plotësonte ruku,in dhe sexhden”.

51 KREU

4293.Më ka treguar Muhammed bin Bishari, na ka treguar Ganderi, na ka treguar Shu’be nga Mensuri, ky nga Ebi ed-Duha, ky nga Mesruki, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. thoshte në rukuë dhe sexhde:

“Subhanekall-llahum-me rab-bena ve bi hamdike, All-llahum-megfir li¹⁵⁴⁾

4294.Na ka treguar Ebu el-Nu’mani, na ka treguar Ebu Avane nga Ebi Bishri, ky nga Seid bin Xhubejri, ky nga Ibn Abbasi r.a., i cili ka thënë:

“Umerri më fuste bashkë me disa pleqë të Bedrit e disa nga ata pyetnin: “Pse e fut te ne këtë të ri. Edhe ne kemi fëmijë sikur ai?!

Ai tha: “Ai është sikur që e dini,,.

Një ditë i thirri ata dhe më thirri edhe mua dhe më tha se atë ditë më ftoi vetëm e vetëm t,iu tregohem atyre. Dhe tha se çfarë thonim për (thënien):

“Kur të arrijë ndihma e Zotit dhe fitorja, dhe i sheh njerëzit grupe - grupe dauke hyrë në fenë e Perendisë (në Islam)”.

Atëherë disa prej tyre thane se Jemi urdhëruar të falenderojmë Al! llahun dhe t,i lutemi të na falë, pasi na ndihmoi

153. Namazi i Duhasë falet në meskohën pas lindjes së diellit dhe para kohës së zeenitit të diellit,në kohën e drekës. Më gjërësisht shih në Librin e namazeve.

154)Në tekst qellimisht e përmenda në origjinal, ndërkaq në përkthim duaja do të thotë: Qofsh i lavdëruar o Zot, o zot i jonë, ty të falkenderojmë, o Zot bënë më magfired- më fal

dhe na çliroi. Disa prej tyre thane se nuk dinin pse nuk thanë një pjesë prej tyre kurgjë. Dhe më tha mua:

“O Ibn Abbas a kështu thua?,,

“Jo,,, iu pëgjigja.

“Atëherë çka thna?,,

“Ajo është koha e Resululillahit s.a.v.s. të cilën ia mësoi All-llahu kur i arriti ndihma e :All-llahut. Kurse çlirimi është çlirimi i Mekkes dhe kjo është shenjë e exhelit tënd, prandaj lartësoje dhe falenderojë Zotin tënd dhe lipi falje Atij se Ai është falës. Umerri tha: “Për këtë nuk di kurgjë, përveç asaj që din ti,,,.

4295.Na ka treguar Seid bin Shurehbili, na ka treguar el-Lejthi nga el-Mukberiji, ky nga Ebi Shurejh elAdeviji se i ka thënë Amër bin Seidit, kur ai dërgonte dërgesat në Mekke:

“O emir, më lejo mua që të të tregoj një fjalë të **cilën** Resululillahi s.a.v.s. në ditën e Çlirimit e tha e veshët e mij e dëgjuan, depërtoi në zemrën time dhe e panë dy sytë e mi, kur ai i fliste: ai falenderoi Alillahun, hrtëso i Atë pastaj tha:

“Vërtetë Mekken e bëni haram All-llahu e nuk e bënë haram njerëzit. Nuk i lejohet askujt që beson në All-llahun dhe në Ditën e Mbramë që të derdh gjak në te, as të pres drojtë. Po qe se dikush mendon se ka leje të luftojë Resululillahin aty thoni: All llahu i lejoi të Dërguarit të Tij e nak i lejoi askujt tjetër. Edhe atë atij i lejoi vetëm një orë brenda ditës dhe ndalesa e saj vlen për sot sikur që vlente dje. Iu që jeni prezent informoni ata që mungojnë,’.

Ebi Shurejhin dikush e pyeti se çka i tha Amri?U përgjigj:

Tha se unë e di më mirë se ti o Eba Shurejh. Haremit nuk do t’i kthehen gjynahet e as që do të rrjedh gjaku e as që do të ketë shkatrime”.

Ebu Abdullahi ka thënë: “Shkatërim do të thotë fesat”.

4296.Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Lejthi nga Jezid bn Ebi Habibi, ky nga Ataë bin Ebi Rebbahi, ky nga Xhabir bin

Abdilahi r.a. se ka dëgjuar Resulullrllahun s.a.v.s., i cili në ditën e Çlirimit të Mekkes ka thënë: “All-llahu dhe i Dërguari i tij kanë ndaluar shitjen e verës,,.

52 KREU

VENDI I PEJGAMBERIT S.A.V.S. NË MEKKË GJATË KOHËS SË ÇLIRIMIT

4297.Na ka treguar Ebu Nuajmi, na ka treguar Sufjani. Dhe na ka treguar Kabisa, i cili thotë se na ka treguar Sufjani nga Jahja bin Ebi Is,haki. ky nga Enesi r.a.. i cili ka thënë:

“Qëndruam me Pejgamberin s.a.v.s. dhjetë (ditë) dhe e shkurtonin namazin...

4298.Na ka treguar Abdani, na ka lajmëruar Abdullahi i cili thotë se na ka lajmëruar Asimi nga Ikcrime, ky nga Ibn Abbasi r.a. se ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. qëndroi në Mekke nëntëmbëdhjetë ditë dhe faltte nga dy rekate,,.

4299.Na ka teguar Ahmed bin Junusi, na ka treguar Ebu Shihabi nga Asimi, ky nga Ikcrime, ky nga Ibn Abbasi r.a. se ka thënë:

“Qëndruam me Pejgamberin s.a.v.s. ne udhëtim nëntëmbëdhjetë (ditë) dhe shkurtonim namazet”. Dhe Ibn Ahbasi ka thënë: “Edhe na i shkurtojmë çka ka në mes nesh dhe nëntëmbëdhjetë (ditë) e nëse i shtonim i plotësonim,,.

53 KREU

4300.Dhe ka thënë el-Lejthi më ka treguar Junusi nga Ibn Shihabi më ka lajmëruar Abdullah bin Tha,leb Ibn Suajri se Pejgamberi s.a.v.s. ia ka lakmuar fytyrën në vitin e çlirimit.

4301.Më ka treguar Ibrabim bin Musa, na ka lajmëruar Hishami nga Ma'merri, ky nga ez-Zuhriji, ky nga Sunejn Ebi Xhemile i cili ka thënë se e kan lajmëruar kur ne ishim me Ibn elMusejebin i cili thotë se Ebu Xhemile ka pretenduar e ka zënë Pejgamberin s.a.v.s. dhe ka dal me të në vitin e Çlirimit.

4302.Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Hammad bi' Zejdi nga EjJubi, ky nga Ebi Kilabe, ky nga Amerr bin Seleme, i cili ka thënë

Mua më tha Ebu Kilabe se a nuk e takoj dhe ta pyes. Ihotë se e takova dhe e pyeta e ai mu përgjigj:

“Ishim në vendin ku kalonin njerëzit. Aty kaluan ca kalorës të cilët i pyetëm: “Çka kanë këta njerëz, çka kanë këta njerëz? Kush.është ky burrë?,, Thonin se pretendon se është i dërguar i Al-llahut, se aty i ka dërguar shpalljen, ose se All-llahu ia ka shpallur këtë. E mbajta mend këtë bisedë dhe si duket m'u ngulit në gjoksin tim. Arabët e pritnin me dorëzimin e tyre Çlirimin dhe thonin:

“Lejoni atë dhe popullin e tij, nëse ai vërtetë paraqitet,te ata ai d' të jetë Pejgamber i vërtetë,,. Dhe kur ngjau ndodhia e Çlirimit i cili nxitonte të proklamoj se ka pranuar Islamin. Babai im ua tejkaloi me pranimin e Islamit. Andaj, kur u kthya tha:

“Vij prej Pejgamberit s.a.v.s. të vërtetë . Falni këtë namaz në këtë lohë dhe falne këtë namaz në këtë kohë. Kur të vij koha e namazit dikush prej jush le të jep ezanin. Le të del imam ai që di më shumë Kur'an,,. Shikuan por nuk gjetën askend që të dijë më shumë Kur'an prej meje; unë shpeshherë takoja kalorësit, prandaj me'nxorën mua imam e unë isha djalosh i gjashtë ose i pesë viteve. Unë kisha një këmishë e kur bija në sexhde, shpalohesha. Për këtë një grua e lagjes tha:

A nuk e mbuloni prej nesh trupin tuaj. Atëherë më prenë një këmishë. Në jetë nuk jam gëzuar sa u gëzova për këmishën,,

4303.Na ka treguar Abdullah bin Mesleme nga Maliku, ky

nga Shihabi, ky nga Urve bin ez-Zubejri, e ky nga Aishe r.a., ajo nga Pejgamberi s.a.v.s.

El-Lejthi ka thënë se i ka treguar Junusi nga Ibn Shihabi, më ka treguar Urve bin ez-Zubejri se Aisheja ka thënë:

“Utbe bin Ebi Vekasi i patë premtuar vëllaut të tij Seadit se do t’ia mer Ibn Velide Zem’an. Utbeja ka thënë: Ai është djali im. Dhe kur erdh në Mekkë Resulullahi s.a.v.s., dhe e çliroi, Sead bin Vekasi e mori Ibn Velide Zem’an dhe shkoi te Resulullahi s.a.v.s.. Bashkë me atë shkoi edhe Abdu bin Zem’a. Sead bin Vekasi tha: “Ky është djali i vëllaut tim icili pretendon se ky është djali i ti”. Atëherë Abdu bin Zem’a tha: “O Resulullah, ky është vëllau ky është Ibn Zem’a i cili ka lindur në shtratin e tij”. Resulullahi s.a.v.s. shikoi Ibn Velid Zem’an i cili i përngjante më tepër Utbe bin Ebi Vekasit, atëherë Resulullahi s.a.v.s. tha:

“Ai është i yti, ai është vëllau yt o Abdu bin Zem,a sepse ai ka lindur në shtratin e tij”. Resulullahi s.a.v.s. vazhdoi: **“Mbuloju para tij oj Seude. Për atë që pa se sa i përngjante Uthe bin VekasP,,**

Ibn Shihabi ka thënë se Aisheja ka thënë se Resulullahi s.a.v.s. ka thënë: **“Djali i takon shtratit, kurse avanturisti duhet të leçitet,,**

Ibn Shihabi ka thënë se Ebu Hurejreja e vërtetonte këtë.

4304.Na ka treguar **Muhammed bin Mukatili, Na ka lajmëruar** Abdullahi, na ka lajmëruar Junusi nga el-Zuhrijji më ka lajmërnar Urvete bin ez-Zubejri se një grua gjatë kohës së Resulullahit s.a.v.s. pat vjedhur në luftën e Çlirimit. Për këtë populli iu drejtuan Usame bin Zejdit që t,iu jep ndonjë mendim. Urvete ka thënë: Kur i tregoi Usameja Resulullahit s.a.v.s.Ai) u skuq në fytyrë dhe tha: **“Duash të intervenosh në njërën nga dënimet e AUllahut?”** Usameja iu përgjigj: “O i Dërguar i Alillahut, më fal,,. Kur u bë namazi i jacisë, u çua Resulullahi s.a.v.s., hypi në Hutbe, e falenderoi All-llahun pastaj tha:

“Dijeni se janë shkatërruar popujt para jush sepse kur vidhte

ndokush prej njerëzve autoritativ nuk merrnin masa kondër tij e kur vidhte i dobëti kandër tij caktonin dënimin. Pasha Atë në duar të të Cilit është jeta ime, sikur edhe Fatimeja, e bija e MuhammedI të vjedh, do t'ia pritja dorën”.

Pastaj urdhëroi Resulullahi s.a.v.s. që t,ia presin dorën gruas dhe ia prenë. Pas kësaj ajo u pendua dhe u martua. Aisheja ka thënë: “Pas kësaj vinte te unë që për çdo rast të kërkojmë ndonjë ndihmë nga Resulullahi s.a.vs,’.

4305,4306.Na ka treguar Amër bin Halidi, na ka treguar Zuhejri, na ka treguar Asimi nga Ebi Uthmani, më ka treguar Muxhashiu, i cili ka thënë:

“Shkova te Resulullahi s.a.v.s. bashkë me vëllaun tim pas Çlirimit dhe i thash: o Resulullah, kemi ardhur me vëllaun që të na bekosh për shpërngulejn. Ai tha: **“Kanë shknar ata të hixhretit (shpërngules) me tërë atë që kanë pasur,**”¹⁵⁵ E pyeta se për çka mund ta bekojë, ai u përgjigj: **“E bekojë për Islamin, imanin dhe xhihadin”.**Pastaj e takova Ma,bedin i cili ishte më i madhi nga ata dhe e pyeta për këtë e ai tha se është e vërtetë ajo e Muxhashiut,,.

4307,4308.Na ka treguar Muhammed bin Ebi Bekri, na ka treguar el-Fudejl bin Sulëjmani, na ka treguar Asimi nga Ebi Uthman enNehdijji, ky nga Muxhash bin Mesudi se shkuam bashkë me Ma’bedin te Pejgamberi s.a.v.s. që ta bekojë për t’tu shpërngulur. Ai tha:

“Ka marë fund shpërngulja për ata që kanë dashur të shkojnë. Atë e bekoj për në Islam dhe xhihad,’.

155. Këta kanë dashur që të marrin bekimin e Pejgamberit a.s. për të migruar në Medine pas çlirimit të Mekës. Përgjigja e Pejgamberit a.s. do të thotë se savapin e Hixhetit e morën ata që migruan para çlirimit të Mekës, ndërkaq hixhreti i tanishëm është vetëm migrim i thjeshtë dhe nuk ka veçori e as sevapet që i kanë patur të parët.

Pastaj e takova Eba Ma'bedin dhe e pyeta e ai . mu përgjigj: "Muxhashiu është në të drejtë". Halidi ka thënë prej Ebi Uthmjit, ky nga Muxhashiu se ky ka ardhur me vëllaun e tij te Muxhalidi.

4309.Na ka treguar Muhammed bin Bishari, na ka treguar Gunderi; na ka treguar Shubete nga Ebi Bishri, ky nga Muxhahidi se i ka thënë Ibn Umeritt r.a. se unë dua të shpërngulem për në Sham. Ai tha: "Nuka ka më shpërngulje. Përkundrazi tani ka xhihad, shko dhe lufto kundër vetvetes ¹⁵⁶⁾Nëse gjen diçka unë e nëse jo kthehu".

...4310.Na thënë en-Nadri se i ka lajmëruar Shubete. na ka lajmërnar Ehu Bishri se e ka dëgjuar Muxhahidin i cili i ka thënë Ibn Umen.it e ai ka thënë: "Sot nuk ka më shpërngulje- ose pas Resulullahit s.a.v.s.- si më parë".

43 11 . Na ka treguar Is.hak bin Jezidi. na ka treguar Jahja bin Hamza, i cili thotë se i ka treguar Ebu Amër el-Euzai nga Abdete bin Ebi Lubabe, ky nga Muxhahid bin Xhebër el-Mekijji se Abdullah bin Umerri r.a. ka thënë: "Nuk ka shpërngulje pas çlirimit...

43 1 2.Na ka treguar Is.hak bin Jezidi, na ka treguar Jahja bin Hamza. më ka treguar el-Euzai nga Ata bin Ebi Rebahi i cili thotë se evizitoi Aishen me Ubejd bin Umejrin i cili e pyeti për shpërnguljen e ajo u përgjigj:

"Sot nuk ka më shpërngulje. Besimtari ikte prej dikujt për fenë e tij. për hirë të All-llahut dhe të Dërguarit të Tij nga frika se mos po e konvertojnë. Ndërkaq, sot All-llahu e ka garantuar Islamin. Besimtari le ta adhurojë Zotin e tij kudo që të jetë, sot ka xhihad dhe vendosmëri,,,

156. ...lufto kundër vetvetes... ka për qëllim të luflosh kundër sfidava të jetës të cilat i paraqiten njeriut në jetë e përditshme.

4313 .Na ka treguar Is, haku, na ka treguar Ebu Asimi nga Ebu Xhurejxhi i cili thotë se e ka lajmëruar Hasan bin Muslirni nga Muxhahidi se Resulullahi s.a.v.s. në ditën e Çlirimit ka thënë:

“All-llahu e ka bërë haram Mekkën prej ditës kur krijoi qiejtë dhe tokën, ajo është **haram prej All-llahut deri në Ditën e Kiametit**. Askujt para meje nuk i është bërë hallall e as që do t’i bëhet dikujt hallall edhe pas meje. Mua m’u lejua prej tërë epokës vetëm një orë; (me kusht) që të mos i shqetësoj shpenzët, të mos zhdaki pemët, të mos lëndeja askend, të mos shkatëroj të lashtat”.

Abbas bin el-Mutalibi ka thënë: “Në përjashtim furnizimit o i Dërguar i All-llahut, nuk kemi rrugdalje tjetër për familjet tona,,. Ai heshti pastaj tha: “Në përjashtim për furnizim, ajo është hallall”.

(thënja është kumtuar) Nga Ibn Xhurejxhi se e ka lajmëruar Abdulkerimi nga Ikrimë, ky nga Ibn Abbasi si transmetimi i më parshëm ose sikur ky. Transmeton Ebu Hurejreja nga Pejgamberi s.a.v.s.

54 KREU

RRETH FJALËS SË ALI'LLAHUT TË LARTMADHËRISHËM:

“...si dhe në (luftën) e Huneinit kur ju entuziazmoi numri i madh i juaj, por ai numër nuk ju solli dobi, asgjë, toka iu dukë e ngushtë, edhe pse është e gjërë, prandaj u zbrapsët duke vrapuar. Pastaj, Perëndia ia dërgoi qetësinë e Tij Pejgamberit të vet deri te Fjala: ...Perëndia është falës dhe mëshirues,,(Et-Teube, 25-27)

4314.Na ka treguar Muhammed bin Abdullah bin Numejri. na ka treguar Jezid bin Haruni. na ka lajmëruar Ismaili i cili thotë se në dorën e Ibn Ebi Eufa-së pashë një shenjë të plagës e ai tha se e ka lënduar kur ka luftuar me Pejgamberin s.a.v.s. në ditën e

Hunejnit.¹⁵⁷ E pyeta se a ka marrë pjesë në Hunejn e ai u përgjigj: “para kësaj...

4315.Na ka treguar Muhammed bin Kethiri. na ka treguar Sufjani nga Ebi Is,haku, i cili thotë se ka dëgjuar prej el-Berrasë r.a. të cilit i ka ardhur një burrë dhe e ka pyetur:

‘O Ebu Umare.¹⁵⁸ a ke ikur ditën e Hunejnit!..

“Unë dëshmoj.iu përgjigjai. se Pejgamberi s.a.v.s. nuk ka ikuri¹⁵⁹ por njerëzit shpejtonin si të frikësuar nga gjuajtja e shigjetave të Hevazinëve¹⁶⁰ Ebu Sufjan el-Harithi ishte kapur për kokën e mushkës së bardhe dhe bërtiste: “Une jam pejgamber. nuk ju rrej. une jam i biri i Abdul Mtalibit!,,

4316.Na ka treguar Ebu el-Velidi, na ka treguar Shubete nga Ebi Is,haku, i cili thotë se ka dëgjuar se dikush el-Berrain e ka pyetu “A ikët me Pejagmberin s.a.v.s. në ditën e Hunejnit?,,Ai u përgjigj: “Pejgamberi s.a.v.s. jo. Ata kishin shigjetarë, atëherë Pejgamberi s.a.v.s. tha:

“Unë jam Pejgamber se jo mahi, unë jam biri i Abdul Mutalibit”.

4317.Na ka treguar Muhammed bin Bishari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shubete nga Ibn Ebi Is,haku se ka dëgjuar el-Berrain të cilin e pyeti një burrë nga Kajsët se a ikën prej Pejgamberit s.a.v.s. në ditën e Hunejnit. Ai tha:

157.Hunejn - është emër vendi në mes të Mekkes dhe Taifit nga ana e Arefatit. Shkaku i kësaj lufte ishte se disa fise deshtën të luftojnë muslimanët. ‘Këtë e dëgjoi Pejgamberi a.s. dhe filloi parapërgatitiet kah fundi i Ramzanit dhe diku kah e dhjeta e muajit Sheval arriti në Hunejn ku u zhvillua lufta në fjalë.

158Ebu Umare është nofka e El-Berrait.

159Nga kjo nënkuptohet se dikush ka lëshuar luftën nga trika.

160Emër fisi nga fiset arabe të cilët ende nuk kishin pranuar Islamin.

“Resulullahi s.a.v.s. nuk iku. Hevazinët kishin shigjetar, kurse ne nuk kishim me çka t’ju kundërvihemi. Kur na hetuan ne u përziem me bagëtinë dhe kërkonim shigjeta. Atëherë e pashë Resulullahin s.a.v.s. hypur në mushkën e bardhë, Ebu Sultian bin el-Harithi e hiqte për kërpeshi dhe thoshte:

“Unë jam Pejgamberi, nuk ju rrej!”

Israili dhe Zuhejri kanë thënë se Pejgamberi s.a.v.s. ka zbritur prej mushkës së tij.

4318, 4319. Na ka treguar Sead bin Ufejri i cili thotë se i ka treguar el-Lejth bin seadi, më ka treguar Ukajli nga Ibn Shihabi. Dhe më ka treguar Is, haku, na ka treguar Jakub bin Ibrahim, na ka treguar djali i vëllaut tim Ibn Shihabi se Muhammed bin Shihabi ka thënë dhe Urvete bn ez-Zubejri pretendon se Merrvani dhe el-Mesver bin Mahreme e kanë lajmëruar se Resulullahi s.a.v.s. u çua kur i erdh një delegacion i muslimanëve të Hevazinit dhe e lutën që t’ua kthejë pasurinë dhe robërit e zënë prej tyre. Resulullahi s.a.v.s. tha:

“Unë kam atë që shihni. Biseda më e dashur për mua është e vërtetë, andaj ju zgjidhni njërën prej dyjave: robërit ose pasurinë. Unë ju kam pritur”¹⁶¹⁾

Resulullahi s.a.v.s. i patë pritur ata rreth dhjetë netë që të vendosin kur u ktheje nga Taifi. Kur panë ata se Resulullahi s.a.v.s. do t’ju kthejë vetëm njërën prej dy sendeve, ata thanë: “Ne dëshirojmë të na i kthesh robërit,,. Atëherë Resulullahi s.a.v.s. u qua para muslimanëve, falenderoi Alillahun, pastaj tha:

“Vëllezërit tanë erdhën të penduar. Unë e shoh që atyre t’ua

161. Se i ka pritur Pejgamberi a.s. mjafton fakti se ai nuk i pat ndarë robërit e luftës. Mupër këtë edhe iu drejtua muslimanëve që t’i dorëzojnë sipas dëshirës. Ndërkaq pasurinë- prenë e luftës e kishte ndarë dhe ndodhi e mbara që delegacioni i Hevazinëve kerkuan që t’iu kthejnë robërit e luftës e jo pasurinë- prenë e luftës.

kthejmë robërit e zenë. Kush mendon se kjo është mirë le t'i kthejë e kush mendon se dahet t'ia kompenzojmë atcherë kur do të na jepet mundësia le t,i kthejë”.

Njerëzit u përgjigjën: “E zgjodhëm këtë o i Dërguari i All-llahut,,. Atëherë Resulullahi s.a.v.s. tha:

“Unë nuk kuptova se kush çka pëlqeu. Le të mendojnë edhe një herë të parët tuaj dhe le të na tregojnë për qëndrimin e tyre”.

U kthyen njerëzit dhe konsultuan të parët e tyre pastaj u kthyen të resulullahi s.a.v.s. dhe e informuan se ata kanë pranuar që t,ju japin lejen (robërve). Kjo është që më ka arritur mua rreth robërve të Hevazinëve,,.

4320.Na ka treguar Ebu en-Nu,mani, na ka treguar Hammad bin Zejdi nga Ejubi, ky nga Nafiu se Ume'Ti ka thënë: “O i Dërguari i All-llahut”. Dhe më ka treguar Muhammed bin Mukatili, na ka lajmëruar Abdullahi, na ka lajmëruar Ma'merri nga Ejubi, ky nga Nafiu, ky nga Ibn Ume'Ti r.a., i cili ka thënë:

“Kur u kthyem prej Hunejnit Umerri e Pyeti Resulullahin s.a.v.s. për premtimin të cilin e kishte dhënë në kohën e xhahilijetit ¹⁶²⁾ e ai ishte që të hyjë në Itikaf. ¹⁶³⁾ Pejgamberi s.a.v.s. e urdhëroi që të kryejë premtimin e dhënë,,.

Disa kanë thënë: Hammadi nga Ejubi, ky nga nafiu, ky nga Ibn Umerri.

Dhe ka transmetuar Xherir bin Hazimi dhe Hammad bin Seleme nga Ejubi, ky nga Nafiu, ky nga Ibn Umerri,e ky nga Pejgamberi s.a.v.s ¹⁶⁴⁾

162.Koha e xhahilijetit tek arabët në kuptim kohor si dhenë kuptim letrar është koha para ardhjes -së Muhammedit a.s., pëmdryshe në përkthim tekstual do të thotë koha e injorancës.

163.Itikat - është ritual Islarn. Kjo realizohet në dhietë ditët e fundit të Ramazanit. Njerëzit e devotshmë hyjnë në xhami, përkufizojnë në formë të një dhomëze me perde dhe aty rrin.brenda dhjetë ditëve duke bërë vetëm ibadet, kuptohet se kohët e namazit i fal me xhemat:brenda në xhami. Më gjërsisht shih në Librin e agjërimit. :,

164.Dy transmetimet e fundit tregojnë zinxhirin e transmetuesëve në mënyrë që dallon nga i pari.

4321.Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka lajmëruar Maliku nga Jahja bin Seidi, ky nga Umerr bin Kethir el-Eflehi, ky nga Ebi Muhammedi zotniu i Ebi Katades,e ky nga Ebi Katade. i cili ka thënë:

“Në vitin e Hunejnit dolëm me Pejgamberin s.a.v.s. dhe kur ia filluam luftës te muslimanët u paraqit një lloj turbullire. Pashë një burrë prej politestëve i cili i kishte hypur një muslimani. Atëherë unë i rashë nga prapa me shpatë dhe ia preva parsmoren. U kthye kah unë dhe më shtërngoi shumë fortë, por unë nuhata te ai erën e vdekjes. Pastaj vdiq dhe më lëshoi. E takova Umerrin të cilin e pyeta “Çka kanë këta njerëz,,. Ai tha: “Urdhërat e All-lahut (janë këto dhe plotësohen sipas përcaktimeve të Tij). Pastaj u kthyen dhe u ulëm te Resulullahi s.a.v.s. i cili tha:

“Kush vretë ndonjë të vrarë për të cilën do të ketë argumente atij do t’i jepet shpata (e të vrarit)”. Unë pyeta: “Kush do të dëshmojë për mua?!,, Dhe u ula. Pastaj Pejgamberi s.a.v.s. tha sikur herën e parë. Dhe Pejgamberi përsëri përsëriti të njejtën. Unë u ngrita dhe pyeta: “Kush dëshmojë për mua?!,, Dhe u ula. Pejgamberi s.a.v.s. përsëriti përsëri të njejtën. U ngrita e atëherë ai më pyeti: **“Çka ke ti, o Eba K.atade?”** Atëherë e informova. Një burrë tha: “Është e vërtetë dhe shpata e tij është te unë. Ju duhet të jeni të kënaqur me mua. Ebu Bekri tha: “Jo, pasha Alillahun”. Si mund të mos e mbështetim njërin nga luajt e All-llahut i cili lufton për hirë të All-llahut dhe të Dërguarit të Tij. Kthejani shpatën e tij. Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Ka të drejtë, kthejani”**. Ma dhanë dhe me atë blejta një kopsht prej Beni Seleme. Kjo ishte pasuria ime e parë që pata marrë në kohën e Islamit,,.

4322.Dhe ka thënë el-Lejthi se i ka treguar Jahja bin Seidi nga Umerr bin Kethir bin EHehi nga Ebi Muhammedi, zotëriu i Ebi Katades se Eba Katade ka thënë:

“Kur ishte dita e Hunejnit pashë një burrë prej muslimanëve se si luftonte kundër një burri të politeistëve, kurse një tjetër

politesit e sulmonte pas shpine që ta vrasë. Unë e sulmova këtë që çoi dorën që të më bie. Unë i rashë në dorë dhe e preva. Atëherë ai më kapi dhe më shtërngoi shumë fortë sa që u frikësova, u gjuajt mbi mua e unë e shtyra dhe e vrava. Muslimanët pësuan disfatë e bashkë me ata edhe unë. Në atë rast Umerr bin el-Hatabi ishte në mesin e njerëzve dhe i thashë:

“Çka kanë njerëzit?!”

“Urdhër i All-llahut”, m’u përgjigj.

Pastaj njerëzit filluan të kthehen te Pejgamberi s.a.v.s., i cili tha:

“Kush vret ndonjë të vrarë për të cilën do të ketë arganente atij do t’i jepet shpata (e të vrarit)”.

U çova që të gjejë ndokend i cili do të dëshmonte për mua. nuk gjeta askend. prandaj u ula. Pastaj pashë njërin dhe ia përmenda Resulullahit s.a.v.s. Burri që ishte prezent tha:

“Arma e këtij të vrarit është te unë. merreni prej tij...”

Ebu Bekri tha: “Assesi. nuk do t.ia japim shpendit të kurejshitëve e ta lëmë luanin nga luajtë e All-llahut i cili lufton për hirë të All-llahut dhe të të Dërguarit të tij. Thotë se u çua Resulullahi s.a.v.s. dhe ma dha mua. Unë me atë blejta një kopsht. Kjo ishte pasuria e parë që pata marrë në kohën e Islamit...”

55 KREU

LUFTA E EUTASIT ¹⁶⁵

4323. Na ka treguar Muhammed bin el-Alai, na ka treguar Ebu Usame nga Burejd bin Abdullahi, ky nga Ebi Burde, ky nga Ebi Musa r.a., i cili ka thënë:

“Kur u lirua Pejgamberi s.a.v.s. nga Hunejni e dërgoi Eba

165. Eutas; është emër e luginës ku ishin të vendosur Hevazinët.

Amirin me një ushtri në Eutas. E takoi Durejd bin el-Samme dhe Durejdi u vra. All-llahu i mundi ata bashkë me shokët e trye. Ebu Musa ka thënë: pastaj më dërgoi mua me Abi Amirin. Atëherë Ebu Amiri u qëllua në krahun e tij të cilin e gjuajti Xhushemijju me shigjetë në krahun e tij. Unë shkova te ai dhe i thashë: ``o mixhë, kush të qëllloi?,, Ai më dha shenjën kah Ebi Musa dhe tha: “Ai është vrasësi im që më gjuajti mua,,. U nisa drejt atij dhe e takova. Kur më pa mua, iku. Unë e ndoqa dhe vazhdova duke i thënë: “A nuk të vjen turp, a nuk mundesha të lëshë të lire,’. I rashë dy herë me shpatë dhe e vrava, pastaj i thashë Ebi Amirit: “E vrau All-llahu shokun tend” Ai tha: “Hiqma këtë shigjetë”. Kur ia hoqa filloi t’i rrjedhë ujë dhe më tha:

“O bir i vëllaut tim, bëri të fala Pejgamberit s.a.v.s. dhe thuaj që të kërkojë falje për mua dhe le të më zëvendësojë mua me Ebu Amirin,,.

Ndejt pak kështu dhe vdiq. Unë u ktheva dhe hyra te Pejgamberi s.a.v.s. i cili ishte në shtëpinë e tij i ulur në një shtrat të cilin e kishte mbuluar rrëra. E informova me lajmin tonë dhe i thash se Ebi Amir lutet që të lutesh ta falë atë. Ai kërkoi pak ujë dhe morri abdes pastaj çoi duart dhe tha: “o **Zot, fale Ubejd Ebi Amirin**. Atëherë pashë se sa të bardhë e kishte nënsjetullën dhe vazhdoi duke thënë: “o **Zot, në Ditën e Kijametit mundësoj që të jetë mbi disa njerez,,**. I thashë të lutet edhe për mua e ai tha: “o **Zot, fali gjynahet e Abdilah bin Kajsit dhe në Ditën e Kijametit mundësoj që të hyjë në vende fisnike,,**.

Ebu Burde tha: “Njëra është për Ebi Amirin dhe tjetra për Ebi Musain”.

56 KREU

LUFTA E TAIFIT E CILA U ZHVILLUA NE SHEVAL TË VITIT TË TETË

4324.Na ka treguar el-Humejdi i cili ka dëgjuar Sufjanin. na

ka treguar Hishami nga i ati i tij. ky nga Zejnebi bija e Ebi Selemes. kjo nga e ëma e saj Umme Seleme r.a. se ka thënë:

“Hyri te unë Pejgamberi s.a.v.s. e te unë ishte Muhannethi. E dëgjova duke i thënë Abdilah bin Ebi Umijes: ``o Abdullah. si thua nëse All-llahu na e çliron Taifin nesër. Ti e ke bijën e Gilanit. ajo pranon për katër dhe pason me tetë. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Ata asnjëherë nuk do të hyjnë te ju”**. Ibn Ujejne ka thënë si dhe Ibn Xhurejxhi ka thënë: elMuhannth Hejti.

Pastaj na ka treguar Mahmudi, na ka treguar Ebu Usame nga Hishami si kjo dhe ka shtuar: “Kjo atë ditë ishte rrethekimi i Taifit...

4325.Na ka treguar Ali bin Abdilahi, na ka treguar Sutiani nga Amri, ky nga Ebi el-Abbasi - poet i verbër, ky nga Abdilah bin Umerri se ka thënë:

“Kur e rrethekoi Resulullahi s.a.v.s. Taifin dhe nuk al-Titi prej tyre kurgjë tha: **“Ne insha-All-llah do të nisemi me karvanet tona”**. Disa sikur u zhagitën dhe thanë: “Do të shkojmë por nuk do ta çlirojmë?!, Dhe tha përsëri se do të nisen karvanet the dhe nesër shkojmë në luftë. Të nesërmen i goditën plagët, dhe tha: “Ne insh-All-llah nesër kthehemi (për në Medine),,.

Kjo ata i habiti, por Pejgamberi s.a.v.s. qeshi. “Sufjani tha se do të kthehemi dhe qeshi,,. Thotë se el-Humejdi ka thënë se Sufjani na e ka treguar lajmin në tërësi.

4326, 4327.Na ka treguar Muhammed bin Beshshari, na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu'bete nga Asimi i cili thotë se ka dëgjuar Eba Uthmanin duke thënë:

“Kam dëgjuar Seadin, ai është i pari i cili gjuajti shigjetën në rrugë të All-llahut dhe Eba Bekren, i cili kishte hypur lart ne fortifikatën e Taifit, bashkë me këta ishin edhe disa njerëz që erdhën te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i thane se kemi dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë:

“Kush e thërret tjetër kendin përveç babit të tij, e këtë e bën

duke e dijtur, Xhenneti për atë është haram”.

Hisharni thotë se i ka lajmëruar Ma,merri nga Asimi, ky nga Ebi el- Alije ose nga Ebi Uthman en-Nehdij se ka thënë se kam dëgjuar Seadin dhe Eba Bekren nga Pejgamberi s.a.v.s.. Asimi ka thënë se te ai kanë prezentuar dy burra në të cilët mund të llogariste. I tha: “po,,. Njëri prej tyre gjuante me shigjetë në rrugë të Alblahut kurse tjetri zbriti të Pejgamben s.a.v.s. i njëzet e treti prej Taifi.

4328.Na ka treguar Muhammed bin el-Alai, na ka treguar Ebu Usame nga Burejd bin Abdilahi. ky nga Ebi Burde. ky nga Ebi Musa r.a.. i cili ka thënë:

“Unë isha te Pejgamberi s.a.v.s. kur ai ishte në el-Xhi.rane në mes Mekkës dhe Medinës me ata ishte Bilali. atëherë i erdhi Pejgamberit s.a.v.s. një arab dhe i tha:”A nuk më jep atë që ma premtove?.. Ai i tha “Përgëzoi...Tha se e teproi ndaj tij me “përgëzoi”. Atëherë iu drejtua Ebi Musait dhe Bilalit i hidhërnar dhe tha:

“E refuzoi përgëzimin. pranojeni ju dy.`. Ata thanë: “e pranuan... Pastaj kërkoi një enë në të cilën kishte ujë; lau duart dhe fytyrën. pështyu dhe tha:

“Pini nga ajo. Lani fytyrat dhe qafën tuaj dhe përgëzoni”

E morrën enën dhe vepruan ashtu. Në ndërkoh thirri Ummi Seleme që t.i lënë edhe asaj pak. I lanë asaj pakë nga ajo”.

4329.Na ka treguar Jakub bin Ibrahim, na ka treguar Ismaili, na ka treguar Ibn Xhurejxhi i cili thotë se e ka lajmëruar Atai se Safvan bin Ja,la bin Umejje e ka lajmëruar se Ja,la ka thënë:

“Dëshiroj ta shoh Pejgamberin s.a.v.s. kur do të shkoj te ai.Kur pejgamberi s.a.v.s. ishte në el-Xhi,rane- i cili ishte me tesha me të cilat ishin mbuluar edhe njerëzit tjerë- i erdh një arab i veshur me një xhube të aromatizuar dhe tha: ``O Resulullah, çka thua për njeriun i cili ka veshur ihramin për Umre duke patur edhe xhuben të aromatizuar?,, Umerri i dha shenjë Ja,lait që të

afrohet. Erdh Ja,lai dhe e futi kokën e vetë kur e panë Pejgamberin s.a.v.s. të skuqur në fytyrë, pasi u qetësua **pyeti:**”**Ku është ai që më pyeti pak më parë për Umren?**” Burri iu afrua e ai vazhdoi:

“Aromën që e ke laje tri herë kurse xhaben çvishe pastaj vepro në Umre sikur me qenë në Haxh.”

4330.Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Vuhejbi nga Amër bin Jahja, ky nga Ubade bin Temimi, ky nga Abdullah bin Zejd bin Asimi i cil ka thënë:

“Kur ia plotësoi All-llahu Resulullahit s.a.v.s. ditën e Hunejnit, ua ndau njerëzve, atyre që kishin prannar Islamin rishtaz ¹⁶⁶ dhe Ensarëve nuk iu dha kurrjë. Ata sikur u gjetën në pozitë jo të barabrtë, andaj ai iu drejtua:

“O Ensarij, a nuk ishit ju në dalalet e Alillahu u udhëzoi përmes meje, ishit të shpartalluar, All-llahu përmes meje iu bashkoi, ishit të varfër e All-llahu iu pasuroi përmes meje!”

Sa herë që thoshte diçka ata përgjigjeshin: All-llahu dhe i Dërguari i Tij janë më bujarët.. Ai tha: ‘Çka ju pengon që të mos i përgjigjeni Resulullahit s.a.v.s.?.. Tha(përsëri se) sa herë që thoshte diçka ata përgjigjeshin: “All-llahu dhe i dërguari i Tij janë bujarët...”

Tha: “Sikur të dojshit do të thoshit se na ke ardhur me këtë dhe me këtë. A nak jeni të kënaqur që njerëzit të shkojnë me një dele ose me një deve dhe të.shkoni me Pejgamberin s.a.v.s. në shtëpit tuaja? Po të mos ishte shpërngulja- hixhreti, unë do të isha njëri prej Ensarëve. Po të kishin marrë njerëzit rrugën për në nd~nje loginë unë do të isha nisur për në luginën e Ensarijve. Ensarët kanë gëzofin, kurse tjerët kanë kapuçin e gëzofft. Pas meje ju do të ndesheni me vetminë. Duroi deri sa të më takoni

166. Ata që pranorin Islamin fillimisht me urdhër të Alillahut xh.sh. Peigamberi as. u jepte përparësi në ndarjen e presë së luftës bile edhe të të dhënave tjera feare si zekati, sadakaj etj. Kjo kishte për qëllim përforcimin e tyre në fe.

te Kroni”.¹⁶⁷

4331 .Më ka treguar Abdullah bin Muhamrnedi, na ka treguar Hishami, na ka lajmëruar Ma,me’Ti nga ez-Zuhrijji, i cili thotë se i ka lajmëruar Enes bin Maliku r.a., i cili ka thënë:

“Disa prej Ensarëve- atëherë kur All-llahu ia plotësoi atë që ia premtoi nga pasuria e Hevazinëve, Pejgamberi s.a.v.s. filloi t,ju ndajë njerëzve nga njëqind deve- ata thanë:

“E faltë All-llahu Resulin e Tij s.a.v.s. që iu jep kurejshitëve e neve nuk na jep, edhe pse shpatat tona pikojnë gjakun e tyre (kundërshtarëve),,. Enesi thotë se për këtë dëgjoi Resulullahi s.a.v.s. dhe te Ensarinjtë dërgoi dikend dhe i tuboi në një kulm të ngritur prej lëkurës së shtavitur. ku nuk thirri tjetër kend përveç atyre. Pasi u tubuan u ngrit Pejgamberi s.a.v.s. dhe tha:

“Çka është biseda që e kam dëgjuar prej jush?

Disa fukaha¹⁶⁸ të Ensarinjëve thane se të parët e tyre nuk kanë thënë diçka. “o i Dërguar i All-llahut... kurse dikush prej njerëzve kanë thënë: “E faltë All-llahu Resulin e Tij s.a.v.s.. iu jep kurejshitëve e neve nuk na jep edhe pse shpatat tona pikojnë gjakne tyre (kundërshtarëve)...

Pejgamberi s.a.v.s. tha:

“Unë u jap burrave të cilët janë të ri në kuptim kohor nga pabesimi i tyre me qëllim që t’i përvetësoj. Ju a nuk jeni të kënaqur që njerëzit të shkojnë me pasur’ e ju bashkë me Pejgamberin s.a.v.s. të shkoni me karvanet tuaj? Pasha All-llahun, kjo që ju mundon juve është më mirë se sa ajo që i mundon ata”.

Atëherë thanë: “o i Dërguar i All-llahut ne pajtohemi me këtë,,.

167.Kroni në këtë pjesë të hadithit nënkupton një nga dhuntitë që do t’i jepen Pejgamberit a.s. në Ditën e Kijametit. Në mes tjerash do t’i jepet edhe Kroni përmes të cilit do të freskohen ata që kanë plotësuar praktikën dhe traditën e Muhammedit a.s.

168. Fekih; shumësi fukaha është grup e njerëzve të cilët kanë specializuar të drejtën Islamesheriatin. andaj quhen fukaha

Pejgamberi s.a.v.s. në këtë iu përgjigj:

“Ju do të ndodheni para rasteve shumë të rënda. Duroni deri sa të takoni All-llahun dhe të Dërguann e Tij s.a.v.s. Djeni se unë do të kem Kronin,,.

Enesi ka thënë: “Po vështirë të durojnë,,.

4332.Na ka treguar Sulejman bin Harbi. na ka treguar Shu.be nga Ebi et-Tijahi. ky nga Enesi. i cili ka thënë:

“Në ditën e Çlirimit të Mekës. Resulullahi s.a.v.s. ndau prenë në mes të Kurejshitëve për çka u hidhëruan Ensarinjtë. Atëherë Resulullahi s.a.v.s. tha:

“A nuk kënaqeni që njerëzit të shkoinë me dynjanë e tyre e ju të shkoni me Resulullullin s.a.v.s.?”

“Po. si jo”, thanë.

Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Po ta marrin njerëzit ndonjë luginë ose rrëzë, unë do të merrja luginën e Ensarinjëve ose rrëzën e tyre”.**

4333.Na ka treguar Ali bin Abdilahi. na ka treguar Ez’ heri nga Ibn Auni. na ka lajmëruar Hisham bin Zejd bin Enesi ky nga Enesi r. a., i cili ka thënë:

“Në ditën e Hunejuit luftuan Hevazinët dhe Pejgmberi s.a.v.s. me dhjetë mijë dhe të lirët. disa u kthyen. Ai (Muhammedi a.s.) thirri: **“o Ensarinjë!”** Ata thanë: “Si urdhëro o i Dërguar i All-llahut. si urdhëro, ne jemi nën urdhrin tëndë... Pejgamberi s.a.v.s. zbriti dhe tha:

“Unë jam rob i All-llahut dhe i Dërguar i Tij. Politestët dështuan humbën”.

Të lirëve dhe Muhaxhirëve u ndau. ndërkaq Ensarinjëve nuk iu dha kurrgjë. Këta thanë se thirri ata dhe hyni nën këtë kube dhe u tha:

“A nuk ju kënaq që njerëzit të shkojnë me dele dhe deve e ju të shkoni me Resulullahin s.a.v.s”. Pejgamberi

s.a.v.s. vazhdoi: **“Po te marrin njerëzit ndonjë luginë e Ensarinjtë marrin rrëzon unë do të zgjidhja rrëzën e Ensarinjëve”.**

4334.Na ka treguar Muhammed bin Bishari. na ka treguar Gunderi. na ka treguar Shu.be i cili thotë se ka dëgjuar Kataden. ky nga Enes bin Maliku r.a. se ka thënë se Pejgamberi s.a.v.s. i tuboi disa njerëz prej Ensarinjëve dhe u tha:

“Me të vërtetë, Kurjeshitët janë të rij ata janë afër injorancës dhe të këqijave. Una kam dashur që t’i afrojë ata dhe t;ua zbusë zemrat. Ju a nuk jeni të kënaqur që njerëzit të kthehen me dynjanë e ju të ktheheni me Resulullahin s.a.v.s. nëpër sllopitë tuaj?” Thanë: **“Po si jo,,. Ai tha:**

“Po të marrin njerëzit ndonjë luginë e Ensarinjtë marrin rrëzën unë do të merrja luginën e Ensarinjëve ose rrëzën e Ensarinjëve”.

4335.Na ka treguar Kabisa, na ka treguar Sufjani nga el-A’meshi, ky nga Ebi Vaili, ky nga Abdilahi, i cili ka thënë:

“Kur e ndau Pejgamberi s.a.v.s. pjesën e Hunejnit, një burrë nga Ensarët tha se këtë nuk e ka bërë për hirë të All-llahut. Unë shkova te Pejgamberi s.a.v.s. dhe e informova. Ai ndërroi fytyrën dhe dha:

“All-llahu e mëshiroftë Musain, e munduan më shumë se kjo, por ai duroi”.

4336.Na ka treguar Kutejbe bin Seidi. na ka treguar Xherir nga Mensuri. ky nga Ebi Vaili. ky nga Abdilahi r.a., i cili ka thënë:

“Ditën e Hunejnit njerëzit u prekën -.në Pejgamberin s.a.v.s., El-Akr’ eit i dhe njëqind deve. Ujejnes gjithashtu i dha si atij, ju dha deh njerëzve. Dikushi tha se me këtë ndarje nuk kanë patur për qëllim kënaqësinë e All-llahut. Thashë: “Do ta lajmëroj jgamberin s.a.v.s.!”

Tha (Pejgamberi a.s.): **“All-llahu e mëshiroftë Musain, e munduan më shumë se kjo, por ai duroi”.**

4337.Na ka treguar Muhammed bin Bishari, na ka treguar Muadh bin Muadhi, na ka treguar Ibn Auni nga Hisham bin Zejd bin Enes bin Maliku, ky nga Enes bin Maliku r.a., i cilika thënë:

“Në ditën e Hunejnit u nisën Hevazinët, Gatfanët dhe disa të tjerë të cilët me veti kishin marrë bagëtinë dhe anëtarët e familjeve¹⁶⁹⁾Kurse me Pejgamberin s.a.v.s. ishin dhjetë mijë dhe të lirët, të cilët u kthyen dhe gati ngeli i vetëm. Atë ditë bëri dy thirrje duke mos i përzier njërën me tjetrën.U kthye kah e djathta dhe tha:

“O Ensarinjë!?”

“Si urdhëro, or i Dërguar i All-llahut, përgëzo se ne jemi me ty!..

Ai ishte hypur në mushkën e tij të bardhë. zbriti dhe tha:

“Unë jam rob i All-llahut dhe i Dërguar i Tij, politestët humbën!?”

Atë ditë shumë pre të luftës shumë pasuri të cilën ua ndau Muhaxhirëve dhe të lirëve. kurse Ensarinjëve nuk iu dha kurrgjë. Ensarinjtë thanë:

“Kur është më rëndë thirrëmi ne. kurse prenë ia jep tjetër kujt!.. Atiji arriti kjo bisedë, i tuboi nën një kube dhe iu tha:

“O Ensarinjë, çka është kjo bisedë që e kam dëgjuar prej jush?

Ata heshtën. Përsëri iu tha:

“o Ensarinjë, a nuk kënaqeni që njerëzit të shkojnë me dynjanë e ju të shkoni ngadalë me Resulullahin s.a.v.s.

169. Politeistët kur niseshin në luftë zakonisht me veti merrnin tërë pasurinë që kishin me veti bile merrnin edhe anëtarët e familjeve me qëllim që të jenë sa më shumë në numër. Kjo, sipas tyre, do të frikësonte muslimanët nga numri i madh.

nëpër shtëpit tuaja?”

Thanë: “Po si jo”. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. tha:

“Po të marrin njerëzit ndonjë luginë e Ensarinjtë marrin rrëzën unë do të zgjidhja rrëzën e Ensarinjëve”.

Hishami ka thënë: ‘Thashë o Eba Hamza, ti e dëgjoje këtë!?, U përgjigj: ‘Si të ikja nga ata!?,

57 KREU

USHTRIA E ZGJEDHUR KAH ANA E NEXHDIT¹⁷⁰

4338.Më ka treguar Ebu el-Nu,mani. na ka treguar Iammadi. na ka treguar Ejubi nga Nafiu. ky nga Ibn Umerri r.a.. i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. dërgoi një ushtri elite në drejtm të Nexhdit në mesin e të cilëve isha edhe unë. Gjuetarët tanë numronin dymbëdhjetë deve të cilët i transmetuam deve pas deveje e kur u kthyem numronim trembëdhjetë deve...

58 KREU

PEJGAMBERI S.A.V.S. DËRGOI HALID BIN VELIDIN TE BENI XHEDHIMI

4339.Më ka treguar Mahmmudi, na ka treguar Abdurrezaku, na ka lajmërnar Ma’merri. Dhe më ka treguar Nuajmi, na ka lajmëruar Abdullahi. na ka lajmërnar Ma.merri nga ez-Zuhrijji. ky nga Salemi. ky nga i ati i tij se ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. dërgoi Halid bin Velidin te Beni Xhedhime të cilët i thirri në Islam. Ata sikur nuk deshtën të thonë

170. Es-Serij-je sipas komentit të Askalanit dhe Eutorit të komentit të Buhariut; Umdetul Karië është ushtri elite e cila numron maksimalisht deri në 400 ushtarë.

se kanë pranuar Islamin, por thonin *sabe,na, sabe,na*.¹⁷¹ Përë këtë Halidi vrau dhe zuri robë. Neve na dha nga një robëreshë. Ndërkaq një ditë Halidi na urdhëroi që t, i vrasim robëreshat, unë kundërshtova: “Pasha All-llahun, nuk do ta vrasë robëreshën time e as që do të lejoj shokët e mij që t,i vrasin ato,,. Shkuam te Pejgamber s.a.v.s. dhe ia përmendëm rastin, Pejgamberi s.a.v.s. ngriti duartë dhe tha:”o **Zot, unë jamë më i pastër nga ajo që ka bë Halidi**”.E tha dy herë...

59 KREU

ZGJEDHJA E ABDILAH BIN HUDHAFFE ESSEHMIJ DHE ALKAME BIN MUXHEZIZ EL,MUDLEXHLJ- THUHET SE KJO ISHTE ELITA E ENSARINJËVE

434O.Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Abdulvahidi, na ka treguar el-A,meshi, i cili thotë se i ka treguar Sead bin Ubejde nga Ebi Abdurrahmani, ky nga Aliu r.a., i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. dërgoi një ushtri elite dhe angazhoi një burrë nga Ensarët dhe i urdhëroi që ta dëgjojnë. Ai u hidhërua dhe tha:

“A nuk ju ka urdhëruar Pejgamben s.a.v.s. që të më dëgjoni?,,

“Po,,, thanë.

“Atëherë më sjellni dru,,,

I sollën. Tha të ndezin zjarrin dhe e ndezën. Tha: “Hyni,,, Ata filluan të shtyhen që të hynë brenda sa që shtynin njëri tjetrin

171.Sabe'na do të thotë se ka pranuar fenë mandeiste që nënkupton se kanë refuzuar të pranojnë Islamin nga frika e Kurejshitëve, përndryshe në ndërdijen e tyre ata patën pranuar Islamin.Këtë termë Kurejshitët e përdornin qëllimisht kundër Muhammedit a.s. dhe kundër muslimanëve. .

dhe thonin: “Do të ikim te Pejgamberi s.a.v.s. që të ikim prej zjarrit... Kështu vazhduan deri sa u fik zjarri. Pas kësaj u qetësua. Për këtë e informuan Pejgamberin s.a.v.s. i cili tha:

“Po të kishit hy nuk do të delnit deri në Ditën e Kiametit. Dëgjueshmëri dahet në të mirë”.

60 KREU

DËRGIMI I EBI MUSA DHE MUADHIT NË JEMEN PARA HAXHXHIT TË LAMTURMIRËS

4341, 4342. Na ka treguar Musa, na ka treguar Ebu Avane, na ka treguar Abdul Meliku nga Ebi Burde se ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. dërgoi Eba Musa dhe Muadh bin Xhebelin në Jemen. Ka thënë se ka dërguar secilin prej tyre në një krahinë. Ka thënë se për në Jemen ka dërguar dy vetë për dy krahina. Pastaj i porositi:”**Lehtësoni dhe mos randoni, afroni dhe mos i refuzoni**”.Secili prej tyre u nis për në punë të vete. Secili prej tyre kur shkonte te vendi i vet afër kishte shokun dhe i dërgonin të fala njëri tjetrit. Muadhi kishte ar shokun e tij Ebi Musain. Një ditë hypur në mushkën e tij erdhi te ky. Atë e gjeti ulur e rreth tij ishin tubuar disa njerëz. Njëri kishte lidhë duart e veta rreth qafës. Muadhi e pyeti:

“O abdullah bin kajs kush është ky?,,

“Ky është një burrë i cili ka mohuar Islamin pasi ka pranuar,,. tha se nuk do të kthehem deri sa ta vrasë. I tha se po që se ka ardhë për këtë,të zbresë. Tha se nuk do të zbresë deri sa ta vrasë. Urdhëroi dhe e vranë. Pastaj zbriti dhe tha:

“O Abdullahi¹⁷² kur e lexon Kur'anin?”

“Lexoj në mëngjez e në mbrëmje”, iu përgjigj ai.

“Po kur e lexon o Muadh?”ia ktheu. Ai iu përgjigj:

172.Abdullah është nofka e Ebi Musait.

“Në fillim të natës flejë, pasi kalon një pjesë e natës çohem dhe lexoj atë që më ka shkruar All-llahu dhe kështu mbaj llogari për sevapin dhe për jetën”.

4343. Na ka treguar Is'haku, na ka treguar Halidi nga eshShihani, ky nga Seid bin Ebi Burde, ky nga i ati i tij, ky nga Ebi Musa el-Esh'ariu r.a. se

Pejgamberi s.a.v.s. e ka dërguar për në Jemen dhe e pyeti për pijet të cilat prodhohen atje. Ai e pyeti se cilat jan ato. Tha: “Verë prej mjaltit dhe verë prej elbi,,. E pyeta Ebi Burden se çka është vera e mjaltit. Ai tha se është nektar i mjaltit. kurse vera e elbit eshte nektar i elbit. Ai (Pejgamberi a.s) tha:

“Gjithçka që të dehën është haram,,.

Këtë e transmeton edhe Xheriri dhe Abdulvahidi nga eshShibani. ky nga Ebi Burde.

4344. 4345. Na ka treguar Muslimi. na .ka treguar Shu.be, na ka treguar Seid bin Ebi Burde nga i ati i tij i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. e dërgoi gjyshin e tij Eba Musain dhe Mudhin në Jemen dhe i porositi:

“Lehtësoni dhe mos randoni, afroni dhe mos.i refuzoni dhe dëgjoni”.

Eba Musa i ka thënë:

O Pejgamber i All-llahut, në tokën tonë ka pije prej elbi; verë prej elbi dhe pije prej mjalti; verë mjalti.

Ai tha: **“Gjithçka që të denë është haram, shkoni”.**

Muadhi i ka thënë Ebi Musait: “Kur lexon Kur'an?” Ai është përgjigj:

“Në këmbë, ulur, duke udhëtuar dhe lexoj në mëngjez e në mbrëmje”. Ai i ka thënë: “Kurse unë zgjohem prej gjumi, mbaj llogari për gjumin siç mbaj llogari për jetën”. Ai vendoi një tendë dhe herë pas here vizitonin njëri- tjetrin. Një ditë Muadhi e vizitoi Eba Musain. Pa një burrë të çuditshëm për çka e pyeti se kush është ky. Ebu Musai iu përgjigj: “Ky është një hebre i cili pranoi

Islamin dhe përsëri refuzoi. Muadhi tha: “Do t,ia pres qafën’,,

Këtë (transmetim) e mbështet el-Akadiu dhe Vehbi prej Shu,bes. Veki,u, en-Nadri dhe Ebu Davudi kanë thënë nga Sub,beja, ky nga Seidi, ky nga i ati i tij, ky nga gjyshi i tij, ky nga Pejgamberi s.a.v.s. Këtë e transmeton Xherir bin Abdulhamidi nga eshShibani, ky nga Ebi Burde.

4346.Më ka treguar Abbas bin el-Velidi, ai është emNursijji, na ka treguar Absulvahidi nga Ejub bin Aidhi, na ka treguar Kajs bin Muslimi i cili ka thënë se ka dëgjuar Tarik bin Shihabin duke folur se i ka treguar EbuMusa el-Esh’ariu r.a. se ka thënë:

“Më dërgoi Resulullahi s.a.v.s. në vendin e popullit tim.¹⁷³ Kur u ktheva e takova Resulullahin s.a.v.s. në Mekke dhe më pyeti:

“A e ke bë haxhxin o Abdullah bin Kajs?”

“Po o Resulullah,, iu përgjigja.

“Si luteshe?,, më pyeti.

I thashë: ‘Ty të përgjigjem o Zot dhe lutesha më zë sikur luteshe ti’.

“A more me veti kur’anin?”

“Jo”, i thashë. Atëherë më tha:

“Atëherë bëje tavaf Qaben, bëje sa,jin në mes të Safasë dhe merrves pastaj hiqe ihramin,,,,,

Unë veprova kështu deri sa më krehi një grua prej grave të fisit Beni Kajs. Kështu kemi vepruar deri sa u bë kalif Umerri”.

4347.Më ka treguar Hibbani, na ka lajmëuar Abdullahi nga Zekerija bin Is,haku, ky nga Jahja bin Abdilah bin Sajfijji, ky nga Ebi Ma,bedi. zotniu i Ibn Abbasit r.a. se Resulullahi s.a.v.s. i ka thënë Muadh bin Xhebelit kur e dërgoi për në Jemen:

173. Ebu Musa el-Esha’ari ka qenë prej Jemeni që nënkuptohet se Pejgamberi s.a.s. e ka dërguar në Jemen si punëtor feje.

“Ti do të shkosh te një popull që janë prej Ehli Kitabëve.¹⁷⁴ Pasi të arrish atje thirri të dëshmojnë se nuk ka zot tjetër përveç All-lahut dhe se Muhammedi është i Dërguar i Tij. Nëse të përgjigjen atëherë tregoj se All-llahu ua ka bërë farz pesë kohë të namazeve për çdo ditë dhe natë. Nëse pranojnë edhe këtë, atëherë lajmëroi se All-llahu iu ka bërë farz që të japin zekatin i cili mereret prej pasanikëve të tyre dhe u jepet të varfërve të tyre. Nëse pranojnë edhe këtë atëherë ke për detyrë të respektosh pasurinë e tyre. Ruaju prej ankesës së të dëmtuarit sepse në mes tij dhe All-lahut nuk ka grilë (pengesë)”.¹⁷⁵

4348. Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Shu,be nga Habib bin Ebi Thabiti, ky nga Seid bin Xhubejri, ky nga Amër bin Mejmoni se Muadhi r.a. kur arriti në Jemen fali bashkë me ata namazin e sabahut dhe lexoi: “...e Perendia e ka marrë Ibrahimin për mik?!”.¹⁷⁶ një burrë nga populli tha: “Ummi Ibrahim lëshoi lotët e gëzimit,,.

Muadhi shtoi nga Shu,beja, ky nga Habibi, ky nga Seidi, ky nga Amri se Pejgamberi s.a.v.s. e dërgoi Muadhin për në Jemen i cili në namazin e sabahut lexoi suren emmisa dhe kur arriti te ajeti: “...e Perendia e ka marrë Ibrahimin për mik?!”. Një burrë që ishte pas tij tha: “Ummi Ibrahim lëshoi lotët e gëzimit,,.

61 KREU

DËRGIMI I ALI BIN EBI TALIBIT A.S. DHE HALID BIN VELIDIT NË JEMEN PARA HAXHXHIT TË LAMTUMIRËS

174. Popuj të Ehli Kitabëve sipas terminologjisë Kur'anore llogariten ata të cilët kanë marrë Shpalljen prej All-lahut xh.sh. e ata janë hebrenitë, të krishterët dhe muslimanët. Sipas këtij hadithi nënkuptohet se populli i Jemenit kishin pranuar hebreizmin. Këtë e vërtetojnë të dhënat historike.

175. Në bazë të këtij hadithi si dhe shumë haditheve tjera. duaja- ankesa e të dëmtuarit pranohet prej All-lahut xh.sh. drejt për drejtë.

176. En-Nisa, 125

4349.Më ka treguar Ahmed bin Uthmani, më ka treguar Shurejh bin Mesleme, na ka treguar Ibrahim bin Jusuf bin Isthak bin Ebi Is'haku, më ka treguar i ati im nga Ebi Is'haku se ka dëgjuar el-Berrain r.a. duke thënë: i

“Na dërgoi Resulullahi s.a.v.s. me Halid bin Velidin në Jemen. Thotë se pastaj e ka dërguar Aliun në vend të tij të cilit i ka thënë:”Urdhëroi shokët e e **Halidit kush do le të vazhdojë e kush nuk don le të kthehet**”. Unë vazhdova me atë dhe u pasurova me një numër okësh,¹⁷⁷

4350.Më ka treguar Muhammed bin Bishari na ka treguar Ruh bin Ubade, na ka treguar Ali bin Suvejd bin Menxhufi nga Abdilah bin Burejde, ky nga i ati i tij, i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. e dërgoi Aliun te Halidi që t’ia merrrë të pestën, unë e urreja Aliun. I thshë Halidit: “A nuk e sheh këtë?” Kur u kthyem te Pejgamberi s.a.v.s. ia përmenda atij këtë e ai tha:

“O Burejde, a e urren Alinn a?

“Po,,, iu përgjigja.

Ai tha:”Mos e urrej, atij i takon e pesta bile edhe më tepër se ajo”,

4351 .Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Abdulvahidi nga Umare bin el-Ka,ka,a bin Shubreme, na ka treguar Abdurrahman bin Ebi Nuami i cili thotë se ka dëgjuar Eba Seid el-Hudariun duke thënë:

“Ali bin Ebi Talibi r.a. dërgoi te Pejgamberi s.a.v.s. prej Jemeni arin e çmueshëm. por të papastruar nga dheu e thotë se e ndau në mes të katër personave: Ujejne bin Bedërit.Akra,a bin Habisit, Zejd ethajlit dhe i katërti ishte ose Alkameja ose Amer bin et-Tufejli. Dikushi nga shokët e tij tha: “Ne kemi më tepër të

177. Një okë është e barabartë me 400 drama = 1.244 kg.

drejtë se ata,,. Kjo i arriti Pejgamberit s.a.v.s., i cili tha:

“A nuk më besoni mua e unë jam i besaur çka ka në Qiell. Mua më vjen Lajmi nga qielli në mëngjez dhe në mbrëmje!?”

Thotë se u çua një burrë me sy të humbur, me fytyrë të zgjatur, me ballë të ngritur, e mjekër të lëshuar, kokën e rruajtur, i veshur me gunë tha: “o Resulullah’ frikësoju All-llahut!” Ai i tha: **“Imjери ti; a nuk jam njeriu që më së shumti i frikësohem All-llahut?”** Pastaj burri iku. Halid bin Velidi ka thënë: “o i Dërguar i All-llahut, t’ja këpus qafën?!” Ai tha: **“Jo. Mbase ai është prej atyre që falen,,.”**¹⁷⁸ Halidi tha: “Sa njerëz ka që falen e nuk e thonë atë që e kanë në zemër”. Atëherë Resulullahi s.a.v.s. tha:

“Unë nuk jam i urdhërnar që t’jua hap zemrat e njerëzve e as që të shkyej barqet e tyre,,. Pastaj shikoi kah ai e ai ishte ulur, (pejgamberi a.s.) vazhdoi:

“Nga pasardhësit tuaj do të lindin njerez të cilët do të lexojnë Librin e All-llahut shumë bukur e ajo nuk do të shkoj më tej se qafa e tyre, do të dalin prej feje sikur del shigjeta nga harku i shigjetës,,.

Më kujtohet se tha po qe se i arrini ata vritni sikur Themudin,”¹⁷⁹

4352.Na ka treguar el-Mekki bin Ibrahim nga Ibn Xhurejxhi, ka thënë Atai, ka thënë Xhabiri:

178.Nga hadthi kuptohet se muslimani që nuk fal namzin duhet të vritet edhe pse për këtë te shkollat juridike ka mendime të ndryshme të cilat mund t’i lexoni në Librin e namazit.

Pëmdryshe, Pejgamberi a.s. nga kundërshtimi që i bënë burri nuk nënkupton mohimin e tij për Pejgamber, por nënkupton kundërshtimin e tij për ndarjen që e bëri. Sipas kësaj ai nuk duhet të vritet, prandaj edhe Pejgamberi a.s. nuk i lejoi Halidit që ta vret.

179.Themudi; është popull i pejgamberit Hud.

“Pejgamberi s.a.v.s. e urdhëroi Aliun që të bëjë kamet duke qenë në Ihram. Mul;ammed bin Bekri shton nga Ibn Xhurejxhi. Atai. Xhabiri:

“Erdh Ali bin Ebi Talibi r.a. me robin e tij. Pejgamberi s.a.v.s. i tha:

“Me çka e ke bë nijet o Ali?”

“Ashtu si e ka bë Pejgamberi s.a.v.s.... iu përgjigj ai.

Ai i tha: **“Vazhdo të lutesh dhe qëndro në Ihram sikur je”**. Thotë: “Aliu pastaj dha dhuratë një kurban...

4353, 4354. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Bishër el-Mufaddali nga Humejd el-Tavili, na ka treguar Bekri se ky i kapërmendur Ibn Umerit se Enesi iu ka treguar se Pejgamberi s.a.v.s. ka bë nijet për Umre dhe HaxhXH dhe ka thënë:

Pejgamberi s.a.v.s. bëni nijet për HaxhXH dhe ne bashkë me atë. Kur iu afruam Mekkës tha: **“Kush nuk ka kurban le ta bëjë nijet për Umre”**.. Pejgamberi s.a.v.s. kishte kurbanin. Neve na arriti Ali bin Ebi Talibi i cili vinte prej Jemeni në haxhXH. Pejgamberi s.a.v.s. i tha:

“Me çka e ke bë nijet. Me ne e kemi familjen tënde”.

“Kam bë nijet ashtu si e ka bë Pejgamberi s.a.v.s”, tha ai.

Ai i tha: **“Vazhdo, se ne kemi një kurban”**.¹⁸⁰

62 KREU

LUFTA E DHI EL'HALISA¹⁸¹

4355. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Halidi, na ka

180. Hadithet që përmenden kurbanët për në haxhXH kanë për qëllim të sqarojnë se haxhXH kryhet në tri lloje. Në ato lloje ka haxhXH ku duhet patjetër të pritët kurban. Më gjërësisht për këtë lexo në Librin e HaxhXHit.

181 .El-Halisa është emër bari. .Emrin e merr në bazë të shtëpisë në të cilën ka qenë i venduar idhulli të cilin e adhuronin fiset arabe.

treguar Bejani nga Kajsi, ky nga Xherir, i cilin ka thënë:

“Ishte një shtëpi në xhahilijet të cilën e quanin Dhi el’Halisa dhe Qaben jemenase dhe Qaben e Shamit.¹⁸² Pejgamberi s.a.v.s. më tha: **“A nuk më leni rehat prej Dhi el-Halisa?”** U nisa me njëqind e pesdhjetë veta dhe e shkatërruam shtëpinë dhe vramë gjithë çka kishte brenda. Pastaj shkova te Pejgamberi s.a.v.s. dhe e lajmërova. Për këtë ai u lut për ne dhe për Ahmesin,,.

4356.Na ka treguar Muhammed bin el-Muthenna. na ka treguar Jahja. na ka treguar Ismaili. na ka treguar Kajsi i cili thotë se i ka thënë Xheriri r.a.. këtj i ka thënë Pejgamberi s.a.v.s.:

“A nuk më leni rehat prej Dhi el.Halisa?”- ishte një shtëpi në Hath.am të cilën e quanin qabe jemenase. U nisa me njëqind e pesdhjetë kalorës të Ahmesit të cilët ishin kalorës të njohur. Unë nuk isha përforcuar mirë në kalë e ai më ra në gjoks sa që pashë shenjat e gishtave në gjoksin tim dhe tha: ``o **Zot, përforcoje dhe bën që të jetë i udhëzuar drejtë**”.Shkuam atje e thyem dhe e dogjëm. Pastaj dërguam dikend te Resulullahi s.a.v.s. I dërguari i Xheririt i ka thënë: “Betohem në Atë që të ka dërguar me të Vërtetën. unë u ktheva e atë e lamë si deve shterpë. (Pejgamberi a.s.) atëherë tha: ``o **Zot bekoje kalin e Ahmesit dhe burrat e tij pesë herë**”.

4357.Na ka treguar Jusuf bin Musa. na ka lajmëruar Ebu Usame nga Ismail bin Ebi Halidi. ky nga Kajsi. ky nga Xheriri i cili ka thënë se atij i ka thënë Resulullahi s.a.v.s.:

“A nuk më leni rehat prej Dhi el-Halisa?” I thashë: “Po, si jo,,. U nisa me njëqind e pesdhjetë kalorës të Ahmesit të cilët ishin kalorës të njohur. Unë nuk isha përforcuar mirë në kalë. Këtë ia përmenda Pejgamberit s.a.v.s. Ai më ra me dorën e tij

182.Qabeja Jemenase dhe e Shamit është flala për anët e Qabes në drejtim të Jemeneit dhe në drejtim të Shamit.

në gjoksin tim sa që pashë shenjën e dorës së tij dhe tha: ``o **Zot, përforcoje dhe bën që të jetë i udhëzuar drejtë**”. Thotë se më pastaj nuk rashë nga kali. Dhi el-Halise ishte një shtëpi në Jemen Shtëpia ishte e Hath, amit dhe e Bexhiles, aty kishte idhuj të cilët i adhuronin. Ata e quanin qabe. Shkuam atje. e dogjëm dhe e shkatëruam. Ai thotë se kur shkoi në Jemen Xheriri. atje takoi një burrë i cili nxjerrte fall. Dikush i pat thënë se i dërguesi i Resulullahit s.a.v.s. është aty dhe se ka mundësi që të ta këpusë qafën. Ai tregon se duke qenë (fallxhori) ulur iu afrua Xheriri dhe i tha: “Do të thush fallin tënd dhe do të dëshmosh se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut. përndryshe do ta këpus qafën... Ai ka thyer ato dhe ka pranuar Islamin. Pastaj Xheriri ka dërguar një burrë prej Ahmesëve i cili mbante pseudonimin Eba Ertate te Pejgamberi s.a.v.s. që ta lajmërojë për këtë. Shkoi te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tha:

“o Resulullah, pasha Atë që të ka dërguar me të Vërtetën, unë erdha të të tregoj se ata i kam lënë si deveja shterp,,. Pejgamberi s.a.v.s. atëherë bekoi kalin e Ahmesit dhe burrat e tij pesë herë,,.

63 KREU

LUFTA E DHATU SELASIL¹⁸³ LUFTA E LAHMIT DHE XHUDHAMIT

Këtë e ka thënë Ismail bin Ebi Halid. Kurse Ibn Is,haku ka thënë nga Jezidi, ky nga Urvete se ajo është vendbanim i Bulejit. Udhrestes dhe Beni el-Kajnit.

183.Selasil; nga fjala silsil që.do të thotë zinxhir. Quhet lulta e të zotëve të zinxhirëve sepse politeistët ishin lidhur me zinxhirë në kuptim simbolik që të mos mundet askush t’i ndajë. Sipas variantit tjetër emrin e merr sipas burimit të quaitur Selasil i cili ndodhet në luginën në mes Vadi Kura dhe Mekkës.

4358.Na ka treguar Is,haku, na ka lajmëruar Halid bin Abdilahi nga Halid el-Hudhdhai, ky nga Ebi Uthmani se Resulullahi s.a.v.s. e ka dërguar Amër bin Asin kundër ushtrisë së Dhati e~Selasilit.(ai) Thotë se shkova atje dhe u thashë:

“Cilët njerëz i doni më së shumti?..

“Aishen... tha.

“Prej burrave?..

“Babain e saj..

“Tjetër?..

Tha: “Umerrin... Numroi disa burra dhe heshti nga frika se mos jam unë i fundit.

64 KREU

SHKUARIA E XHERIRIT NË JEMEN

4359.Më ka treguar Abdullah bin Shejbe el-Abesij, na ka treguar Ibn Idrisi nga Ismail bin Ebi Halidi, ky nga Kajsi, e ky nga Xheriri, i cili ka thënë:

“Isha në Jemen ku takova dy burra nga banorët e Jemenit-Dha Kilain dhe Dha Amrin- fillova t,iu tregoj për Resulullalin s.a.v.s. Dhe Amri i ka thënë se nëse është kjo çka na përmende në lidhje me shokun tënd, ne kjo na ka kaluar që nga koha.¹⁸⁴ Ata u nisën bashkë me mua dhe diku rrugës na takoi një kalorës nga Medineja. E pyetëm se ç,ka atje. Ai na tha se ka ndërruar jetë Resulullahi s.a.v.s. dhe se e ka zëvendësuar Ebu Bekri dhe njerëzit e mirë. Ata më thane të lajmëroja shokun tim se ne erdhëm dhe se ne do të kthehemi dhe u kthyem për në Jemen. E lajmërova

184. Me këtë ka për qëllim t'i tregojë Xheririt se ata djnë për paraqitjen e Pejgamberit të fundit sepse kanë lexuar në Tevrat. Sipas të dhënave historike banorët e Jemenit kanë pranuar fenë hebraike dhe kanë qenë mirë të infomuar për ardhmërinë e pejgamberëve.

Eba Bekrin me bisedën e tyre. Ai më tha: “Sikur të kishe ardhë meata?,, Pas një kohe me tha Dhu Amri:

“O Eba Xherir’ ti ke përparësi prej meje, por unë do të lajmëroj diçka: Ju arabët do të shkoni mirë për deri sa sunduesi juaj vdes, e zëvendësoni me tjetër. Kur i kanë shpatat në dorë e hidhërohen tamam si hidhërohen nbretërit, por edhe kënaqen sikur mbretërit’,.

65 KREU

LUFTA KUNDËR SHPATËS SË DETIT ATA TAKUAN NJË KARVAN TË KUREJSHITËVENËN UDHËHEQJEN E EBU UBEJDES

4360.Na ka treguar Ismaili i cili thotë se i ka treguar Maliku nga Vehb bin Kejsani, ky nga Xhabir bin Abdullahi r.a., i cili ka thënë:

“Resulullahi s.a.v.s. dërgoi një delegacion të përbërë rreth treqind veta në drejtim të bregut të detit dhe Eba Ubejde bin elXherahin e caktoi për udhëheqës të tyre. U nisëm dhe kur arritëm diku në rrugë na u harxhua ushqimi, andaj Eba Ubejdeja urdhëroi që të marrim ushqimin që kishte ushtria dhe e tubuam. Ushqimi në shumicë ishin hurmat, të cilin na e jepte për çdo ditë nga pakë derisa e harxhuam. Atëherë thashë: “Nuk ju mjaftojnë hurmat?,, Ai u përgjigj: “E gjetëm kërpinë¹⁸⁵ kur i harxhuam. Pastaj arritëm te deti. Aty rastësisht gjetëm një balenë që i përngjate kodrës. Populli hëngrën atë gjatë tetmbëdhjetë netëve. Pastaj Ebu Ubejdeja urdhëroi shërbëtorët e tij që të ngarkojnë dy brinjte dhe u nisëm dhe në rrugë nuk i gjeti asgjë,,.

185. Lloj bime; Cannabis sativa.

4361. Na ka treguar Ali bin Abdullahi, na ka treguar Sufjani i cili ka thënë se atë që e ruajtëm prej Amër bin Dinarit është ajo që ka thënë se ka dëgjuar Xhabir bin Avullahin duke thënë:

“Resulullahi s.a.v.s. na dërgoi neve me treqind kolorës. Udhëheqës i yni ishte Ebu Ubejde bin el-Xherahi. Synimi ynë ishte karvani i Kurejshitëve dhe qëndruam në bregun e detit gjysëm muaji. Na goditi uri e madhe deri sa hanim gjethe. Kjo ushtri u quajt Ushtria e Gjetheve. Uji i detit na nxori një breg një kafshë të cilës i thonin balenë prej të cilës hëngrëm gjysëm muaji. Hëngrëm nga yndyra dhe hlishi sa që u përforcuam fizilisht. Ebu Ubejdeja e mori një brinjë prej tij dhe ia dha një burri që ishte më i gjati në mesin tonë. Sufjani tha: “Sikur ta kisha marrë një brinjë!... pastaj e morri dhe ia dha një burri që ta vërë në deve.

Xhabiri ka thënë: “Ishte një burrë nga populli i cili therri tre kafshë, pastaj therri edhe tre kafshë, pastaj therri edhe tre të tjera dhe pastaj Ebu Ubejdeja e ndali,,.

Amëri thoshte: “Na ka lajmëruar Ebu Salihi se Kajs bin Seidi i ka thënë babit të tij: “Ishim me një ushtri ku na zuri uria,, . Ai tha:”Preni,,. Thotë:(ne) “preme,,. Thotë: “Përsëri u uritëm,,. Ai tha: “Preni,, e ky iu përgjigj “Preva,, Pastaj thotë se përsëri kishim uri. Tha ... U përgjigj ... Përsëri u .përgjigj: “I kreva,,.

4362. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja nga Ibn Xhurejxhi i cili thotë se e ka lajmërnar Amri se e ka dëgjuar Xhabirin r.a. duke thënë:

“E luftuam ushtrinë e gjethëve. Atë e udhëhiqte Ebu Ubejdeja. Na zuri uria e madhe. Valët e detit e nxorën në breg një peshk të ngordhur. Ishte aq i madh sa që nuk kishim parë te tillë; e quajshin balenë. Nga ajo hëngrëm gjysëm muaji. Ebu Ubejdega e mori një asht prej eshtrave të tij sa që kalorësit kalonin ndër atë. Ebu Zubejri ma ka lajmëruar se ka dëgjuar Xhabirin duke thënë se Ebu Ubejdeja ka thënë: “Hani,,. Kur u kthyem në Medina këtë ia përmendëm Pejgamberit s.a.v.s. i cili tha:

“Hani nga risku që ua ka nxjerrë All-llahu. Nëse keni

me veti na jepni edhe neve të hamë”. Dikushi solli një copë e ai hëngri,...

66 KREU

HAXHXHI I EBU BEKRIT ME NJERËZIT NË VITIN E NËNDË

4363. Më ka treguar Sulejman bin Davud Ebu er-Rebi.a. na ka treguar Fulejhi nga ez-Zuhrijji. ky nga Humejd bin Abdurrahmani. ky nga Ebi Hurejreja se Eba Bekër el-Siddiku r.a. e dërgoi në haxhXH të cilin e caktoi Pejgamberi s.a.v.s. për udhëheqës para HaxhXhit të Lamtumirës. ditën e kurbanit. në krye të një grupi që t.i lajmërojë njerëzit:

“Pas këtij viti nuk kanë të drejtë politeistët të bëjnë haxhXhin dhe të mos bejne tavafin rreth Qabes te çveshur- cullak...

4364. Më ka treguar Abdullah bin Rexhai, na ka treguar Israili nga Ebi Is,haku, ky nga el-Berrai r.a., i cili ka thënë: “Sureja e fiundit e cila është shpallur në tërësi është *sureja Beruetun*¹⁸⁶ dhe sureja e fondit që është shpallur është fundi i sures el-Nisaë:

“Ata, kërkojnë nga ti fetva (vendim). Thuaju (o Muhammed): “Perëndza u jep vendim për- kelulen - (njeruan që nuk le për trashëgimtar as prindër e as femijë”¹⁸⁷

67 KREU

DELEGACIONI I BENI TEMIMIT

4365. Na ka treguar Ebu Nuajmi, na ka treguar Sufjani nga Ebi Sahrete, ky nga Safvan bin Mahriz el-Mazeni, ky nga Imran

186. Sureja *beruetn* është sureja et-Tevbe.
En-Nisa. 176

bin Husajni r.a., i cili ka thënë:

“Erdh një delegacion i Beni Temimit te Pejgamberi s.a.v.s. i cili u tha: **‘Pranoni përgëzimin o Beni Temim,,.** Ata thanë: ‘o i Dërguar i All-llahut, na ke përgëzuar, na e jep pra!’” Kjo u pa në fytyrën e tij. Erdhi një delegacion tjetër prej Jemenit të cilëve u tha: **‘Pranoni përgëzimin pasi që nuk e pranojnë Beni Tenumët,,.** Thanë:”E pranuar o i Dërguar i All-llahut”.

68 KREU

IBN IS'HAKU KA THËNË: luftova kundër Ujejne bin Hasan bin Hudhejfe bin Bedër Beni el-Anber prej Beru Temimit. E dërgoi Pejgamberi s.a.v.s. te ata, i sulmoi dhe vrau disa njerëz prej tyre, kurse disa të tjerë i zari rob¹⁸⁸

4366.ëë ka treguar Zuhejr bin Harbi. na ka treguar Xheriri nga Umare bin el-Ka.ka.i. ky nga Ebi Zura.a. ky nga Ebi Hurejreja r.a. se ka thënë:

“Ende i dua Beni Temimët pas tre vetëve prej të cilëve dëgjova se kanë dëgjuar nga Resulullahi s.a.v.s. duke iu thënë: **“Ata janë më të fortit e ummetit tim kundër Dexhallit”.** Një robëreshë e zënë prej tyre ishte te Aisheja të cilës i tha: **“Liroje atë se ajo është prej fëmijve të Ismailit”.** Kur erdhën sadakat e tyre tha: “kjo sadaka është prej njerëzve ose popullit tim...”

4367.Më ka treguar Ibrahim bin Musa, na ka treguar Hisham bin Jusufi se Ibn Xhurejxhi i ka lajmërnar nga Ebi Ebi Mulejke se Abdallah bin ez Zubejri i ka lajmëruar se ai ka prijë para kalorësve

188. Vakidiu thotë se shkak i dërgimit të Ujejnes nga Pejgamben a s. ishte se ata patën sulmuar ca njerëz prej fisit Huza'a. pejgamberi a.s e dërgoi Vjejnën në krye të 50 ushtarëve, në të cilë nuk kishte sanjë nga Ensarët e as nga Muhaxhirët. Rezultati i luftës ishte në të mirë të muslimanëve.

të Beni Temimit të cilët ishin çuar kundër Pejgamberit s.a.v.s.. atëherë Ebu Bekri tha:

“E caktoi për udhëheqë el-Ka,ka bin ma,bed Ibn Zurare. Umerri për këtë tha: “Jo, e pat caktuar l-LEkra,a bin habisi,,. Ebu Bekri tha:

“Me këtë deshte vetëm të më kundërshtosh mua,,.

“Nuk kam dashur të të kundërshtoj,, iu përgjig Umerri.

Dialogu vazhdoi deri sa i ngritën zërat, andaj në lidhje me këtë u shpall: (El-Huxhurat,l):

“O ju që keni besuar! Mos nxitoni para urdhërit (dispozitës) së Perendisë dhe Pejgamberit të Tij dhe druani Perendisë!...” deri sa përfunduan...

69 KREU

DLEGACIONI I ABDUL KAJ SIT

4368.Më ka treguar Is,haku, na ka lajmëruar Ebu Am* elAkadij, na ka treguar KurTete nga Ebi Hamza se i ka thënë Ibn Abbasit r.a.:

“Unë kam një shtëmbë në të cilën fermentoj verën dhe pi prej saj si ëmbëlsi. Frikësohem që mos e teproj e po hy në gjynah. Një ditë u ula në pranin ë e disave dhe e zgjata ndejën sa që u frikësova se po gaboj diçka,,. Dhe tha: “Erdhi delegacioni i Abdul Kajsit te Resulullahi s.a.v.s. i cili u tha: **“Mirë se erdhën populli i pa turpërnar dhe të pathyeshëm,,.Dikush** tha: ``O i Dërguar i All-llahut, në mes nesh kemi politeistët e Madarit dhe ne nuk mund të vijmë te ty në përjashtim të mnajve të caktuar. Na trego diçka prej punëve, që nëse i kryejmë ato do të hyjmë në Xhennet, e ne të kemi mudësi që të lutemi me ato. Ai u tha:

“Ju urdhëroj me katër sende dhe ju ndaloj nga katër sende; besimi në All-llahan - a edini se çka është besimi në All-llahun? Të dëshmosh se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut- të falni namazin, të jepni zekatin, të agjëroni Ramazanin dhe të jepni nga

pasuria të pestën. Ju ndaloj prej katër sendeve; ajo që fermentohet në shtëmbë, prej kungullit të egër,¹⁸⁹ prej kocinjëve të hurmave dhe të mbushurit”.

4369.Na ka treguar Sulejman bin Harbi, na ka treguar Hammad bin Zejdi nga Ebi Xhemre, i cili thotë se ka dëgjuar Ibn Abbasin duke thënë:

“Te Pejgamberi s.a.v.s. erdh një delegacion i Abdul Kasit dhe thanë: o i Dërguar i All-llahut, kjo lagje është e Rebi.ave. ndërkaq në mes nesh dhe teje, pabesimtarët e Mudarit. kjo na mundëson që të vijmë te ty vetëm në muajt e caktuar; na urdhëro me sende të cilat do t.i kryejmë dhe do të lutemi me ato vetë. Ai u përgjigj:

“Ju urdhërojë me katër sende dhe ju ndaloj me prej katër sendeve; të besoni në All-llahun - të dëshmoni se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, kjo është lidhje e vetme- të falni namazin, të jepni zekatin dhe të jepni në emër të Albilahut të pestën nga fitimi i juaj. Ndërkaq ju ndaloj **prej asaj që fermentohet në shtëmbë, prej kangullit të egër, prej kocinjëve të hurmave dhe të mbushurit**”.

4370.Na ka treguar Jahja bin Sulejmani, na ka treguar Ibn Vehbi, më ka lajmëruar Ibn Amri. Dhe ka thënë Bekër bin Mudari nga Amër bin el Harithi, ky nga Bukejri se Keribi, zotëria i Ibn Abbasit i ka treguar se bn Abbasi, Abdurrahman bin Ez’heri dhe el-Misver bin Mahreme e kanë dërguar te Aisheja r.a. dhe thanë:

“Përcjeillni asaj selamin tonë dhe pyesni për dy rekatet pas nanazit të iqindisë, sepse ne kemi dëgjuar se ajo i falë ato, edhe pse ne kem’ dëgjuar se Pejgamberi s.a.v.s. ka ndaluar faljen e tyre. Ibn Abbasi ka thënë se unë dhe Umerri i el-Tihnim njerëzit për

189. Kungull i egër; citrullus colocynthis.

këtë.¹⁹⁰ Kurejbi ka thënë se hyra te ajo dhe e informova se pse më kanë dërguar. Ajo tha: “Pyete Ummi Selemen,,. Ju tregova atyre e ata më dërguan te Umm Selemeja sikur më dërguan te Aisheja. Umm’ Selemeja më tha:

“Kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. se ndalonte faljen e tyre, përkundër kësaj ai fali namazin e iqindisë pastaj hyri te unë. Te unë ishin disa gra prej Haramëve nga Ensarët dhe i fali dy rekate. Atëherë unë dërgova shërbëtoren time dhe i thashë: “Afroju ahër dhe pyete”, thotë Ummi Selemeja, “se o i Dërguar i All-llahut unë të kam dëgjuar se ti ke ndaluar të falen këto dy rekate, kurse tani të shoh se i falë!?” Nëse të jep ndonjë shenjtë, t’i pri Shërbëtoreja veproji kështu. Ai i dha shenjën me dorë e ajo e priti. Pasi kreu i tha:

“Oj bija e Ebi Umejjes, pyete për dy rekate pas namazit të iqindisë. Më kanë arddhur ca njerëz nga Abdul Kajsët të cilët kishin prannar Islamin. Ata më çelën punë me dy rekate të cilët i falja pas namazit të drekës, këto janë ato dy rekate”.

4371. Më ka treguar Abdullah bin Muhammed el-Xha, fiji, na ka treguar Ebu Amir Abdulmeliku. na ka treguar Ebu Ibrahim i cili është biri i Tahmanit. nga Ebi Xhemre. ky nga Ibn Abbasi r.a. i cili ka thënë:

“Xhumaja e parë në të cilën u tubuam, pas xhumasë të cilën e falëm në xhaminë e Resulullahit s.a.v.s.. ishte xhamia e Abdul Kaisit në Xhevathi; fshta në Bahrejn.’.

190. Nga teksti nënkuptohet se Ibën Abbasi dhe Umerri r.a. i kanë rrahur njerëzit nëse nuk kanë falur dy rekate namaz pas namazit të iqindisë.

**DELEGACIONI I BENI HANIFE DHE TREGIMI
I THUMAME BIN UTHALIT**

4372. Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka treguar el-Lejthi i cili thotë se i ka treguar Seid bin Ebi Seidise ka dëgjuar Eba Hurejren r.a., i cili ka thënë:

“Pejgamberi . s.a.v.s. dërgoi në drejtim të Nexhdit një kalorës. ky u kthye me një burrë prej Beni Hanifes të cilin e quanin Thumame bin Uthal. E lidhën për njerën prej të shtyllave të xhamisë. Doli Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tha:

“Çka ke ti, o Thumame?”

“Unë kamë një të mire. përgjigjet ai. Nëse më vret mua ke vra njerun e gjakut, e nëse fal, falë njeriun që falenderohet. Nëse dëshiron pasuri. kërko sa të duash...

E lanë ashtu deri të nesërmen. Ai përsërte pyeti:

“Çka ke ti, o Thumame?”

“Atë që të thashë: Nëse fal, falë njeriun që falenderohet,,

E la kështu deri ditën e pasnesërme dhe i tha:

“Çka ke ti. o Thumame?”

“Atë që të thashë,, tha ai.

Atëherë ai tha: **“Lirojeni Thumamen!”** E liruan e ai shkoi te një hurmë në abërsi të xhamisë dhe u la, pastaj hyri në xhami dhe tha:

“Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç Alillahut dhe dëshmoj se Muhammedi është i Dërguar i Alillahut. o Muhammed, pasha Alillahun, nuk ka pasur në fytyrë të tokës fytyrë që e kanë urrejtur ma tepër se fytyrën tënde, kurse tani fytyra yte për mua është fytyra më e dashur; pasha All-llahun, nuk ka pasur fe që e kam urrejtur më topër se fenë tënde, tani feja yte për mua është feja më e dashur; pasha All-llahun, nuk ka pasur qytet që e kam urrejtur më tepër se qytetin tënd, tani qyleti yt për mua është qyteti më i dashur. Po të më japish kalin tënd, do shkoja në

Umre. Çka thua?.”

Resulullahi s.a.v.s. e përgëzoi dhe e urdhëroi që të shkojë në Umre. Kur arriti në Mekke dikush i tha: “Mjerrë për ty?!,’ Ai u përgjigj: “Jo pasha All-llahun. Përkundrazi, unë pranova Islamin me Muhammedin të Dërguarin e All-llahut. Për All-llahun, ju në Jemame nuk do të fitoni asnjë kokër gruri po qe se nuk jep leje Pejgamberi s.a.v.s”.

4373.Na ka treguar Ebuel-Jemani, na ka lajmëruar Shuajbi nga Abdullah bin Ebi Hasani, na ka treguar Nafi bin Xhubejri nga Ibn Abbasi r.a., i cili ka thënë:

“Erdhi Museleme el-Kedhdhabi ¹⁹¹ në kohën e Resulullahit s.a.v.s. dhe filloi të thotë se nëse Muhammedi ia le misionin pas tij, atëherë do t’i besojë. Ai erdhi me një grup të madh prej popullit të vet të Resulullahi s.a.v.s.. bashkë me ata ishte edhe Thabit bin Kajs bin Shemmasi- e Resulullahi s.a.v.s. në dorë kishte një copë dege prej hurmës. u ndalpara Musejlemes e në prezencën e shokëve të tij dhe i tha:

“Sikur të më lypish këtë copë nuk do ta jap, çeshtja e yte është në Duartë e All-llahut, kur të dojë do të bënë helaq- zhduk. Unë ty të shoh ashtu si të kam parë. Ky është Thabit; do të përgjigjit.në vend meje”. Dhe u largua prej atyre”.

4374.Ka thënë Ibn Abbasi: “E pyeta për fjalën e Resulullahit s.a.v.s.: se ëndrën që e ka parë ti e kam paraë edhe unë, Ebu Hurejreja më ka lajmëruar se Resulullahi s.a.v.s. ka thënë:

“Kur fleja, pashë në duartë e mija dy tesa të arit. Më interesuan ata. Në ëndërr m’u shpall që të fryjë në ato. Unë i fryna e ato fluturnan. Unë i komentova me dy rrenacakët të cilët do të paragiten pas meje; njëri është el-Ansijji kurse tjetri është

191. Musejleme Kedhdhabi është njëri prej të cilëve pretendonte se është pejgamber prandaj edhe i është dhënë pseudonimi Musejleme rrenacaku.

Musejlemeja”.

4375.Më ka treguar Is,hak bin Nasri, na ka treguar Abdurezaku nga Ma,merri, ky nga Hemami i cili ka dëgjuar Eba Hurejren r.a. duke thënë

“Resulullahi s.a.v.s. ka thënë: **“Isha dake fjetur, kur më erdhën depotë e Tokës. Në duartë e mia m’i vunë dy tasa të arit të cilët morën tekbir. Mua m,u shpall që t’i fryjë, unë i fryna e ato shknan. Unë i komentova me dy rrenacakët në mes të cilëve jam unë; zotriu i San,asë dhe zotrinn e Jemames,’.**

4376.Na ka treguar es-Salt bin Muhammedi i cili thotë se ka dëgjuar Mehdiyy bin Mejmunin se ka thënë se ka dëgjuar Eba Rexha el-Araridijjin duke thënë:

“Adhuroshim gurin. Kur gjenim ndonjë gurë më të mirë se i pari e gjuanim të parin dhe e merrnim tjetrin. Kur nuk gjenim gur, mblidhnim copa atë dheut, e mjelnim delen dhe e perzienim dheun me qumshtin, pastaj e bëjnim tavaf. Kur hynte muaji Rexheb thonim:munes- esin-neti ¹⁹² dhe nuk përdornim shigjetat të cilat kishin hekur. as përdornim shtizën nëse kishte hekur, përndryshe i gjuanim dhe kështu hynin në muajin Rexheb”.

4377.Dhe kam dëgjuar Eba Rexhain duke thënë: “Unë isha fëmijë kur i erdh Shpallja Pejgamberit s.a.v.s. i ruaja devet e familjes sime. Kur dëgjuam ardhjen e tij ne ikëm, shknam në zjarr te Musejleme el-Kedhdhabi,,.

192. Munes-silul - esin-neti; pseudonim i muajit Rexheb. Kështu e quanin sepse muaji Rexhab bënë pjesë në tre muajtë në të cilët është e ndaluar lufta.

4378. Na ka treguar Seid bin Muhamrned el-Xhermijju, na ka treguar Jakub bin Ibrahim, na ka treguar ati im nga Salihu. ky nga Ibn Ubejde bin Neshiti (në një vend tjetër emri i tij përmendet si Abdullah) se Ubejdullah bin Abdilah bin Utbete ka thënë:

“Dëgjuam se Musejlemete el-Kedhdhabi ka ardhur në Medine dhe është vendosur në shtëpinë e el-Harithit. i cili e mbante vajzën e el-Harith bin Kurejzit e cila është nëna e Abdilal1 bin Amirit. I shkoi Resulullahi s.a.v.s. bashkë me Thabit bin Kajs bin Shemmasin i cili mtunte pseudonimin oratori i Resulullahit s.a.v.s. Resulullahi s.a.v.s. në dorë mbante një degë druri, u ndal dhe i foli. Musejlemeja i tha: “Nëse dëshiron që të të lejojmë të lirë në mes nesh dhe punës tënde na premto se do të ma besosh mua pas teje!.. Pejgamberi s.a.v.s. i tha:

“Po të ma lypish këtë degë të drurit, nak do ta japë. Unë kam parë ëndrrën tënde që e ke parë ti. Ky është Thabit bin Kajsi, do të përgjigjet në vend tim”. Dhe u largua Pejgamberi s.a.v.s...

4379. Ka thënë Ubejdullah bin Abdilahi: e pyeta Abdallah bin Abbasin për ëndrrën që ka **parë Resulullahi s.a.v.s. të cilën** e përmendi. Ibn Abbasi thase ma kanë përmendur se Resulullahi s. a. v. s. ka thënë:

“Isha duke fjetur e pashë në ëndërr se si m’i vanë në duar dy tasa ta arit. Unë i refuzova dhe nak i deshla. Më erdh një zë, unë i fryva e ato fluturuan. Këto i komentova me dy rrenacakët që do të paragiten”.

Ubejdullahi tha se njëri është el-Ansijji të cilin e vrau Fejruzi në Jemen dhe tjetri Musejlemetu el-Kedhdhabi.

RRËFIMI MBI EHLI NEXHRANIN

4380. Na ka treguar Abbas bin el-Husejni. na ka treguar Jahja bin Ademi nga Israili, ky nga Ebi Is'haku. ky nga Sillate din Zufer, ky nga Hudhejfeja i cili ka thënë:

“Erdhën el-Akibi dhe es-Sejjidi dy shokë prej Nexhrani te Resulullahi s.a.v.s. me dëshirë që ta tallin. Thotë se njëri prej atyre ka thënë shokut të tij

: “Mos u tall, pasha All-llahun! Nëse vërtetë është Pejgamber do të na mallkojë dhe prej këtij mallkimi nuk do të mund të shpëtojmë ne, por edhe pasardhësit tonë. Thanë: ne të japim atë që kërkove prej nesh. andej dërgojne ne një burrë të besueshëm. mos dërgo me ne tjetër kend përveç se njerint të besueshëm. Ai u tha: **“Unë do të dërgojë një njeri të besueshëm bile shumë të besueshëm”**. Iu vunë në disponim sahabet Resulullahit s.a.v.s. e ai tha:

“Çohu o Eba Ubejde bin e-Xherah”. Pasi u çua Resulullahi s.a.v.s. tha: **“Ky është i besauri i kësaj bese”**.

4381. Na ka treguar Muhammed bin Bishshari, na ka treguar Muhammed bin Xha'feri, na ka treguar Shu'beja i cili ka thënë se ka dëgjuar Eba Is'hakun nga SiLlate bin Zuferi, ky nga Hudhejfeja r.a. i cili ka thënë:

“Te Pejgamberi s.a.v.s. erdhën Ehli Nexhrani dhe hanë: “Na dërgo një njeri të besueshëm”. Ai iu përgjigj: **“Do të dërgojë te ju një burrë të besueshëm, vërtetë i besueshëm”**. Ai pasi vështroi njerëzit, dërgoi Eba Ubejde bin el-Xherahin”.

4382. Na ka treguar Ebu el-Velidi, na ka treguar Shu'beja nga Halidi, ky nga Ebi Kilabe, ky nga Enesi, e ky nga Pejgamberi s.a.v.s. i cili ka thënë:

“Secili ummet ka një besnik kurse besniku i këtij ummeti është Ebu Ubejde bin el-Xherahu”.

73 KREU

RRËFIM1 MBI UMANIN DHE EL-BAHREJNIN

4383.Na ka treguar Kutejbe bin Seidi, na ka treguar Sufjani i cili ka dëgjuar Ibn el-Munkedir Xhabir bin Abdilah in r. a. duke thënë:

“Më tha resulullahi s.a.v.s.: **“Po të më arrijë malli-pasuria e el-Bahrejnit do të jap kaq dhe kaq”**. (tre herë). Mirëpo, malli i eLBahrejnit nuk erdhi deri sa ishte gjallë Pejgamberi s.a.v.s. Erdhi në kohën e Eba Bekrit, atëherë ai thirri njërin i cili thirri: “Kujt i ka pasur Pejgamberi s.a.v.s. ndonjë borxh ose ndonjë premtim le të vijë te unë,,. Xhabiri tha: “hkova te Eba Bekri dhe e informova se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: **“Po të më arrijë malli -pasuria e el-Bahrejnit do të jap kaq dhe kaq”**. (tre herë). Thotë se ia ka dhënë. Xhabiri përsëri ka thënë: “Pas kësaj e takova në një rast Eba Bekrin, të cilit i lypa përsëri, por tani më nuk më dha. Shkova përsëri, përsëri nuk më dha. Shkova për së treti, përsëri nuk më dha. Atëherë i thashë: “Unë të dhashë e ti nuk më jep. Të erdha përsëri, ti nuk më dhe. Të erdha përsëri, ti nuk më dhe. osë të më japësh ose tregon koprraci ndaj meje,’. Thase bëhem koprrac ndaj teje. “A ka ilaç më të mirë se të jesh koprrac!?” E tha tri herë. “Herën e parë të dhashë sepse desha të të jap”.

Dhe nga Amri dhe nga Muhammed bin Aliu kam dëgjuar Xhabir bin Abdilahin duke thënë: “Vajta te ai dhe Eba Bekri më tha: numëroi ata,,. Unë i nururova dhe ishin pesëqind, pastaj tha: “Merr dy herë sa ato,,.

ARDHJA E EL-ESH'ARIJËVE DHE EHEI JEMENIT

Dhe ka thënë Ebu Musa nga Pejgamberi s.a.v.s.: **“Ata janë të mijtë dhe unë jam i tyre”**.¹⁹³

4384.Më ka treguar Abdullah bin Muhammedi dhe Is'hak bin Nasri të cilët kanë thënë se iu kanë treguar Jahja bin Ademi. na ka treguar Ibn Ebi Zaide nga i ati i tij. ky nga Ebi Is.luku. ky nga el-Esved bin Jezidi.e ky nga Ebi Musa r.a.. i cili ka thënë:

“Unë dhe vëllau im shkuam prej Jemeni. Një kohë qëndnam dhe nuk e shihnim Ibn Mes.udin prej farefisit të tij edhe atë prej hyrjedaljes së madhe dhe nevojës së madhe që kishin për atë.”.

4385.Na ka treguar Ebu Nuajmi, na ka treguar Abdusselami nga Ejubi, ky nga Ebi Kilabe, ky nga Zehdem', i cili ka thënë:

“Kur erdh Ebi Musa e nderoi lagjen prej Xheremit.¹⁹⁴ Ne ishim ulur e ai drekonte një pulë. Në mesin e njerëzve ishte një burrë ulur, e thiri atë të drekojnë bashkë me ç,rast tha: “E shihja sa hante diçka e unë e urrejta atë,,. Atij i tha çohu se e kam parë Pejgamberin s.a.v.s. se hante këtë (pulën). Prej atëherë jam betuar se edhe unë do të ha. Eja të të tregoj për betimin tënd. Ne, një delegacion prej el-Esh,arijve shkuam te Pejgamberi s.a.v.s., kërkuam që ta bëjmë, ai refuzoi. Ne përsëri kërknam që ta bajmë ai u betua që të mos e bëjmë. Pas një kohe Pejgamberit s.a.v.s. i arriti një deve, na urdhëroi që ta ndajmë në pesë pjesë. Kur e morëm thamë: “E harruam betimin e Pejgamberit s.a.v.s. Nuk

193. Nuk ka për qëllim lidhie farefisnore, por në mënyre falenderuese i përmend si të afërm të vetë, sepse në rastet më të vështira i kanë ndihmuar Pejgamberit a.s., qoftë edhe me jetë. 194. Xherem; emër fisi.

194.Xherem; emer fisi.

do të kemi sukses më asnjëherë,,. Shkova te ai dhe i thashë: ``o i Dërguar i All-llahut. ti u betove që të mos e bëjmë. ne e mbajtëm. Ai tha. **“Po, mirë. Unë nak betohem në ndonjë betim se po qe se shoh diçka më të mirë se ajo se nak e bëjë më të mirën”**.

4386.Më ka treguar Amër bin Aliu. Na ka treguar Ebu Asimi, na ka treguar Sufjani, na ka treguar Ebu Sahre Xhani,u bin Sheddadi, na ka treguar Safvan bin Mahriz el-Mazinijju, na ka treguar Umran bin Husajni i cili ka thënë:

“Erdhën Benu Temimët te Pejgamberi s.a.v.s. i cili u tha

“Përgëzoni o Beni Temimë”, .Ata thanë:

“Nëse na përgëzon, atëherë na jep dike. . thanë ata.

Resulullahi s.a.v.s. ndërroi në fytyrë. Erdhën disa njerëz prej Ehli Jemeneit të cilëve Pejgamberi s.a. v.s. iu tha:

“Merreni ju përgëzimin mbasi nuk e morrën Beni Temimët”.

“E kemi pranuar o i Dërguar i All-llahut,,. thanë ata.

4387.Më ka treguar Abdullah bin Muhammed el-Xha,fijji, na ka treguar Vehb bin Xherir, na ka treguar Shu’beja nga Ismail bin Ebi Halidi, ky nga Kajs bin Ebi Hazimi, ky nga Ebi Mesudi se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Besimi është këtu- duke dhënë shenjë nga ana e Jemenit kurse e keqeja është në zemrat e shërnguara dhe të dhëna pas kësaj bote, ata rrnë te bishti i devesë dhe atje ku dalin brinjë e shejtanëve; Rebi’a dhe Nadar”¹⁹⁵

195.Cilësitë negative të besimtarit Pejgamberi a.s. në këtë hadith i përmend në mënyrë simbolike pas dhënies së kësaj bote nëpërmes punës së teguar sikur që punojnë devetë e nuk dijnë se pse punojnë. Njëherit sheitanët këtu përmenden në kuptimin e nxitjes që i bëjnë besimtarit,sidomos në mëngjes që ta mos falin namazin e sabahut dhe nxities qe iu banin adhuresave të diellit. Fisi Reti’a dhe Nadar; dy fise hebraike, gjithashtu përmenden në kuptimin negativ.

4388.Na ka treguar Muhammed bin Bishari, na ka treguar Ibn Ebi Adijji nga Shu'beja, ky nga Sulejmani, ky nga Dhekvani, ky nga Eba Hurejreja r.a.,e ky nga Pejgamberi s.a.v.s.:

“Ju kanë ardhur populli i Jemenit, ata kanë zemrat më të mira dhe më të buta. Besimi është në Jemen, urtësia është e jemenasve, krenaria dhe **mburja janë te zotrnjtë** e deveve, qetësia dhe qëndrueshmëria është te populli i deveve’¹⁹⁶

4389.Na ka treguar Ismaili i cili thotë se i ka treguar Vëllau i tij nga Sulejmani, ky nga Theur bin Zejdi, ky nga Ebi el-Gajthi. ky nga Ebi Hurejreja se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Besimi është në Jemen kurse fitueja- shpifja është këtu, këtu del brini i shejtanit”.

4390.Na ka treguar Ebu el-Jemani, na ka lajmëruar Shnajbi, na ka treguar Ebu ez-Zinadi nga el-A.rexhi. ky nga Ebi Hurejreja r.a.. ky nga Pejgamberi s.a.v.s.. i cili ka thënë:

“Ju kanë ardhur populli i Jemenit ata kanë zemra të dobëta dhe shpirtin e butë. Drejtësia është e jemenasve edhe urtësia është e jemenasve”.

4391.Na ka treguar Abdani nga Ebi Hamza, ky nga el-A,meshi, ky nga Ibrahim, e ky nga Alkameja, i cili ka thënë:

“Ishim ulur me Ibn Mesudin, erdh Habbabi dhe tha:

“193. Nuk ka për qëllim lidhie farefisnore, por në mënyre falenderuese i përmend si të afërm të vetë, sepse në rastet më të

196.Sipas disa të dhënave historike dhe gienealogjike, populli i Medinës kanë prejardhjen prej Jemeni, andaj në hadith mund të kuptohet simpatia e Pejgamberit a.s. në mbështetjen që i bëna medinasit në. hixhretin e tij dhe njëherit jemenasit ishin ndër të parët që pranuan dargatat e Pejgamberit a.s. si duatë në Islam. Pra, kjo nuk nënkupton se e gjithë popullata e Jemenit janë ta mirë.

vështira i kanë ndihmuar Peigamberit a.s., qoftë edhe me jetë.
194. Xherem; emër fisi.

O Eba Abdirrahman, ata të rinjtë a mund të lexojnë Kur'an si lexon ti?!"

"Po të duash ti do t,i urdhëroj që të lexojnë,,, tha ai.

Tha: "Po,'. Ai atëherë tha: "Lexo o Alkame!'", Zejd bin Hudejri- vëllau i Zejad bin Hudejrit tha:

"I thua të lexojë Alkames edhpse ai nuk di të lexojë më mirë se ne?,,

"Për ty, po të tregoj se çka ka thënë Pejgamberi s.a.v.s. në lidhje me popullin tënd dhe popullin e tij,,. Dhe lexova pesëdhjetë ajete prej sures Merrjem. Abdullahi pyeti:

"Si të duket?,,

"Shumë mire!,,, tha ai.

"Atë çka leexoj unë lexoi edhe ai,,, tha Abdullahi. Pastaj u kthya kah Habbabi i cili kishte unazën e arit e i tha:

"A nuk merriton kjo unazë ta gjuash?.. Ai iu përgjigj

"Pas sodit ti më nuk do ta shohish- iu pëgjigj - dhe e gjuajti... Këtë e transmeton Ganderi nga Shu,beja.

75 KREU

RRËFIMI MBI DEUSIN DHE ET-TUFEDJL BIN AMËR ED-DUSIJI

4392.Na ka **treguar Ebu Nuajmi**, na ka treguar Sutani nga Ibn Dhekvani, ky nga Abdurahman el-A'rexhi, ky nga Ebi Hurejreja r.a., i cili ka thënë:

"**Erdh et-Tufejl bin Amri te Pejgamberi s.a.v.s. dhe tha:**
"Deusët u zhdukën, kanë bërë gjynah dhe kanë mohuar, lute al-llahun për ata?!" Ai tha: **`O Zot, udhëzojë Deusët dhe shpëtoj ata,,.**

4393. Më ka treguar Muhammed bin eLAlai, na ka treguar Ebu Usame. na ka treguar Ismaili nga Kajsi. ky nga Eba Hurejreja. i cili ka thënë: “Kur shkova te Pejgamberi s.a.v.s. ~atë rrugës thashë:

O natë sa e gjatë je dhe çfarë fshehtësirash mbanë Prej shtëpizave të pabesimit na ke shpëtuar.

Qoleja im gjatë rrugës refuzoi (fenë). Kur arrita te Pejgamberi s.a.v.s. i dhashë dorën. Duke ndejtur te ai, papritur erdhi qoleja. Pejgamberi s.a.v.s. më tha: “o **Eba Hurejre, ky është qoleja yte?**” **Thashë** këtë e kamë për hirë të All-llahut dhe e lirova...

76 KREU

RRËFIM! MBI TAJJI'IN DHE TREGIMI MBI ADIJJ BIN HATIMIN

4394. Na ka treguar Musa bin Ismaili, na ka treguar Ebu Avane, na ka treguar Abdulmeliku nga Amër bin Hurejthi. ky nga Adijj bin Hatemi. i cili ka thënë:

“Vajtëm te Umerri në një delegacion ai filloi t.i thirrë një nga një në emër. Unë e pyeta: “A nuk më njeh mua o emir i besimtarëve?.. Ai tha:

“Po. si jo. Pranove Islamin kur mohuan tjerët. erdhe kur tjerët ikën. qëndrove kur tjerët shkuan. pranove kur tjerët mohuan... Adijji atëherë tha: “Aëherë pra nuk ka rëndësi, ”.

77 KREU

HAXHXHI I LAMTUMIRËS¹⁹⁷

197. Haxhxhi i Lamtumirës ka qenë haxhxhi i fundit i Pejgamberit a.s. prandej edhe quhet Haxhxhi i Lamtumirës.

4395. Na ka treguar Ismail bin Abdilahi, na ka treguar Maliku nga Ibn Shihabi, ky nga Urvete bin ez-Zubejri, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë:

“U nisëm me Pejgamberin s.a.v.s. për në Haxhxin e Lamtumorës dhe bëmë nijetin edhe për Umre. Pastaj Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Kush ka kurban le ta bëjë nijet haxh me Umre. Mos e hiq ihramin deri sa ta hjekin të gjithë”**. Unë shkova në Mekke me atë edhe pse unë isha në menstracion. Nuk bëna tavafin as në mes Safasë dhe Merrves. U ankova te Pejgamberi s.a.v.s. i cili tha: **“Mbuloje kokën, krehi flokët dhe bëne nijet për haxh, leje Umren”**. Unë veprova kështu dhe kur përfundua me haxh Resulullahi s.a.v.s më çoi mua me Ahdurrahman bin Ebi Bekër el- Siddikun në Ten'im¹⁹⁸ dhe bëra nijetin për Umre. Ai tha: “Këtu është vendi i Umres tënde... Ajo thotë: “Ata që bënë nijetin për Umre bënë tavafin dhe në mes Safasë dhe merrves. pastaj hoqën ihramin. Pastaj bënë një tavaf tjetër pasi u kthyen prej Minnesë; ndërkaq ata që bashkuan haxh me Umren bënë një tavaf,..

4396. Më ka treguar Amër bin Aliu. na ka treguar Jahja bin Seidi. na ka treguar Ibn Xhurejxi i cili ka thënë se i ka treguar Atai nga Ibn Abbasi:

“Kur ka bërë tavafin në Qabe. ka hequr Ihramin. Pyeta prej kahit? Ai tha: “Ky është Ibn Abbasi!?... duke filluar prej Fjalës së të Lartëmadhërishmit (el-Haxh. 33): “... *pastaj, vendi i tyre (i thirjes) është te Faltoreja e lashtë*”. Prej urdhërave të Pejgamberit s.a.v.s. në Haxh e Lamtumorës

198. Ten'im është emri i xhamisë në afërsi të Mekkes e cila është kufiri i veshies së Ihramit për mekkasit. Ky vend quhet edhe Mikat për mekkasit. ishte edhe heqja e ihramit. Thashë se kja ka qenë pas Arefatit. Ai tha: “Ibn Abbasi e ka parë para dhe pas (Arafatit),,

4397. Më ka treguar Bejjani, na ka treguar el-Nadri. na ka lajmëruar Shu.beja nga Kajsi i cili ka thënë se ka dëgjuar Tarikun. ky nga Ebi Musa el Esh, ariu r.a. se ka thënë:

“Shkova te Pejgamberi s.a.v.s. në elbetha, ai më pyeti: “A e **bëne haxhxin?**” I thashë po. Ai më pyeti: “**Si e bëne nijetin?**” Iu përgjigja: “Me telbijen siç e bënte Pejgamberi s.a.v.s., Atëherë tha: “**Bëne tavalin rreth Qabes, në mes safasë dhe merrves pastaj hiqe Ihramin**”. Bëna tavafin rreth Qabes, në safa dhe merrve, pastaj shkova te një grua e kajsëve e cila ma kontrolloi kokën,,.

4398. Më ka treguar Ibrahim bin el-Mundhiri, na ka lajmëruar Enes bin Ijadi, na ka treguar Musa bin Ukbe nga Nafiu se Ibn Umerri e kalajmëruar se Hafsa r.a., gruaja e Pejgamberit s.a.v.s. e ka lajmëruar se Pejgamberi s.a.v.s. i ka urdhëruar gratë e veta që të heqin Ihramin në vitin e haxhxit të Lamtumirës, dhe Hafsa ka thënë: “Çka të pengon, Ai tha: “Kam shpaluar kokën dhe i kam venduar shenjë kurbanit tim prandej nuk do të heq Ihramin deri sa të presë kurbanin”.

4399. Na ka treguar Ebu el-Jemani, i cili thotë se i ka treguar Shuajbi nga ez-Zuhrijji. Dhe ka thënë Muhammed bin Jusufi, na ka treguar el-Euzai i cili thotë se e ka lajmëruar Ibn Shihabi nga Sulejman bin Jesari nga Ibn Abbasi r.a. se një grua prej Hth, amit e ka pyetur Resulullahin sa.v.s. në Haxhxin e Lamtumirës- el-Fadl bin Abbasi ka qeëë përcjellës i Resulullahit s.a.v.s. - ajo ka pyetur:

“O i Dërguar i All-llahut. detyrimi i All-llahut ndaj robërve të vet. të atin tim e gjeti në pleqëri të thellë. nuk kishte mundësi që të kalëroj karvanin, a të kryej borxhin e tij nëse e bëjë haxhxin? Ai u përgjigj:”Po”.

4400. Më ka treguar Muhammedi, na ka treguar Surejxh bin en Nu, mani, na ka treguar Fulejhi nga Nafiu, ky nga Ibn

Umerri r.a. se ka thënë:

“Erdhi Pejgamberi s.a.v.s. në vitin e Çlirimit i përcjellur nga Usame në devenë el-Kasvaë 199- me atë ishin edhe Bilali dhe Uthman bin Talha- deri sa u afrua te Qabeja pastaj i tha **Uthmanit: “Na sjell çelsin”**. Ia sollën çelsin dhe ia çelën derën. Hyri Pejgamberi s.a.v.s., Usameja, Bilali dhe Uthmani, pastaj ua mbyllën derën. Brenda ndenjën gë copë të gjatë të ditës, pastaj doli dhe filluan të hyjnë njerëzit. Unë ua tejkalova. Bilalin e gjeta në këmbë pas derës dhe e pyeta se ku u fal Pejgamberi s.a.v.s.. Ai u përgjigj se u fal në mes dy shtyllave të parme. Qabeja kishte gjashtë shtylla horizontale, ai është falur në mes dy shtyllave të përparme, kurse derën e ka lënë pas shpine. Me fytyrën e vet u drejtua më fytyrë në mes çatisë dhe murit. Ai thotë se harroi ta pyesë se sa fali. Në vendin ku ishte falë gjendej një mermer i kuq,,.

4401.Na ka treguar ebu el-Jemani, na ka lajmëruar Shuajbi nga ez-Zuhriji, më ka treguar Urve bin ez-Zubejri dhe Ebu Seleme bin Abdirrahmani se Aisheja, gruaja e Pejgamberit s.a.v.s. i ka lajmëruar ata se Safija e bija e Hajjit, gmaja e Pejgamberit s.a.v.s. në Haxhixhin e Lamtumirës kishte menstracionin. Pejgamberi s.a.v.s. pyeti:

“A ka ndejtur e mbyllur ajo?,,

Thashë se ka dal në Arafat o i Dërguar i Alillahut dhe ka bë tavafin rreth **Qabes. Pejgamberi s.a.v.s. tha:”Le të shkojë”**.

4402.Na ka treguar Jahja bin Sulejmani ky thotë se i ka treguar Ibn Vehbi, e ky thotë se i treguar Amr bin Muhamtnedi se i ati i ti; i ka nga Ibn Umerri r.a., i cili ka thënë:

“Ishim duke biseduar rreth Haxhixhit të Lamtumirës. kurse Pejgamberi s.a.v.s. ishte në mesin tonë. Ne nuk dinim se çka

200.Mesih el-dexhalli është njëra prej parashenjave të mëdhaja të Ditës së Kijametit sipas haditheve të Peigambeir a.s.

është Haxhxi i Lamtunirës. Falenderoi dhe madhëroi All-llahun. pastaj përmendi Mesih el-Dexhallin,²⁰⁰ e zglati pak bisedën rreth tij dhe tha:

“Të gjithë pejgamberët që ka dërguar All-llahu. kanë tërhequr vërrejtjen popullit të vetë. Kanë tërhequr vërrejtjen Nuhi dhe pejgamberët pas tij se në mesin tuaj do të paraqitet ai (Dexhalli). Nëse diçka e keni të paqartë rreth tij, nuk duhet ta keni të paqartë se Zoti i juaj nak mund t’ju fshihet juve tri herë. Vërtetë Zoti i jla; nak është qorr, ndërkaq ai syrin e djethhtë do ta ketë qorr, syri i tij daket sikur me qenë gacë e fikur”.

4403,..Dijeni se All-llahu ju ka bë haram hakun tuaj dhe pasurinë tuaj, si është haram kjo ditë e sodit në këtë qytet dhe në këtë muaj. A plotësova (misionin) tim?”, Thanë: “Po.. Ai atëherë tha: ``o Zot dëshmo (tri herë). Mjerrë për ju - keni kujdes mos ktheheni pas meje pabesimtarë që të pritai qahën e njëri tjetrit”.

4404.Na ka treguar Amër bin Halidi, na ka treguar Zuhejri, na ka treguar Ebu Is,haku i cili thotë se më ka treguar Zejd bin Erkanii se Pejgamberi s.a.v.s. ka luftuar në nëntmbëdhjetë lufa dhe se ai ka bë vetëm një haxhxi, pasi ka bë hixhretin e ai haxhxi ka qenë Haxhxi i Lamtunirës. Ebu Is,haku thotë: “Dhe në mekkë tjetër,,.

4405.Na ka treguar Hafsu bin Umerri, na ka treguar Shu,beja nga Ali bin Medruki, ky nga Ebi Zure,a bin Amër bin Xheriri, ky nga Xheriri se Pejgamberi s.a.v.s. në haxhixhine Lamtunirës Xheririt i ka thënë:

“Heshti njerëzit”. Dhe vazhdoi: “Mos kthenei pas meje në pabesim e të preni qafën e njëri tjetrit”.

200. Mesih ed-dexhalli është njëra prej parashenjave të mëdhaja të Ditës së Kijametii sipas hadidheve të Pejgamberit a.s.

4406. Më ka treguar Muhammed bin el-Muthenna. na ka treguar Abdulvehabi. na ka treguar Ejubi nga Muhammedi. ky nga Ibn Ebi Bekre. ky nga Ebi Hurejreja.e ky nga Pejgamberi s.a.v.s.. i cili ka thënë:

“Koha sillet sikur forma e diës kur u krijuan Qiejtë dhe Toka; viti ka dymbëdhjetë mnaj prej të cilëve: katër janë haram, tre që vijojnë: Dhal Ka’de, Dhal Hixhxhe dhe Muharremi- dhe Rexhehi është i Mudarit ²⁰¹ i cili është në mes të Xhemadi dhe Shabanit. Cili muaj është ky? U përgjigjëm: “All-llahu dhe i Dërguari i tij e dinë më së miri... Pastaj heshti një kohë sa që menduam se do të emërtoj me ndonjë emër tjetër. pastaj tha:

“A nuk është Dhal Hixhxhe?”

“Po... thamë.

“Cili qytet është ky?”. pyeti Ai.

“All-llahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më mire!... thmë ne. Heshti një kohë sa që menduam se do ta emërtojë me emër tjetër.

“A nuk është qyteti?” ²⁰²

“Po... thamë.

“Po cila ditë është kjo?” pyeti.

“All-llahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më mire!..., thamë. Heshti një kohë sa që menduam se do ta emërtoj me emër tjetër. Ai tha:

“A nuk është ditë e kurbanit?”

Ne pohuam. pastaj vazhdoi: “Gjaku dhe pasuria e juaj-thotë Muhamedi se kujtoj se ka thënë: dhe nder’ i juaj - ju i keni haram, s’ është haram kjo ditë, në këtë qytet, në këtë mnaj. Do ta takoni. Zotin tuaj i Cili do t’ju pyes për punët

201. Muajin Rexheb e përcakton për fisin Mudar sepse ata kanë qenë të vetmit nga arabët që e respektonin si muaj në të cilën është e ndaluar lufta.

202.El-Beldete (qyteti) në tekstin origjinal me elin përcaktues përcakton dhe ka për qëllim Mekkën.

tuaja. Keni kujdes, pas meje mos ktheheni në dalalet e të preni qafën njëri tjetrit. Kush është prezent le t'ia përcjellë atij që nuk është këtu. Shpresoj se dikush që nuk është këtu mund të jetë më dinjitoz se sa dikush që është këtu dhe ka dëgjuar- Muhammedi sa herë që dogjonte thoshte e vërtetë është kjo që thotë Muhammedi s.a.v.s.pastaj tha: **si thoni a e plotësova (dy herë)**".

4407.Na ka treguar Muhammed bin Jusufi, na ka treguar Sufjan eth Theurijji nga Kajs bin Muslimi, ky nga Tarik bin Shihabi se disa njerëz prej hebrenjëve kanë thënë: "Sikur të na kishte zbritur ky ajet neve, atë ditë do ta kishim marrë për ditë feste. Umerri pyeti: "Cili ajet?... Ata u përgjigjën: (el- Maide. 3):

"...Sot përsosa për ju fenë tuaj, plotësova ndaj jush dhuntinë Time, zgjodha për ju Islamin fe..."

Atëherë Umerri tha: "Unë e di se në cilin vend ka hritur; ka zbritur duke qenë Resulullahi s.a.v.s. në Arefat..."

4408.Na ka treguar Abdullah bin Mesleme nga Maliku, ky nga Ebi el Esved Muhammed bin Abdirrahman bin Neufeli nga Urveja, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë:

"Dualëm më resulullahin s.a.v.s., dikush prej neve kishte bë nijetin për Umre, dikush kishte bë nijetin për haxh, dikush kishte bë nijetin për haxh dhe Umre. Pejgamberi s.a.v.s. e bëni nijetin për haxh. Ndërkaq ata të cilët patën bë nijetin për haxh ose patën bashkuar haxhin me Umren, nuk e nxorën Ihramin deri në ditën e kurbanit".

Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka lajmëruar Maliku dhe ka thënë. "Me Resulullahin s.a.v.s. në Haxh e Lamtumirës,".

Na ka treguar Ismaili, na ka treguar Maliku si ai.

4409.Na ka treguar Ahmed bin Junusi, na ka treguar

Ibrahimi, ky është Ibn Seidi, na ka treguar Ibn Shihabi nga Amir bin Seadi. ky nga i ati i tij. i cili ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. në Haxhxin e Lamtumirës ma hoqi dhembjen dhe më shëroi prej vdekjes. I thashë ``O i Dërguar i All-llahut. mua më pat kapluar dhembja sikur që e pa. unë kam pasuri. Nuk ka kush më trashëgon përveç një vajzës që e kam. a të jap për sadaka të tretën e pasurisë timë? Ai tha:”Jo”. E pyeta: a të jap gjysmën prej saj? Ai u përgjigj: “Jo”. Thash: po të tretën!...

Ai tha: “Edhe e treta është shumë. Më mirë është që pasardhësit tu të jenë të pasur se sa të jenë nevojtar të lypish prej njerëzve. Njëherit ti nak jep sadaka për hirë të All-llahut, por pret kondërshpërblim prej saj deri sa edhe kafshatën e bukës gruas tënde ia fut në gojë”.

“O i Dërguar i All-llahut, i thashë, a do të mundem që të zëvendësoj ndonjërin prej shokëve të mi?,,Ai tha: “**Ti nuk do të zëvendësosh asnjërin përderisa të punosh punën për hirë të All-llahut, por ti përkundrazi dëshiron gradë dhe namë. Ti do të zëvendësoshe po të ishe i dobishëm për njerëzit e për dikë të jeshë i dëmshëm o Zot, përfundeje hixhretin për sahabet e mi dhe mos bën që ata të kthehen kah erdhën**”.Ndërkaq për nevojtarin e madh Sead bin Haule Resulullahi s.a.v.s. u lut sepse vdiq në Mekkë,,²⁰³

4410.Më ka treguar Ibrahim bin el-Mundhiri, na ka treguar Ebu Damre, na ka treguar Musa bin Ukbe nga nafiu se Ibn Umerri r.a. e ka lajmëruar se Resulullahi s.a.v.s. e ka rruar kokën e vet në Haxhxin e Lamturnirës.

203.Sead bin Haule nuk ka dashur që të vdesë në Mekkë sepse kishte migruar në Medine. mirëpo ndodhi kundër dëshirës së tij, ai ndërroi jete në Mekkë dhe mu për kete Pejgamberi a.s. u lut për ate. Pjesa e fundit e transmetimit si duket është fjala e Zuhirut, andaj nuk është e theksuar me te zeza.

4411.Na ka treguar Ubejdullah bin Seidi, na ka treguar Muhammed bin Bekri, na ka treguar Ibn Xhurejxhi, më ka lajmëruar Musa bin Ukbe nga Nafiu të cilin e ka lajmëruar Ibn Umerri se Pejgamberi s.a.v.s. në Haxhxhin e Lamturnirës ka ruar kokën si dhe disa nga shokët etij, kurse disa të tjerë vetem i kane shkurtuar floket.

4412.Na ka treguar Jahja bin Kaze'a, na ka treguar Maliku nga Ibn Shihabi. Dhe ka thënë eLLejthi se më ka treguar Junusi nga Ibn Shihabi, më ka treguar Ubejdullah bin Abdullahi se Abdallah bin Abbasi r.a. e ka lajmëruar se ai e ka takuar duke udhëtuar në gomar, kurse Resulullahi s.a.v.s. qëndronte në Minna në Haxhxhin e- Lamtumirës, ku falej bashkë me njerëzit. Gomari kaloi para meje në saff.²⁰⁴ ai zbriti nga gomari dhe hyri në saff me njerëzit.

4413.Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja nga Hishani, ky thotë se i ka treguar i ati i tij, i cili ka thënë:

E pyetën Usamen e unë isha prezent rreth ecjes së Pejgamberit s.a.v.s. na Haxhxhin e tij, ai tha: "Ecte me maturi e kur gjente ndonjë shpraztirë atëherë nxitonte,,.

4414.Na ka treguar Abdullah bin Mesleme nga Maliku, ky nga Jahja bin Seidi, ky nga Adijj bin Thabiti.e ky nga Abdilah bin Jezid ethatmijji se Eba Ejubi e ka lajmëruar se ka talur me Resulullahin s.a.v.s. në Haxhxhin e Lamtumirës namazin e akshamit dhe të jacisë bashkë...

204Saff; quhet rrada e cila rradhitet gjatë falies së namazit

78 KREU

LUFTA E TEBUKUT E CILA QUHET EDHE LUFTA E EI'USRETE

4415. Më ka treguar Muhammed bin elAlai, na ka treguar Ebu Usame nga Burejd bin Abdilah bin Ebi Burde, ky nga Ebi Burde, ky nga Ebi Musa r.a., i cili ka thënë:

“Sahabët e mi më dërguan te Resulullahi s.a.v.s. që të lypin ndonjë kafshë për ata sepse ishin në ushtrinë e el-Usres e ajo ishte lufta e Tebukut, dhe i thashë:

“O Pejgamber i Alblлахut, shokët e mi më dërguan te ti që t, i bësh ata”. Ai **tha:”Pasha All-llahan, nuk do t,ju bajë me kurr~ë,’.Unë** u pajtova me atë. Ai ishte i hidhëruar edhe pse unë nuk e hetova. U ktheva i dëshpruar prej ndalesës së Pejgamberit s.a.v.s. dhe nga frika se Pejgamberi s.a.v.s. mos është ngushtuar prej meje. U ktheva te sahabet e mij dhe i lajmërova me atë që më tha Pejgamberi s.a.v.s. Aty nuk gjeta askend në përjashtim të Suvejate të cilin e thirte Bilali: “o Abdallah bin Ka,”. Unë iu përgjigja. Ai tha të përgjigjem se më thërret Resulullahi s.a.v.s.. Kur vajta te ai më tha:

“Merrri këto dy deve- ato ishin gjashtë vjeçare të cilat ia shiti atëherë Seadi - shko me ato te shokët tu dhe thua ju: All-llahu - ose ka thënë Resulullahi s.a.v.s. - ju bartë në kato, hypni,,

Shkova te ata dhe iu thash: “Pejgamberi s.a.v.s. ju bartë në ato. Por, pasha All-llahun. unë nuk do t,ju lejojë. për deri sa dikush prej jush nuk e dëgjon thënien e Resulullahit s.a.v.s. sa që të mos thotë dikushse unë ju kam thënë *diçka* që nak e ka thënë Resulullabi s.a. v.s. “ Ata më thanë: “Ti për ne Je i besueshëm. andej ne do të veprojmë si të thuash ti... Ebu Musa mori një grup dhe shkoi atje që të dëgjojnë ljalën e Resulullahit s.a.v.s.; një herë e ndaloi pastaj ua dha. pra u tha atë që i pat thënë Ebu Musait.’.

4416. Na ka treguar Museddedi, na ka treguar Jahja nga Shu.be nga el- Hakemi. ky nga Mus.ab bin Seadi. ky nga babai i tij i cili thotë se Resulullahi s.a.v.s. u nis për në Tebuk kurse për zëverdës e la Alinn i cili e pyeti:

“Më le për zëvendës për gratë dhe fëmijë?.,

“A nuk je i kënaqur që të jeshë në pozitën sikur që ishte Haruni me Musain. Përndryshe dije se pas meje nuk do të ketë pejgamber tjetër!” iu përgjigj ai (Pejgamberi a.s.)

4417. Na ka treguar Ubejdullah bin Seidi, na ka treguar Muhammed bin Bekër, na ka lajmëruar Ibn Xhurejhi, ky thotë se ka dëgjuar Atain duke e lajmëruar dhe se ka thënë se më ka lajmërnar Safvan bin Ja,la bin Umejje nga i ati i tij, i cili ka thënë:

“Luftova me Pejgamberin s.a.v.s në el-Usrete. Ka thënë se Ja’la thoshte se ajo luftë ka qenë puna më e sigurtë e tij. Ata’i thotë se Safvani ka thënë se Ja’la ka thënë:

“Unë kisha një rogtar i cili vrau një njeri, njëri kafshoi dorën etjetrit .

Ata,i ka thënë: “Safvani më detyroi që t,i tregoj se cili e patë kafshuar, por unë kisha harruar- ai që e kafshoi e hoqi dorën prej gojës së tjetrit dhe dorën (e kishte) të gjakosur. Shknan te Pejgamberi s.a.v.s. i cili ia ndali gjakosjen,,. Ata,i ka thënë se kujton se ai ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “A e vë dorën e tij në gojën tënde ta kafshosh sikur me qenë në gojen time dhe ti ia falë që.të kafshoi,,.

79 KREU

TREGIMI I KA'B BIN MALIKUT

Dhe Fjala e të Lartëmadhërishmit (et-Tevbe, 118):
“(Perëndia prarroi pendimin) edhe të atyre treve që patën

munguar (në ushtri). . . “

4418. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el-Lejthi nga Ukajli, ky nga Ibn Shihabi, ky nga Abdirrahman bin Abdilah bin Ka,b Ibn Maliku se Abdallah bin Ka'b bin Maliku ishte komandant i Ka,bit, kur u verbua prej djemve të tij - ka thënë se ka dëgjuar Ka,ab bin Malikun duke treguar kur mungoi nga rrëfimi i Tebukut. Ka'bi thotë se nuk ka munguar nga Resulullahi s.a.v.s. në asnjë luftë që ka zhvilluar ai, në përjashtim të Luftës së Tebukut, edhe pse unë mungova në Luftën e Bedrit, mirëpo askush nuk u qortua pse' nuk morrëm pjesë. Në të vërtetë Resulullahi s.a.v.s. u nis me qëllim që të merr karvanin e kurejshitëve, derisa i bashkoi All-llahu ata me armiqët e tyre pa caktuar kohë. Unë mora pjesë në natën e Akabes, kur lidhëm besën për Islamin. Kjo për mna ishte më e dashur se sa pjesëmarrja në Bedër edhe pse Bedri për njerëzit ishte më e rëndësishme. Nuk kam qenë kurrë më i fortë e as më i qetë se kur mungova prej asaj lufte. Pasha Alillahun, para kësaj lufte asnjëherë nuk kam bashkuar dy karvane, e në këtë luftë i bashkova. Resulullahi s.a.v.s. as që dëshironte ndonjë luftë tjetër më të afërtë se kjo. Këtë luftë Resulullahi s.a.v.s. e zhvilloi në të nxehtin më të madh, (kur) u nis për në rrugë të largët por për fitore. Armiqët ishin në numër shumë më tepër. Andaj urdhëroi muslimanët që të përgatiten për luftën që i pret dhe njëherit i informoi për mënyrën e luftimit si e mendonte ai. Edhe numri i muslimanëve që do të luftonin me Resulullahin s.a.v.s. ishte i madh sa që nuk mund t'i përmbledh ndonjë listë (mendon për divanet).

Ka,bi ka thënë: “Secili njeri që mendonte të mos asistonte frikësohej se do të zbulohet. aq më tepër po që se i Shpallej nga Alillahu. Këtë luftë Resulullahi s.a.v.s. e filloi në kohën më të volitshme, kur ra një mjegullëz dhe terri. U përgatit Resulullahi s.a.v.s. bashkë me muslimanët. U përpoqa që të përgatitem edhe unë bashkë me ata, u ktheva dhe nuk bëna gjë. Në vetvete thoja: “Unë jam i gatshëm për këtë,,. Kështu vazhdova deri sa te njerëzit

u shtua dëshira dhe serioziteti, kështu që kur uzgjua Resulullahi s.a.v.s. dhe muslimanët. unë ende nuk kisha ndëruarrë kurgjë. Thash se do të përgatitem më pastaj për një ose dy ditë dhe do ti arrijë. Të nesërmen ende nuk kisha përgatit kurgjë. u ktheva pa kurgjë. Njerëzit filluan të shpejtojnë e lufra ishte gjithnjë e më afër. U interesova që t'i arrijë. por nuk e bëna këtë. disi sikur nuk m'u dha që të nisem. Mirëpo. kur takohesha me njerëzit-pasi u nisë Resulullahi s.a.v.s. - sillesha rreth tyre dhe me vinte shumë rëndë. sepse shihja vetëm ata të cilët në brendi fshehin hipokrizinë. ose shifja njerëz të cilët ishin të arsyetuar prej All-llahut, ishte i dobët. Gjatë rrugës Resulullahi s.a.v.s. nuk më kishte përmendur deri sa kishte arritur në Tebuk. Pasi ishte ulur në mesin e njerëzve kishte pyetur:

“Çka bëri Ka’bi?”

Një burrë nga Beni Selemët ishte përgjigjur:

“O i Dërguar i All-llahut, e ka ngërthyer mendjemadhësia dhe lakmia në të arrituar të veta,,.

Muadh bin Xhebeli ka thënë: “Ki kujdes çka thna! o i Dërguar i All-llahut, pasha All-llahun ne për atë dijmë vetëm të n-~ra!,,. Atëherë Resulullahi s.a.v.s. heshti.

Ka,b bin Maliku thotë: “Kur dëg ova se ai është nisur (për në Medine) fillova të mendohem dhe të kujtoj ndonjë rrenë dhe pyeta vetveten: Si të dal nga ky.turp nesër? Për këtë kërkova ndihmën e të gjithëve që të ne japin menimin. Kur thanë se Resulullahi s.a.v.s. është nisur dhe askush nuk mund ta gënjejë, njëherit mendova se asnjëherë nuk do t,i dalë në krye, po që se e rrej, vendosa që të jem vetëm i drejtë dhe i sinqertë. Resulullahi s.a.v.s. ishte në rrugë dhe sa herë që kthehej prej rrugë fillimisht shkonte në xhami, falte dy rekate dhe pastej ulej me njerëzit. Pasi e kreu këtë, filluan të vijnë njerëzit të cilët kishin munguar. Secili deshti të arsyetojë veten dhe të betohen para tij - ata ishin rreth tetëdhjetë e sa burra. Resulullahi s.a.v.s. pranoi arsyetimet e tyre, i përgëzoi dhe kërkoi falje për ata, kurse fshehtësitë e tyre i la në mes tyre dhe All-llahut. Shkova unë dhe i dhash selam ai

buzqeshi me buzqeshjen e tij sikur i hidhëruar pastaj tha:

“Afrohu, eja!?”

Iu afrova dhe u ula para tij dhe më pyeti:

“Pse mungove. A nuk e blejte kafshën (për të udhëtuar)?”

Thash: “Po, pasha All-llahun, po të isha ulur te dikush tjetër që të arsyetohem, do të isha gjetë mënyrën se si të arsyetohem prej tij, edhpse kam menduar rreth kësaj. Por, e di se sikur të të tregoj sot arsyen e rrejshme të cilën do ta pranoje, frikësohem se All-llahu di të më dënojë, por po qe se të tregoj rrëfimin e drejtë mund të mendosh se unë nuk meritoj faljen e Al; llahut. Jo, për All-llahun, nuk kam pasur ndonjë arsye. Pasha All-llahun, kam qenë shumë i fortë dhe i gëzuar që mungova nga lufta,,.

Atëherë Resulullahi s.a.v.s. tha: **“Me këtë tha të vërtetën. Çohu, për deri sa të të gjykoj Alillahu”.**

U çova. Burrat e Beni Selemes m,u kundërvunë dhe më thanë: “Për All-llahun, nuk dijmë se ke bë ndonjë gjynah para kësaj. Menduam se nuk ke patur mundësi që të arsyetohesh te Resulullahi s.a.v.s., ashtu si u arsyetuan të tjerët. Vërtetë mjafton Iypja e faljes së Resulullahit s.a.v.s. që të të fal gjynahin tend,,. Pasha Alillahun, ata më urrenin për deri sa të kthehem që të gënjej vetveten time. Pastaj iu thashë: “A ka vepruar sikur unë dikush tjetër?,, Ata u përgjigjën: “Po, dy vetë kanë thënë kështu si arsyetohesh ti. Edhe atyre iu është thënë sikur ty. Pyeta se kush janë ata. U përgjigjën: Murare bin er Rebi’a el-Amerrij dhe Hilal bin Umejje el-Vakifijj. M,i përmendën dy vetë të cilët kishin marrë pjesë në betejën e Bedrit të dhe kanë qenë shembull për të mirë. Kur i përmendën ata sikur u qetësova. Resulullahi s.a.v.s. na ndaloi që të vazhdojmë bisedën në mesin e muslimanëve për çeshtjen e neve të treve që munguam nga lufta. Njerëzit filluan të rrinë anash prej nesh, ndërruan sjelljen aq sa filloi toka të më urrejë, më vinte se nuk njoh askënd. Ky ishte shumë keq.

Në këtë gjendje qëndruam pesëdhjetë netë. Dy shokët e mi u ngujuan në shtëpi duke qajtur dhe nuk deloin jashtë aspak.

Ndërkaq, unë isha rrdur në mesin e tyre dhe. isha më i forti, andaj dilja jashtë dhe falja namazet me muslimanët. Shkoja nëpër pazare, mirëpo me mua nuk bisedonte askush. Shkosha te Resulullahi s.a.v.s., i jepja salam duke qenë ai nëpër mexhliset e veta pas namazit. Thosha në veti: “A thna ma ktheu selamin ose nuk ma ktheu aspak?” Falesha afer tij, përpiquesha që t’ia vjeth shikimin. Pas namazit luteshim që të na pranojë namazin. edhe ai lutej. mirëpo nëse kthehesha kah ai. ai ma kthente shpinën. Vazhdova kështu derisa njerëzit largoheshin edhe më tepër prej meje.

Një ditë u afrova te muri i Ebi Katades. ky ishte biri mixlës tim dhe e dojsha shumë. dhe hypa mbi të. I dhashë salam. mirëpo ai për All-llahun. nuk ma ktheu selamin. Atëherë thashë:

“O Eba Katade. të betohen në All-llah. a din ti se unë e dua shumë Ali llahun dhe të Dërguarin e Tij?!,, Ai heshti. Ia ktheva përsën dhe iu betova. Ai përsëri heshti. Ia ktheva përsëri dhe iu betova. atëherë tha: “All-llahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më mire... Sytë filluan të më lotojnë. u ktheva dhe zbrita nga muri. Ai vazhdon dhe thotë:

“Një ditë duke ecur nëpër tregun e Medinës pashë një nga fshatarët e Shamit i cili kishte sjellur ushqim që ta shesë në Medine dhe thoshte: “Kush do të ma gjejë Ka.b bin Malikun?” Filluan njerëzit t.i tregojnë. Erdhi te unë dhe më dorëzoi një libër. të cilën e dërgonte mbreti i Gassanit ku shkruante

“ Kam dëgjuar se sheiku yt të ka legitur dhe se Al~llahu ka bërë që ti të jesh prej të nënçmuarëve dhe të përulurve. Të këshilloj që të vish te ne... Pasi lexova këtë thashë se edhe kjo është një provë. Desha të shkyej. të bëjë copë e copë. Pasi kaluan katërdhjetë netë prej pesëdhjetëve. kur më erdhi një i dërguar i Resulullahit s.a.v.s. dhe më tha:

“Resulullahi s.a.v.s. të urdhëron që të abstenosh prej ‘gruas tënde...

“Ta lëshojë ose çka të bëjë?... pyeta.

Jo, por vetëm duhet të abstenosh. dhe mos i afrohesh... Edhe te dy shokët e mi kishte dërguar të njejtat urdhëra. Atëherë i thashë gruas: “Shko të familja yte deri sa All-llahu të gjykojë për këtë çeshtje...

Ka,bi thotë se gruaja e Hilal bin Umejjes kishte shkuar te Resulullahi s.a.v.s. dhe i kishte thënë:

“O i Dërguar i All-llahut, Hilal bin Umejja është plakë i mbetur. Nuk ka shërbëtor, a nuk më lejon që t,i shërbejë?!”

Ai u përgjgj: **“Jo, por mos iu afro”**.

Ajo i tha: “Pasha All-llahun, ai nuk ka kurrfarë lëvizjesh në atë Jejtim. Ai prej kur ke ndaluar deri më sot vetëm qan. Dikushi prej familjes sime më thanë se mbase t,i marrësh leje Resulullahit s.a.v.s. për gruan tënde. mund të të lejojë sikur i lejoi gruas së Hilal bin Umeues që t,i shërbejë. Unë iu thashë: “Pasha All-llahun. nuk do t,i marrë leje Resulullahit s.a.v.s. sepse nuk di se çka mund të më thotë Resulullahi s.a.v.s. po ta pyes, unë jam burr i ri”. Pas kësaj qëndrova dhjetë netë, derisa u plotësuan pesëdhjetë netë, prej kur na ndaloi Resulullahi s.a.v.s. që të mos flasin me ne. Dhe kur fala namazin e sabahut të pesëdhjetës netë, unë u gjeta pranë njërës prej shtëpive tona. Unë isha ulur në hallin tim të cilën ma kishte përmendur All-llahu²⁰⁶ më shtërngoi diçka në vetvete, m,u ngushtua toka edhe pse ajo ishte mpirtë e gjërë. Dëgjova një zë i cili ushtonte më shumë se sa kodra e Sel, it²⁰⁷ “O Ka,b bin Malik përgëzime!,,Rashë në sexhde dhe e kuptova se arriti shpëtimi. Atëherë Resulullahi s.a.v.s., kur fali namazin e sabahut, na lajmëroi me pendimin faljen nga All-llahu. Filluan njerëzit të vinë që të na përgëzojnë siqë shkonin edhe te dy shokët e mi që t,i përgëzojnë. Një burrë e lidhi kalin dhe hypi mbi kodër (filloi të thërrasë) e zëri i tij ishte më i shpejt se kali. Kur më erdh ai që më solli lajmin, unë i nxona rrobat e mia dhe ia dhashë, për

206.Fjala ëshët për ajetin kuranor: “(Perëndia pranoi pendimin) edhe të atyre treve qe patën munguar (në ushtri)...”

207.Kodër e njohur në afërsi të Medinës.

Alillah, atë ditë nuk kisha se çka t,i jap për dhuratë. Kërkova hna teshë të cilat u mbështolla dhe shkova te Resulullahi s.a.v.s. Njorëzit vinin të më takonin grupegrupe dhe më uronin për faljen dhe thonin: 'Të qoftë për hajr falja e All-llahut!'. Kur hyra në xhami. Aty pashë Resulullahin në mesin e disa njerëzve. atcherë u çua Talha bin Ubejdilahi duke rënkuar nga gëzimi, më dha dorën dhe më uroi. Pasha All-llahun, përveç këtij prej Muhaxhirëve askush nuk më uroi, prandej këtë nuk ia harroj Talhasë.

Ka,bi tregon: "Kur i dhashë selam Resulullahit s.a.v.s. e ai tha me fytyrë të gëzuar:

"Të përgëzoj me të mirën e cila të arriti sot e që është më e mirë se sa kur të ka lindur e ama,,.

Pyeta: "Prej teje o i Dërguar i All-llahut, apo prej all-llahut? Ai u përgjigj: **"O, por prej All-llahut,,. Përndryshe** kur gëzohej Resulullahi s.a.v.s. i ndriçonte fytyra më tepër se Hëna, këtë e hetonim te ai. Pasi u ula para tij i **thashë:**

"i Dërguar i Alillahut, për faljen time dua që nga pasuria ime të jap **sadaka në emër të All-llahut dhe të Dërguarit të Tij.**

Resulullahi s.a.v.s. tha:

"Ndal diçka për veti prej pasonës tënde se kjo është më mirë për ty,,.

"Do ta mbaj shigjetën timë të cilën e kan patur në Hajber. o i Dërguar i All-llahut. Vërtetë All-llahu më shpëtoi nga drejtësia dhe sinqeriteti. andaj në emër të faljes sime nuk do të flasë vetëm se të drejtën. Për Alillahun. nuk di se dikë prej muslimanëve ta këtë sprovuar All-llahu përmes fjalës së sinqertë dhe të drejtë. Derisa ia përmenda Resulullahit s.a.v.s. këtë- se ishte kjo sprovë më e mirë dhe se as që kam tentuar që deri më sot të kem gënjyer diçka. dhe lus all-llahun që të më ruaj edhe më tutje prej kësaj. Al~llahu i Shpalli Resulullahit s.a.v.s. (et-Tevbe. 117):

"Perëndia, me të vërtetë, pranoi per pendimin e Pejgamberit, të muhaxhirëve... deri te Fjala:... Druajani Perendisë dhe bëhuni me ata që jarzë të drejtë".²⁰⁸

208. Et-Tevbe ajetet prej 117- 119.

Pasha All-llahun. nuk më ka dhënë të mirë më të madhe se l~o pas pranimit të Islamit se sa drejtësia e ime ndaj Resulullahit s.a.v.s.. Sikur ta kisha gënjyer do të përfundoja edhe unë sikur ata që e gënjyen. Në lidhje me ata All-llahu Shpalli atë që është më keq. i Lartmadhërishmi ka thënë: (et Tevbe. 95)

“Ata betohen në Perendinë, kur të ktheheni ju te ata..deri te Fjala: ...Perëndia, me siguri nuk është i kënaqur me popullin ngatërrestar”²⁰⁹

Ka,bi ka thënë: “Ne të tre munguam nga ata të cilët pranoi Resulullahi s.a.v.s. kur ata iu betuan, ai atëherë i fali dhe i përgëzoi, ndërkaq çeshtjen tonë e la që të gjykojë Al! llahu, për këtë All-llahu tha: (Et-tevbe, 118): “...edhe të atyre treve që patër? munguar...” kjo nuk është se ne munguam nga lufta, por është për mungesën tonë te ai dhe kthimin e çeshtjes tanë te ata të cilët u betuan dhe u arsyetun te ai, e ai ua pranoi,,,

80 KREU

ZBRITJA E PEIGAMBERIT S.A.V.S. NË ELHIXHËR²¹⁰

4419.Na ka treguar Abdullah bin Muhammed elXha,fijji, na ka treguar Abdurrezaku, na ka treguar Ma,merri nga el-Zuhrijji, ky nga Salem Ibn Umerri r.a. i cili ka thënë:

“Kur kaloi Pejgamberi s.a.v.s. nëpër el-Hixhër, tha:

“Mos hyni nëpër vendbanimet e atyre që e dëmtuan vetveten, mund t’ju godasë ajo që i goditi ata, përveç se nëse jeni duke qarë”. Pastaj mbuloi kokën dhe në shpejtësi kaloi këtë luginë,,,

209. Në tekstin origjinal përmend vetëm ajetin 95. ndërkaq në vazhdim vazhdon deri në fund të ajetit 96 të sures et-Tevbe.

210. El-Hixhër quhen vendbanimet e popullit të Hudit a.s. Themudit.

4420.Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar Maliku nga Abdullah bin Dinari; ky nga Ibn Umerri r.a., i cili ka thënë:

“Resulullahi s.a.v.s. as,habëve të etHixhrit u tha: “Mos hyai te ata të cilën ndëshkohen përveç nëse jeni dake qarë, mund t’ju godasë ajo që i goditi ata,,.

81 KREU

4421.Na ka treguar Jahja bin Bukejri nga eLLejthi, ky nga Abdulaziz bin Ebi Seleme, ky nga Sead Ibn Ibrahim, ky nga Nafi bin Xhubejri, e ky nga Urvete bin el-Mugire bin Shu,be, i cili ka thënë:

“Shkoi Pejgamberi s.a.v.s. të kryejë nevojën, unë u çova t,i mbushi ujë - nuk e di por më duket se e ka thënë në luftën e Tebukut e lau fytyrën e vetë, pastaj filloi t,i lajë krahët, e ngushtoshin mëngët e xhubes, i nxorri ato nën xhuben dhe i lau, pastaj u ra mes h²¹¹ mesteve²¹² të tij,,.

4422.Na ka treguar Halid bin Muhaledi. na ka treguar Sulejmani i cili ka thënë se i ka treguar Amër bin Jahja nga Abbas bin Sehl Un Seadi. ky nga Ebi Humejdi. i cili ka thënë:

“U kthyem me Pejgamberin s.a.v.s. nga lufta e Tebukut. Kur iu afruam Medines tha: **“Kjo është Taba, ky është Uhudi, kod~ina e cila na do neve dhe ne e duam”**.

4423.Na ka treguar Ahmed bin Muhammedi. na ka lajmëruar Abdullahi, na ka lajmëruar Humejd et-Tavili nga Enes bin Maliku r.a. se Resulullahi s.a.v.s. u kthye prej luftës së Tebukut dhe kur u afrua afër Medines tha:

211 Mes’hi kryhet duke lagur dorën pastaj me dorë të lagët prek mestet
212Çorap prej lëkure të cilat kur merrr abdes mund vetëm t’i prekish me dorë të lagët. N.nkuptld se nuk duhet të lahen këmbët. Përkëtë më gjërësisht shih në Librin e Abdesit dhe të Mestit.

“Vërtetë në Medine ka popuj të cilët sa do që të ecniose të kaloni ndonjë loginë ata githmonë do t’ju shoqërojnë”.

Pyetën: ‘O i Dërguar i All-llahut, ata janë në Medine?’

Ai u përgjigj: **“Ata janë në Medine, i ka ngujuar nevoja”.**

82 KREU

LETRA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. DERI TE KESRA DHE KAJSERI

4424.Na ka treguar Isthaku, na ka treguar Jakub bin Ibrahim, na ka treguar i ati im nga Salihi, ky nga Ibn Shihabi, i cili ka thënë se e ka lajmëruar Ubejdullah bin Abdilahi se Ibn Abbasi e ka lajmëruar se Resulullahi s. a. v. s. ka dërguar letra te Kesra, këtë e barte Abdilah bin Hudhafe el-Sehmijji dhe e urdhëroi që t’ia dorëzojë të parit të Bahrejnit e i pari i bahrejnit t,ia dorëzojë Kesrasë. Kur e lexoi e grisi. Mendoj qe Ibn el-Musejjebi ka thënë: “Resulullahi s.a.v.s. u lut që ata të bëhen copë e copë,,.

4425.Na ka treguar Uthman bin eLHejthemi, na ka treguar Aufi nga ek Hasani, ky nga Ebi Bekrete i cili ka thënë:

“Kemi pasur shumë dobi nga Allllahu me fjalën që kam dëgjuar prej Resulullahit s.a.v.s. në ditët e el-Xhemelit.²¹³ Kur desha të shkoj te as.habët e Xhemelit që të luftojë me ata tha:

Kur dëgjoi Resulullahi s.a.v.s. se persianët kanë zënë rob bijën e Kisrasë tha:

“Nuk do të shpëtoj populli por sikur t’i udhëheq edhe gruaja”.

213. El-Xhemel; me siguri qëllimi është për ushtarët të cilët përmbajtën Aishen r.a. në luftën kundër Muaviut. Për këtë më gjërësisht do të lexoni në Librin e shpifjev- fiten.

4426.Na ka treguar Ali bin Abdilahi. n;a ka treguar Sufjani i cili ka thënë se ka dëgjuar ez-Zuhrijin ky nga el-Saib bin Jezidi duke thënë:

“Më kujtohet kur unë bashkë me dy shërbëtorët e mi dola te vendi Thenijetul-Veda që ta presim Resulullahin s.a.v.s... Sufjano thotë: “Me djelmoshat...

4427.Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi. na ka treguar Sufjani nga ez-Zuhriji ky nga es-Saibi: “Më kujtohet kur kamë dalur me djelmoshat që të takojmë Pejgamberin s.a.v.s. në vendin Thenijjetui Veda. kur ai kthehej prej luftës së Tebukut...

83 KREU

SËMURJA E PEJGAMBERIT S.A.V.S. DHE VDEKJA

Dhe Fjala e All~llahut të lartëmadhërishëm (ez-Zumerr, 30):

“Me të vërtetë, do të vdesësh ti, e, me të vërtetë, do ë. vdesin edhe ata, e pastaj, në Ditën e Gjykimit, te Zoti juaj do të polemizoni”
214

4428.Deh ka thënë Junusi nga ez-Zuhriji, ka thënë Urve se ka thënë Aisheja r.a. se gjatë sëmurjes prej të cilës ndërroi jetë Pejgamberi s.a.v.s. thonte:

“Oj Aishe, ende e ndjej djembjen e ushqimit që e hëngra në Hajber, tani më duket se më janë këputur damarët prej atij helmi”.

4429.Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar el-Lejthi nga Ukajli, ky nga Ibn Shihabi, ky nga Ubejdilah bin Abdullahi, ky

214.Në tekstin origjinal nënvizon vetëm ajetin nr. 30 të sures ez-Zumerr, kurse në tekst përmendet edhe ajeti nr. 31 i të njejtës sure.

nga Abdullah bin Abbasi r.a., kjo nga Umme el-Fadli, e bija e el-Harithit, e cila ka thënë:

“Kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke lexuar në namaz të akshamit el-Murselat²¹⁵ dhe pas kësaj më nuk na fali deri sa ndërroi jetë,,.

4430.Na ka treguar Muhammed bin Arare, na ka treguar Shubete nga Ebi Bishri. ky nga Seid bin Xhubejri, ky nga Ibn Abbasi, i cili ka thënë:

“Umerr Ibn El-Hattabi ishte njeriu më i afërt i Ibn Abbasit, andaj atij i ka thënë Abdurrahman bin Aufi se dhe ne kemi fëmij insikur ai dhe tha: ‘Ai është sikur që edhe, Atëherë Umerri e pyeti Ibn Abbasin për këtë ajet:”Kur të arrijë ndihma e Zotit dhe fitorja”.²¹⁶ Tha: “Është exheli i Resulullahit s.a.v.s.; këtë e di prej tij dhe për këtë nuk di më tepër prej asaj që dinë ti.

4431.Na ka treguar Kutejlje, na ka treguar Sutjan bin Ujejne nga Sulejman el-Ahveli, ky nga Seid bin Xhubejri i cili ka thënë:

“Ibën Abbasi ka thënë: ditën e enjte dhe çka është dita e enjte. Iu shtua resulullahit s.a.v.s. dhembja dhe tha: **“Më jepni që t’ju shkrnaj një letër se pas kësaj nak do të kaloni në dalalet asnjëherë”**. Filluan njerëzit të diskutojnë. e ky diskutim në prezencën e Pejgamberit nuk tolerohej dhe thanë se çka ka ai. Diçka pëshpërit. ‘Pyetni edhe një here... Shkuan ta pyesin e ai tha:

“Lerëmëni, unë më mirë jam kështu se sa ajo që më thirrni ju”. Dhe i këshilloi me tre sende dhe tha: **“Nxirrni politelstët prej Gadishullit Arab, delegacionin shpërblejeni sikur i shpërblejsha unë”**.Dhe heshti për të tretën ose e kam harruar,,.

215.El-Murselat; emër i sures kur'anore në rradhitje nr. 77.

216. En-nasr, 1.

4432. Na ka treguar Ali bin Abdillahi, na ka treguar Abdurrezaku, na ka lajmërou Ma, merri nga ez-Zuhrijji, ky nga Ubejdullah bin Abdilah Ibn Utbe, ky nga Ibn Abbasi r.a.e e cili ka thënë:

“Kur përgatitej Resulullahi s.a.v.s. në dhomë kishte disa burra. atcherë Pejgamberi s.a.v.s. tha: **“Më jepni që t’ju shkruaj një letër që pas saj të mos kaloni në dalulet-** Disa nga ta thanë: “Vërtetë Pejgamberin s.a.v.s. e ka mundur dhembja,, - **ju e koni Kur’anin, keni kujdes në Librin e Al! llahut,’.** Ehli Bejti ²¹⁷ filluan të shprehin mospajtimin dhe kundërshtonin²¹⁸ Dikush tha: “Afroni letrën le të shkruajë, se pas asaj nuk do të kalojmë në dalulet, dikush tjetër thonte diçka tjeëtr. Pasi u shtua biseda dhe **kundërshtimet, Resulullahi s.a.v.s. tha: “Çohuni,’.**

Ubejdullahi ka thënë: Ibën Abbasi thonte: “Ishte e keqe shumë e madhe ajo që ndodhi në mes të Resulullahit s.a.v.s. dhe atyre që t’ju shkruajë letrën dhe për mospajtimin që u paraqit”

4433, 4434. Na ka treguar Jesrete bin Safvan bin Xhemil elHamijju. na ka treguar Ibrahim bin Seadi nga i ati i tij, ky nga Urvete. ky nga aisheja r.a.. e cila ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. e thirri Fatimen a.s. kur ai ankohej prej

217· Ehli Bejti llogariten anëtarët më të ngushtë të Pejgamberit a.s. Sipas fraksionit të shi.ave në ehl el-bejt bëjnë pjesë vetëm Muhammedi a.s., Aliu, Fatimeja, etHasani dhe etHuseini. Në kohën paraislamike ehl eibejt ka patur kuptime tiera, për katë më glërësisht shih: Nerkez Smailagiq, Leksikon Islama-Svietiost - Sarajevë 1990.

218. Mospajtimet prej këtu filluan të vijnë në shprehje sepse sipas disave, Pejgamberi a.s. ka dashur të shkruajë se kush do të zëvendësojë në formë të kalifit pas tij. Këta pretendonin më tepër ata të cilët kundërshtonin kalifatin e Eba Bekrit, të Umerrit e në vecanti të Uthmanit r.a.

dhembjes prej të cilës ndërroi jetë. i tha diçka në vesh e ajo qau. E thirri për së dyti dhe i tregoi diçka në vesh pastaj ajo qeshi. E pyetëm për këtë e ajo upërgjigj: “Pejgamberi s.a.v.s. më tregoi e më tha se nga sëmurja që ankohet do të ndërrojë jetë. unë qava. Pastaj më tregoi se unë do të jem e para nga familja e tij e cila do ta përcjelli. atëherë unë qesha.”²¹⁹

4435.Më ka treguar Muhammed bin Bishshari. na ka treguar Gunderi, na ka treguar Shu,bete nga Seidi, ky nga Urvete, ky nga Aisheja r.a. e cila ka thënë:

“E kam dëgjuar se asnjë pejgamber nuk do të ndërrojë jetë para se të zgjidh në mes dynjasë dhe Ahiretit. Dhe kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë gjatë sëmurjes prej të cilës ndërroi jetë- të cilën e pat kapluar ofshama - : *...ai do të jet me ata të cilëve, Perendia u ka dhënë shumë dhunti..*²²⁰ kujtoj se ai zgjodhi.

4436.Na ka treguar Muslimi, na ka trguar Shu’be nga Seidi,ky nga Urvete, ky nga Aisheja e cila ka thënë: “Kur u sëmurë Pejgamberi s.a.v.s.. nga sëmurja e cila ndërroi jetë filloi të **thotë:”Me Shokun e Lartë”**.

4437.Na ka treguar Ebu el-Jemani. na ka lajmëruar Shuajbi nga ez-Zuhrijji. ka thënë Urvete bin ez-Zubejri se Aisheja ka thënë: “Resulullahi s.a.v.s. deri sa ishte mirë thonte:

“Vërtetë, asujë pejgamber nuk ka ndërruar.jetë deri sa ka parë vendin e vetë në Xhennet, pastaj zgjedhte”.

Kur filloi të ankohet dhe i afrohej koha, kokën e kishte të mbështetur në gjunin e Aishes, sikur e mori gjumi e kur u zgjua,

219. Këtu është fjala se ajo do të jetë e para e cila do të ndërrojë jetë pas Pejgamberit a.s. Ashtu edhe ndodhi, Fatimeja ishte e para e cila ndërroi jetë prej Ehli Bejtit, bile edhe nga gratë e Pejgambarit a.s.

220.En-Nisaë, 69

i nguliti sytë në tavanin e shtëpisë dhe tha: “o **Zot, me Shokun e Lartë**”. Thashë: “Pra, nuk do të na mbështesë. Nga kjo kuptova se kjo ishte biseda të cilën e fliste kur ishte mirë”.

4438.Na ka treguar Muhammedi, na ka treguar Affani nga Sahr bin Xhujejrije, ky nga Abdurrahman bin el-Kasimi, ky nga i ati i tij, e ky nga Aisheja:

“Hyri te Pejgamberi s.a.v.s. Abdurrahman bin Ebi Bekëri, unë i shërbejsha si jastëk sepse ai ishte mbështetur për mua. Abdurrahmani kishte një sivak²²¹ të lagur me të cilin pastronte dhëmbët. Resulullahi s.a.v.s. ia nguli sytë. Atëherë ia mora sivakun e pastrova. ia rregullova dhe ia dhashë Pejgamberit s.a.v.s.. i cili i pastroi dhëmbët me atë. Atë ditë Pejgamberi i pastroi dhëmbët shumë mirë sa që asujëherë nuk e kishim parë të tillë. Pasi kreu. Resulullahi s.a.v.s. çoi dorën ose gishtin e tij dhe **tha:”Me Shokun e Lartë**”. E tha tri herë. Kështu përfundoi. Dhe thoshte: “Ndërroi jetë i mbështetur në gjoksin tim,,.

4439.Më ka treguar Habbani, na ka lajmëruar Abdullahi. na ka lajmërnar Junusi nga Ibn Shihabi. ky ka thënë se e ka lajmërnarar Urvete se Aisheja r.a. e ka treguar: “Se Resulullahi s.a.v.s. kur ankohej nga sëmurja e frynte vetveten duke lexuar muav-vidhetejnët²²² dhe e prekte vetveten. Kur u sëmurë në gjendjen kur ndërroi jetë fillova ta fryejë duke ia lexuar el-mnav-vidhetejnët. me të cilat ai e frynte vetveten dhe mora dorën

221.*Sivak*, është emëri i drurit të cilin Pejgamberi a.s. dhe sahabet e tij e përdornin për të pastruar dhëmbët. Përndryshe *sivaku* merrret prej drurit të quajtur *arak* Para se të përdorish rrehet mirë deri sa të merrr formën e brushës dhe pastaj pastrohen dhëmbët. Sipas të arriturave më të reja të medicinës, ky dru është i pasur me vajra eterike dhe ato bëjnë përforcimin e mishit të dhëmbëve, andaj është shumë i shëndetshëm për dhëmbët dhe mishin.

222.El-Muav-vidhetienët; janë dy suret e fundit të Kur’ani Kerimit; el-Felek dhe en-Nas.

e tij dhe ia preka trupin e Pejgamberit s.av.s...

4440.Na ka treguar Mual-la bin Esedi, na ka treguar Abdulaziz bin Muhtari, na ka treguar Hisham bin Urve nga Ubad bin Abdullah bin ez Zubejri se Aisheja e ka lajmëruar që ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. se para se të ndërrojë jetë, ka shikuar kah ai, dhe kur ai ishte i mbështetur për atë ka thënë:

“O Zot, më fal mna, më mëshiro dhe më tako me Shokan”.

4441.Na ka treguar el-Salt bin Muhammedi, na ka treguar Ebu Avane nga Hilal el-Vezzani, ky nga Urve bin ez-Zubejri, ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. gjatë sëmurjes prej të cilës num u çua më ka thënë:

“All-llahu ka mallëkuar Hebrenjtë dhe të Krishterët sepse varrezat e pejgamberëve i morën për xhami”. Aisheja thotë: “Po të mos ishte fi.ika se do ta marrin për xhami, do ta shënonte varrin e tij...

4442.Na ka treguar Seid bin Ukajri. ka thënë se e ka lajmëruar el-Lejthi ka thënë se e ka lajmërnar Ukajl bin Ibn Shihabi. ka thënë se e ka lajmërnar Ubejdullah bin Abdilah bin Utbe bin Mes.trli se Aisheja. gruaja e Pejgamberit s.a.v.s. ka thënë:

“Kur u rëndua Pejgamberi s.a.v.s. dhe iu shtua dhembja, mori leje prej grave të tij që ta shërojë në shtëpinë e saj, i lejoi dhe doli në mes të dy burrave i cili i vente këmbët në tokë, ndodhej në mes të Abbas bin Abdul Mutalibit dhe në mes një burri tjetër. Ubejdullahi thotë se e ka lajmëruar Abdullahin me atë që ka thënë Aisheja. Abdullah bin Abbasi më pyeti se a e dija se cili ishte burri tjetër të cilit Aisheja nuk ia ka pënnendur emrin. Iu përgjigja: “Jo,,. Ibën Abbasi ka thënë: “Ai ka qenë Aliu. Aisheja. gruaja e Pejgamberit s.a.v.s. tregon se kur ka hy në shtëpi. Resulullahit s.a.v.s. iu shtua dhembja tha:

“Më afroni dhe më lani shtatë herë, mbase do t’iu drejtohem njerëzve”.

E ulëm në shkam të Hafsës. gruas së Pejgamberit s.a.v.s.. pastaj filluam të shtyjme(ujë) prej gjymit derisa na dha shenjën me dorë se e kryem punën. Pastaj - thotë (Aisheja) - doli te njerëzit. u fal me ata dhe iu mbajti një hutbe..

4443.4444. Dhe më ka lajmëruar Ubejdullah bin Abdullah bin Utbe se Aisheja dhe Abdullah bin Abbasi r.a. kanë thënë:

“Kur iu lehtësua Pejgamberit s.a.v.s. sëmurja. e mbulonim me këmishë. Kur e merrte vapa, ai e shpalonte fytyrën dhe thonte: **“Mallkimi qoftë mbi Hebrenjtë dhe të Krishterët sepse varrezat e pejgamberëve i morrën për xhami. Mjerë ata se çka kanë bërë”**.”

4445.Më ka lajmëruar Ubejdullahi nga Aisheja e cila ka thënë:

“Kam dashur të marr mendimin e Resulullahit s.a.v.s. rreth asaj çështjeje.²²³ U detyrova që shpesh të interesohem për këtë sepse dëshiroja që ta zëvendësojë ai që e duan të gjithë. Mendoj se kush do që ta zëvendësoj pa mos dhënë ndonjë shenjë, njerëzit do ta refuzojnë, andaj deshta që këtë çështje ta zgjidhë Resulullahi s.a.v.s. në mënyrë të drejtë me Eba Bekrin,,

Këtë e ka transmetuar Ibn Umerri, Ebu Musa dhe Ibn Abbasi r.a. nga Pejgamberi s.a.v.s.

4446.Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka treguar ellejthi, ka thënë se i ka treguar Ibn etHadi nga Abdirrahman bin el-Kasimi. ky nga i ati i tij. ky nga Aisheja e cila ka thënë:

223. Nga forma e zhvillimit të bisedës së Aishes kuptohet se ka dashur që të merr mendimin e Pejgamberit a.s. rreth pasardhësit të tij se kush do ta zëvendësoj.

“Pejgamberi s.a.v.s. ndërroi jetë në gjoksin tim. andaj nuk më vjen rëndë vdekja e askujt pas Pejgamberit s.a.v.s...”

4447.Më ka treguar Is,haku, na ka lajmërnar Bishër bin Shuajb bin Ebi Hamza, ka thënë se i ka treguar i ati i tij nga ez-Zuhrijji, ka thënë se e ka lajmëruar Abdullah bin Ka.b bin Malik el-Ensarijji. Ka.b bin Maliku është njëri prej atyre që i përmendi (All-llahu xh.sh.) për shkak të mungesës së tyre - se Abdullah bin Abbasi e ka lajmërnar se Ali bin Ebi Talibi r.a. ka dalur prej Resulullahit s.a.v.s. kur ai ishte i sëmurë. prej të cilës ndërroi jetë. Atëherë njerëzit thanë:

“O Eba el-Hasan. si u bë Resulullahi s.a.v.s.?” “Duke falenderuar All-llahun ai u shëndosh!

Abbas bin abdulmutalibi e mori për dore dhe i tha: “Për al~llahun. pas treve. ti do te jesh nga ata që do të urdhërojnë. Unë kujtoj se pas kësaj sëmurje. Pejgamberi s.a.v.s. do të ndërrojë jetë. Unë i di parashenjat e Beni Abdulmutalibove para vdekjes! Të shkojmë te Resulullahi s.a.v.s.. ta pyesim se kujt ia le këtë çeshtje?! Nëse na e le neve. do të dijmë. por edhe nëse ia jep dikujt tjetër do të dijmë. neve do të na jep emanetin.’.

Atëherë Aliu tha:

“Pasha All-llahun. po t.ia kërkojmë atë ne Resulullahit s.a.v.s. ka mundësi që të mos na e besoë. atëherë njerëzit nuk do të na lejojnë. andaj unë për All-llahun. nuk do ta kërkojë atë prej Resulullahit sa.v.s...”²²⁴

224.Disa nga shokët e Pejgamberit a.s. kur hetuan se ai do të ndërrojë jetë, shpejtuan që të marrën bekimin e tij për ta zëvendësuar. Mirëpo, njëherit ishte edhe frika se po ta.pyenin drejtpërdrejt, sikur t’ua mohonte atëherë ata nuk do të kishin të drejtë të marrin funksionin e kalifit asnjehere. Si duker dikush, p.sh. si Aliu r.a. parandjenin kete andaj edhe nuk u leshuan që ta pyesnin drejtpërdrejt.

4448 Ma ka treguar Seid Ukajri, ka thene se i ka treguar el-Lejthi, ka thënë se më ka treguar Ukajli nga Ibn Shihabi, ka thënë se më ka treguar Enes bin Maliku r.a. se muslimanët duke qenë në namaan e sabahut të ditës së hënë (Ebu Bekri ishte imam i tyre) Resulullahi s.a.v.s. e hoqi perden e dhomës së Aishes, i pa ata të rradhitur në saffe për ta falur namaz, atëherë filloi të buzqeshë. Ebu Bekri deshti që t'i mundësojë që ai të afrohet deri te saffi dhe mendoi se Resulullahi s.a.v.s. do që të dalë në namaz. Enesi thotë se muslimanët u gëzuan se Resulullahi s.a.v.s. do t'iu bashkohet në namaz. Resulullahi s.a.v.s. iu dha shenjën me dorë që të vazhdojnë namazin dhe u kthye në dhomë dhe i lëshoi perdet,,.

4449. Më ka treguar Muhammed bin Ubejdi, na ka treguar Isa bin Junusi nga Umerr bin Seid, ka thënë më ka lajmëruar Ibn Ebi Mulejke se Eba Amër Dhekvani, vasali i Aishes e ka lajmërnar se Aisheja thonte:

“Prej dhuntive të All-llahut që m'i ka dhënë mua është ajo se Resulullahi s.a.v.s. ka ndëruar jetë në shtëpinë time, në ditën time, në gjoksin tim dhe All-llahu bashkoi frymën time dhe të atij në momentet kur ai ndërroi jetë. Te unë hyri Abdurrahmani dhe në dorë mbante sivakun, unë isha jastëku i Resulull-llahut s.a.v.s.. Ai e shikonte atë, ndërkaq unë kuptova se ai e kërkon sivakun, dhe i thashë: “A ta sjell?” Më dha shenjë me kokë sikur me thënë po. Ia solla, rrurëpo ai ishte e fortë e i thashë që t'ia zbusë? Më dha shenjën me kokë sikur me thënë po. E mora dhe e zbuta dhe fillova t'ia pastroj dhëmbët. Para veti kishte një legen- ose kutin dyshon Umerri- në të cilën kishte ujë. Me duart e veta merrte ujë e lante fytyrën dhe thoshte:

“Nuk ka zot tjetër përveç Alillahut, vdekja ka agonitë e veta”. Pastaj lëshoi dorën e vet dhe filloi të thotë: “Te Shoku i Lartë”. Deri sa dha jetën,,.

4450. Na ka treguar Ismaili më ka treguar Sulejman bin Bilali,

na ka treguar Hisham bin Urvete, më ka lajmëruar i ati im nga Aisheja r.a. se Resulull-llahi s.a.v.s. gjatë sëmurjes. prej ë cilës ndërroi jetë. pyette duke thënë: **“Unë ku do të jemë nesër, ku do të jemë unë nesër?”**Kërkonte ditën e Aishes.²²⁵ Atëherë gratë e tij i lejuan që të shkojë ku të dëshirojë e ai shkoi te Aisheja dhe ndejti deri sa ndërroi jetë.

Aisheja thotë: “Ai ndërroi jetë në ditën kur e kishte radhën të vijë te shtëpia ime, aty e mori All-llahu. ndërkaq kokën e kishte të mbështetur për gjoksin tim dhe në fund frymëmarja e tij u përzie me frymëmarjen time. Hyri Abdurahman bin Ebi Bekri.vazhdon Aisheja. i cili në dhë kishte sivakun dhe pastronte dhëmbët. Resulull-llahi s.a.v.s. shikoi kah ai. atëherë i thashë: Ma jep sivakun o Abdurahman... Ma dha e unë e pastrova. e rregullova dhe ia dhashë Resulull-llahut s.a.v.s.. Ai pastroi dhëmbët duke qenë i mbështetur në gjoksin tim.

4451.Na ka treguar Sulejman bin Harbi. na ka treguar Hammad bin Zejdi nga Ejubi. ky nga Ibën Ebi Mulejke. ky nga Aisheja r.a.. e cila ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. ndërroi jetë në shtëpinë time. në ditën timedhe i mbështetur në gjoksin tim. ndonjora prej nesh. kur ai ishte i sëmurë lexonim mav-vudhetejn. atëherë shkova unë dhe fillova të lexojë e ai çoi kokën kah qielli dhe tha: **“Te Shoku i Lartë”**. Aty kaloi Abdr Rahman bin Ebi Bekri i cili në dorë ishte një degë të lagët. Pejgamberi s.a.v.s. e shil:oi. Mendova se ka nevojë për atë. Ia morra, e pastrova dhe e përgatita e ia dhashë. Ai pastroi dhëmbët me atë sa që më mirë nuk kish~te, pasta; ma

225. Pejgamberi a.s. patë venduar orar për të gjitha gratë. Dhe ai kalonte nëpër dhomat e tyre radhazi. Nga hadithi kuptojmë se Pejgamberi a.s. ka dashur që të nderojë jetë ne dhomen e Aishes.Mu per këtë edhe gjatë sëmurjes ka pyetur se kur do ti vije rratha t’i shkoje te Ajishja.

ktheu, dora e tij ra- ose nga dora e tij ra - atëherë All-llahu bashkoi frymmarjen time me frymëmarrjen e tij. Kjo ishte në ditën e fundit të kësaj dynjaje dhe dita e parë e Ahiretit,,.

4452, 4453. Na ka treguar Jahja bin Bukejri, na ka treguar eiLejthi nga Ukajl bin Ibn Shihabi, ka thënë se e ka lajmëruar Ebu Seleme se Aisheja e ka lajmëruar se Eba Bekri r.a. i hypur në kalë u nis nga shtëpia e tij prej es

Sunhi Zbriti nga kali. hyri në xhami dhe pa i folur askujt hyri te Aisheja. i dha tejemmum Resulullahit s.a.v.s. i cili ishte në agoni dhe i mbuluar me tesha. Ia shpaloi fytyrën pastaj e mori në krah e puthi dhe filloi të qajë. pastaj tha:

“Pasha babën dhe nënën time. pasha All-llahun. All-llahu nuk do t.i bashkojë dy vdekje. ndërkaq vdekjen të cilën ta ka shtruar ti vërtetë ke vdekur...

4454.Ka thënë ez-Zuhrijji dhe se i ka treguar Ebu Seleine nga Abdullah bin Abbasi se Eba Bekri doli kur Umerri iu fliste njerëzve dhe tha: “o Umerr. ulu.,. Umerrri refuzoi që të ulet. Atëherë njerëzit u drejtuan kah ai dhe e lanë Umerrin. Ebu Be Vri tha:

“Pra, kush prej jush ka adhuruar Muhammedin s.a.v.s.. Muhammedi vërtetë ka ndërmar jetë e kush prej jush ka adhuruar All-llahun. All-llahu është i gjallë. nuk vdesë. All-llahu ka thënë:

“Muhammedi është vetëm Profet. Por, edhe para tij ka pasur peygamber- deri te Fjala -...falenderuesit”. (Ali Imran, 144)

Dhe tha: “Pasha All-llahun. njerëzit sikur nuk dijnë se është Shpallur ky ajet. deri sa e lexoi Ebu Bekri të gjithë njerëzit e përcollën prej tij sa që nuk ngeli asnjë që të mos e lexojë këtë ajet. Atëherë më lajmëroi Seid bin elMusejjebi se Umerrri ka thënë: “Pasha Zotin. atë ajet sikur e kam dëgjuar vetëm prej Ebu Bekrit kur e lexoi unë gati u zhduka dhe filluan të më dridhen²²⁶.

Es-Sunh; vend në afërsi të Medines ku e kishte shtopinë Eba Bekri ose gruaja e tij.

“Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, vdekja ka agonitë e veta”. Pastaj lëshoi dorën e vet dhe filloi të thotë: “Te Shoku i Lartë”. Deri sa dha jetën,,

4455, 4456, 4457. Më ka treguar Abdullah bin Ebi Shejbe, na ka treguar Jahja bin Seidi nga Sufjani, ky nga Musa bin Ebi Aisheja, ky nga Ubejdullah bin Abdilah bin Utbe, ky nga Aisheja dhe Ibën Abbasi se Eba Bekri r.a. e ka puthur Pejgamberin s.a.v.s., pasi ka ndërrua jetë.

4458. Na ka treguar Aliu, na ka treguar Jahja. i cili ka shtuar se Aisheja ka thënë:

“I vumë pak ilaç në qoshin e gojës kur ai ishte i sëmurë. Ai filloi të na jep shenjën që të mos i fusim ilaç. Ne thamëse kjo është nga rezistenca e të sëmurit ndaj ilaçit. Kur i kaloi agonia tha:

“A nuk ju kam ndaluar që të më jepni ilaç?!”

“Kjo është nga rezistenca e të sëmurit ndaj ilaçit,,, iu përgjigjëm.

Ai atëherë tha: “Nuk dua që të ngel asnjë në shiëpi pa mos marrë ilaç, unë do t’ju shikojë, në përjashtim të Abhasit sepse ai nak ka qenë prezent,’.

E ka transmetuar Ibn Ebi ez-Zinadi nga Hishami, ky nga i ati i tij, ky nga Aisheja, kjo nga Pejgamberi s.a.v.s.

4459. Na ka treguar Abdullah bin Muhammedi. na ka lajmëruar Ez.heri. na ka lajmëruar Ibn Auni nga Ibrahmi. ky nga etEsvedi. i cili ka thënë:

“U përmend te Aisheja se Pejgamberi s.a.v.s. Aliut i ka lënë porosinë dhe ajo e ka pyetur:

“Kush e ka thënë këtë? Kam parë Pejgamberin s.a.v.s.. kurse unë isha si jastëk i tij, sepse ai ishte mbështetur në gjoksin tim.

Ai kërkoi një tas, në ndërkohë ofshami dhe ndërroi jetë e unë nuk e hetova, si i ka dhënë porosinë Aliut?,,

4460. Na ka treguar Ebu Neimi, na ka treguar Malik bin Migveli nga Talha i cili ka thënë:

“E kam pyetur Abdullah bin Ebi Eufa r.a. a ka lënë porosinë Pejgamberi s.a.v.s.? Ai tha: “Jo,,. Unë thashë: “Si ua shkroi njerëzve porosinë ose t,i ketë urdhëruar?,’ Tha: ka lënë

“Porosinë e ka lënë me Librin e all-llahut,,, më tha.

4461. Na ka treguar Kutejbe, na ka treguar Ebu elAhvesi nga Ebi Is’haku, ky nga Amër bin etHarithi, i cili ka thënë:

“Resulullahi s.a.v.s. pas veti nuk ka lënë asçfarë të hollash, asnjë dirhem, asnjë rob, asnjë robëreshë, në përjashtim të mushkës së tij tëbardhë, të cilën e kalëronte duke qenë i armatosur, një copë tokë të cilën e ka lënë sadaka për nevojtarët udhëtarë “.

4462. Na ka treguar Sulejman bin harbi, na ka treguar Hammadi nga Thabiti, ky nga Enesi, i cili ka thënë:

“Kur u rëndua Pejgamberi s.a.v.s. filluam ta mbulojmë, atcherë Fatimeja a.s. tha: “Sa është munduar (pikëlluar) babai,.. Ai i tha:”**babai yt pas sotit nuk do të ketë mundime**”.

Kur ndërroi jetë ajo tha: “o babai im, t,u përgjigj Zoti në duanë, o babi im në Xhenneti Firdeus e ke vendin, o babi im Xhibrili le ta këndojë sallin..

Pasi e varrosën Fatimeja tha: “o Enes, a u kënaqët duke gjuajtur dhe mbi Resulullahin s.a.v.s”.

84 KREU

FJALA E FUNDIT QË E KA THËNË PEJGAMBERI S.A.V.S.

4463. Na ka treguar Bishër bin Muhammedi. na ka treguar Abdullahi. ka thënë Junusi. ka thënë ez-Zuhrijji më ka lajmënar

Seid bin el-Musejjebi në prezencën e burrave dijetarë se Aisheja ka thënë:

“Pejgamberi s.a.v.s. kur ishte mirë thonte: **“Asnje pejgamber nuk do të përfandojë për deri sa të sheh vendin e vetë në Xhennet, pastaj zgjedhë”**. Kur i erdh këtij. kokën e kishte mbështetur në gjunin tim e ai ishte në agoninë e vdekjes, pastaj u kthjellua dhe i ngjiti sytë në tasanin e shtëpisë dhe tha: **“O Zot, te Shoku i Lartë”**. Unë thashë: “Atëherë pra nuk do të na harrojë,,. Atëherë kuptova se hadithin të cilin e tregonte është e vërtetë. Ajo ka thënë se jalën e fundit që e ka thënë ka qenë:

“O Zot, te Shoku i Lartë”.”

85 KREU

VDEKJA E PEJGAMBERIT SA.V.S.

4464, 4465.Na ka treguar Ebu Nuajmi, na ka treguar Shejbani nga Jahja, ky nga Ebi Seleme, ky nga Aisheja dhe Ibën Abbasi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. jetoi në Mekke njëzet vjetë ,ku i zbriste Kur,ani dhe në Medine dhjetë,,

4466.Na ka treguar Abdullah bin Jusufi, na ka treguar el-Lejthi nga Ukajli, ky nga Ibën Shihabi, ky nga Urvete bin el-Zubejri, e ky nga Aisheja r.a. se Resulullahi s.a.v.s. ndërroi jetë kur ai kishte gjashtëdhjetëtre (vite).

Ibën Shihabi ka thënë se e ka lajmëruar seid bin elMusejjebi sikur shembulli i parë.

86 KREU

4467.Na ka treguar Kabisa, na ka treguar Sufjani nga elA, meshi, ky nga Ibrahim, ky nga el-Esvedi, e ky nga Aisheja r.a., e cila ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. ndërroi jetë, kurse

parzmoren e tij e kishte marrë hua një hebre për tridhjetë, do të thotë sa'a prej gruri".

87 KREU

**PEJGAMBERI S.A.V.S. E DËRGOI USAME BIN
ZEJDIN R.A.**

**GJATË SËMURJES PREJ TË CILËS NDËRROI
JETË**

4468. Na ka treguar Ebu Asim ecl dahhak bin Mahledi nga efFudejl bin Sulejmani. na ka treguar Musa bin Ukbe, ky nga Salemi, ky nga i ati i tij Pejgamberi s.a.v.s. e patë shfrytëzuar Usamen për çka ata filluan të bisedojnë. Pejgamberi s.a.v.s. tha:

“Më ka arritur se çka keni thënë për Usamen. Dijeni se ai është njeriu më i dashur te unë”.

4469. Na ka treguar Ismaili. na ka treguar Maliku nga Abdilah bin Dinari. ky nga Abdilah bin Umerri r.a. se Resulullahi s.a.v.s. dërgoi një dërgatë dhe udhëheqës të saj e caktoi Usame hin Zejdin. Njerëzit filluan të trillojnë për emirllëkun e tij. atëherë Resulullahi s.a.v.s. u çua dhe tha:

“Po qe se trilloni për emirllëkun e tij, atëherë keni trilluar edhe për emirllëkon e të atit të tij prej më parë. Për Allllahan, ai është i krijuar për të qenë emir. Ai është më i dashuri prej njerëzve te unë, ai do të jetë prej më të dashurve edhe më tutje”.

88 KREU

4470. Na ka treguar Esbagi, ka thënë se e ka lajmëruar Ibën Vehbi, ka thënë se e ka lajmëruar Amri nga Ibën Ebi Habibi, ky nga Ebi elHajr, ky nga es-Sunabihi se ai i ka thënë:

“Kur ke migruar?”,

“Kemi dalur prej Jemenit si emigrantë dhe kur erdhën në el-Xhuhfe,,, u përgjigj ai.

Një kalorës na u drejtua, kurse unë thashë nëse kish sjellë ndonjë lajm. Ai u përgjigj:

“E kemi varrosur Pejgamberin s.a.v.s. para pesë (netëve)!,,

“A ke dëgjuar për natën e Kadrit diçka?... pyeta.

Tha: “Po,,, Më ka lajmëruar Bilali, muezini i Pejgamberit s.a.v.s. ajo (natë) është në njëzetëeshtatën e fundit,,,

89 KREU

SA LUFIA KA LUFTUAR PEJGAMBERI S.A.V.S.?

4471.Na ka treguar Abdullah bin Rexhai, na ka treguar Israili nga Ebi Is’haku, i cili ka thënë “E kam pyetur Zejd bin Erkamin r.a.: “Sa luftëra ke luftuar me Resulullahin s.a.v.s.? “Shtambëdhjetë”, iu përgjigja. “Sa luftëra ka zhvilluar Pejgamberi s.a.v.s.?”, pyeta. “Nëntmbëdhjetë”, iu përgjigja.

4472.Na ka treguar Abdullah bin Rexhai. na ka treguar Israili nga Ebi Ishaku, na ka treguar el-Berrai r.a., i cili ka thënë: “Me Pejgamberin s.a.v.s. kam luftuar në pesmbëdhjetë,,,

4473.Më ka treguar Ahmed bin etHasani, na ka treguar Ahmed bin Muhammed bin Hanbel bin Hilali, na ka treguarMu’temir bin Sulejmani nga Kehmesi, ky nga Ibën Burejde, ky nga i ati i tij, i cili ka thënë se ka luftuar me Resulullahin s.a.v.s. në gjashtëmbëdhjetë luftëra.

LITERATURA

- Prof. Hasan I. Nahi, Kur,ani i Madhëruar Prishtinë, 1988
- H. Sherif Ahmeti, Kur,ani, përkthim me komentim në gjuhën shqipe,
Shtypshkronja e Mbretit Fehd bin Abdulaziz ALSaud
- Hafiz Muhamed Pandza i Dzemaludin Causevic, Kur,an Casui,
Stvarnost-Zagreb, 1969.
- Teufik Muftic, Arapski-srpskohrvatski rijecnik I dhe II, Sarajevo
1973.
- Dr. Hasan Kalesi- Dr. kamil Buhi. Srpskoharvatsko arapski rijecnik
-I izdanje. Sarajevo 1988.
- V. M. Borisov. Rusko- Arabskii slovar. v.I dhe II, Moskva 1981.
- Fjalor serbokroatisht- shqip (botimi i dytë) grup autorësh, Prishtinë,
1986
- Fjalor i gjuhës së sotme shqipe (grup autorësh), Rilindja, 1981
- Mikel Ndreca, Fjalor fjalësh e shprehjesh të huaja, Rilindja,
-Prishtinë, 1986.
- Fjalor drejtshkrimor i gJuhës shqipe, Rilindja, Prishtinë, 1983.
- Akademia e Shkencave e RPS të Shqipërisë, Fjalor i.gjuhës së sotme shqipe, Tiranë, 1980.
- Bratoljub Klajic, Rijecnik stranih rijeci, Zagreb, 1984.
- Nerkez Smajlagic, Leksikon Islama, Svjetlost- Sarajevo 1990.
- Muhammed Hamidullah, Muhammed (a.s.) v. I dhe II.
- Vehbi S. Gavoçi, Pejgamberi Muhammedi a.s.- Jeta dhe vepra
Shkup, 1994.

